

**İZMİR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZLERİNDE DUYGUSAL
BOZUKLUK TANISI ALMIŞ 6 – 14 YAŞ
ARASI ÇOCUKLARIN ANNE – BABA
ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI
VE KARŞILAŞTIRILMASI**

145475

Mustafa Faruk ARIKAN

**Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü**

**Danışman
Prof. Dr. Rengin AKBOY**

145415

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**İzmir
2004**

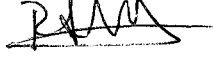
Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Duygusal Bozukluk Tanısı Almış 6 – 14 Yaş Arası Çocukların Anne – Baba Özelliklerinin Araştırılması ve Karşılaştırılması” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

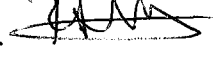
15 / 07 / 2004

Mustafa Faruk ARIKAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

İşbu çalışmada, j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri..... Anabilim
Dalı PDR..... Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul
edilmiştir (M. Faruk AKIKAN'ın tezi)

Başkan Prof. Dr. Kengin AKBOY
Adı Soyadı

¼ye Prof. Dr. Kengin AKBOY
Adı Soyadı (Danışman)

¼ye Yrd. Doç. Dr. Ş. İ. Keda ÖZBEN
Adı Soyadı

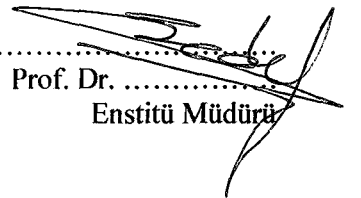
¼ye Yrd. Doç. Dr. Aydın YAKA
Adı Soyadı

¼ye
Adı Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

21.7.2004

Prof. Dr.
Enstitü Müdürü

**YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU**

Tez No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

*** Not : Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.**

Tezin yazarının

Soyadı : ARIKAN

Adı : Mustafa Faruk

Tezin Türkçe adı : İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Duygusal Bozukluk Tanısı Almış 6–14 Yaş Arası Çocukların Anne–Baba Özelliklerinin Araştırılması ve Karşılaştırılması

Tezin yabancı dileki adı : Parents' Characteristics of Children between the Ages of 6 and 14 Having the Diagnose of "Emotional Disorder" at Izmir Guidance and Research Centers

Tezin yapıldığı

Üniversite: DOKUZ EYLÜL **Enstitü :** EĞİTİM BİLİMLERİ **Yıl :** 2004

TEZİN TÜRÜ

1 - Yüksek Lisans (X)

Dili

: Türkçe

2 - Doktora

Sayfa Sayısı

: 293

3 - Sanatta Yeterlilik

Referans Sayısı

: 231

Tez Danışmanının

Unvanı : Prof. Dr.

Adı : Rengin

Soyadı : AKBOY

Türkçe anahtar kelimeler

1- Duygusal bozukluk

2- Anne-baba tutumları

3- Psikolojik belirti

4- Sürekli kaygı

5- Kontrol odağı

İngilizce anahtar kelimeler

1- Emotional disorder

2- Parental attitudes

3- Psychological symptoms

4- Trait anxiety

5- Locus of control

1- Tezimin fotokopi yapılmasına izin veriyorum.

(X) 2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir.

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

15.07.2004

TEŞEKKÜR

Hoşgörüsü, sabrı, desteği ve araştırmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Rengin AKBOY'a, uygulamada yardımcı olan psikolojik danışman arkadaşlarıma, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen İzmir Psikolojik Danışma Derneği Yönetim Kurulu Üyelerine, çalışmalarıyla destek olan araştırma görevlileri Ebru İKİZ ve Barış YAKA'ya, analiz yapma uğraşları sayesinde SPSS kullanımı konusunda bilgi ve deneyim sahibi olmamı sağlayan araştırma görevlisi Serkan DENİZLİ'ye, verilerin analizlerini yapan Yrd. Doç. Dr. Timur KÖSE'ye, büyük bir anlayış ve desteğiyle çalışmalarım süresince yanımda olan, emek veren eşim Ayşem Şeyda ARIKAN'a ve tüm çalışmalarımda yaşından beklemediğim olgunluğu göstererek beni anlayışla karşılayan, elinden gelen yardımı yapmaya çabalayan, kendi haklarından benim için feragat eden, birlikte yapacağımız etkinlikleri çalışmamın sonrasına planlayan oğlum Osman Furkan ARIKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2004

Mustafa Faruk ARIKAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLO LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	xxiii
ÖZET VE ANAHTAR SÖZCÜKLER.....	xxiv
YABANCI DİLDE ÖZET VE ANAHTAR SÖZCÜKLER	xxv

BÖLÜM I

GİRİŞ VE AMAÇ	1
Sorun	1
Duygusal Bozukluklar.....	3
Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	8
Kaygı	22
Kontrol Odağı	25
Konu İle İlgili Araştırma Sonuçları.....	26
Amaç	31
Önem	36
Varsayımlar	37
Sınırlılıklar	37
Tanımlar	38

BÖLÜM II

YÖNTEM	40
Araştırma Modeli	40
Evren ve Örneklem.....	40
Veri Toplama Araçları.....	42
Kişisel Bilgi Formu.....	42
Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI).....	42
Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R).....	46
Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II).....	50
Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ).....	51
Verilerin Toplanması.....	53
Verilerin Çözümü	54

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM	55
Kişisel Bilgi Formunda Araştırma Kapsamında Bulunmayan Anne ve Babaları Ayırt Etmek ve Betimlemeyi Genişletmek Amacıyla Yöneltilen Sorulara İlişkin Bilgiler	55
Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine Başvuru Nedenleri.....	57
Yardım Alınan Çocuğun Diğer Kardeşlerinde Uyum Bozuklukları ve Önceden Alınan Profesyonel Yardım	64
Eşin Eğitim ve İş Durumu	65
Yardım Almak İçin Rehberlik ve Araştırma Merkezine Yönlendiren Kişi ya da Birim	67
Yaşadıkları Evin Mülkiyeti	68
Ailenin Alınan Yardımdan Memnuniyeti	68
Anne ve Babaların Sosyo-Kültürel Özelliklerini Betimleyici Bulgular	69
Anne ve Babaların Yaş Dağılımı Nedir?	69
Anne ve Babaların Medeni Durumları Nedir?	70
Anne ve Babanın Yardım Aldıkları Çocuklarının Cinsiyeti Nedir?	71
Anne ve Babanın Çocuk Sayısı Kaçtır?	71
Anne ve Babanın Eğitim Durumu Nedir?	72
Anne ve Babanın İş Durumu Nedir?	73
Anne ve Babanın Gelir Durumu Nedir?	74
Anne ve Baba Yaşamını En Uzun Nerede Geçirmiştir?	75
Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Uyum Bozukluğu Öyküsü Var mıdır?	76
Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlgili Bulgular	84
Anne ve Babanın Çocuk Yetiştirme Tutumları Nelerdir?	85
Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	91
Anne ve Babanın Yaşına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	93
Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	95
Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	99
Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	101
Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	103
Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	108
Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	111
Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?	118

Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum Bozukluklarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?.....	122
Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Psikolojik Belirti Düzeyleri, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?.....	125
Anne ve Babaların Psikolojik Belirti Düzeyleri İle İlgili Bulgular.....	140
Anne ve Babanın Psikolojik Belirtileri Nelerdir?	142
Anne Babanın Cinsiyetine Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır? .	148
Anne ve Babanın Yaşına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?.....	151
Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	155
Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre PBD Arasında Farklılık var mıdır?	161
Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	164
Eğitim Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	167
Anne Babanın İş Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	174
Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	179
Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	185
Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum Bozukluklarına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?	189
Anne ve Babaların Psikolojik Belirti Düzeyleri İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?	198
Anne ve Babaların Sürekli Kaygı Düzeyleri İle İlgili Bulgular	222
Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeyleri Nedir?	222
Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	223
Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	223
Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	224
Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	225
Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	225
Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	226
Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	227
Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	227
Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?	228

Anne ve Babanın Çocuklukta Yaşadığı Uyum Bozukluğuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?.....	229
Anne ve Babaların Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?.....	229
Anne ve Babaların Kontrol Odağı İle İlgili Bulgular.....	230
Anne ve Babanın Kontrol Odağının Konumu Nedir?.....	230
Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	231
Anne ve Babanın Yaşına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	232
Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	232
Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	233
Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	233
Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	234
Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	235
Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	235
Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	236
Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum Bozukluklarına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?	237

BÖLÜM IV

SONUÇ, YARGI VE ÖNERİLER.....	238
KAYNAKÇA	265
İNTERNET KAYNAKÇASI	276
EKLER	281 - 293
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	281
EK 2. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI).....	283
EK 3. Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R).....	286
EK 4. Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II).....	290
EK 5. Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ)	291

TABLO LİSTESİ

		<u>Sayfa</u>
Tablo 1	: İzmir İli RAM'lerinde Duygusal Bozukluk Tanısı Alan 6–14 Yaş Arası Çocukların Anne ve Babalarından Araştırma Kapsamına Alınanların Sayıları	41
Tablo 2	: Çocukların Yaş ve Cinsiyet Dağılımları	56
Tablo 3	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Alt İslatma Bulunan Çocukların Sayısı	57
Tablo 4	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Dışkı Kaçırma Bulunan Çocukların Sayısı	57
Tablo 5	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kekemelik Bulunan Çocukların Sayısı	57
Tablo 6	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tik Bulunan Çocukların Sayısı	58
Tablo 7	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Okul Fobisi Bulunan Çocukların Sayısı	58
Tablo 8	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Saplantılı Düşünce Bulunan Çocukların Sayısı	58
Tablo 9	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tırnak Yeme Bulunan Çocukların Sayısı	58
Tablo 10	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Korku Bulunan Çocukların Sayısı	59
Tablo 11	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Uyku Sorunları Bulunan Çocukların Sayısı	59
Tablo 12	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kardeş Kıskançlığı Bulunan Çocukların Sayısı	59
Tablo 13	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında İçe Kapanıklık Bulunan Çocukların Sayısı	60
Tablo 14	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Huysuzluk Bulunan Çocukların Sayısı	60
Tablo 15	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Sebepsiz Ağlama Bulunan Çocukların Sayısı	60
Tablo 16	: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Öfke Bulunan Çocukların Sayısı	61

Tablo 17	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kaygılı Olma Bulunan Çocukların Sayısı	61
Tablo 18	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Gerginlik Bulunan Çocukların Sayısı	61
Tablo 19	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Endişeli Olma Bulunan Çocukların Sayısı	62
Tablo 20	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Güvensizlik Bulunan Çocukların Sayısı	62
Tablo 21	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tedirginlik Bulunan Çocukların Sayısı	62
Tablo 22	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Dikkat ve Konsantrasyonda Bozulmalar Bulunan Çocukların Sayısı	63
Tablo 23	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Arkadaş ve Sosyal İlişkilerde Bozulmalar Bulunan Çocukların Sayısı	63
Tablo 24	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Ölümün ya da Kaybın Ardından Çok Uzamış Bir Yas Tutma Bulunan Çocukların Sayısı	63
Tablo 25	: Diğer Kardeşlerde Uyum Bozukluklarının Görülme Durumu	64
Tablo 26	: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan Çocukların Daha Önce Profesyonel Yardım Alma Durumları	64
Tablo 27	: Anne ve Babanın Eşinin Eğitim Durumu	65
Tablo 28	: Anne ve Babanın Eşinin İş Durumu	66
Tablo 29	: RAM’ne Yönlendiren Kişi ya da Birim Dağılımı	67
Tablo 30	: Anne ve Babanın Yaşadıkları Evin Mülkiyet Durumu	68
Tablo 31	: Anne ve Babanın RAM’nden Alınan Hizmetlerden Memnuniyet Durumu	68
Tablo 32	: Anne ve Babanın Yaş Dağılımı	69
Tablo 33	: Anne ve Babanın Medeni Durumlarının Dağılımı	70
Tablo 34	: Anne ve Babanın Yardım Aldıkları Çocuklarının Cinsiyeti	71
Tablo 35	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısı Dağılımı	71
Tablo 36	: Anne ve Babanın Eğitim Durumu	72
Tablo 37	: Anne ve Babanın İş Durumu	73

Tablo 38	: Anne ve Babanın Gelir Durumu	74
Tablo 39	: Anne ve Babanın En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri	75
Tablo 40	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk	76
Tablo 41	: Anne ve Babaların Sosyo-Kültürel Özellikleri İle Psikolojik Belirti Düzeyleri, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	77
Tablo 42	: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI) Alt Ölçeklerinin Verileri	84
Tablo 43	: Anne ve Babanın Aşırı Annelik Boyutu Sonuçları	86
Tablo 44	: Anne ve Babanın Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Sonuçları	87
Tablo 45	: Anne ve Babanın Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Sonuçları	88
Tablo 46	: Anne ve Babanın Geçimsizlik Boyutu Sonuçları	89
Tablo 47	: Anne ve Babanın Artık Boyut Sonuçları	90
Tablo 48	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	91
Tablo 49	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	91
Tablo 50	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	91
Tablo 51	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	92
Tablo 52	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	92
Tablo 53	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	93
Tablo 54	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	93
Tablo 55	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	94
Tablo 56	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	94

Tablo 57	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	95
Tablo 58	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	95
Tablo 59	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	96
Tablo 60	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	96
Tablo 61	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	97
Tablo 62	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	97
Tablo 63	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	98
Tablo 64	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	98
Tablo 65	: Çocukların Cinsiyetine Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	99
Tablo 66	: Çocukların Cinsiyetine Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	99
Tablo 67	: Çocukların Cinsiyetine Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	100
Tablo 68	: Çocukların Cinsiyetine Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	100
Tablo 69	: Çocukların Cinsiyetine Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	100
Tablo 70	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	101
Tablo 71	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	101

Tablo 72	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	102
Tablo 73	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	102
Tablo 74	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	102
Tablo 75	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	103
Tablo 76	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	103
Tablo 77	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	104
Tablo 78	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması (Bonferroni)	105
Tablo 79	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	105
Tablo 80	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	106
Tablo 81	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	106
Tablo 82	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	107
Tablo 83	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	108
Tablo 84	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	109
Tablo 85	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	109
Tablo 86	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	110

Tablo 87	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	110
Tablo 88	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	111
Tablo 89	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	112
Tablo 90	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	112
Tablo 91	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	113
Tablo 92	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Demokratik Tutum Ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	114
Tablo 93	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	114
Tablo 94	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	115
Tablo 95	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	116
Tablo 96	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	116
Tablo 97	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	117
Tablo 98	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	119
Tablo 99	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	119
Tablo 100	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Süre Geçirdiği Yere Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	119
Tablo 101	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	120

Tablo 102	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	120
Tablo 103	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	121
Tablo 104	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	121
Tablo 105	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	122
Tablo 106	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	123
Tablo 107	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	123
Tablo 108	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	124
Tablo 109	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	124
Tablo 110	: Anne ve Babanın Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	125
Tablo 111	: Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	131
Tablo 112	: Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	137
Tablo 113	: Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R) Alt Ölçeklerinin Verileri	140
Tablo 114	: Anne ve Babanın Somatizasyon ASG PBD Sonuçları	142
Tablo 115	: Anne ve Babanın Obsesif-Kompulsif ASG PBD Sonuçları	143
Tablo 116	: Anne ve Babanın Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Sonuçları	143
Tablo 117	: Anne ve Babanın Depresyon ASG PBD Sonuçları	144
Tablo 118	: Anne ve Babanın Anksiyete ASG PBD Sonuçları	144

Tablo 119	: Anne ve Babanın Öfke-Düşmanlık ASG PBD Sonuçları	145
Tablo 120	: Anne ve Babanın Fobik Anksiyete ASG PBD Sonuçları	145
Tablo 121	: Anne ve Babanın Paranoid Düşünce ASG PBD Sonuçları	146
Tablo 122	: Anne ve Babanın Psicotizm ASG PBD Sonuçları	146
Tablo 123	: Anne ve Babanın Ek Maddeler ASG PBD Sonuçları	147
Tablo 124	: Anne ve Babanın GSO Sonuçları	147
Tablo 125	: Somatizasyon PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	148
Tablo 126	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	148
Tablo 127	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	148
Tablo 128	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Depresyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	149
Tablo 129	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Anksiyete ASG PBD’nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	149
Tablo 130	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	149
Tablo 131	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD’nin Fobik Anksiyete ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	149
Tablo 132	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD’nin Paranoid Düşünce ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	150
Tablo 133	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD’nin Psicotizm ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	150
Tablo 134	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD’nin Ek Maddeler ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	150
Tablo 135	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre GSO Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	150
Tablo 136	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Somatizasyon ASG PBD’nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	151
Tablo 137	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD’nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	151
Tablo 138	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD’nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	152

Tablo 139	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	152
Tablo 140	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	152
Tablo 141	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	153
Tablo 142	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	153
Tablo 143	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	153
Tablo 144	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Psicotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	154
Tablo 145	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	154
Tablo 146	: Anne ve Babanın Yaşına Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	154
Tablo 147	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	155
Tablo 148	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	155
Tablo 149	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	156
Tablo 150	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	156
Tablo 151	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	156
Tablo 152	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	157
Tablo 153	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	157
Tablo 154	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	157

Tablo 155	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	158
Tablo 156	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	158
Tablo 157	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	158
Tablo 158	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	159
Tablo 159	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	159
Tablo 160	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	160
Tablo 161	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	160
Tablo 162	: Çocukların Cinsiyetine Göre Somatizasyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	161
Tablo 163	: Çocukların Cinsiyetine Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	161
Tablo 164	: Çocukların Cinsiyetine Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	161
Tablo 165	: Çocukların Cinsiyetine Göre Depresyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	162
Tablo 166	: Çocukların Cinsiyetine Göre Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	162
Tablo 167	: Çocukların Cinsiyetine Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	162
Tablo 168	: Çocukların Cinsiyetine Göre Fobik Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	162
Tablo 169	: Çocukların Cinsiyetine Göre Paranoid Düşünce ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	163
Tablo 170	: Çocukların Cinsiyetine Göre PBD'nin Psikotizm ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi	163

Tablo 171	: Çocukların Cinsiyetine Göre Ek Maddeler ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi	163
Tablo 172	: Çocukların Cinsiyetine Göre GSO'nun Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi	163
Tablo 173	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	164
Tablo 174	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	164
Tablo 175	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	164
Tablo 176	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	165
Tablo 177	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	165
Tablo 178	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	165
Tablo 179	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	166
Tablo 180	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	166
Tablo 181	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Psicotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	166
Tablo 182	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	167
Tablo 183	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Genel Semptom Ortalaması Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	167
Tablo 184	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	168
Tablo 185	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	168
Tablo 186	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	169
Tablo 187	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	169

Tablo 188	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	170
Tablo 189	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	170
Tablo 190	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	171
Tablo 191	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	171
Tablo 192	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	172
Tablo 193	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	172
Tablo 194	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	173
Tablo 195	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	173
Tablo 196	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	174
Tablo 197	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	174
Tablo 198	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	175
Tablo 199	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	175
Tablo 200	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	176
Tablo 201	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	176
Tablo 202	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	177
Tablo 203	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	177
Tablo 204	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	178

Tablo 205	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	178
Tablo 206	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	179
Tablo 207	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	179
Tablo 208	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	180
Tablo 209	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	180
Tablo 210	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	181
Tablo 211	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	181
Tablo 212	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	182
Tablo 213	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	182
Tablo 214	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	183
Tablo 215	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Psicotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	183
Tablo 216	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	184
Tablo 217	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	184
Tablo 218	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	185
Tablo 219	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	185
Tablo 220	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	186

Tablo 221	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	186
Tablo 222	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	186
Tablo 223	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	187
Tablo 224	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	187
Tablo 225	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	187
Tablo 226	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	188
Tablo 227	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	188
Tablo 228	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	188
Tablo 229	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	189
Tablo 230	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	489
Tablo 231	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	190
Tablo 232	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	190
Tablo 233	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	191

Tablo 234	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	191
Tablo 235	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	192
Tablo 236	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	193
Tablo 237	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	193
Tablo 238	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	194
Tablo 239	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	194
Tablo 240	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	195
Tablo 241	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	195
Tablo 242	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	196
Tablo 243	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Psicotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	196
Tablo 244	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	197
Tablo 245	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	197
Tablo 246	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre GSO Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	198

Tablo 247	: Anne ve Babanın PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	198
Tablo 248	: Annelerin PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	207
Tablo 249	: Babaların PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	215
Tablo 250	: Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) Puanlarına İlişkin Veriler	222
Tablo 251	: Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeylerinin Dağılımı	222
Tablo 252	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	223
Tablo 253	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	224
Tablo 254	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)	224
Tablo 255	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	225
Tablo 256	: Çocukların Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi	225
Tablo 257	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	226
Tablo 258	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	226
Tablo 259	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	227
Tablo 260	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	228
Tablo 261	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	228
Tablo 262	: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	229
Tablo 263	: Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	229

Tablo 264	: Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RIDKOÖ) Puanlarına İlişkin Veriler	230
Tablo 265	: Anne ve Babanın Kontrol Odağının Dağılımı	231
Tablo 266	: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kontrol Odakları Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi	232
Tablo 267	: Anne ve Babanın Yaşına Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	232
Tablo 268	: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	233
Tablo 269	: Çocukların Cinsiyetine Göre Kontrol Odakları Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi	233
Tablo 270	: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	234
Tablo 271	: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	234
Tablo 272	: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	235
Tablo 273	: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	236
Tablo 274	: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	236
Tablo 275	: Çocukluk Döneminde Yaşanan Bozukluk Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi	237

KISALTMALAR

SED : Sosyo-ekonomik düzey.

RAM : Rehberlik ve Araştırma Merkezi.

ASG : Alt semptom grubu.

PBD : Psikolojik belirti düzeyi.

GSO : Genel semptom ortalaması

ÖZET VE ANAHTAR SÖZCÜKLER

İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Duygusal Bozukluk Tanısı Almış 6-14 Yaş Arası Çocukların Anne-Baba Özelliklerinin Araştırılması ve Karşılaştırılması

Mustafa Faruk ARIKAN

Bu çalışmada, 6-14 yaşları arasındaki çocuklarında duygusal bozukluk bulunan anne ve babaların sosyo-kültürel özellikleri, çocuk yetiştirme tutumları, psikolojik belirti düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odakları araştırılmakta ve bazı değişkenlere göre farklılık ve ilişkileri karşılaştırılmaktadır.

Araştırma İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde, 94 anne, 58 baba olmak üzere toplam 152 yetişkin üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI)”, “Ruhsal Belirti Tarama Listesi SCL 90-R”, “Spielberger’in Sürekli Kaygı Envanteri”, “Rotter’in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği” ve araştırmacı tarafından geliştirilen ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde aritmetik ortalamalar, standart sapmalar belirlenmiş, uygun olan yerlerde t testi, korelasyon ve varyans analizi, yorumlamada Bonferroni ileri analiz yöntemi kullanılmıştır.

İstatistiksel analizler sonucunda; sosyo-kültürel özellikler, çocuk yetiştirme tutumları, psikolojik belirti düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odakları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler : Duygusal Bozukluk, Anne-Baba Tutumları, Psikolojik Belirtiler, Sürekli Kaygı, Kontrol Odağı.

ABSTRACT AND KEY WORDS

Parents' Characteristics of Children between the Ages of 6 and 14 Having the Diagnose of "Emotional Disorder" at Izmir Guidance and Research Centers.

Mustafa Faruk ARIKAN

This study is designed to determine the differences and the relationship according to some variables between parents' who have children between the ages of 6 and 14 having the diagnose of "emotional disorder" at Izmir Guidance and Research Centers. Also the socio-cultural status, conduct of bringing up children, psychological symptoms, level of trait anxiety and locus of control are determined by the investigator.

This sample of this study is made of 94 mothers, 58 fathers, total 152 parents at Izmir Guidance and Research Centers.

In the study to collect the data "Parental Attitude Research Instrument (PARI)", "Symptom Distress Check List SCL 90-R", "Spielberger's Trait Anxiety Inventory", "Rotter's Internal-External Locus of Control Scale" and "Personal Data Form" are used.

In data analysis, arithmetic averages, standard deviations are determined and t test, correlation analysis and variation analysis, Bonferroni are used as the statistical techniques.

As a result of the statistical analysis; it is found out that there is a meaningful relation between socio-cultural factors, conduct of bringing up children, psychological symptoms, level of trait anxiety and locus of control.

Key Words: Emotional Disorder, Parental Attitudes, Psychological Symptoms, Trait Anxiety, Locus of Control.

BÖLÜM I

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Psikolojik problemler her beş çocuktan birinde herhangi bir zamanda ortaya çıkabilmektedir. Cinsiyet, yaş ve yaşanılan bölgelere göre yaygınlıkta ve bozukluğun formunda farklılıklar görülmektedir. Yaşanan bu problemler arasında duygusal bozukluklar ayrı bir öneme sahiptir. Duygusal bozukluklardan alt ıslatmanın toplumumuzda özellikle erkek çocuklarda görülüşü çok sıktır. Ankara Çocuk ruh sağlığı birimlerine başvuru yapan çocukların %18-21'inde bu duygusal bozukluk görülmektedir.

Duygusal bozukluklarda profesyonel bir yardım alınmadığında; bozukluğun formu, niteliği ve şiddeti değişmekte, akademik başarı düşmekte, sosyal ilişkiler bozulmaktadır. Sonuçta daha da içine kapanma, depresyon, özkıyım girişimleri ve hatta özkıyımlar yaşanmaktadır (Yörükoğlu, 1986: 113; Çoban, 1996: 33; Özer ve Turna, 1998: 39; Yıldırım ve Akbıyık, 1999: 30-32; Yazar, 1999a: 8; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Bilgin, 2003: 151 Ünal, <http://...temel.htm>; Özkamalı, <http://...bilgihavuzu28.htm>).

1.1. Sorun

Psikolojik olarak sağlıklı olma; bireyin fiziksel, psikolojik ve bilişsel ihtiyaçlarının yeterince karşılanması, kendisiyle ve çevresindeki fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel durum ve etkinlikleriyle sürekli bir denge ve uyum içinde olması, uyumun sağlayacağı huzur ve mutluluğu farketmesi, hissetmesi ve doyumlu olarak yaşantısını sürdürmesi olarak ele alınmaktadır.

Psikolojik sağlık diğer bir deyişle psikolojik olarak tam iyi olma hali de beden sağlığı gibi bireyi etkileyen yaşam koşullarına göre değişebilmektedir. Psikolojik sağlık değişmez bir durum olmadığından bireyleri kesin sınırlarla iki gruba ayırmak mümkün değildir. Bireye yönelen baskılar aşırılaşınca bireyin dengesi bozulabilmektedir.

İnsan yaşamında belirli dönemlerde psikolojik problemlerin arttığı bilinmektedir. Çocukluk çağı da bu dönemlerden biridir. Genel olarak bu dönemdeki problemlerin hafif ve geçici olduğu belirtilmektedir (Bilir ve Adıyaman, tarihsiz: 107; Yörükoğlu, 1986: 113; Fındıkçı, 1989: 24; Geçtan, 1992: 83-92; Çoban ve Töz, 1993: 2; Yavuzer, 1993: 241; Özer ve Turna, 1998: 39; Yaşın Dökmen, 1999a: 72, Özgüven, 2000: 63; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Geçtan, 2003: 12).

Yetişkinler için geçerli olan psikolojik sağlık kavramının çocuklar için de geçerli olduğu kabul edilmektedir. Ancak, çocuk davranışlarını yetişkin davranışına göre değerlendirmek uygun görülmemektedir. Çocuğun yetişkin insanın küçük bir örneği olmadığı, sürekli gelişen ve değişen bir yapıda olduğu dikkate alındığında, biraz daha değişik ölçütler kullanma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin “korku” çocukluk çağında sıklıkla yaşanan bir duygudur. Karanlıktan, dilenci, cadı veya öcülerden korkan bir çocuk yadırganmaz ama bu korkular ileri yaşlarda da devam ederse olağan değildir. Çocuğu yetişkinden ayıran ruhsal özellikler kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Çocuk her şeyden önce; bakılma, korunma ve kollanmaya ihtiyaç duymaktadır.
- Çocuk benmerkezcidir. Her şeyi kendisi için ister ve yaşar. Çevresinde gelişen olayların kendisinden kaynaklandığını, kendisi ile ilgili olduğunu düşünür.
- Çocukluk döneminin önemli bir özelliği de somut düşünmedir. Çocuk soyut kavramları anlayamaz.
- Çocuklar duygu ve düşüncelerini açıklamakta güçlük çektikleri gibi, o duygu ve düşünceleri gerçeğe bir tutarlar. Buna en iyi örnek rüyaları gerçek olarak kabul etmeleridir.
- Çocuk korku ve kaygılarını abartır. Çocuğun duyguları hızlı değişir. Ağlamadan gülmeye, sevinçten kızgınlığa geçebilir.
- Çocuk psikolojik olarak yetişkinden daha esnek bir yapıya sahiptir. Yoğun stres altında yetişkinden daha geç bozulur ve yetişkinden daha hızlı olarak düzelmeye gösterir.
- Problemin ya da bozukluğun düzeltilmesi yetişkinlerden daha hızlıdır ve başarı daha yüksektir.

Duygusal bozukluğun oluşmasında pek çok etkenin olduğu ve bu etkenlerin ortak rol oynadığı kabul edilmektedir. Ancak bu etkenlerden biri ya da bir kaç farklı yoğunlukta etki yapabilir.

Çocukların psikososyal gelişimleri ve psikolojik olarak daha esnek bir yapıya sahip oldukları da göz önüne alındığında; duygusal bozuklukları ortaya çıkaran bu etkenlerin uzun süreli ve sürekli olması gerekmektedir. Örneğin; anne ile baba arasındaki büyük bir kavga sonrasında çocukta duygusal bozukluk oluşturmazken, sürekli olması halinde bozukluklar ortaya çıkabilmektedir.

1.1.1. Duygusal Bozukluklar

“Duygusal bozukluklar” terimi gerek çocukluk gerekse yetişkinlikle ilgili ruh sağlığı tanımlamalarında karşımıza çıkmasına karşın farklı şekillerde adlandırıldığı, sınıflandırıldığı görülmektedir.

Duygusal bozuklukların; uyum bozuklukları, ruhsal sorunlar, psikososyal stres faktörleri etkileri, çocukluk ve gençlik çağında başlayan duygusal ve davranışsal bozukluklar adı altında sınıflandırdıkları görülmektedir (Bıyıklı, 1991: 290; Bıyıklı ve Kaya, 1991: 7; Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1992: 197, 202-203; Çoban ve Töz, 1993: 1; Yörükoğlu, 1994: 288; Öztürk, 1997: 166; Yaşın Dökmen, 1999a: 73; Yazar, 1999a: 8; Ersoy ve Avcı, 2001: 193; SSK, <http://...ruhsagligi.htm>; WHO Turkey, <http://...bul3whodocturkce.htm>).

Literatür incelendiğinde; Yörükoğlu'nun (1994) yaptığı sınıflandırma ve tanımın genelde kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Duygusal bozukluklar, sınıflandırma olarak uyum bozuklukları başlığı altında ele alınmakta, diğer uyum bozuklukları olarak da davranış bozuklukları, alışkanlık bozuklukları ve ağır ruhsal bozukluklar olarak ele alınmaktadır. Duygusal bozukluk çocuğun çevresinden çok kendisini rahatsız eden ruhsal belirtiler topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Duygusal bozuklukları, ruhsal bozukluk ya da sorun sınıflandırmasında ele alanlar Yörükoğlu'nun sınıflandırma ve tanımını kullanmaktadır (Yazar, 1999a: 8; Özer, <http://...ruhsal.htm>; <http://...ruh.htm>; <http://...ilke05.htm>).

Duygusal bozukluk olarak; korkular, kaygı, obsesif düşünceler, uyku bozuklukları, kekemelik ve tik kabul edilmektedir. Duygusal bozukluğu bulunan çocukların kaygılı, gergin, içe kapanık, güvensiz ve çekingen oldukları ifade edilmektedir (Bıyıklı, 1991: 290; Bıyıklı ve Kaya, 1991: 7; Çoban ve Töz, 1993: 1; Yörükoğlu, 1994: 288; Ersoy ve Avcı, 2001: 193).

Bazı kaynaklarda bu sınıflandırmaya uyurgezerlik, ağlama, üzülme, çöküntü, sıkıntı, bunaltı, altını ıslatma, dışkı kaçırma, tırnak yeme ve parmak emmenin eklendiği görülmektedir (Ketterman, 1998, 48; Wyckoff ve Unell, 1998: 7; Ünal, <http://...temel.htm>; Özkamalı, <http://...bilgihavuzu28.htm>).

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin yayınladığı tanı kitapçığı olan DSM'de (Diagnostic and Statistical Manual Of Mental Disorders) ile Dünya Sağlık Örgütü'nün tanı kitapçığı ICD (International Classification of Diseases) duygusal bozuklukları farklı tanımlama ve eksenlerde ele almaktadır.

ICD-10; V. bölüm ruhsal ve davranışsal bozuklukların sınıflandırılmasında F93 ve F98 eksenlerinde duygusal bozuklukları ele almaktadır. Tik bozukluklarını ayrı tanı eksenine alarak, ayrılma bunaltısı bozukluğu, fobik bunaltı bozukluğu, sosyal bunaltı bozukluğu, kardeş rekabeti, organik olmayan alt ıslatma, organik olmayan dışkı kaçırma ve kekemeliği duygusal bozukluk olarak vermektedir. DSM-IV'de bu bozukluklar farklı eksenlerde yer almaktadır. (Öztürk, 1997: 147-166; Amerikan Psikiyatri Birliği; 1998: 113-134, 853-859; WHO Turkey, <http://...bul3whodocturkce.htm>).

Milli Eğitim Bakanlığı farklı yönetmeliklerde farklı nitelendirme, tanımlama ve gruplandırma kullanmaktadır. I. Özel Eğitim Konseyi'nde uyum bozuklukları kategori ve tanımlamaları kullanılmıştır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde bu bozuklukları duygusal uyum güçlüğü, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde duygusal sorun olarak ele almış ve tanımlamıştır. Bu bozukluklarla ilgili eğitsel tanılama, izleme, ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi görevi Milli Eğitim Bakanlığı'nca Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine (bundan sonra: RAM) verilmiştir (Bıyıklı, 1991: 290; Milli Eğitim Bakanlığı, 2000; Milli Eğitim Bakanlığı, 2001).

1.1.1.1. Duygusal Bozuklukların Nedenleri

Duygusal bozukluk oluşmasında rol oynadığı kabul edilen etkenler biyolojik nedenler, çevresel faktörler ile aile, yapısı, eğitim anlayışı ve tutumları olarak üç kategoride ele alınmaktadır. (Bıyıklı, 1991: 291; Çoban ve Töz, 1993: 2; Özdoğan, 1997: 5, 45-49; Yıldırım ve Akbıyık, 1999: 23-32; Ersoy ve Avcı, 2001: 194-195; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Çıra, <http://...cocruhsag.htm>; <http://...ilke05.htm>).

Biyolojik Nedenler

Biyolojik nedenler içinde, kalıtım, kimyasal dengesizlik, merkezi sinir sisteminin zarar görmesi, özür ve hastalıklar ele alınmaktadır. Bozukluklarda ailesel yatkınlığa değinilmektedir. Örneğin alt ıslatma ve kekemelikte genetik yatkınlık genellikle kabul edilmektedir. Alt ıslatmada birinci derece akrabalarda %70-75, tek yumurta ikizlerinde %69, çift yumurta ikizlerinde %2-30 aynı bozukluk öyküsü bulunmaktadır.

Hormonların yetersiz ya da fazla salgılanmasının psikolojik problemlerde etkin olduğu belirtilmektedir. Örneğin alt ıslatan çocuklarda alt ıslatması olmayan çocuklara göre sabahları Antidiüretik hormonun (ADH) daha düşük seviyelerde olduğu belirlenmiştir. Hipertroidi durumunda birey heyecanlıdır, sürekli gergindir ve uyumakta güçlük çekmektedir.

Merkezi sinir sistemi rahatsızlıkları, sinir kas kontrolü gecikmesi, aşırı yorgunluk, süregelen hastalıklar, bedensel anormallikler, özürlü olma, beden imgesini kabul edememe, şişmanlık psikolojik problemlerde etkili olabilmektedir (Bilir ve Adıyaman, tarihsiz: 107-111; Serbest ve Yılmaz, 1988: 58; Fındıkçı, 1989: 24-29; Cüceloğlu, 1992: 84-85; Haşılciöğlu, 1992: 1-2; Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1992: 207; Schaefer ve Millman, 1994: 45, 62, 65-66, 68, 85, 97-99; Çoban, 1996: 33; Özdoğan, 1997: 5; Öztürk, 1997: 437; Stein, 1997: 14-39; Aydoğmuş, 1998: 146-158; Yaşın Dökmen, 1999a: 73-74; Ersoy ve Avcı, 2001: 201-207; Özgüven, 2001: 80; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Güneş, 2003: 71).

Çevresel Faktörler

Mensubu olunan ırk, inanç, din, yaşam felsefesi, cinsel yönelim, göç, kültüre uyum, dini ve sosyal adetlerin gücünü kaybetmesi, materyalist ve rekabete dayalı yaşantı, özgürlük

sınırlarının çizilememesi, doğal afetler, kazalar, yakın veya arkadaş hastalığı, ölümü, travma yaratacak bir olaya şahit olma, yaşanan coğrafi bölge ve çevre (alt ıslatma Karadeniz bölgesinde İç Anadolu'ya göre, köylerde şehirlere göre, gecekonduarda şehrin diğer bölgelerine göre daha fazladır), yaşanan toplumu etkileyen sosyal ve ekonomik sorunlar, kitle iletişim araçları, okul yaşantısı, başarı durumu, öğretmen ve arkadaş tutumları, kötü davranılmak ya da alay edilmekten korkma, fiziksel şiddet, istismar ve sosyal yaşantı azlığının psikolojik problemlerde etkili olduğu belirtilmektedir (Yörükoğlu, 1986: 113-120; Dreikurs, 1988: 40-41; Fındıkçı, 1989: 24-29; Ziyalar, 1990: 13; Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1992: 208; Yavuzer, 1993: 241-276; Schaefer ve Millman, 1994: 45, 62, 65-66, 68, 85, 97-99; Özdoğan, 1997: 5; Aydoğmuş, 1998: 146-158; Yıldırım ve Akbıyık, 1999: 31; Çakmaklı, 2000: 17-18; Demir, Eralp Demir, Aklaş ve Kayaalp, 2000: 211-212; Karayılmalı, 2000: 4; Özkan, 2000: 14; Ersoy ve Avcı, 2001: 201-207; Özgüven, 2001: 80; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Yanarer, 2002: 27-28; Gün, 2003: 1; Kartal, http://...uyum_bozuklugu.htm).

Aile, Yapısı, Eğitim Anlayışı ve Tutumları

Aile bireylerin kişilik gelişimlerinde temel kurum olarak önemli bir yer tutmaktadır. Aile içindeki olumsuzlar çocuğu doğrudan etkilemektedir. Duygusal bozukluklarda etkili olduğu düşünülen ailesel etkiler aşağıda belirtilmiştir.

a. Aile, yapısı, iletişim ve roller ile ilgili nedenler:

- Çocukların yetiştikleri ailede yeme, içme, barınma, giyinme, güven, sevgi, başarılı olma, takdir edilme, kabul edilme, saygı görme, arkadaşlık kurma, gruba ait olma, sosyal statü gibi temel ihtiyaçlardan mahrum olmaları,
- İstenmeyen (evlilik dışı, evlenme sebebi, boşanmayı engelleyen) çocuk olma, ya da yaşanan olumsuz durumun suçlusu olarak çocuğun gösterilmesi,
- Ailenin kalabalıklığı, geniş aile yaşantısı, anne baba arasındaki büyük kavgalar, aile içi iletişimi kuramama, geçimsizlikler,
- Anne ve baba ile aynı odada yatma, anne ve babanın cinsel ilişkisine şahit olma ve annenin saldırıya uğradığını düşünme,

- Anne ile yetersiz fiziksel temas (ne kadar erken başlarsa problem o derece ağır olmaktadır), babanın evden uzak olması, anne babadan birinin ilgisizliği,

- Ölüm, boşanma, ayrı yaşama nedeniyle hemcinsi ebeveynin olmaması ya da cinsiyet rolünü alacağı ebeveyn modelinin olmaması, ebeveynlerin cinsiyet rollerine uygun davranmaması, sınırların karışması,

- Aile psikopatolojisi, aile bireylerindeki özür, süreğen hastalık, madde bağımlılığı,

b. Aile yaşantısındaki değişiklikler ile ilgili nedenler:

- Boşanma, ayrı yaşama, terk edilme, ölüm, yeniden evlilik,

- Aile bireylerinden birini etkileyen bir travmatik bir olay, hastaneye yatış,

- Kardeş doğumu, ve okula başlama.

c. Aile tutumları ve eğitimi ile ilgili nedenler:

- Çocukla başkalarının ilgilenmesi, anne veya babanın tutarsız davranması, çocuğun ihtiyaç ve isteklerine anne-babanın uygunsuz veya kayıtsız tepkileri, anne babanın eğitime ve okula karşı duyarsızlığı, geleceğe yönelik olumsuz bakış açısı

- İhmal ya da fiziksel, duygusal, cinsel istismar (ensest ilişki, aile içi taciz, gözetleme, mastürbasyona zorlama), kötü davranma, fiziksel şiddet, korkutma, korkuyu disiplin aracı olarak kullanma, sokağa atma veya dilenciye verme ile tehdit etme,

- Aşırı koruyucu bir yaklaşımdan dolayı güvensizlik oluşması, sorumluluk kazanamaması, dış dünyayı tanıyamaması, okulda evdeki ilgiyi bulamayışı,

- Aşırı kontrolcü ebeveyn davranışı, aşırı beklenti, mükemmeliyetçi olma, düzen ve temizlikte uygulanan katı disiplin, kuralcılık, konuşurmama, dinlememe, konuşmasına sürekli müdahale,

- Çocuklar arasında ayırım yapma, birine yönelme, birini üstün görme, çocukları kardeşleri, arkadaşları veya akranları ile kıyaslama, reddetme, aşağılama,
- Hatalı, katı tuvalet eğitimi, erken veya geç başlama,
- Değişik nedenlerle (özür, çirkinlik vb.) çocuğu gizleme, çocuktan utanma, kötü davranılmak ya da alay edilmekten korkma,

Ailesel etkenlerin neticesinde karşı koyma, intikam alma ya da pasif bir tepki olarak duygusal bozukluklar görülmektedir (Yörükoğlu, 1986: 113-120; Dreikurs, 1988: 40-41; McCall, 1988: 48-49; Minibaş, 1988: 38-39; Serbest ve Yılmaz, 1988: 58; Fındıkcı, 1989: 24-29; Güngörmüş, 1989: 13; Ziyalar, 1990: 13; Kulaksızoğlu, 1989: 20, 22; Yeşilyaprak, 1991: 28-29; Cüceloğlu, 1992: 276-278; Haşılıoğlu, 1992: 1-2; Kılıççı, 1992: 35-37, 43-44, Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1992: 207-208; Yavuzer, 1993: 241-276; Schaefer ve Millman, 1994: 45, 62, 65-66, 68, 85, 97-99; Yörükoğlu, 1994: 295-310; Çoban, 1996: 33; Özgül ve Albayrak, 1996: 524; Benedek ve Brown, 1997: 52-61; Öztürk, 1997: 437; Stein, 1997: 14-39; Aydoğmuş, 1998: 146-158; Baltaş, 1998: 51; Baltaş, 1998: 194-195; Douglas ve Richman, 1998: 49-57; Güngörmüş, 1998: 252; Ketterman, 1998, 109-110; Korkmazlar, 1998: 85-86; Köknel, 1998: 95; Razon, 1998: 237; Wyckoff ve Unell, 1998: 7; Acin, 1999: 19; Atabek, 1999: 29-30; Atila, 1999: 24; Solar, Erdem, Gacal, Demir ve Zenginoğlu, 1999: 55; Kaya: 1999a: 13; Kaya, 1999b: 12, 14; Yazar, 1999a: 10-11; Yazar, 1999b: 7; Yıldırım ve Akbıyık, 1999: 30-32; Beşken, 2000: 20-24; Çakmaklı, 2000: 49-51; Erol ve Öner, 2000: 23; Kaya, 2000a: 3, 6-7; Kaya, 2000b: 8-9; Kaya, 2000c: 5; Öçal, 2000b: 14; Özkan, 2000: 13; Yavuzer, 2000: 150, 154; Yazar, 2000b: 10, 13; Yazar, 2000c: 19; Ersoy ve Avcı, 2001: 201-207; Kaya, 2001: 4-5; Öçal, 2001: 3-4; Özgüven, 2001: 80; Yazar, 2001a: 9-11; Yazgan, 2003: 41; Yıldırım ve Akbıyık, 2001: 26-27; Bilir ve Adıyaman, tarihsiz: 107-111).

1.1.2. Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları

Aile ve onu oluşturan üyelerden anne baba, fizyolojik, ekonomik, kültürel ve sosyal yönleriyle bireyin gelişiminde, sosyalleşme sürecinde ve kişiliğin oluşumunda temel birim ve özdeşim modelleridir. Çocuklar aileyi oluşturan üyeler arasındaki psikolojik etkileşimlerin oluşturduğu dinamik bir sistem içinde büyümekte ve gelişmektedir. Çocuk bu

etkileşim içerisinde özdeşim modellerinin özdeğer, özsaygı, özgüven, tutum ve yaklaşımlarını örnek almakta ve onların yaşam biçimlerini taklit yolu ile öğrenmektedir. Ailedeki üyelerden birini etkileyen rahatsızlık, o üye ile sınırlı kalmayıp, tüm sistemi etkilemektedir. Ailede anne, baba ve diğer aile büyüklerinin çocuk üzerindeki etkileşimleri, tutumları ve dolayısı ile etkileri farklıdır (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:5; Jersild, 1979: 217; Çakmaklı, 1989: 10; Kulaksızoğlu, 1989: 19-20; Elkind, 1991: 18; Telman, 1991: 14; Güneysu, 1992: 28; Yörükoğlu, 1994: 125, 169, 215-220; Kağıtçıbaşı, 1996: 123; Yavuzer, 1998: 116; Kaya, 1999b: 6; Salzman, 1999: 11-16; Yavuzer, 1999: 9; Erözkan, 2000: 17; Kaya, 2000b: 14; Atabek, 2001: 13; Özgüven, 2001: 193-195; Aydın, <http://...aile2.html>; Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>).

Annenin, biyolojik ve psikolojik olarak çocukla derin ilişkileri vardır. Çocuğun iki yaşına kadar en önemli sosyal çevresidir. Anne çocuk etkileşiminde; çocuğun istenmesi, sağlık durumu, cinsiyeti, doğum sırası, aile içi ilişkiler, sosyo-ekonomik durum, annenin yaşı, sağlığı, kendi anne babasının çocuk yetiştirme tutumları ve iş yaşantısı önemli bir yer tutmaktadır. Anne çocuk ilişkisindeki süreklilik, tutarlılık ve aynılık çocukta temel güven duygusunun özünü oluşturmaktadır. Bu güven duygusu, çocuğa verilen besin ya da sevgi gösterilerinin niceliğinden çok anne çocuk arasındaki ilişkinin niteliğine bağlı olmaktadır. Yaşamın ilk yıllarında zihinsel ve duygusal gelişimi için anne sevgisinin önemli olduğu belirtilmektedir. Çocuğun beslenme ve temizlik ihtiyacının anne tarafından sağlanması, göz teması kurulması, konuşulması; gülümsenmesi, çocuğa onaylanma, kabul edilme ve sevilme mesajlarını iletmekte tenel temas sevginin iletilmesi ve algılanmasında önemli bir yer tutmaktadır.

Yeterince tenel temas olmadığında çocukta uyum bozuklukları görülmektedir. Çeşitli nedenlerle anne yakınlığından yoksun kalan çocuklarda gelişme sorunları görülmektedir. Annesi olmadan yetiştirilen çocuklarda duygusal küntlük, konuşma ve dil gelişimlerinde gerilik görülmektedir. Annesinin yanında olduğu halde, reddedici, ilgisiz ya da cezalandırıcı annelerin çocuklarında gerginlik, doyumsuzluk ve başkaldırı görülmüştür. Annesi tarafından emzirilmeyen bebekler, yarı uyku konumunda olmakta, dalgın yatmakta ve uykudan güçlükle kaldırılmaktadır. Memeden kesme ve tuvalet eğitimi dönemlerinde anneden yeterli ilgi ve sevgi görmediğinde davranış bozuklukları ortaya çıkmaktadır. Anne yokluğunun zorunlu olduğu durumlarda annenin yerini alabilecek, sevgi gösterebilecek birinin bulunması gerekmektedir (Jersild, 1979: 217-218; Geçtan, 1992: 84-85; Yavuzer, 1993: 145-146; Norma, 1998: 230; Yavuzer, 1999: 9-10; Yazar, 2000a: 10-13; Özgüven, 2001: 194).

Behrens (1954) çocuğun yetişmesinde, çocuk yetiştirme uygulama ve tekniklerinden daha çok annenin karakter sağlamlığı ve anne çocuk etkileşiminin önemli olduğu belirtmektedir.

Coleman, Kris ve Provence (1953) annesinden sevgi gören, okşanan çocukların, sevgisiz ve fiziksel temasın olmadığı çocuklardan farklı davranışlar sergilediklerini söylemektedirler (Jersild, 1979: 217-218).

Spitz çocuğun yaşamından annenin çekilmesi halinde gelişimsel duraklama ve gerilemelerin olduğunu kanıtlamıştır.

Bowlby, ilk beş yılda anneden yoksun kalmanın çocukların suçlu davranış geliştirmeye yol açabileceğini söylemektedir (Yavuzer, 1993: 147).

Baba çocuk ilişkisi, hem nitelik hem nicelik açısından anne çocuk ilişkisinden farklıdır. Ayrıca fiziksel ve sosyal rol olarak da farklı bir insandır. Bu farklılığın algılanması erkek ve kız çocuğun cinsel kimliklerini kazanmalarına katkıda bulunmaktadır. Yetersiz baba çocuk ilişkisi sonucunda, özellikle erkek çocuklarda cinsel kimlik sapmaları görülebilmektedir. Babası pasif olan erkek çocuklar, babası aile içindeki kararlarda daha aktif olan çocuklara oranla daha az erkeksi kimliğe sahip olmaktadır. Babanın çocuğuyla yoğun beraberliği, çocuğun kişiliğini, özgüvenini, bilişsel gelişim ve akademik başarısını etkilemektedir. Babadan yoksun olan çocukların benlik kavramları düşük olmakta, daha çok sorun yaşamaktadırlar. Babasız çocukların gelişim ve zeka testlerinde daha düşük başarı elde ettikleri belirtilmektedir.

Babasız çocukların akran ilişkilerinde daha zayıf, ahlaki yargı açısından daha az gelişmiş oldukları belirtilmektedir. Gerek babanın sahip çıkmadığı gerekse ayrılık veya boşanma ile babanın olmadığı ailelerde büyüyen çocuklar, eşleriyle sağlıklı ve tatmin edici bir iletişim kurmakta zorlanmaktadırlar. Ayrılma ya da boşanmaya bağlı baba yoksunluğu, ölüm nedeniyle olan baba yoksunluğundan daha fazla etkiye neden olmaktadır (Güngörmüş, 1989: 13-14; Mangır ve Aktaş, 1992: 5-7; Yörükoğlu, 1994: 215-218; Güngörmüş, 1998: 245-254; Ketterman, 1998: 81; Yavuzer, 1998: 122; Çankırılı, 1999: 50-53; Miral, 2001: 40-42; Özgüven, 2001: 194; Saygılı, 2001: 1-2; <http://...altinci.html>; <http://...on.html>; <http://...onyedi.html>).

Büyükanne ve büyükbabalar genellikle, eğitim ve disiplin konularıyla uğraşmadan çocukları oldukları gibi kabul etmektedirler. Ancak gösterdikleri hoşgörü, anne babaya çocuk eğitimi ile ilgili müdahaleleri, ebeveynler tarafından konulan kuralları gözardı etmeleri tutarsızlığa neden olmaktadır. Birlikte yaşanan ailelerde otorite figürü büyükbaba olduğunda, anne babanın çocuk üzerinde hiçbir etkililiği kalmamaktadır. Diğer bir problem ise çocukların büyük ebeveynler tarafından paylaşılmasıdır. Özel davranım diğer çocuklarda kıskançlığa ve ruhsal çatışmalara yol açmaktadır (Yörükoğlu, 1994: 219-220; Ketterman, 1998: 88; Kaya, 1999c: 121).

Yapılan araştırmalarla, anne babaların tutum ve davranışlarının çocuğun gelişmesini belirlemede etkili olduğunu, davranışlarını ve karakterini etkilemekte vicdan ve ahlak gelişimini belirlemede davranışsal uyumsuzluğunun başlıca nedenini oluşturduğu ortaya konmuştur. Anne baba tutumları ile ilgili değişik görüş ve modeller ortaya konmuştur.

Lafore (1945) anne baba tiplerini; diktatör, işbirliğine yatkın, kararsız ve yatıştırıcı olmak üzere dört gruba ayırmıştır.

a. Diktatör anne babalar: Otoriteye çok fazla önem veren, çocuktan boyun eğmesini isteyen ebeveynlerdir.

b. İşbirliğine yatkın anne babalar: Çocuğa saygılı, açıklayıcı, birlikte hareket edilmesini isteyen, dostça davranışlı ebeveynlerdir.

c. Kararsız anne babalar: Davranışları duruma göre değişen, olumsuz durumlarda ne yapılacağına kararsızlığa düşen ebeveynlerdir.

d. Yatıştırıcı anne babalar: Uzlaşmacı, denetimi çocuğa bırakan, zorluklardan kaçan ebeveynlerdir (Ocakçı, <http://...onyedi.html>).

Baumrind'in sınıflandırması çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin yapılan çalışmalara kuramsal temel oluşturarak öncülük yapmıştır. Okul öncesi dönemdeki çocuklarla ev ortamında yaptığı gözlem ve laboratuvar çalışmalarında ebeveyn çocuk etkileşimini incelemiştir (Yılmaz, 2000: 20).

Baumrind (1968) çocuk yetiştirmede anne baba stili ile ilgili olarak; ebeveyn kontrolü, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde açıklık, olgunluk beklentisi ve bakım/destek boyutlarını belirlemiştir. Ebeveyn kontrolü boyutu, ebeveynlerce konulan kurallara çocukların uymak zorunda oldukları orandır. Ebeveyn-çocuk ilişkilerinde açıklık boyutu, çocukların düşüncelerini alma, kararlara katma, teşvik etme ve saygı gösterme ile konulan sınırların nedenlerini açıklamadır. Olgunluk beklentisi boyutu, çocukları zihinsel, sosyal ve duygusal başarı elde etmede teşvik etmelerinin derecesidir. Bakım/destek boyutu, bakım ve ilişkideki yakınlık, sevecenlik ve sıcaklık düzeyidir.

Baumrind bu dört boyutun kombinasyonlarına bağlı olarak; otoriter, demokratik ve izin verici anne baba tutumları olduğunu belirtmiştir (Yılmaz, 1999: 100-101).

a. Kuzgun (1972) yaptığı çalışmada sevgi ve çocuğun davranışlarına uyguladığı denetim değişkenlerine bağlı olarak otoriter, demokratik ve ilgisiz anne baba tutumlarını ele almıştır.

b. Demokratik anne ve baba çocuğa içten ve şartsız sevgi göstermekte, ilgi ve ihtiyaçlarına duyarlılık göstermektedir. Çocuğa iyi bir örnek olmak ister. Yaşına göre çocuğun kendi kararlarını alması için onu teşvik ederler. Çocuğun düşünce ve görüşlerine değer verirler.

c. İlgisiz anne ve baba çocuğu ihmal etmekte hatta psikolojik bakımdan reddetmektedir. Çocuğun durumundan, yaptıklarından, ilgilerinden, ihtiyaçlarından habersizdir. Çocuğa az ilgi gösterirler ve davranışlarını kontrol etmezler.

d. Otoriter anne ve baba sevgisini şartlı olarak göstermektedir. Çocuk istenilen şekilde davrandığında sevgi pekiştireç olarak gösterilmektedir. Otoriter anne ve baba kendilerini toplumsal otoritenin temsilcisi olarak algılamaktadır. Çocukla sözlü iletişim kurmazlar ve mutlak itaat beklerler (Kuzgun, 1973: 58).

Maccoby ve Martin (1983) iki boyutlu aile tutumları modelinde, özeklik-denetim ve red-kabul boyutları ele alınarak demokratik, ilgisiz, otoriter ve koruyucu aile tutumlarından söz etmektedir (Yılmaz, 1999: 102-103; Özgüven, 2001: 210).

Yavuzer bireyin tutumlarına göre; denetleyen ve destekleyen olmak üzere iki yaklaşımı belirtmektedir. Eylemlere göre üç grupta beş anne baba tutumundan bahsetmektedir.

- a. Yönetmeye çalışan ebeveyn; aşırı otoriter tavır,
- b. Olumlu ebeveyn; demokratik aile,
- c. Pasif ebeveyn; çocuk merkezli aile, ilgisiz ve kayıtsız aile ile reddedici ve kısıtlayıcı tutumdur (Yavuzer, 1999: 10-11).

Ayrıca sevgi ve disiplin öğeleri esas alarak, her iki öğeyi bulandıran bir olumlu ve yedi olumsuz aile tutumundan bahsedilmektedir.

Tutumların ilki sevgi ve disiplinin dengeli olarak yer aldığı olumlu tutumdur. Olumsuz tutumlar;

- a. Aşırı verici, koruyucu ve aşırı disiplinsiz tutum.
- b. Aşırı itici, ilgisiz ve aşırı disiplinsiz tutum.
- c. Aşırı verici ve aşırı disiplinli, denetimli tutum.
- d. Aşırı verici ve aşırı disiplinli, cezalandırıcı tutum.
- e. Anne ve babanın tutumları arasında tutarsızlık oluşu.
- f. Aile içindeki çocuklara farklı tutumlar oluşu.
- g. Aile içi kutuplaşmalarıdır (Yavuzer, 1993: 141-145, Öztürk, 1998: 422-424; Aydın, <http://...aile2.html>; Gökcan, <http://...psk3.html>; <http://...index2.html>; <http://...sekiz.html>).

Yapılan araştırmalar ışığında anne baba tutumları altı grupta toplanabilir:

- a. Otoriter (baskıcı) tutum
- b. Aşırı hoşgörölü (izin verici) tutum
- c. Aşırı koruyucu tutum
- d. Dengesiz ve kararsız (tutarsız) tutum
- e. İlgisiz tutum
- f. Demokratik tutum (Dönmezer, 1999: 53; Yazar, 1999b: 7).

1.1.2.1. Otoriter (Baskıcı) Tutum

Otoriter tutumu benimseyen aileler tartışmasız ve mutlak itaati beklerler. Çocuk sürekli denetim ve katı bir disiplin altındadır. Anne babanın değişmez standartları ve çocuğa nedenleri açıklanmayan kuralları vardır. Çocuğun yanlış ve hataları sürekli izlenirken, kişilik özellikleri, gereksinimleri, ilgi ve isteklerine karşı duyarsızdırlar.

Anne baba ve çocuk arasında sözel iletişim yoktur. Beklenti düzeyi yüksektir ve genellikle çocuğa verilenin üzerindedir. Çocuk kendini yönetemez, özerk olamaz ve liderlik özellikleri yoktur anlayışı vardır.

Kararlar anne baba tarafından alınır ve çocuktan alınan kararlara kesinlikle uyması istenir. Karşı gelme ve tartışma kabul edilmez. Anne ve baba otoritenin korunmasına aşırı önem verir, uygun olmayan davranışlar ayıplama, suçlama ve korkutma ile bastırılır ve cezalandırılır. Ceza suçla orantılı değildir ve amaç çocuğu yola getirmektir (Kulaksızoğlu, 1989: 21; Yavuzer, 1993: 143, Argun, 1995: 8-10; Dönmezer, 1999: 54-55; Yavuzer, 1999: 10; Öçal, 2000a: 15; Özgüven, 2001: 211; Yazar, 2001b: 21).

1.1.2.2. Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Tutum

Bu tür ailelerde çocuğa sayısız haklar tanınır, denetim düşüktür, tepkisellik yüksektir. Çocuğun istekleri, saldırganlık ve cinsellik dürtüleri ile her türlü davranışı hoşgörü ile karşılanır, kabul edilir ve sınırlandırılmaz. Toplumsal kurallar ve değerler önemli değildir. Çocuktan yaşına uygun olgun bir davranış talebinde bulunulmaz. Toplum ve aile kurallarına uyulmadığında görmezlikten gelinir, yaptırım uygulanmaz. Ceza verildiğinde yetersizdir ya da çocuk tarafından ciddiye alınmaz. Abartılı sevgi ortamında büyütüldüğü için şımaran çocuk ailedeki tüm kontrolü eline alır.

İzin verici tutum, genellikle orta yaşın üstünde çocuk sahibi olan ailelerde ya da kalabalık yetişkinler grubu içinde büyüyen tek çocuklu ailelerde sıkça görülür (Yavuzer, 1993: 142-143; Dönmezer 1999: 55; Özgüven, 2001: 216).

1.1.2.3. Aşırı Koruyucu Tutum

Anne, baba çocuğa kaygı temelli derin bir duygusal bağla bağlıdır. Çocuk ile aşırı derecede ilgilenir, denetim altında tutar ve her işi onun adına kendileri yaparlar. Çocuğa sorumlulukları benimsetilmez. Boğucu bir şefkat gösterisi vardır. Çocuğun fikri alınmaz, problemlere ve çocuğa objektif yaklaşmazlar. Daha çok anne baba ilişkisinde ortaya çıkan bu koruyuculuğun ardında annenin duygusal yalnızlığı olabilir. Anne, davranışlarıyla sevgisini dile getirdiğine, yardım ettiğine inanır. Gerçekte kendi yalnızlığını ve mutsuzluğunu ödünlemektedir.

Genellikle ilk çocuğu ölen, uzun süre çocuk sahibi olamayan, hamilelikte güçlükler yaşayan, kendi çocukluklarında sevgi ve şefkatten mahrum kaldığı için çocuğuna her şeyi vermeye çalışan anneler ile kocanın evde çok az zaman geçirdiği, cinsel ve sosyal uyumsuzluğun olduğu, çocuğa karşı aşırı öfkenin ödünlenmeye çalışıldığı ve annede psikopatolojik rahatsızlıklar bulunan ailelerde bu tutuma sıklıkla rastlanır (Dönmezer 1999: 56; Çoban, 2000a: 8; Öçal, 2000a: 16; Özgüven, 2001: 213).

1.1.2.4. Dengesiz ve Kararsız (Tutarsız) Tutum

Anne baba arasındaki çocuğun eğitimi ve disiplin anlayışlarında farklılık vardır ya da kendi uygulamaları değişkenlik göstermektedir. Anne babadan biri aşırı koruyucu bir tutum izlerken diğeri baskıcı bir tutumu benimseyebilir. Anne veya baba çocuğun bir davranışını ödüllendirirken başka bir gün cezalandırabilir. Dengesiz ve tutarsız tutumda kurallar belli değildir (Dönmezer 1999: 58; Öçal, 2000a: 16; Özgüven, 2001: 217; <http://...index2.html>; Aydın, <http://...aile2.html>; Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>).

1.1.2.5. İlgisiz Tutum

Çocuğun ilgi ve gereksinmelerine karşı gösterilen tepki ve denetim çok düşüktür. Çocuklarına yeteri kadar zaman ayrılmaz, yaşantısı ile ilgilenilmez, gerekli çaba gösterilmez. Çocuk, yaşantıları için engel olarak görüldüğü için; kendilerinden uzak tutarlar ve elden geldiği kadar az ilişki kurarlar. Aşırı derecede ilgisizlik durumunda çocuk istismarı söz konusudur. Yaşantının engellendiği düşünüldüğünde çocuğa düşmanca bir tavır gösterilir. İlgisiz tutum; istenmeyen gebeliklerde, çocuğun benimsenmemesinde, sorumluluk alınmak istenmemesinde görülmektedir (Yavuzer, 1993: 143, Dönmezer 1999: 59; Öçal, 2000a: 15; Özgüven, 2001: 215).

1.1.2.6. Demokratik Tutum

Çocukların hem denetlenmekte hem de kişilik, ilgi ve gereksinmelerine karşı duyarlı davranılmaktadır. Denetim çocuğun kabul edebileceği, mantıklı ve yeterli düzeydedir. Ebeveynler kendi görüşlerine değer verilmesini istedikleri gibi, çocukların görüşlerine saygılıdırlar. Paylaşma ve işbirliği içinde kararlar alınır. Anne baba çocuklarına değişik alternatifler sunarlar ve bu anlayış doğrultusunda isteklerde bulunurlar. Sorumluluk kazanma, özgüveni geliştirme, karşılıksız sevgi, karşılıklı haklar, özdenetim ve kesintisiz iletişim temeldir. Uyulması gereken kurallar ve standartlar nedenleriyle çocuklara açıklanır. Çocukların kurallara uymasında yardımcı olunur. Kurallara uyum fiziksel şiddet, tehdit ya da baskıyla değil, kuralları gönüllü olarak benimseme ile sağlanmaya çalışılır.

Anne, genellikle sevecen, sıcak, gerektiğinde sınırlar koyan bir rol üstlenir. Baba ılımlı, esnek, demokrat ve anneye göre daha otoriterdir. Baba ile çocuklar arasında korku yerine saygı egemendir (Yavuzer, 1993: 142, Argun, 1995: 10-12; Dönmezer 1999: 59-61; Eldeleklioğlu, 1999: 12; Yavuzer, 1999: 10; Öçal, 2000a: 17; Kethüda, 2001: 28; Özgüven, 2001: 212-213; Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>; Gökcan, <http://...anababa.html>).

1.1.2.7. Anne ve Baba Tutumlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

a. Otoriter (Baskıcı) Tutumun Etkileri

Kaygılı, küskün, içe kapanık, çekingen, utangaç, sebatsız, kuşkucu, bağımlı, aşırı derecede boyun eğen, kendini değersiz bulan, başkalarının etkisi altında kolayca kalabilen, kendini denetleme yerine itaat etmeyi öğrenen yeni bir çevreye uyum sağlayamayan sorumluluk almaktan çekinen, liderlik özellikleri göstermeyen, cinsel konularla aşırı derecede ilgilenen, olgunlaşmamış ve son derece uyumsuz bir kişilik geliştirebilirler. Tartışmaya ve başkalarını suçlamaya eğilimli, dış kontrol odaklı, duygularında kararsız bireyler olarak gelişirler (Beer, 1989:46; Kulaksızoğlu, 1989: 21; Dönmezer, 1999: 61-63; Öktem, 2000: 3-4; Kethüda, 2001: 28; Özgüven, 2001: 212).

b. Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Tutumun Etkileri

Aşırı derecede şımartıldıkları, her türlü isteklerinin karşılanacağı beklentisini içinde olduklarından, başkalarına ait hakları kendilerine almaya çalışabilirler. Dahil oldukları çevrenin, buldukları toplumun kurallarını öğrenmede ve uymada güçlük çekebilirler. Günü ve eğilimlerini denetlemede yetersiz olmaları nedeniyle; doyumsuz, paylaşma ve işbirliği yönünden yetersiz, vurucu, kırıcı ve saldırgan tutum ve davranışlar sergilerler (Beer, 1989: 46; Dönmezer 1999: 63-64; Özgüven, 2001: 216-217; Gökcan, <http://...anababa.html>; Özkamalı, <http://...bilgihavuzu17.htm>).

c. Aşırı koruyucu tutumun etkileri

Her konuda anne babaya ihtiyaç duyacakları için kendi ayakları üzerinde durmada, hareket etmekte ve karar vermede güçlük çekerler. Anne baba desteğini bulamadıklarında bir başkasının yönlendiriciliğine gereksinim duyarlar. Sorumluluk almaları, sorunlarla başa çıkmaları, kendilerini kanıtlamaları çok güçtür (Fındıkçı, 1989: 28; Çakmaklı, 1989: 11; Geçtan, 1992: 89; Dönmezer 1999: 64; Özgüven, 2001: 214-215; Kaya, 2002: 12).

d. Dengesiz ve Kararsız (Tutarsız) Tutumun Etkileri

Anne babanın tutarsız olması, çocuğun gelişmesini ve değerler sisteminin oluşmasını önler. Çocuğun kendi kendisiyle ve anne babasıyla çatışmasına neden olur. Davranışlarından hangisinin “uygun” hangisinin “uygun olmayan” davranış kategorisine girdiğini kestiremez. Çocukta iç çatışmaların, huzursuzlukların, daha sonra da dengesiz ve tutarsız bir kişiliğin oluşmasına yol açabilir. Çocuklar güçlüklerinin sınırlarını bilmezler ve doğru karar vermeleri olanaksızdır (Geçtan, 1992: 90; Dönmezer 1999: 64-65; Yazar, 2001b: 22; Özgüven, 2001: 217-218; Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>);).

e. İlgisiz Tutumun Etkileri

Dürtüleriyle hareket eden, zamanını iyi değerlendiremeyen ya da boşa harcayan, diğer bireylere karşı ilgisiz, engellenmeye karşı hoşgörüsüz, sık sık suç işleyen, uzun vadeli planlar yapamayan, yaşamı gerçekçi bir şekilde değerlendiremeyen, ailesinin onaylamadığı arkadaşlar edinen, kendilerini günlük olayların akışına bırakan, geçici doyumlarla yetinen, içki ve sigaraya başlamış ya da başlamaya eğilimli çocuklar oldukları görülmüştür (Dönmezer 1999: 65; Özgüven, 2001: 215-216; <http://...index2.htm>; Gökcan, <http://...anababa.html>).

f. Demokratik Tutumun Etkileri

Çocuklar kendine güvenen, özsaygılı, yaratıcı, bağımsız ve sosyal yönden gelişmiş dengeli ve uyumlu bir kişilik geliştirirler. Kendi haklarını ve çıkarlarını koruyabildikleri gibi, işbirliği ve dayanışma içine de girebilirler. Anne baba ve çocuklar arasında olumlu bir ilişkinin kurulması, aile içi ilişkilerde çatışma ve kaygının düşük olması; olumsuz psikolojik belirtilerin düşük olmasına yol açar. Aile içindeki çatışmalar, çoğu zaman, dışarı yansıtılmaz

ve okul başarısı da bu durumdan etkilenmez (Kulaksızoğlu, 1989: 21; Dönmezer 1999: 65-67; Eldeleklioğlu, 1999: 7; Güngör, 2000: 8; Öçal, 2000a: Kethüda, 2001: 28; Özgüven, 2001: 213; 17; <http://...index2.htm>; Gökcan, <http://...anababa.html>; <http://...besinci.html>).

1.1.2.8. Anne ve Baba Tutumlarını Etkileyen Etkenler

Anne baba tutumlarındaki farklılıklar, büyük ölçüde bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyo-ekonomik durumundan, beklentilerinden, törel ve dinsel kural ve değerlerinden; inanç ve düşüncelerinden, bireyin yetişme biçiminden, ebeveynlerin anne babalık rolüne hazırlık durumları çocukların kişilik özelliklerinden ileri gelebilmektedir.

Anne babaların çocuklara karşı tutumlarını etkileyen etkenler; çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti, ailenin sosyo-ekonomik durumu, anne babanın yetişme biçimi, anne-baba arasındaki ilişkiler ve kültürel özellikler olarak ele alınmaktadır (Kulaksızoğlu, 1989: 21; Yavuzer, 1993: 140-141, Alisinanoğlu, 1995: 31-33; Dönmezer 1999: 67; Kaya, 1999b).

a. Çocuğun Yaşı: Çocuğun yaşına göre bilinçli olması, kasıtlı davranması ve davranışın denetlenmesine ilişkin beklentiler değişmektedir. Davranışlarını genellemeye, genellemeleri kişilik özelliklerine sözle veya davranışla yansıtmaya başlarlar. Anne ve babalar, küçük çocuklarına karşı daha hoşgörülü ve kabul eden bir tutum içine girerlerken, biraz daha büyük olan çocukları için daha fazla denetleyici tutum takınırlar (Dönmezer 1999: 67-68).

b. Çocuğun Cinsiyeti: Anneler her iki cinsiyetteki çocuklarına benzer davranışlar göstermektedir. Genellikle, babaların cinsiyet rollerini farklı algıladıkları, kız ve erkek çocuklarına karşı değişik bir tutum ve davranış içine girdikleri ortaya konmuştur. Babalar ilk çocuklarının erkek olmasını istemekte, erkek çocuklarını daha güçlü ve dayanıklı bulmakta, hareketli oyunlara teşvik etmekte, ona daha katı, yönlendirici ve daha az şefkatli davranmakta ve kız çocuklarına göre daha çok ödül ve ceza vermektedirler. Ayrıca, erkek çocukların cinsiyet rollerinin dışına çıkan davranışları anne ve babalar tarafından daha çok engellenmektedir (Mangır ve Aktaş, 1992: 6; Yavuzer, 1993: 140, Dönmezer 1999: 68; Yazar, 2000a: 11).

c. Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu: Ailenin büyüklüğü, çocuk sayısı, ekonomik değişiklikler, iş yaşantısı, annenin çalışması tutumları etkilemektedir. Araştırmalar sosyo-ekonomik düzey (bundan sonra: SED) farkı olan anne babaların çocuklarına karşı farklı tutumlar içinde olduklarını göstermektedir.

Üst SED’de yer alan anne babalar otoriteye daha az değer vermekte; eşitliği, bağımsızlığı, merakı, yaratıcılığı, başarıyı ve sorun çözücü olmayı daha önemli görmektedirler. Çocukların doğuştan iyi olduklarına ve birbirinden farklı olabileceklerine inanmaktadırlar. Çocuklarıyla daha sık ve ayrıntılı konuşmakta, çocuğu daha az yatırım aracı olarak görmekte, cinsiyeti ile ilgili görüşlerinde de az farklılık belirtmektedirler. Çocuklarının yanlış davranışlarını düzeltmeye ve sorunlarını çözmeye çalışırken, çocuğun çözümünü tek başına bulmasına, kendisini yeterli ve sorumlu bir insan olarak görmesine yardımcı olurlar.

Orta SED’de yer alan ailelerde çocuk yetiştirme tutumları, denetim ve çocuğun erken yaşta sorumluluk üstlenmesi temeline dayanmaktadır. Çocuklarının itaat etmelerini sağlamak amacıyla ödül, övgü ya da sevginin sınırlandırılması tekniklerine baş vururlar. Anneler alt kategoridekilere göre, çocuğun kendilerine karşı gösterdiği saldırganlığa daha hoş görülür davranmakta ve çocuklarının uyumlu olmasına daha çok değer vermekteler. Babalar çocuklarıyla daha çok birlikte olmakta, sıcak bir ilişki kurmaktadır.

Cinsiyet ayrımı üst SED’de önemli değil iken alt SED’de sorun olmaktadır. Alt SED’de bulunan anne babalar çocuklarının itaat etmelerini sağlamak amacıyla hakların sınırlandırılması ve fiziksel ceza uygulamalarına yönelmektedirler.

Saygılı çocuk yetiştirme konusu her eğitim düzeyindeki anne babalar tarafından önemsenmekte; ders başarılarına ise, öğrenim düzeyi yüksek olan babalar daha çok önem vermekteler (Kale, 1997: 19-20; Dönmezer 1999: 68-70; Yazar, 2000a: 11).

d. Anne Babanın Yetiştirme Biçimi: Çocukluk yıllarında, gerçek anne sevgisinden yoksun kalmış, ailesiyle sağlıklı etkileşim kuramamış kişiler, yetişkin yaşamında genellikle katı ve hırçın olurlar. İlgi ve sevginin yetersiz olduğu ortamlardan gelen ve istismar edilen bireylerin anne ya da baba oldukları zaman, çocuklarına benzer şekilde davrandıkları veya kendi ailelerinde görmedikleri ilişkileri, yaklaşım biçimlerini ödünlemek amacı ile aşırı bir tutum benimsedikleri görülmektedir (Cüceloğlu, 1992: 377; Geçtan, 1992: 87; Yavuzer,

1993: 140, Ketterman, 1998: 130-131; Dönmezer 1999: 70-71; Kaya, 1999a: 8; Öz, 2002: 21; <http://...yedinci.html>).

e. Anne Baba Arasındaki İlişkiler: Uyumlu ve mutlu bir evlilik yapmış olan çiftler çocuklarına karşı, kabul eden, sevecen bir tutum benimseyebilirler. Çocuklarıyla iyi bir ilişki ve diyalog içine girebilirler. Buna karşılık, mutsuz bir evlilik yapan çiftler ise, böyle bir ilişki kurmada güçlük çekerler.

Anne ile baba arasındaki olumsuzluklar çocuklara da yansır; onlara karşı ilgisiz ya da baskıcı, reddedici ya da koruyucu bir tutum içine girebilirler. Özellikle annesinden ayrı büyümüş kadınlar kendi çocuklarını yetiştirmede bir çok güçlükle karşılaşır. Bu güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Duygusal sorunların yaşandığı ailelerde ve toplumlarda, genellikle çocukları kabullenme davranışlarının azaldığı, duygusal sorunları olmayan ailelerde ise yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, reddedilen çocuklarda anne babaya karşı düşmanca davranışlar gözlenmiştir. Çocuklarına karşı sert davranan annelerin eşleriyle ilişkilerinin bozuk olduğu, eşlerinden yakınlık gören annelerin ise, çocuklarından övgüyle söz ettikleri görülmektedir (Yavuzer, 1993: 140, Dönmezer 1999: 71-72; Yazar, 2000a: 11).

f. Kültürel Özellikler: Anne babaların eğitime ve çocuklarına karşı gösterdikleri tutumlar, içinde yaşadıkları kültürden büyük ölçüde etkilenmektedir. Ülkemizde aile ve çevrenin çocuklara karşı tutarsız ve anlamsız engellemelere giriştikleri, özerklikleri engelledikleri görülmektedir. Annelerin aşırı koruyucu, babaların baskıcı olduğu gözlemlere dayanılarak ileri sürülmektedir.

Baba genellikle otoriter, az konuşan, sevgisini belli etmeyen veya gizlice seven bir durumdadır. Anneler sevecen, özverili, sessiz ve silik bir kişiliğe sahiptir. Anne çocuğun sorunlarını dinler ve onu babaya karşı korumaya çalışır. Çocuğun deneme, kendiliğinden bir şey yapma eğilimi sürekli bastırılır; gereksiz yere dayak, korkutma ve ayıplama yöntemiyle aşırı bir baskı uygulanır. Genelde otoriter tutumla koruyucu tutum birlikte görülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek babaların kendi yetişme biçimlerine bir tepki olarak koruyucu bir tutum benimsedikleri görülmektedir. Otoriter ve koruyucu tutum geleneksel ve yarı geleneksel toplumlarda, izin verici tutum sanayi toplumlarında görülmektedir (Cüceloğlu, 1992: 377; Yavuzer, 1993: 131, 140; Argun, 1995: 35; Yaşın Dökmen, 1996: 36; Dönmezer 1999: 72-75; Erözkan, 2000: 17).

1.1.3. Kaygı

Kaygı, insanın temel duygularından biri olarak kabul edilen, günlük davranışlarda kişiden kişiye farklı derecelerde gözlenen bir durumdur. Kaygı, normal düzeyde bireylerin verimliliğini arttırmakta, ancak şiddeti ve sürekliliği artarak günlük yaşantıda merkez veya uğraş odağı olduğunda, kişinin normal yaşantısını sürdüremez hale gelmesine neden olmaktadır. Kaygı düzeyi yükseldiğinde kaslar gerilmekte ve titremekte, terleme, baş dönmesi, mide bulantısı, ishal, kalp çarpıntısı, dikkati toplamada zorluk, çabuk sinirlenme, uykusuzluk ve kendine ya da başkalarına bir şey olacağına dair tedirgin bekleyiş gibi pek çok bedensel ve psikolojik belirtiler görülmektedir (Öner ve LeCompte, 1983: 1; Cüceloğlu, 1992: 440-441). Kaygı ve nedenleri için değişik tanımlamalar bulunmaktadır.

Kaygı, sözlük anlamda nedeni belirsiz ve bilinmeyen korku olarak tanımlanmaktadır. Çocuklukta yaşanmış, bastırılmış ya da reddedilmiş bir yaşantıya benzeyen bir durumla karşılaşma olasılığı olduğunda veya karşılaşıldığında, nedeni bilinmeyen bir huzursuzluk duyulmaktadır (Erkuş, 1994: 15).

Baltaş'a göre kaygı, kaynağı belirsiz korkudur. Korku tehlide bağlı olarak şiddeti değişen normal bir tepki iken kaygı, tehdit ile orantılı değildir ve tehdidin varlığından bağımsız olarak devam eder (Baltaş, 1998: 170).

Kaygı, fobilerde olduğu gibi sürekli ve yaygın kaçınma davranışları ile birlikte görülmeyen, tek bir dışsal uyarana sınırlı olmayan, kolay giderilemeyen bunaltı, sıkıntı ve endişe duygusudur. Hafif bir tedirginlikten panik derecesine varan yoğunlukta yaşanabilmektedir (Kabakçı, 1998: 89).

Kaygı, üzüntü, sıkıntı, korku, başarısızlık duygusu, acizlik, sonucu bilememe ve yargılanma gibi heyecanların bir veya daha çoğunu içerebilmektedir (Cüceloğlu, 1992: 276).

Kuramlar tarafından, kaygının kaynağı konusunda farklı açıklamalar yapılmaktadır.

Psikanalitik kurama göre kaygının nedeni çelişkidir. Freud'a göre; içten veya dıştan gelen tehdit edici durumlar ego tarafından denetlenemediğinde anksiyete oluşmaktadır. Kaygının fiziksel yada toplumsal çevreden gelen tehlikelere karşı bireyi uyarmada, gerekli uyumu sağlamada ve yaşamı sürdürme işlevlerinde katkısı bulunduğunu, ancak şiddetinin

arttığında ise nevroza dönüştüğünü belirtmektedir. Freud, gerçeklik anksiyetesi, nevrotik anksiyete ve suçluluk anksiyetesi olmak üzere üç tür kaygıdan söz etmektedir. Gerçeklik anksiyetesi, dış dünyadaki gerçek tehlikelerle karşılaşıldığında ortaya çıkmaktadır. Nevrotik anksiyete genellikle mantık dışıdır ve içgüdülerin kendisinden değil, onların doyum bulmasının cezalandırılmasından korkmaktır. Suçluluk anksiyetesi kişinin kendi vicdanından korkmasıdır (Yanbastı, 1990: 27; Cüceloğlu, 1992: 410, 437; Geçtan, 1992: 159; Geçtan, 2003: 60-61).

Horney, korku ve kaygıyı sık sık eş anlamlı olarak kullanarak iki kavram arasındaki yakınlığı vurgulamıştır. Ancak aralarında önemli bir fark bulunduğunu, korkunun karşılaşılan tehlike ile orantılı bir duygu iken kaygının durumla orantısız, çoğu kez imgesel bir tehlikeye karşı geliştirilen bir tepki olduğunu vurgulamaktadır.

Canon, anksiyetenin organizmanın iç dengesini bozan tehlikelere karşı tepki ya da dengenin yeniden sağlanmasındaki başarısızlık sonucu ortaya çıkan durum olduğu yorumunu yapmıştır.

Kierkegard, anksiyeteyi hayatın kaçınılmaz bir parçası olarak ele almış ve ölüme kadar süren hastalık olarak nitelendirmiştir.

Goldstein, anksiyetelerin ortak özelliğinin kişilerin yetenekleri ile ondan beklenenler arasındaki uyumsuzluk olduğunu belirtmiştir (Geçtan, 2003: 159-167).

Sullivan, anksiyeteyi insanın güvenliğini sarsan gerçek ya da imgesel bir tehdide karşı yaşadığı duygu olarak tanımlamaktadır. Anksiyete insan varlığının ortak yıkıcı yönüdür ve diğer insanlarla iletişimi engelleyen başlıca etmendir.

Cattell psikanalitik kuram ve öğrenme kavramını birleştiren bir yaklaşıma sahiptir. Anksiyetenin tercihlerin veya dinamik yol ayrımlarının sonucunda geliştiğini savunur.

Varoluşçu psikoloji, insanın varoluş kaygısı içinde olduğunu vurgulamaktadır. İnsanın başına gelen her şey kendi eseridir. Kaygı ve mutsuzluğun kaynağını yaşamın anlamının bulunmaması ve "var olamama/ölüm" tehdidi olduğunu düşünülmektedir (Yanbastı, 1990: 122-126, 241, 245; http://...pskt_yont.asp).

Bilişsel modele göre, kişilerin anksiyete yaşamalarında en önemli neden, olaylardan çok kişilerin bu olaylarla ilgili beklentileri ve getirdikleri yorumlardır. Anksiyeteye yol açan yorum ya da düşünce ise algılanan tehlike ile ilgilidir. İki tip anksiyete vardır. Birinci tip beklenmedik ortamlarda ortaya çıkan ve tekrarlayan panik nöbetlerdir. İkinci tip, değişik yaşantılara bağlı olarak hissedilen, gerçekçi olmayan, yoğun bunaltı, korku ve endişedir(Kabakçı, 1998: 89-90).

Gestaltçı yaklaşıma göre, insanların yaşadığı en önemli gerilim ve anksiyete, onun birey olarak özgünlüğünün ve ölümlü oluşunun bir arada kabullenilmemesinden kaynaklanmaktadır. İnsan birey olarak özgün, eşsiz, bireyseldir; bu onu yaratıcı kılmaktadır. Ancak ölümlüdür ve bu durum onu çaresizlik ve zayıflığa itmektedir. Bu iki karşıtlığın çelişkisi çağımız insanının anksiyetesini oluşturmaktadır (Yanbastı, 1990: 178).

Danışan merkezli yaklaşıma göre; insanlarda kendini gerçekleştirme eğilimi temel bir güdü olarak varlığını sürdürmektedir. Bireyin kendini gerçekleştirme eğilimi ile çevreden gelen değerlendirmeler birbiri ile bağdaşmadığı zaman çatışma ortaya çıkmaktadır. Yaşantılarının tümünün bilincine varamayan, bunları seçerek yaşayan, bazılarını tehlikeli veya tehdit edici bulduğu için bastıran birey kişiliğinin bir kısmını süreli olarak reddetme çabasıdır. Sonuçta kendi davranış ve kişiliğine güveni olmayacak ve anksiyete içinde bulunacaktır (Yanbastı, 1990: 178, 252-261).

Spielberger (1966) bireyin içten kaynaklanan ve içinde bulunduğu durumları stresli olarak yorumlaması sonucu sürekli korku ve tedirginlik duyguları yaşamasının bir kişilik özelliği olduğunu, genelde durumları stresli olarak algılamaktan dolayı yaşanan kaygıyı “sürekli kaygı” olarak tanımlamaktadır.

Tehlikeli koşulların yarattığı, geçici duruma bağlı olarak bireylerin tedirginlik ve huzursuzluk yaşadıklarını belirtmektedir. Bu duruma bağlı olarak, doğrudan doğruya çevreden gelen tehlikelere bağlı olmayan, özdeğerlerinin tehdit edildiğini zannetmesi ya da içinde bulunduğu durumları stresli olarak yorumlaması sonucu bireylerin yaşanan kaygılı “durumluk kaygı” olarak tanımlamaktadır.

Kaygı yaşantısında bu ayırımın yapılması Spielberger’in (1996) İki Faktörlü Kaygı Kuramı ile, kaygı türlerinin ölçülmesi de Spielberger ve arkadaşlarının (1970) Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri ile mümkün olmuştur (Öner ve LeCompte, 1985: 1-2).

1.1.4. Kontrol Odağı

“Kontrol odağı”, ilk kez Phares tarafından kullanılan, sayısız araştırmada ve gözden geçirme çalışmasında kullanılan bir kavramdır. Kuramsal çerçevesini Rotter’in sosyal öğrenme kuramı oluşturmaktadır (Rotter, 1975: 56; Dağ, 1990: 2). Sosyal öğrenme kuramı kapsamında Rotter (1966), pekiştiriciyi kontrol odağının bir boyutu olarak görmektedir. Ancak, pekiştiricinin tek başına davranışların biçimlendirilmesine yetmeyeceğini belirtir. Rotter kuramında, bir davranışın ortaya çıkma sürecini bireyin bir olaya ilişkin beklentisini ve pekiştiricinin değerine bağlı olarak kavramlaştırmıştır. Davranışçılar ise, insanların maksimum ödül ve minimum cezaya göre hareket ettiklerini belirtirler. Ancak, birey, pekiştiricileri kendi kontrolleri dışındaki güçlere ya da kendi davranışlarıyla denetleyebileceklerine ilişkin inanç ve beklentilerinin bir sonucu olarak görebilir (Phares’den aktaran. Argun, 1995, 3).

Bireyler yapmış olduğu davranışlar pekiştiriciyle sonuçlandığında, o davranışın gelecekte de aynı pekiştirici ile sonuçlanacağını düşünmeye başlayacaktır. Pekiştirici türünün ağırlık kazanmasıyla genellenmiş bir pekiştirici beklentisi oluşacaktır. Birey yaşamında ya da çevresinde yer alan olayların oluşunu ve pekiştiricilerin kendi kontrolünde ya da şans, kader gibi dış güçlerin etkisinde olduğu beklentisini geliştirecektir. Rotter (1966) pekiştiricilerin kendi kontrolünde algılanması beklentisi için “iç kontrol odağı”, dış güçlerin kontrolünde algılanması beklentisi için “dış kontrol odağı” kavramlarını kullanmıştır (Dağ, 1990: 3-4; Dağ, 1991: 10).

Yapılan araştırmalarda, iç kontrol odağının olumlu bir kişilik özelliği olduğu ve dış kontrol odağı ile psikopatoloji arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu belirtilmektedir (Malki, 1998: 1). İç kontrol odağına sahip bireylerin, psikolojik sağlık açısından, dıştan denetimlilerden daha sağlıklı oldukları yorumu yapılmaktadır. İç kontrol odağına sahip bireyler kişilerarası ilişkilerde daha içten, rahat ve beceriklidirler. Kendilerini, olumlu ve olumsuz yönleriyle kabullendikleri için, aşırı bir utangaçlık duygusu yaşamamaktadırlar (Ören, 1991:23).

Crandall’a göre içsel kontrole sahip bireyler entelektüel ve akademik etkinliklerle daha fazla zaman harcamaktadır. Strickland, (1965) okul başarılarının yüksek ve toplumsal olaylara daha aktif katılımcı olduklarını belirtmektedir (Bolel, 1993:26; Malki, 1998: 10).

Dış kontrol odaklı kişiler, iç odaklı bireylere kıyasla, daha çok öfke duyar ve başka insanları daha az dostça görürler. Bu bireyler daha az inandırıcıdır ve kişisel ilişkilerinde iknadan çok güce inanırlar. Dış kontrol odaklı bireylerin hem kendilerine hem başkalarına daha az güvenen, kendini tanımada yetersiz, toplumsal kabul ihtiyaçları az olan kişiler oldukları ve savunma mekanizmalarını daha çok kullanma eğiliminde olduklarını yapılan araştırmalar göstermektedir (Argun, 1995:2).

1.1.5. Konu İle İlgili Araştırma Sonuçları

Harnack (1958) rastlantısal örneklemele Hamburg'ta yaşayan 10 yaşındaki 1335 çocukta davranış bozukluklarını araştırmıştır. Bu çocuklarda en çok uyku bozukluğu, aşırı hareketlilik, alt ıslatma ve iştah bozukluğu bulunmuştur. Bozukluklar alt SED'de (%27) üst SED'e (%11.8) göre daha çok görülmüştür. Boşanmış ailelerin çocuklardan %42.1'inin, evlilik dışı çocuklardan %38.2'sinin, üvey babası olan çocuklardan %26.8'inin bozukluk gösterdiği saptanmıştır. Babanın ölümü nedeniyle parçalanmış olan ailelerdeki çocuklarda bozukluk görülmemiştir.

Johnson ve Kalvesten (1964) 7-16 yaş arası 222 erkek çocuk ile yaptıkları araştırmada ailenin eğitim sistemi ile yakın ilişki olduğunu, sert anne ve babanın çocuklarında daha fazla bozukluk olduğunu belirlemişlerdir.

Pringle, Butter ve Davie (1966) İngiltere'de, çocukların bedensel, sosyal ve duygusal gelişimlerini saptayarak, eksikliklerin erken tanı ve tedavisi amacıyla 11000 çocuğun doğumdan itibaren tüm kayıtlarını ve aile bilgilerini toplamışlardır. Çocuklar 7 yaşına geldiğinde yaptıkları gözlemlerde çocukların %39'unda bozukluk saptanmıştır.

Douglas (1968) alt ıslatma, karanlıktan korkma, mide-bağırsak hastalıkları, tırnak yeme ve parmak emme sorunları olan İngiliz ilkökul öğrencileri ile okul başarısı, ruhsal belirtiler ve aile çevresi etkenlerini araştırmıştır. Araştırma sonuçları bozukluğu olan öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olduğunu göstermiştir.

Sonuvar'ın (1973) Ankara köylerinde yaşayan 130 ilkokul öğrencisinde yaptığı araştırmada uyum bozukluğunun kızların %30'unda, erkeklerin %33'ünde görüldüğünü belirlemiştir.

Talman (1974) Almanya'da 7-11 yaş arası 150 çocukta davranış bozuklukları ve nedenlerini araştırmıştır. Araştırmada bozuklukların alt SED'de (%37) orta ve üst SED'e göre (%22) daha yüksek olduğu görülmüştür.

Cebiroğlu, Dirimli ve Gürkanlar (1974) saldırganlık problemi olan gösteren 50 çocuğu incelemiştir. Anne babadan birinin koruyuculuğu %32, her ikisinin koruyuculuğu %10, çocuğun istenmemesinin %20, anne babadan birinin yokluğunun %10, büyükanne-dede müdahalesinin %8 oranında saldırganlık nedeni olduğunu bulmuşlardır. Bu çocukların anne babaları ile sayıdaki anne baba ile kontrol grubu çalışmasında aile içi çatışmaların çocuğu etkilemesi deney grubunda %32, kontrol grubunda %16 bulunmuştur. Deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Cebiroğlu, Göktürk ve Aydoğmuş (1978) 4-15 yaş arası 2050 çocuk ile araştırma yapmışlardır. Bu çocukların %12'sinde alt ıslatma bulunmuştur. Alt ıslatan çocuklarda zeka bölümü 65'in üzerinde olan 100 çocuk alınarak etiyolojik nedenler araştırılmıştır. Bu çocukların %26'sının ailesinde psikiyatrik problem olduğu ve bu ailelerde çocuğu ruhsal bozukluklara iten daha çok ailesel etken bulunmuştur (Akt. Özdoğan, 1997: 6-8).

Poznanski (1979) çocuk depresyonu ile ilgili yaptığı araştırmada anne ve babadan yoksunluğun bu bozuklukta ana sebep olarak bulunmuştur (Serbest ve Yılmaz, 1988: 56).

Bozak (1982) anksiyete ve okul başarısına ilişkin yaptığı araştırmada 9-12 yaş arasında kızların kaygı puanlarının erkeklerden fazla iken 13-16 yaşlarında eşitlendiğini ya da daha düşük olduğunu belirlemiştir (Bozak, 1982: : 24-39).

Özdoğan (1982) Ankara'da 9 yaşında parçalanmamış ailelerden gelen, bedensel özrü olmayan ve sınıfta kalmamış 67 kız 65 erkek toplam 132 çocuk ile araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarında; alt SED'e ait çocuklarda daha fazla davranış bozukluğu görüldüğü, sert temizlik eğitiminin bozuklukları arttırdığı, sert ve baskılı eğitim uygulayan, anne baba arasında eğitim tutarsızlığı olan ve çocukluklarında ser ve baskılı eğitim aldıklarını anımsayan ailelerde daha fazla bozukluk olduğu belirlenmiştir (Özdoğan, 1997: 8-9).

Yavuzer (1983) fizyolojik olarak hekim kontrolünden geçmiş, sorun kaynağı olarak psiko-pedagojik etkenlerin düşünüldüğü, 5-14 yaş arası, 24 kız 51 erkek toplam 75 alt ıslatan çocuk ile betimleyici bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçları; bu çocukların babalarının sert davrandığını, ailelerinde koruyucu ya da baskıcı tutum, olumsuz anne baba ilişkileri ve aile içi huzursuzluk bulunduğunu ve çocukların arkadaş ilişkilerinin bozuk olduğunu ortaya koymuştur (Yavuzer, 1983: 251-254).

Billins ve Moss (1983) yapılan çalışmada, depresif ve depresif olmayan anne ve babaların çocuklarını karşılaştırıldığını, anne ve/veya babası depresyon tanısı alan çocukların psikolojik rahatsızlıklara yakalanma riskinin yüksek olduğunu belirtmektedir (Serbest ve Yılmaz, 1988: 57).

Göktürk (1982) nörotik bozukluk gösteren çocukların anne ve babalarıyla yaptığı çalışmada; normal çocukların anne babalarına kıyasla, nörotik çocukların annelerinde çok ileri derecede kaygı hali, saldırganlık, suçluluk duygusu, sosyal olmama ve sosyal kadınlık rolünü benimseyememe, babalarında ileri derecede obsesyon, saldırganlık, katılık ve sorumsuzluk gibi kişilik özellikleri bulunduğunu belirlemiştir (Göktürk, 1983: 104).

Obondo (1990) okul devamsızlığı ile aile özelliklerini karşılaştırmış, genelde anne ve babada nörotizm, evlilik uyumsuzlukları, yüksek beklenti ve düşük ekonomik düzey olduğunu belirlemiştir.

Berstein ve arkadaşları (1990) okul fobisi olan 76 çocuğun ailesi ile çalışma yapmış ve ebeveyn çocuk ilişkilerinin olumsuz olduğunu bulmuşlardır.

Berstein (1998) okul fobisi olan çocukların birinci derece akrabalarında aile fonksiyonlarında bozukluk, depresyon ve anksiyetenin yüksek olduğunu belirlemiştir (<http://...akb.htm>).

Arslan, Arslan ve Alparslan (1998) süregelen depresyonu olan annelerin çocukları ile yaptıkları çalışmada, bu annelerin çocuklarında kaygı ve depresyon düzeyinin yüksek olduğunu bulmuşlardır (Arslan, Arslan ve Alparslan, 1998: 35-37).

Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın'ın Konya il merkezindeki ortaokul, lise, çıraklık eğitim merkezi ve yüksekokul eğitimi gören 12-21 yaş arası 1559 öğrenci ile

yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, gençlerde sigara içme davranışında ailenin ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerinden çok, anne babanın otoriter tutumunun etkili olduğu düşünülmüştür (Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>).

Baumrind (1968, 1971, 1972) yaptığı araştırmalarda otoriter ebeveyni olan çocukların daha mutsuz, kaygılı, çekingen, saldırgan, benlik saygıları düşük, akran ilişkilerinde kaygılı ve güvensiz olduklarını bulmuştur (Yılmaz, 1999: 104).

Coopersmith (1974) anne baba tutumları ile çocuğun özsaygısı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, özsaygıları yüksek çocukların anne babalarının açık ve net sınırlar çizdiklerini, bu sınırlar içinde çocuklarına özgürce hareket etme hakkı tanıdıklarını, çocuğun görüşlerini savunmasına izin verdiklerini ve aile kararlarına katılma hakkı verdiklerini belirlemiştir.

Uluğtekin (1977) kısıtlayıcı ve reddedici ana-baba tutumlarının saldırganlığa yol açtığını bulmuştur.

Yavuzer (1982) evden kaçarak suç işleyen çocukların, bu davranışlarında baba baskısının en önemli etken olduğunu, %87'sinin dayakla cezalandırıldığını bulmuştur (Akt. Özgüven, 2001: 198).

Maccoby ve Martin (1983) demokratik ailelerin çocuklarının, izin verici ve otoriter ailelerin çocuklarına göre akademik, sosyal gelişim, benlik saygısı ve ruh sağlığı ölçümlerinde daha yüksek puan aldıklarını belirlemişlerdir.

Bilal (1984) anne babalarını demokratik olarak algılayan çocukların uyum düzeylerinin otoriter olarak algılayanlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur (Akt. Yılmaz, 1999: 104, 113).

Güngörmüş (1986) baba yoksunluğu yaşayan çocuklarla yaşamayanları karşılaştırmıştır. Araştırma sonuçları, baba yoksunluğu olan çocukların benlik kavramlarının, baba yokluğu yaşamayanlara göre düşük olduğunu göstermiştir (Akt. Özgül ve Albayrak, 1996: 524).

Dornbusch ve arkadaşları (1987) demokratik anne baba stili ile ergenlerin okul başarıları arasında olumlu, izin verici ve otoriter anne baba stili arasında olumsuz ilişki bulmuşlardır (Akt. Yılmaz, 1999: 104).

Kulaksızoğlu (1989) anne baba tutumlarında, ekonomik ve kültürel düzeydeki farklılaşmayı araştırmıştır. Düzey yükseldikçe, anne babanın daha az müdahaleci, koruyucu, otoriter ve baskıcı davrandığı, ergen kızları ile oğullarına göre daha az tartıştığı, ortaya çıkmıştır. Ayrıca babaları demokrat olan ergenlerin, aşırı koruyucu davrananlara göre daha az sorunu olduğu görülmüştür (Kulaksızoğlu, 1989: 22).

Ören (1991) denetim odağı ile kendini kabul arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada; içsel kontrollü olma ile kendini yeterli sayma, kendi davranışlarının sorumluluğunu kabullenme, kendi değer ve inançlarına uygun yaşama, olumlu yönleri kadar olumsuz yönlerini de kabullenme, aşırı ölçüde mahcupluk ve utangaçlık göstermeme, bazı yaşam olaylarını kendilerine göre çözmeye başarılı olacağına inanma ve kendilerini başkalarının kabul ettiğine inanma arasında olumlu bir ilişki bulmuştur (Ören, 1991: 22-24).

Topaloğlu (1989) lise son sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmada; anne babalarını demokratik olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Lamborn ve arkadaşları (1991) demokratik ailelerde yetişen ergenlerin akademik yeterlilik ve psikosozal gelişimde daha avantajlı olduklarını, problemleri davranışlarının daha az olduğunu belirlemişlerdir.

Steinberg ve arkadaşları (1992) 14-18 yaş arası ergenleri boylamsal olarak incelemişlerdir. Araştırma sonucunda ailelerini demokratik olarak algılayan ergenlerin daha yüksek akademik başarıya sahip olduklarını belirlemişlerdir.

Kurdek ve Fine (1994) ebeveynin ilgisi ve kontrolünün ergenin psikosozal yeterliliği ile olumlu yönde ilişkili olduğunu belirlemiştir.

Karadayı (1994) katı anne baba disiplininin kötümserlik, utangaçlık ve arkadaşça bağımlılık ile ilişkili olduğunu belirlemiştir (Akt. Yılmaz, 1999: 105).

Özgül ve Albayrak, (1996) ilkokul üç ve beşinci sınıf arasında okuyan 34 kız 34 erkek toplam 68 öğrenci ile araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, anne yada baba kaybı olan çocukların kayıp yaşamayanlara göre; düşük öz kavramı ve okul başarısı, olumsuz arkadaş ilişkileri, daha yüksek içselleştirme-dışsallaştırma sorunları olduğu görülmüştür (Özgül ve Albayrak, 1996: 523-528).

Durak (1997) tarafından Ankara Meslek Yüksekokulu'nda 192 kız 198 erkek toplam 390 öğrenci ile özsaygı düzeyleri ve kontrol odağı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarında öğrencilerin özsaygı ve kontrol odaklarının algılanan anne baba tutumuna, gelir ve baba eğitimine göre değiştiği görülmüştür (Durak, <http://...TD?TN=615>).

Amato ve Rivera (1999) babanın ilgisi ile çocuğun problem davranışları arasında olumsuz yönde ilişki olduğunu bulmuştur. Sümer ve Güngör (1999) Türk kültüründe en yaygın anne baba tutumlarının otoriter ve izin verici/müsamahakar tutumlar olduğunu belirlemiştir (Akt. Yılmaz, 1999: 108, 114).

1.2. Amaç

Araştırmanın temel amacı, çocuklarında duygusal bozukluk bulunan anne ve babaların sosyo-kültürel özellikleri, çocuk yetiştirme tutumları, psikolojik belirti düzeyleri (bundan sonra: PBD), sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odaklarının belirlenip karşılaştırılmasıdır.

- a. Araştırmada amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.
- b. Anne ve babanın sosyo-kültürel özellikleri nelerdir?
- c. Anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- d. Anne ve babanın PBD arasında farklılık var mıdır?
- e. Anne ve babanın sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- f. Anne ve babanın kontrol odakları arasında farklılık var mıdır?

Araştırmanın amaçları doğrultusunda değişkenler; anne ve babanın; cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, psikolojik yardım aldıkları çocuklarının cinsiyeti, çocuk sayısı, eğitim durumu, iş durumu, gelir durumu, yaşamını en uzun süre geçirdiği yer ve çocukluk döneminde uyum bozukluğu öyküsünün varlığıdır. Araştırmada amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

a. Sosyo-kültürel özelliklerinin betimlenmesi

- Anne ve babaların yaş dağılımı nedir?
- Anne ve babaların medeni durumları nedir?
- Anne ve babanın yardım almak istedikleri çocuklarının cinsiyeti nedir?
- Anne ve babanın çocuk sayısı kaçtır?
- Anne ve babanın eğitim durumu nedir?
- Anne ve babanın iş durumu nedir?
- Anne ve babanın gelir durumu nedir?
- Anne ve baba yaşamını en uzun nerede geçirmiştir?
- Anne ve babanın çocukluk döneminde uyum bozukluğu öyküsü var mıdır?
- Anne ve babaların sosyo-kültürel özellikleri ile çocuk yetiştirme tutumları, psikolojik belirti düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odaklarının içsellik-dışsallık konumu arasında önemli bir ilişki var mıdır?

b. Çocuk yetiştirme tutumlarına göre;

- Anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumları nelerdir?

- Anne ve babanın cinsiyetine göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşına göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın medeni durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuklarının cinsiyetine göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuk sayısına göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın eğitim durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın iş durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın gelir durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşamını en uzun geçirdiği yere göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı uyum bozukluklarına göre çocuk yetiştirme tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?

c. Psikolojik belirti düzeylerine göre;

- Anne ve babanın PBD nelerdir?
- Anne ve babanın cinsiyetine göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşına göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın medeni durumuna göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuklarının cinsiyetine göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuk sayısına göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın eğitim durumuna göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın iş durumuna göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın gelir durumuna göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşamını en uzun geçirdiği yere göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı uyum bozukluklarına göre PBD arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve Babaların PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?

d. Sürekli kaygı düzeylerine göre;

- Anne ve babanın sürekli kaygı düzeyleri nedir?
- Anne ve babanın cinsiyetine göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?

- Anne ve babanın yaşına göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın medeni durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuklarının cinsiyetine göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuk sayısına göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın eğitim durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın iş durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın gelir durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşamını en uzun geçirdiği yere göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı uyum bozukluklarına göre sürekli kaygı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri ile kontrol odakları arasında önemli bir ilişki var mıdır?

e. Kontrol odağına göre;

- Anne ve babanın kontrol odağının içsellik-dışsallık konumu nedir?
- Anne ve babanın cinsiyetine göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?

- Anne ve babanın yaşına göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın medeni durumuna göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuklarının cinsiyetine göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocuk sayısına göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın eğitim durumuna göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın iş durumuna göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın gelir durumuna göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın yaşamını en uzun geçirdiği yere göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?
- Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı uyum bozukluklarına göre kontrol odağı arasında farklılık var mıdır?

1.3. Önem

Duygusal bozuklukların mümkün olduğu kadar erken tanınarak, çocuklar ve ailelerine psikolojik yardım hizmeti verilmesi, daha ciddi bozuklukların gelişmesinin önlenmesi ve toplumsal sağlık açısından son derece önemlidir.

Bozuklukların altında yatan faktörlerin belirlenerek, önleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları, ailenin psikolojik açıdan sağlık durumu ve toplumun sosyo-kültürel yapısının çocukların ruh sağlığı üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir.

Okullarda ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinde (RAM) görev yapan psikolojik danışman ve psikologlar önleyici ruh sağlığı çalışmaları ile çocuklardaki bozuklukların giderilmesine yönelik çalışmalarında aileler ile işbirliği yapmaktadırlar. Anne ve babaların özelliklerinin bilinmesi, gerek önleyici gerekse düzeltici çalışmaların daha gerçekçi ve doğru yürütülmesinde etkili olacaktır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının; alanda çalışan profesyonellere yardımcı olacağı temenni edilmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmaya katılan anne ve babaların 6-14 yaş arası çocuklarına İzmir İli'nde bulunan RAM'inde duygusal bozukluk tanısının doğru olarak konduğu varsayılmaktadır.

Araştırmaya katılan anne ve babaların bilgi formu, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI), Ruhsal Belirti Tarama Listesi (Symptom Distress Check List SCL 90-R), Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) ve Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) cevaplandırmasında samimi oldukları, gerçek yaşam, duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmaktadır.

Kullanılan veri toplama araçlarının, istenilen bilgileri yansıtmada yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, örnekleme giren Konak İzmir RAM, Karşıyaka RAM ve Ödemiş RAM'nde 6-14 yaş arası çocukları duygusal bozukluk tanısı alan 94 anne, 58 baba olmak üzere toplam 152 ebeveyn ile sınırlıdır. Araştırma sonuçları bu sınırlılık içinde ele alınarak yorumlanmaktadır.

Araştırma, anne baba özelliklerinden; sosyo-kültürel özellikler, çocuk yetiştirme tutumları, ruhsal belirtiler, sürekli kaygı düzeyi ve kontrol odağı ile sınırlıdır.

Araştırmada ele alınan sosyo-kültürel özellikler, örneklemedeki anne ve babaların bilgi formundaki “cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, eğitim durumu, iş durumu, gelir, en uzun süre yaşanan yer ve çocuklukta yaşanan sorunlar” maddelerine verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

Araştırmada ele alınan çocuk yetiştirme tutumları, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI) puanları ile sınırlıdır.

Araştırmada ele alınan ruhsal belirtiler, Ruhsal Belirti Tarama Listesi (Symptom Distress Check List SCL 90-R) puanları ile sınırlıdır.

Araştırmada ele alınan sürekli kaygı düzeyi, Spielberger’in Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) puanları ile sınırlıdır.

Araştırmada ele alınan kontrol odağı, Rotter’in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) puanları ile sınırlıdır.

Araştırmanın kapsamı, araştırmacının ulaşabildiği kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Rehberlik ve Araştırma Merkezi : Mili Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak il ve ilçelerde kurulan, Bakanlığa bağlı eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin her türlü çalışmalarla birlikte, ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanınmaları, izlenmeleri ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten kurumlardır (Bakanlar Kurulu, 1997; Milli Eğitim Bakanlığı, 2001).

Duygusal Bozukluk : Çocuğun çevresinden daha çok kendisini rahatsız eden ruhsal belirtilerdir (Yörükoğlu, 1994: 288).

Tutum : Bir bireye atfedilen ve onun olaylar ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir (Erkuş, 1994: 20).

Kaygı (Anksiyete): Nedeni belirsiz ve bilinmeyen korkudur. Çocuklukta yaşanmış, bastırılmış ya da reddedilmiş bir yaşantıya benzeyen bir durumla karşılaşma olasılığı olduğunda veya karşılaşıldığında, nedeni bilinmeyen bir huzursuzluk duyulmaktadır (Erkuş, 1994: 15).

Kaygı, yaşanan temel duygulardan biridir ve tehlikeli durumlarda hissedilir (Öner ve LeCompte, 1983: 1)

Sürekli Kaygı : Bireyin içten kaynaklanan ve içinde bulunduğu durumları stresli olarak yorumlaması sonucu sürekli korku ve tedirginlik duyguları yaşamasının bir kişilik özelliği olduğunu, genelde durumları stresli olarak algılamaktan dolayı yaşanan kaygıyı Spielberger sürekli kaygı olarak tanımlamaktadır (Öner ve LeCompte, 1985: 1-2).

Kontrol Odağı : Katerndahl'a (1991) göre kontrol odağı kişinin yaşamı üzerindeki kontrolünü algılama biçimi ile ilgilidir. Kişinin yaşam olaylarıyla başa çıkma tarzını tanımlayan bir kişilik özelliğidir (Tükel ve Gök, 1996: 11).

İç Kontrol Odağı : Rotter'e göre olayların ve pekiştiricilerin kendi kontrolünde olduğunun algılanması genel beklentisidir (Dağ, . 1990: 4)

Dış Kontrol Odağı : Rotter'e göre olayların ve pekiştiricilerin dış güçlerin kontrolünde olduğunun algılanması genel beklentisidir (Dağ, . 1990: 4)

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma İzmir İli'nde bulunan RAM'nde duygusal bozukluk tanısı alan 6-14 yaş arası çocukların anne-baba özelliklerinin araştırılması ve karşılaştırılmasına yönelik betimsel bir araştırmadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini İzmir İli'nde bulunan Konak İzmir RAM, Karşıyaka RAM, Ödemiş RAM ve Buca RAM'nde 2002 ve 2003 yıllarında duygusal bozukluk tanısı alan ve psikolojik danışma yardımı almakta olan 6-14 yaş arası çocukların, anne ve babaları oluşturmaktadır.

Buca RAM Haziran 2003'te açıldığından ve duygusal bozukluk tanısı konulan danışan olmadığı için araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmaya gönüllü katılım esasıyla; İzmir, Karşıyaka ve Ödemiş RAM'ndeki evrenin tümü alınmıştır. Araştırma kapsamına giren anne ve babalara ulaşım, merkezlerin müdür, bölüm başkanı, psikolojik danışman ve psikologları yoluyla olmuştur. Okuma yazma bilmeyenlerin veri toplama araçları merkez çalışanları ya da diğer ebeveyn yardımı ile doldurulmuştur.

Araştırma çerçevesinde toplam 286 anne ve babaya ulaşılmıştır. Veri toplama araçlarından eksik bırakılanlar, hatalı doldurulanlar, araştırma kapsamı dışındaki tanılmalari olanlar ile çocukları 6-14 yaş arası dışında olan anne ve babalar araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırma verileri 94 anne, 58 baba, toplam 152 yetişkinden elde edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan anne ve baba sayıları ve yardım aldıkları RAM'ne ilişkin veriler Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: İzmir İli RAM'lerinde Duygusal Bozukluk Tanısı Alan 6–14 Yaş Arası Çocukların Anne ve Babalarından Araştırma Kapsamına Alınanların Sayıları

RAM		Anne	Baba	Toplam
	n	40	23	63
İzmir RAM	Merkez içi %	63,5 %	36,5 %	100 %
	Cinsiyet içi %	42,6 %	39,7 %	
	Toplam içinde %	26,3 %	15,1 %	41,4 %
	n	39	25	64
Karşıyaka RAM	Merkez içi %	60,9 %	39,1 %	100 %
	Cinsiyet içi %	41,5 %	43,1 %	
	Toplam içinde %	25,7 %	16,4 %	42,1 %
	n	15	10	25
Ödemiş RAM	Merkez içi %	60,0 %	40,0 %	100 %
	Cinsiyet içi %	16,0 %	17,2 %	
	Toplam içinde %	9,9 %	6,6 %	16,4 %
	N	94	58	152
Toplam	Cinsiyet içi %	100 %	100 %	
	Toplam içinde %	61,8 %	38,2 %	100 %

Araştırmaya kapsamında ulaşılan bireylerin %61, 8'ini anneler, %38, 2'sini babalar oluşturmaktadır.

Örneklemin %41, 4'üne İzmir RAM, %42, 1'ine Karşıyaka RAM ve %16, 4'üne Ödemiş RAM'nde ulaşılmıştır.

İzmir RAM'nde araştırmaya katılanların %63, 5'i anne, %36, 5'i babadır. Karşıyaka RAM'nde araştırmaya katılanların %60, 9'u anne, %39, 1'i babadır. Ödemiş RAM'nde araştırmaya katılanların %60'ı anne, %40'ı babadır.

Annelerin %42, 6'sına İzmir RAM, %41, 5'ine Karşıyaka RAM ve %16'sına Ödemiş RAM'nde, babaların %39, 7'sine İzmir RAM, %43, 1'ine Karşıyaka RAM ve %17, 2'sine Ödemiş RAM'nde ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda bilgi edinmek amacıyla beş farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Anne ve babalara; sosyo-kültürel özelliklerinin belirlenmesi ve araştırma kapsamında bulunmayanların ayıklanabilmesi amacıyla Kişisel Bilgi Formu, çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek üzere Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI), psikolojik belirtilerin düzeylerini ve yayıldığı alanları belirlemek için Ruhsal Belirti Tarama Listesi (Symptom Distress Check List SCL 90-R), kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) ve genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik-dışsallık konumu ve beklentisini belirlemek üzere Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) uygulanmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan anne ve babalara ait kişisel bilgileri elde etmek üzere kaynak taraması ve uygulamadaki uzman görüşleri ile hazırlanan 23 maddelik bir ankettir. (EK-1)

Anne ve babaların araştırma kapsamında olup olmadıklarını kontrol etmek amacıyla; yardım alınan RAM, çocuğun yaşı, başvuru nedenleri; tanılama sürecine ilişkin olarak da çocuğun cinsiyeti, daha önce alınan yardım, RAM'ne yönlendirme, yaşanan yer ve alınan yardımdan memnuniyet sorgulanmıştır. Araştırmada kullanılan anne babalara ait değişkenler; cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, diğer çocuklarda problem yaşantısı, eğitim düzeyi, gelir, çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu belirtileri olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (Parental Attitude Research Instrument, PARI)

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılan 60 maddelik bir testtir (EK-2). Asıl formu E.S. Schaefer ve R.Q. Bell tarafından 1958 yılında geliştirilmiş, Güney LeCompte, Ayhan LeCompte, Serap Özer (1978) ve Şenay Küçük

(1987) tarafından Türkçe formu geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Normları Küçük (1987) tarafından 160 lise öğrencisi ile yapılan çalışma ile çıkarılmıştır.

Stodgil (1936), Read (1945), Radge (1946), Anderson ve Miles (1946), Shoben (1949), Mark (1953), Block (1955), Klebanoff (1957), Mann (1957), Becker (1964) anne ve babaların tutumlarını, çocuk davranışlarıyla bağlantılarını incelemişler ve değişik skala ve ölçekler geliştirmişlerdir. Schaefer ve Bell (1958) geliştirilen bu ölçeklerin her birinin çocuk yetiştirmedeki birkaç sorunu ele aldıklarını belirtmişlerdir. Daha geniş kapsamlı bir ölçek hazırlamak için önceki çalışmalardan yararlanarak bazı maddeleri almış, bazı maddeleri kendileri oluşturarak beşer itemlik 23 alt testi olan ve toplam 115 itemden oluşan bir envanter geliştirmişlerdir. Evli olmayan 100 hemşireden oluşan denek grubu ile yaptıkları uygulamada faktör analizi sonrasında beş boyut belirlemişlerdir. Zuckerman ve arkadaşları (1958) 222 anne üzerinde ölçeği uygulayıp üç temel boyut saptamışlardır (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:5; Öner, 1997: 538-539).

Ölçeğin 60 maddelik Türkçe uyarlaması Güney LeCompte, Ayhan LeCompte ve Serap Özer (1978) tarafından yapılmıştır. İlk Türkçe çevirisi çalışmalarında 115 maddenin anlaşılabilirliği saptanmıştır. 10 kişilik anne grubuna uygulanarak anlaşılmayan kısımlar düzeltilmiştir. Faktör analizi sonucu beş alt boyut ortaya çıkmıştır.

I. boyut; “aşırı annelik” boyutudur. 16 itemden oluşur ve toplam varyansın %37’sidir. İtemler; 1, 3, 4, 7, 11, 12, 14, 26, 27, 28, 32, 34, 36, 46, 51, ve 57’dir. Annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne ve babasına bağıllığını istemeyi ölçmekte, annenin aşırı müdahaleci ve kontrollü, son derece fedakar olması ve çocuktan bu durumu anlayarak bağımlı, aktif ve çalışkan olması gerekliliğini beklemek gibi durumları içermektedir.

II. boyut; “demokratik tutum ve eşitlik tanıma” boyutudur. 9 itemden oluşur ve toplam varyansın %10’udur. İtemler; 2, 13, 18, 22, 29, 37, 44, 45 ve 59’dur. Bunlardan 2, 29 ve 44 ters puanlanan itemlerdir. Anne ve babanın cesaret verici konuşması ve çocukla paylaşma onayını ölçmekte, çocuğa eşit haklar tanınması, düşüncelerin açıkça belirtilmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşılması gibi durumları içermektedir.

III. boyut; “ev kadınlığı rolünü reddetme” boyutudur. 13 itemden oluşur ve toplam varyansın %7’sidir. İtemler; 6, 9, 16, 17, 21, 23, 31, 38, 41, 42, 49, 52 ve 55’tir. Kadının mutsuzluk durumu ile ev ve çocuklara bakma görevleriyle ilgili doyumumsuzluğunu ölçmekte,

kadının kendi annesi ya da başkaları ile olan bağımlılığını desteklemek, sinirlilik durumu, çocuk ile uzun bir süre bir arada olmaktan hoşlanmamak ve yeni doğan bebeğin bakımından ürkme gibi durumları içermektedir.

IV. boyut; “geçimsizlik” boyutudur. 6 itemden oluşur ve toplam varyansın %5’idir. İtemler; 8, 19, 33, 40, 48 ve 54’tür. Evliliklerde ne derece ayrılıkların olabileceğine ilişkin kişinin fikrini ölçmekte, eşler arasındaki geçimsizliğin çocuk yetiştirmedeki rolü, kocanın düşüncesizliği ve anneye yardımcı olmayışı gibi durumları içermektedir.

Artık boyut 16 itemden oluşur ve toplam varyansın %37’sidir. İtemler; 5, 10, 15, 20, 24, 25, 30, 35, 39, 43, 47, 50, 53, 56, 58 ve 60’tır. Daha çok olumsuz çocuk yetiştirme tutumuna işaret eden, saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içermektedir (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:5-8; Öner, 1997: 538, 540).

2.3.2.1. Uygulama ve Puanlama

Bireysel ya da grupla uygulanabilecek 60 maddelik kağıt kalem testidir. Formun başında açıklama ve örnek bulunmaktadır. Ölçekte yer alan itemler soru olmayıp, olumlu ve olumsuz ifadeleri içermektedir. Cevaplandırma her item için “çok uygun buluyorum”, “oldukça uygun buluyorum”, biraz uygun buluyorum” ve “hiç uygun bulmuyorum” seçeneklerden birinin işaretlenmesi ile yapılır.

Puanlamada “çok uygun buluyorum” yanıtına 4 puan, “oldukça uygun buluyorum” yanıtına 3 puan, biraz uygun buluyorum” yanıtına 2 puan ve “hiç uygun bulmuyorum” yanıtına 1 puan verilir. Ancak 2, 29 ve 44’üncü itemlerde (5-x) formülü uygulanır. Bu itemlerde verilen 4 puanlık yanıt “1 puan”, 1 puanlık yanıt ise “4 puan” olarak değerlendirilir. Değerlendirmede her alt test için ayrı bir puan elde edilir.

Her alt testte elde edilen puanın yüksekliği, ilgili tutumun onaylandığını göstermektedir (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:6; Argun, 1995: 51; Öner, 1997: 539).

2.3.2.2. Güvenirlik

LeCompte, LeCompte ve Özer (1978) ilk Türkçe çevirisi çalışmalarında 34 kişilik bir kız öğrenci grubuna test-tekrar test yöntemiyle üç hafta ara ile ölçeği uygulamışlardır. Bu uygulamada 23 alt ölçeğin Spearman korelasyon ranjları .58 ile .88 arasında bulunmuştur (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:5-6). Ölçeğin son formunun güvenirlilik çalışması yapılmamıştır (Öner, 1997: 540).

2.3.2.3. Geçerlik

LeCompte ve arkadaşları Ankara'da üst (n=57), orta (n=69) ve alt (n=53) SED'den 179 evli ve çocuk sahibi anne ile yaptıkları çalışmada, verilerin analizinde iç tutarlılık oranı yüksek bulunmuştur. Geçerlik çalışmasında alpha sayısı 1.64 olarak belirlenmiştir. Faktör analizinde; matristeki varyansın %57'sini içeren "aşırı annelik", "demokratik tutum ve eşitlik tanım", "ev kadınlığı rolünü reddetme" ve "karı-koca geçimsizliği" olarak 45 maddelik dört ana boyut ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu dört faktör ile belirgin bir korelasyon göstermeyip, kendi aralarında korelasyon gösteren alt ölçekler "artık boyut" ya da "sıkı disiplin ve baskı" boyutu olarak gruplandırılarak PARI ölçeğinin son şekli 5 alt faktör olarak belirlenmiştir.

SED ile çocuk yetiştirme tutuma arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla faktör puanlarına tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Birinci boyutta (kontrolcü, aşırı annelik) en yüksek puanı alt SED'deki anneler almıştır. İkinci boyutu (demokratik tutum ve eşitlik tanıma) orta ve üst SED annelerinin daha çok desteklediği görülmüştür. Ev kadınlığı rolünü reddetme (üçüncü boyut) ve evlilikte geçimsizliğinde (dördüncü boyut) üst SED'deki anneler manidar bir şekilde yüksek puan almışlardır. Baskı örüntüsünde en düşük puan üst SED'deki annelerin olmuş, orta ve alt SED'deki anneler sırasıyla daha yüksek puan almıştır (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:6, 8; Argun, 1995: 52; Öner, 1997: 540).

Küçük (1987) orta SED'deki öğrencilerin anne (n=152) ve babasıyla (n=138) ailenin çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde edilen veriler ile ölçeğin demokratik tutum ve eşitlik tanıma (ikinci boyut) kısmi olarak, ev kadınlığı rolünü reddetmek (üçüncü boyut) ve evlilikte geçimsizlik (dördüncü boyut) alt ölçeklerinin tamamıyla yapı geçerliliğini desteklemiştir (Öner, 1997: 540-541).

2.3.3. Ruhsal Belirti Tarama Listesi (Symptom Distress Check List 90–R)

Değişik hasta ve normal bireylerdeki psikolojik sıkıntı ve belirtilerinin düzeyi ile hangi alanlara yayıldığını belirlemek için kullanılan 90 maddelik bir tarama amaçlı derecelendirme ölçeğidir. (EK-3)

Asıl formu olan Symptom Distress Check List; Leonard R. Deragotis ve arkadaşları tarafından 1973 yılında geliştirilmiştir. Kılıç (1987) tarafından Türkçe formun geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Parloff, Kelman ve Frank tarafından 1954'te 41 maddelik "The Discomfort Scale" geliştirilmiştir. Parloff ve arkadaşları daha sonra 1965 yılında 58 maddelik "Hopkins Symptom Distress Check List (HSCL)"i hazırlamışlardır. 1973'te John Hopkins Üniversitesi Psikometrik Araştırmalar Ünitesinde Leonard R. Deragotis ve arkadaşları Hopkins Symptom Distress Check List'in "Somatization" (SOM), "Obsessive-Compulsive" (O-C), "Interpersonal Sensivity" (INT), "Depression" (DEP), "Anxiety" (ANK) semptom boyutuna "Hostility" (HOS), "Phobic Anxiety" (PHOB), "Paranoid Idetation" (PAR) ve "Psychoticism" (PSY)'i ekleyerek, 9 ana alt semptom grubu (bundan sonra: ASG) ve bir de "Additional Items" (ek maddeler)den oluşan 90 itemlik, 10 semptom grubundan oluşan Symptom Distress Check List'i geliştirmişlerdir.

Ölçekteki ek maddelere ait 7 item ana gruplar dışında kalmaktadır (Kılıç, 1991: 46, 50; Öner, 1997: 4, 461, 463; Öztürk, 1997: 141; Ebrinç, 2000: 114).

Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R)' nin alt semptom grupları aşağıda verilmiştir.

"Somatizasyon" (SOM Somatization): 12 itemden oluşur. İtemler, 1, 4, 12, 27, 40, 42, 48, 49, 52, 53, 56 ve 58'dir. Bedenin kalp-damar, mide-bağırsak, solunum ve diğer sistemlerdeki fonksiyon bozuklukları ile ilgili semptomları ve bunlara bağlı duygusal bozukluğun varlığı ile yaygınlığını yansıtmaktadır.

"Obsesif-Kompulsif" (O-C Obsessive-Compulsive): 10 itemden oluşur. İtemler; 3, 9, 10, 28, 38, 45, 46, 51, 55 ve 56'dır. Düşünce, iç uyaran ve hareketler üzerinde odaklaşarak,

bireyler tarafından yaşanması istenmeyen, sürekli ve karşı konulamayan düşünceleri yansıtmaktadır.

“Kişilerarası Duyarlılık” (INT Interpersonal Sensivity): 9 itemden oluşur. İtemler; 6, 21, 34, 36, 37, 41, 61, 69 ve 73’tür. Bireylerin kendisini başkalarıyla karşılaştırdığında kapıldığı huzursuzluk, yetersizlik ve kendini küçük görme, kişilerarası ilişkileri sınırlama, rahatsız olma, zorlanma gibi olumsuz duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

“Depresyon” (DEP Depression): 13 itemden oluşur. İtemler; 5, 14, 15, 20, 22, 26, 29, 30, 31, 32, 54, 71 ve 79’dur. Yaşamla ilgili ilişkilerden kaçma, karamsarlık, motivasyon ve enerji azalması ile intihar ile ilgili düşünceleri yansıtmaktadır

“Anksiyete” (ANK Anxiety): 10 itemden oluşur. İtemler 2, 17, 23, 33, 39, 57, 72, 78, 80 ve 86’dır. Klinik anksiyete semptomlarını yansıtmaktadır.

“Öfke-Düşmanlık” (HOS Hostility): 6 itemden oluşur. İtemler; 11, 24, 63, 67, 74 ve 81’dir. Huzursuzluk, kızgınlık, saldırganlık, düşmanlık, öfke gibi duygu ve düşünceleri yansıtmaktadır.

“Fobik Anksiyete” (PHOB Phobic Anxiety): 7 itemden oluşur. İtemler; 13, 25, 47, 50, 70, 75 ve 82’dir. Belirli bir olay, durum, kişi ya da objeye karşı olan korku tepkilerini yansıtmaktadır.

“Paranoid Düşünce” (PAR Paranoid Idetation): 6 itemden oluşur. İtemler; 8, 18, 43, 68, 76 ve 83’tür. Paranoid düşünceleri yansıtmaktadır.

“Psikotizm” (PSY Psychoticism): 10 itemden oluşur. İtemler;7, 16, 35, 62, 77, 84, 85, 87, 88 ve 90’dır. İçe kapanmadan başlayarak, tek başına yaşama ve şizofreni belirtileri gibi psikoza kadar giden yaşam özelliklerini yansıtmaktadır.

“Ek maddeler” (Additional Items): 7 itemden oluşur. İtemler; 19, 44, 59, 60, 64, 66 ve 89’dur. Uyku bozukluğu, yemek yeme bozukluğu ve suçluluk duygularını yansıtmaktadır (Kılıç, 1991: 46; Bingül, 1995: 33-35; Öner, 1997: 432, 461).

2.3.3.1. Uygulama ve Puanlama

Bireysel ya da grupla uygulanabilecek 90 maddelik kağıt kalem testidir. Ölçekte açıklama ve örnek bulunmaktadır. Bireyden, uygulama günü de dahil olmak üzere son bir ay içinde kendisini ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak belirtilen tanımlamalardan uygun olanı işaretlenmesi istenir. Her item için “hiç yok”, “biraz”, “orta derecede”, “oldukça fazla” ve “çok fazla” seçenekleri bulunmaktadır.

Puanlamada “hiç yok” yanıtı 0 puan , “biraz” yanıtı 1 puan, “orta derecede” yanıtı 2 puan, “oldukça fazla” yanıtı 3 puan ve “çok fazla” yanıtı 4 puan olarak değerlendirilir. Her alt test için belirlenen itemlere verilen yanıtlar puanlanır, toplam alt test puanı o alt testteki item sayısına bölünerek bireyin durumu belirlenir.

Ayrıca ruhsal bozukluğun şimdiki durumu, derinliği ve yoğunluğu hakkında bilgi edinmek için “Genel Semptom Ortalaması” [bundan sonra: GSO (General Symptomatic Index GSI)] hesaplanır. GSO ölçeğın her alt testine verilen toplam puanların toplanarak testteki item sayısı olan 90’ a bölünmesiyle elde edilir (Kılıç, 1991: 46-47).

Alt testlerden elde edilen ve bireyin durumunu gösteren puanlar ve GSO puanı 0.00 ile 1.50 arasında olduğunda “normal”, 1.51 ile 2.50 arasındakiler “yüksek ruhsal belirti” ve 2.51 ile 4.00 arasında olanlar da “çok yüksek ruhsal belirti olarak değerlendirilir (Öner, 1997: 462).

2.3.3.2. Güvenirlik

Ölçeğın orijinal formu için iç tutarlılık ve test-tekrar test çalışmaları yapılmıştır.

Deragotis, Richels ve Rock (1976) 1000 kişiden oluşan heterojen bir grup ile yaptıkları çalışmada iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu katsayılar; Somatizasyon (SOM) 0.86, Obsesif-Kompulsif (O-C) 0.86, Kişilerarası Duyarlılık (INT) 0.86, Depresyon (DEP) 0.90, Anksiyete (ANK) 0.85, Öfke-Düşmanlık (HOS), 0.84, Fobik Anksiyete (PHOB) 0.84, Paranoid Düşünce (PAR) 0.80 ve Psikotizm (PSY) 0.77’dir.

Bir hafta arayla yapılan test-tekrar test uygulamasında da korelasyonlar 0.80 ile 0.90 arasında bulunmuştur.

Ülkemizdeki ilk güvenilirlik çalışması Tufan (1978) tarafından 59 öğrenci ile yapılmış, korelasyonlar 0.70 ile 0.91 arasında bulunmuştur. Test-tekrar test uygulaması ile iki uygulamanın arasındaki korelasyon 0.83 olarak belirlenmiştir.

Kılıç (1986) daha önce yapılan güvenilirlik çalışmalarda örneklemin farklı olması nedeniyle 1985-1986 öğretim yılı bahar yarıyılında Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 72 erkek ve 50 kız öğrenciye 15 gün ara ile test-tekrar test uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonucunda SCL 90-R'nin alt ölçeklerine ait güvenilirlik katsayıları; Somatizasyon (SOM) 0.82, Obsesif-Kompulsif (O-C) 0.84, Kişilerarası Duyarlılık (INT) 0.79, Depresyon (DEP) 0.78, Anksiyete (ANK) 0.73, Öfke-Düşmanlık (HOS), 0.79, Fobik Anksiyete (PHOB) 0.78, Paranoid Düşünce (PAR) 0.63, Psikotizm (PSY) 0.73 ve Ek maddeler 0.77 olarak bulunmuştur (Kılıç, 1991: 45, 48-49).

2.3.3.3. Geçerlik

Ruhsal Belirti Tarama Listesi SCL 90-R ile ilgili geçerlik çalışması Deragotis, Richels ve Rock (1976) tarafından yapılmıştır. Araştırmada 100 erkek ve 109 kadın gönüllüye MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) ve SCL 90-R uygulanmıştır. Her iki ölçme aracının benzer alt testleri arasındaki korelasyonların 0.41 ile 0.64 arasında değiştiği, ortanca değerin 0.49 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlarla SCL 90-R'nin ilgili boyutlarının ilgili semptom yapılarını ölçebileceği görülmüştür (Kılıç, 1991: 49).

Ülkemizdeki ilk geçerlik çalışması Kılıç (1987) tarafından 1985-1986 öğretim yılı bahar yarıyılında Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 55 erkek ve 40 kız öğrenciye SCL 90-R ile MMPI uygulanarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda her iki ölçeğin benzer alt testleri korelasyon değerlerinin 0.40 ile 0.59 arasında değiştiği, ortanca değeri 0.42 olarak bulunmuştur (Kılıç, 1991: 50-51).

2.3.4. Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II)

14 yaş ve üzerindeki normal bireyler ile bilinci yerinde olan hastalara uygulanabilen ve bireylerin içinde buldukları durum ve koşullardan bağımsız olarak genelde kendilerini nasıl hissettiklerini, strese yatkınlıklarını ve kendilerini değerlendirmelerini belirlemek için bireysel ya da grupla uygulanabilen 20 maddelik likert tipi kağıt kalem envanteridir (EK-4). Asıl form State-Trait Anxiety Inventory; C. D. Spielberger, R. L. Gorsuch ve R. E. Lushene tarafından 1970 yılında geliştirilmiştir. Türkçe formu uyarlaması Öner ve LeCompte (1976), geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Öner (1977) tarafından yapılmıştır. 1964 yılında Spielberger ve Gorsuch normal ve normal olamayan bireylerin kaygı düzeylerini ölçmek için çalışmaya başlamışlardır. Cattell ve Scheier'in Anxiety Scale (Kaygı Ölçeği), Taylor'ın Manifest Anxiety Scale (Açık Kaygı Ölçeği) ve Welsh'in Anxiety Scale (Kaygı Ölçeği) maddelerinden yararlanarak envanter hazırlanmıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılan değişik uygulamalarda bu maddelerden korelasyonları düşük olanlar elenerek 20 maddelik envanter oluşturulmuştur (Öner ve LeCompte, 1983: 3, 5; Özgüven, 1994: 325; Öner, 1997: 365-367; Öztürk, 1997: 141).

2.3.4.1. Uygulama ve Puanlama

Bireysel ya da grupla uygulanabilecek 20 maddelik likert tipi bir testtir. Ölçeğin kısa, değiştirilmeyen bir yönergesi bulunmaktadır. Bireyden uygulama günü de dahil olmak üzere son bir hafta içinde kendisini nasıl hissettiğini, belirtilen tanımlamalardan uygun olanı seçerek işaretlenmesi istenir. Her item için “nadiren”, “bazen”, “çok zaman” ve “hemen her zaman” seçenekleri bulunmaktadır. Seçeneklerin puan değerleri 1–4 arasında olup, toplam puan 20 ve 80 arasındadır. Puanlamada dikkat edilmesi gereken husus, ölçekte 13 doğrudan ve 7 tersine dönmüş ifadenin bulunmasıdır. Tersine dönmüş ifadeler olumlu duyguları içerdiğinden; puanlama seçeneklerin tersine yapılır. Hesaplama (5-X) formülü de kullanılabilir. Ölçekteki tersine çevrilmiş ifadeler 1, 6, 7, 10, 13, 16 ve 19'dur. Kaygı puanı hesaplamada doğrudan ifadelerin toplamından tersine ifadelerin toplamı çıkartılır ve 35 sabit sayısı eklenir. Elde edilen puan bireyin kaygı puanıdır ve kaygının düzeyini göstermektedir. Öner ve LeCompte tarafından normal yetişkinlerde ortalama puan değerinin 36 ile 41 arasında, Hisli tarafından 37 – 43 arasında olduğu ifade edilmiştir (Öner ve LeCompte, 1985: 5, 22; İkiz, 2000: 43; Kaya, 2001: 102-103).

2.3.4.2. Güvenirlik

Ölçeğin yurtdışında yapılan test-tekrar test çalışmalarında güvenirlilik katsayıları 0.86 ile 0.92 (Öner ve LeCompte, 1985: 11) ve 0.73 ile 0.86 arasında (Özgüven, 1994: 325) bulunmuştur. Ülkemizde yapılan güvenirlilik çalışmalarında Öner (1977) tarafından beş ayrı öğrenci grubuna 10, 15, 30, 130 ve 365 gün ara ile test-tekrar test uygulamasında 0.71 ile 0.86, Kuder Richardson (alpha) korelasyonları 0.83 ile 0.87 ve madde-güvenirliliği korelasyonları 0.34 ile 0.72 arasında, Baş (1983) tarafından test-tekrar test uygulamasında 0.87 bulunmuştur (Öner ve LeCompte, 1985: 11-13).

2.3.4.3. Geçerlik

Spielberger ve arkadaşları tarafından 1970 yılında yapılan araştırmada ölçeğin geçerlik katsayıları; Cattell ve Scheier'in IPAT Kaygı Ölçeği ile 0.76, Taylor'ın Açık Kaygı Ölçeği (Manifest Anxiety Scale) ile 0.81 ve Zuckerman Ölçeği ile 0.50 olarak bulunmuştur.

Türk ve Amerikan örneklemelerinin karşılaştırılmasında paralellik bulunan ölçek, normal ve hasta gruplar ile deneysel olarak sınındığında sürekli kaygıda anlamlı bir değişme olmaması yapı geçerliliği göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Yapılan başka bir araştırmada normaller ile psikiyatri hastaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu, grupları ayırtılabildiği görülmüştür (Öner ve LeCompte, 1985: 14-16; Öner, 1997: 370-371).

2.3.5. Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ)

Bireylerin, kendilerini etkileyen olaylarda kontrolün, kendi yetenek veya davranışlarında (içsellik boyutu) ya da kader şans gibi kendi dışındaki güçlerde olduğu (dışsallık boyutu) şeklindeki algı ve inançlarını belirlemek için 17 yaş ve üzerindeki kişilere bireysel ya da grupla uygulanabilen 29 maddelik bir ölçektir. (EK-5)

Phares (1957) ve James (1957)'in öncü çalışmalarından sonra J. B. Rotter, 1966 yılında bireylerin genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik-dışsallık boyutundaki konumunu belirlemek amacıyla, 29 maddelik "Rotter's Internal-External Locus of Control Scale" geliştirmiştir. Altı madde ölçeğin amacını gizlemek için dolgu olarak yerleştirilmiştir. Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Dağ (1991) tarafından yapılmıştır (Dağ, 1991: 11; Şahin ve Savaşır, 1997: 93-95; Ören, 1991: 22).

2.3.5.1. Uygulama ve Puanlama

Zorlamalı seçime dayalı, her maddede iki alt yanıt seçeneği sunan bir ölçektir. Bu seçeneklerinden biri içsel kontrol diğeri dışsal kontrol boyutunu ölçmektedir. Bireyler bu seçeneklerden kendilerine uygun olan cümleyi seçmektedir.

Ölçekteki maddelerin sıralaması ve puanlama sistemi orijinali ile aynı şekildedir. 2, 6, 7, 9, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25 ve 29. maddelerin "a" seçeneği, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 15, 22, 26 ve 28. maddelerin "b" seçeneği 1 puan alır. Dolgu maddesi olan 1, 8, 14, 19, 24 ve 27 puanlanmamaktadır. ölçekten en az 0 en çok 23 puan alınmaktadır. Düşük puanlar iç kontrol odağı inancını, yüksek puanlar dış kontrol odağı inancını göstermektedir (Ören, 1991: 22; Kalyoncu ve ark., 2002: 162).

2.3.5.2. Güvenirlik

Orijinal formun değişik örneklerle yapılan çalışmalarda; madde-toplam puan korelasyonları 0.11 ile 0.48 arasında, iç tutarlılık katsayısının 0.77, iki-yarı test güvenirlik katsayısının 0.65 ile 0.79 arasında, 1-2 aylık zaman aralıklarıyla test-tekrar test uygulamasında 0.49 ile 0.83 arasında bulunmuştur. Dağ (1991) tarafından Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğrencisi 18 erkek, 81 kız toplam 99 denek ile yapılan güvenirlik çalışmasında test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0.83, Kuder Richardson-20 güvenirlik katsayısı 0.68, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.70 olarak bulunmuştur. Faktör analizi için oluşturulan araştırma örneklemin (n=532) iç tutarlılık katsayısı 0.71'dir (Dağ, 1991: 12; Şahin ve Savaşır, 1997: 95-96).

2.3.5.3. Geçerlik

Orijinal formun uygulamalarında elde edilen puanlar üzerinde yapılan faktör analizlerinde farklı sayılarda faktörler elde edilmişse de bunların genel olarak iç-dış kontrol odağı boyutlarını oluşturdukları görülmüştür. Ölçeğin sonradan geliştirilen ölçeklerle 0.25 ile 0.55 arasında korelasyon göstermesinin yeni ölçeklerde dış kontrol boyutunun bazı alt boyutlara ayrılarak ölçülmesine bağlı olduğu bildirilmiştir.

Dağ (1991) tarafından güvenilirlik örnekleminden seçilen 53 denek ile yapılan çalışmada; uygulanan Temel Bileşenler Analizinde yeterince homojen olarak belirmemiş 7 faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerin, orijinal ölçekte elde edilen faktörlerle benzerlik gösterdiği görülmüştür. SCL 90-R GSO puanı ile dış kontrol arasında 0.21, Rosenbaum'un Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği puanları ile iç kontrol arasında -0.29 anlamlı bir korelasyon bulunmuştur (Dağ, 1991: 12-13; Şahin ve Savaşır, 1997: 95-97).

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulamaları Mayıs 2002 ve Şubat 2004 arasında yapılmıştır. Uygulamalar İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli onay alındıktan sonra araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Araştırmacı, uygulamanın yapılacağı RAM yöneticileri, psikolojik danışman ve psikologları ile görüşerek, çalışmanın amacı ve veri toplama amacıyla ilgili bilgi vermiştir. Uygulama öncesinde ilgili kurumdaki psikolojik danışman ve psikologlar, danışanların ebeveynleri ile görüşülerek araştırma için izinleri alınmış, gönüllülük ve gizlilik ilkesi doğrultusunda uygulama yapılmıştır.

Uygulamada anne ve babanın herhangi bir şüpheye kapılmadan, kendileri ile ilgili bilgileri doğru aktarmasını sağlamak amacıyla kimliklerini belirtecek herhangi tanıtıcı bir bilgi vermelerine gerek olmadığı belirtilmiş, kendileri ile ilgili bilginin yalnızca araştırmacı tarafından değerlendirileceği vurgulanmıştır.

Uygulamada farklı bir kişi ile görüşmek ve bilgi vermek istemeyen ebeveynlere; psikolojik yardım hizmeti aldıkları psikolojik danışman ve psikologlar tarafından veri toplama araçlarının uygulaması yapılmıştır. Okuma yazma bilmeyenlerin veri toplama araçları araştırmacı, RAM çalışanları ya da diğer ebeveyn yardımı ile doldurulmuştur.

2.5. Verilerin Çözümü

Araştırma kapsamında bulunmayan anne ve babaları ayırt etmek amacıyla Kişisel Bilgi Formu'nda çocukları ve başvuru nedenine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Ayırt etmeye yönelik bu sorulara verilen yanıtlar analizlerde değerlendirilmemiştir.

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları, PBD, kaygı düzeyleri ve genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik-dışsallık konumu ve beklentisini belirlemek için; Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI), Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R), Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) ve Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) yanıtları araştırmacı tarafından Microsoft Office XP Excel kullanılarak hazırlanan programlar ile bilgisayar ortamında puanlanmıştır. Elde edilen bilgilerin dökümü yapıldıktan sonra veriler araştırmacı tarafından SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 11.1 kodlama formlarına geçirilmiştir. Veriler Ege Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde SPSS 10.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Değişkenlerin kişisel bilgi formu ile ele alınan değişkenler açısından istatistiksel anlamda farklılaşıp farklılaşmadığı uygun testlerde bağımsız iki grup için "t testi", ikiden fazla grupların olduğu durumlar için "tek yönlü varyans analizi" ile belirlenmiş ve farklılığın önemli olduğu durumlarda "Bonferroni" ileri analiz tekniği kullanılmıştır. Ortalamalar arasındaki farkların önem kontrolü için , 05 önem düzeyi benimsenmiş ve daha yüksek önem düzeyleri ayrıca belirtilmiştir.

Ayrıca Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI), Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R), Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) ve Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ)'nden elde edilen puanlar arasında korelasyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM III

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, verilerin istatistiksel analiz sonucunda elde edilen bulgular ile bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu'nda, araştırma kapsamında bulunmayan anne ve babaları ayırt etmek amacıyla yöneltilen sorulara ilişkin veriler ek bilgi olarak sunulmuştur. Ancak sorulara verilen yanıtlar anne ve baba özelliklerini betimleyici ve farklılıklarını belirleyici istatistiksel analizlerde kullanılmamıştır. Anne ve babalara ilişkin bulgular araştırmanın amacını gerçekleştirmeye hizmet edecek şekilde beş kısım halinde ele alınmaktadır. Bu kısımlarda;

- a. Anne ve babaların sosyo – kültürel özellikleri ile ilgili bulgular,
- b. Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili bulgular,
- c. Anne ve babaların PBD ile ilgili bulgular,
- d. Anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri ile ilgili bulgular,
- e. Anne ve babaların kontrol odağı ile ilgili bulgular yer almaktadır.

3.1. **Kişisel Bilgi Formunda Araştırma Kapsamında Bulunmayan Anne ve Babaları Ayırt Etmek ve Betimlemeyi Genişletmek Amacıyla Yöneltilen Sorulara İlişkin Bilgiler**

Bu bölümde çocukların yaş ve cinsiyet grupları, başvuru nedenleri, diğer kardeşlerdeki problem durumu, önceden yardım alma durumu, eşlerin eğitim ve iş durumları, yardım almak için RAM'ne yönlendiren kişi ya da birim, yaşadıkları evin mülkiyeti ve ailelerin alınan yardımdan memnuniyeti ele alınmıştır.

Tablo 2: Çocukların Yaş ve Cinsiyet Dağılımları

Yaş		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
6 yaş çocuk	n	7	8	15
	Cinsiyet içi %	11,1 %	9,0 %	
	Toplam içinde %	4,6 %	5,3 %	9,9 %
7 yaş çocuk	n	10	8	18
	Cinsiyet içi %	15,9 %	9,0 %	
	Toplam içinde %	6,6 %	5,3 %	11,8 %
8 yaş çocuk	n	10	18	28
	Cinsiyet içi %	15,9 %	20,2 %	
	Toplam içinde %	6,6 %	11,8 %	18,4 %
9 yaş çocuk	n	6	16	22
	Cinsiyet içi %	9,5 %	18,0 %	
	Toplam içinde %	3,9 %	10,5 %	14,5 %
10 yaş çocuk	n	6	14	20
	Cinsiyet içi %	9,5 %	15,7 %	
	Toplam içinde %	3,9 %	9,2 %	13,2 %
11 yaş çocuk	n	7	3	10
	Cinsiyet içi %	11,1 %	3,4 %	
	Toplam içinde %	4,6 %	2,0 %	6,6 %
12 yaş çocuk	n	5	2	7
	Cinsiyet içi %	7,9 %	2,2 %	
	Toplam içinde %	3,3 %	1,3 %	4,6 %
13 yaş çocuk	n	5	9	14
	Cinsiyet içi %	7,9 %	10,1 %	
	Toplam içinde %	3,3 %	5,9 %	9,2 %
14 yaş çocuk	n	7	11	18
	Cinsiyet içi %	11,1 %	12,4 %	
	Toplam içinde %	4,6 %	7,2 %	11,8 %
Toplam	N	63	89	152
	Toplam içinde %	41,4 %	58,6 %	100 %

Tablo 2 incelendiğinde RAM'nde duygusal bozukluk nedeniyle yardım alan kızların (n=63) toplam çocuklar içinde %41,4'ü; erkeklerin (n=89) toplam çocuklar içinde %58,6'yı oluşturduğu görülmüştür. Genel grup yardım alan çocuk sayısı açısından incelendiğinde; 6 ile 8 arasında duygusal bozukluk nedeniyle yardım alan çocuk sayısında artış görülmektedir. 8 ile 13 yaş arasında yardım alan çocuk sayısında azalma ve 13 yaştan itibaren yeniden yükselme olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre incelendiğinde; kız çocuklarda dalgalı bir yaş dağılımı görülmekte. erkek çocuklarda 6 ile 8 yaş arasında yükselme, 8 ile 13 yaş arasında azalma ve 13 yaştan itibaren yeniden yükselme olduğu görülmektedir.

3.1.1. RAM'lerine Başvuru Nedenleri

Başvuru nedenleri içerisinde; uyum bozuklukları başlığı altında sınıflandırılan, ancak bozukluğun altında yatan dinamikler ya da tetikleyici faktörler nedeniyle RAM'nde duygusal bozukluk olarak değerlendirilen durumlara yer verilmiştir.

Tablo 3: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Alt İslatma Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	7	17	24
Cinsiyet içi %	11,1 %	19,1 %	
Toplam içinde %	4,6 %	11,2 %	15,8 %

Alt ıslatma kız çocukların %11, 1'inde (n=7), erkeklerin %19, 1'inde (n=17) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 4: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Dışkı Kaçırma Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	1	5	6
Cinsiyet içi %	1,6 %	5,6 %	
Toplam içinde %	,7 %	3,3 %	3,9 %

Dışkı kaçırma kız çocukların %1, 6'sında (n=1), erkeklerin %5, 6'sında (n=5) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 5: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kekemelik Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	12	14	26
Cinsiyet içi %	19,0 %	15,7 %	
Toplam içinde %	7,9 %	9,2 %	17,1 %

Kekemelik kız çocukların %19'unda (n=12), erkeklerin %15, 7'sinde (n=14) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 6: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tik Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	4	4	8
Cinsiyet içi %	6,3 %	4,5 %	
Toplam içinde %	2,6 %	2,6 %	5,3 %

Tik bozukluğu kız çocukların %6, 3’ünde (n=4), erkeklerin %4, 5’inde (n=4) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 7: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Okul Fobisi Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	9	11	20
Cinsiyet içi %	14,3 %	12,4 %	
Toplam içinde %	5,9 %	7,2 %	13,2 %

Okul fobisi kız çocukların %14, 3’ünde (n=9), erkeklerin %12, 4’ünde (n=11) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 8: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Saplantılı Düşünce Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	2	3	5
Cinsiyet içi %	3,2 %	3,4 %	
Toplam içinde %	1,3 %	2,0 %	3,3 %

Saplantılı düşünce kızların %3, 2’sinde (n=2), erkeklerin %3, 4’ünde (n=3) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 9: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tırnak Yeme Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	9	9	18
Cinsiyet içi %	14,3 %	10,1 %	
Toplam içinde %	5,9 %	5,9 %	11,8 %

Tırnak yeme kız çocukların %14, 3'ünde (n=9), erkeklerin %10, 1'inde (n=9) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 10: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Korku Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	10	10	20
Cinsiyet içi %	15,9 %	11,2 %	
Toplam içinde %	6,6 %	6,6 %	13,2 %

Korku kız çocukların %15, 9'unda (n=10), erkeklerin %11, 2'sinde (n=10) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 11: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Uyku Sorunları Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	4	5	9
Cinsiyet içi %	6,3 %	5,6 %	
Toplam içinde %	2,6 %	3,3 %	5,9 %

Uyku sorunu kız çocukların %6, 3'ünde (n=4), erkeklerin %5, 6'sında (n=5) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 12: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kardeş Kıskançlığı Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	6	11	17
Cinsiyet içi %	9,5 %	12,4 %	
Toplam içinde %	3,9 %	7,2 %	11,2 %

Kardeş kıskançlığı kız çocukların %9, 5'inde (n=6), erkeklerin %12, 4'ünde (n=11) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 13: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında İç Kapanıklık Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	12	15	27
Cinsiyet içi %	19,0 %	16,9 %	
Toplam içinde %	7,9 %	9,9 %	17,8 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden iç kapanıklık kız çocukların %19’unda (n=12), erkeklerin %16, 9’unda (n=15) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 14: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Huysuzluk Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	11	16	27
Cinsiyet içi %	17,5 %	18,0 %	
Toplam içinde %	7,2 %	10,5 %	17,8 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden huysuzluk kız çocukların %17, 5’inde (n=11), erkeklerin %18’inde (n=16) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 15: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Sebepsiz Ağlama Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	2	3	5
Cinsiyet içi %	3,2 %	3,4 %	
Toplam içinde %	1,3 %	2,0 %	3,3 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden sebepsiz ağlama kız çocukların %3, 2’sinde (n=2), erkeklerin %3, 4’ünde (n=3) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 16: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Öfke Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	9	20	29
Cinsiyet içi %	14,3 %	22,5 %	
Toplam içinde %	5,9 %	13,2 %	19,1 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden öfke kız çocukların %14, 3’ünde (n=9), erkeklerin %22, 5’inde (n=20) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 17: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Kaygılı Olma Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	10	4	14
Cinsiyet içi %	15,9 %	4,5 %	
Toplam içinde %	6,6 %	2,6 %	9,2 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden kaygılı olma kız çocukların %15, 9’unda (n=10), erkeklerin %4, 5’inde (n=4) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 18: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Gerginlik Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	8	9	17
Cinsiyet içi %	12,7 %	10,1 %	
Toplam içinde %	5,3 %	5,9 %	11,2 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden gerginlik kız çocukların %12, 7’sinde (n=8), erkeklerin %10, 1’inde (n=9) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 19: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Endişeli Olma Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	5	3	8
Cinsiyet içi %	7,9 %	3,4 %	
Toplam içinde %	3,3 %	2,0 %	5,3 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden endişeli olma kız çocukların %7, 9’unda (n=5), erkeklerin %3, 4’ünde (n=3) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 20: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Güvensizlik Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	11	9	20
Cinsiyet içi %	17,5 %	10,1 %	
Toplam içinde %	7,2 %	5,9 %	13,2 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden güvensizlik kız çocukların %17, 5’inde (n=11), erkeklerin %10, 1’inde (n=9) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 21: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Tedirginlik Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	6	4	10
Cinsiyet içi %	9,5 %	4,5 %	
Toplam içinde %	3,9 %	2,6 %	6,6 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden tedirginlik kız çocukların %9, 5’inde (n=6), erkeklerin %4, 5’inde (n=4) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 22: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Dikkat ve Konsantrasyonda Bozulmalar Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	16	31	47
Cinsiyet içi %	25,4 %	34,8 %	
Toplam içinde %	10,5 %	20,4 %	30,9 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden dikkat ve konsantrasyonda bozulma kız çocukların %25, 4’ünde (n=16), erkeklerin %34, 8’inde (n=31) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 23: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Arkadaş ve Sosyal İlişkilerde Bozulmalar Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	9	13	22
Cinsiyet içi %	14,3 %	14,6 %	
Toplam içinde %	5,9 %	8,6 %	14,5 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden arkadaş ve sosyal ilişkilerde bozulma kız çocukların %14, 3’ünde (n=9), erkeklerin %14, 6’sında (n=13) görülmektedir. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

Tablo 24: RAM’inde Psikolojik Yardım Alan ve Başvurularında Ölümün ya da Kaybın Ardından Çok Uzamış Bir Yas Tutma Bulunan Çocukların Sayısı

	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
	Kız	Erkek	
n	2	1	3
Cinsiyet içi %	3,2 %	1,1 %	
Toplam içinde %	1,3 %	,7 %	2,0 %

Duygusal bozukluk belirtilerinden ölümün ya da kaybın arkasından çok uzamış bir yas tutma kız çocukların %3, 2’sinde (n=2), erkeklerin %1, 1’inde (n=1) görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre daha yüksek oranda görüldüğü bulunmuştur.

3.1.2. Yardım Alınan Çocuğun Diğer Kardeşlerinde Uyum Bozuklukları ve Daha Önceden Alınan Profesyonel Yardım

Tablo 25: Diğer Kardeşlerde Uyum Bozukluklarının Görülme Durumu

Diğer Kardeşlerde Uyum Bozukluğu		Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
		Kız	Erkek	
Tek çocuk olduğundan veri yok	n	21	22	43
	Cinsiyet içi %	33,3 %	24,7 %	
	Toplam içinde %	13,8 %	14,5 %	28,3 %
Diğerinde ya da diğerlerinde problem var	n	8	18	26
	Cinsiyet içi %	12,7 %	20,2 %	
	Toplam içinde %	5,3 %	11,8 %	17,1 %
Diğerinde ya da diğerlerinde problem yok	n	34	49	83
	Cinsiyet içi %	54,0 %	55,1 %	
	Toplam içinde %	22,4 %	32,2 %	54,6 %
Toplam	N	63	89	152
	Toplam içinde %	41,4 %	58,6 %	100 %

Genel grubun %28, 3'ü (n=43) tek kardeş olduğundan soru ile ilgili olarak yanıt vermemiştir. Kız çocukların %12, 7'sinin (n=8) diğer kardeşlerinde problem olduğu, %54'ünün (n=34) ise kardeşlerinde problem bulunmadığı görülmüştür. Kardeşlerinde problem bulunan kızların, cinsiyeti içinde %12, 7'yi ve toplam çocuklar içinde %5, 3'ü, kardeşlerinde problem bulunmayan kızların, cinsiyeti içinde %54'ü ve toplam çocuklar içinde 22, 4'ü oluşturduğu görülmüştür. Kardeşlerinde problem bulunan erkeklerin, cinsiyeti içinde %20, 2'yi ve toplam çocuklar içinde %11, 8'i, kardeşlerinde problem bulunmayan erkeklerin, cinsiyeti içinde %55, 1'i ve toplam çocuklar içinde %32, 2'yi oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 26: RAM'inde Psikolojik Yardım Alan Çocukların Daha Önce Profesyonel Yardım Alma Durumları

Profesyonel Yardım		Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
		Kız	Erkek	
Önceden yardım alınmış	n	12	29	41
	Cinsiyet içi %	19,0 %	32,6 %	
	Toplam içinde %	7,9 %	19,1 %	27,0 %
Önceden yardım alınmamış	n	51	60	111
	Cinsiyet içi %	81,0 %	67,4 %	
	Toplam içinde %	33,6 %	39,5 %	73,0 %
Toplam	N	63	89	152
	Toplam içinde %	41,4 %	58,6 %	100 %

Kız çocukların 12'sinin, erkeklerin 29'unun daha önce yardım aldığı; kız çocukların 51'inin, erkeklerin 60'ının daha önce yardım almadığı görülmüştür. Yardım alan erkeklerin, cinsiyeti içinde %32, 2'yi ve toplam çocuklar içinde %19, 1'i, yardım alan kızların, cinsiyeti içinde %19'u ve toplam çocuklar içinde %7, 9'u oluşturduğu görülmektedir.

3.1.3. Eşin Eğitim ve İş Durumu

Tablo 27: Anne ve Babanın Eşinin Eğitim Durumu

Eşin Eğitim Durumu		Anne	Baba	Toplam
Okuma yazma bilmiyor	n		6	6
	Cinsiyet içi %	----	10,3%	
	Toplam içinde %		3,9%	3,9%
Okur yazar	n	1	3	4
	Cinsiyet içi %	1,1%	5,2%	
	Toplam içinde %	,7%	2,0%	2,6%
İlkokul mezunu	n	31	21	52
	Cinsiyet içi %	33,0%	36,2%	
	Toplam içinde %	20,4%	13,8%	34,2%
Ortaokul mezunu	n	17	8	25
	Cinsiyet içi %	18,1%	13,8%	
	Toplam içinde %	11,2%	5,3%	16,4%
Lise mezunu	n	29	17	46
	Cinsiyet içi %	30,9%	29,3%	
	Toplam içinde %	19,1%	11,2%	30,3%
Yüksekokul yada önlisans mezunu	n	8	2	10
	Cinsiyet içi %	8,5%	3,4%	
	Toplam içinde %	5,3%	1,3%	6,6%
Lisans mezunu	n	6	1	7
	Cinsiyet içi %	6,4%	1,7%	
	Toplam içinde %	3,9%	,7%	4,6%
Yükseklisans mezunu	n	1		1
	Cinsiyet içi %	1,1%	----	
	Toplam içinde %	,7%		,7%
Doktora mezunu	n	1		1
	Cinsiyet içi %	1,1%	----	
	Toplam içinde %	,7%		,7%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin eşlerinin %33'ü ilkökul, %30, 9'u lise, %18, 1'i ortaokul, %8, 5'i yüksekokul veya önlisans programı, %6, 4'ü lisans, %1, 1'i yüksek lisans, %1'i doktora mezunudur. %1'i okur yazardır.

Babaların eşlerinin %36, 2'si ilkokul, %29, 3'ü lise, %13, 8'i ortaokul, %3, 4'ü yüksekokul veya önlisans ve %1, 7'si lisans mezunudur. %10, 3'ü okuma yazma bilmemekte iken %5, 2'si okur yazardır.

Genel grup ele alındığında eşlerin %34, 2'si ilkokul, %30, 3'ü lise, %16, 4'ü ortaokul, %6, 6'sı yüksekokul, %4, 6'sı lisans, %0, 7'si yüksek lisans ve %0, 7'si doktora mezunudur. %3, 9'u okuma yazma bilmemekte, %2, 6'sı okur yazardır. Annelerin eşlerinin eğitim düzeyinin babaların eşlerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 28: Anne ve Babanın Eşinin İş Durumu

Eşin İş Durumu		Anne	Baba	Toplam
Çalışmıyor	n	2	42	44
	Cinsiyet içi %	2,1%	72,4%	
	Toplam içinde %	1,3%	27,6%	28,9%
İşsiz	n	3	1	4
	Cinsiyet içi %	3,2%	1,7%	
	Toplam içinde %	2,0%	,7%	2,6%
Düzenli işi yok	n	7	1	8
	Cinsiyet içi %	7,4%	1,7%	
	Toplam içinde %	4,6%	,7%	5,3%
Kamu memur	n	17	4	21
	Cinsiyet içi %	18,1%	6,9%	
	Toplam içinde %	11,2%	2,6%	13,8%
Kamu işçi	n	6		6
	Cinsiyet içi %	6,4%	---	
	Toplam içinde %	3,9%		3,9%
İşçi	n	5	4	9
	Cinsiyet içi %	5,3%	6,9%	
	Toplam içinde %	3,3%	2,6%	5,9%
Özel sektör	n	11	2	13
	Cinsiyet içi %	11,7%	3,4%	
	Toplam içinde %	7,2%	1,3%	8,6%
Serbest	n	34	1	35
	Cinsiyet içi %	36,2%	1,7%	
	Toplam içinde %	22,4%	,7%	23,0%
Emekli	n	9	3	12
	Cinsiyet içi %	9,6%	5,2%	
	Toplam içinde %	5,9%	2,0%	7,9%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin eşlerinin %2, 1'inin çalışmadığı, %10, 6'sının işsiz ya da düzenli işi olmadığı görülmektedir. %77, 7'si halen çalışmakta ve %9, 6'sı emeklidir.

Babaların eşlerinin %72, 4'ünün çalışmadığı, %3, 4'ünün işsiz ya da düzenli işi olmadığı görülmektedir. %18, 9'u halen çalışmakta ve %5, 2'si emeklidir.

3.1.4. Yardım Almak İçin RAM'ne Yönlendiren Kişi ya da Birim

Tablo 29: RAM'ne Yönlendiren Kişi ya da Birim Dağılımı

Yönlendiren		Çocuğun Cinsiyeti		Toplam
		Kız	Erkek	
Öğretmen	n	30	33	63
	Cinsiyet içi %	47,6 %	37,1 %	
	Toplam içinde %	19,7 %	21,7 %	41,4 %
Okul yönetimi	n	6	12	18
	Cinsiyet içi %	9,5 %	13,5 %	
	Toplam içinde %	3,9 %	7,9 %	11,8 %
Arkadaş	n	8	14	22
	Cinsiyet içi %	12,7 %	15,7 %	
	Toplam içinde %	5,3 %	9,2 %	14,5 %
Kendileri	n	18	27	45
	Cinsiyet içi %	28,6 %	30,3 %	
	Toplam içinde %	11,8 %	17,8 %	29,6 %
Diğer yollardan	n	1	3	4
	Cinsiyet içi %	1,6 %	3,4 %	
	Toplam içinde %	0,7 %	2,0 %	2,6 %
Toplam	N	63	89	152
	Toplam içinde %	41,4 %	58,6 %	100 %

Psikolojik yardım almak için yönlendirmenin çoğunlukla öğretmen tarafından yapıldığı görülmektedir (n=63). Diğer yollardan RAM'e başvuru, en küçük grubu oluşturmaktadır (n=4). Öğretmenlerin, anne ve babanın başvurusundan daha fazla yoğunluk göstermesi dikkat çekicidir.

Araştırmacı tarafından yapılan görüşmeler ve psikolojik danışmanlardan alınan bilgiler; anne ve babaların çocukluklarındaki sorunları önemsemedikleri ya da çeşitli nedenlerle başvurudan çekindiklerini göstermektedir.

3.1.5. Yaşadıkları Evin Mülkiyeti

Tablo 30: Anne ve Babanın Yaşadıkları Evin Mülkiyet Durumu

Yaşanan Ev		Anne	Baba	Toplam
Kendilerine ait	n	35	57	92
	Cinsiyet içi %	55,6 %	64,0 %	
	Toplam içinde %	23,0 %	37,5 %	60,5 %
Kira	n	21	27	48
	Cinsiyet içi %	33,3 %	30,3 %	
	Toplam içinde %	13,8 %	17,8 %	31,6 %
Lojman	n	4	3	7
	Cinsiyet içi %	6,3 %	3,4 %	
	Toplam içinde %	2,6 %	2,0 %	4,6 %
Yakınlarının yanında	n	3	2	5
	Cinsiyet içi %	4,8 %	2,2 %	
	Toplam içinde %	2,0 %	1,3 %	3,3 %
Toplam	N	63	89	152
	Toplam içinde %	41,4 %	58,6 %	100 %

Çoğunluğun (n=92, %60, 5) kendilerine ait evde yaşadığı görülmektedir. %31, 6'sı kiracı, %4, 6'sı lojmanda ve %3, 3'ü yakınlarının yanında kalmaktadır.

3.1.6. Ailelerin Alınan Yardımdan Memnuniyeti

Tablo 31: Anne ve Babanın RAM'nden Alınan Hizmetlerden Memnuniyet Durumu

		Anne	Baba	Toplam
Memnuniyet durumunu belirtmeyen	n	19	14	33
	Cinsiyet içi %	20,2%	24,1%	
	Toplam içinde %	12,5%	9,2%	21,7%
Verilen hizmetlerden memnun	n	72	39	111
	Cinsiyet içi %	76,6%	67,2%	
	Toplam içinde %	47,4%	25,7%	73,0%
Verilen hizmetlerden memnun değil	n	3	5	8
	Cinsiyet içi %	3,2%	8,6%	
	Toplam içinde %	2,0%	3,3%	5,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Anne ve babaların çoğunluğunun (n=111) memnun olduğu görülmüştür.

3.2. Anne ve Babaların Sosyo-Kültürel Özelliklerini Betimleyici Bulgular

Bu bölümde kişisel bilgi formu ile elde edilen; anne ve babanın yaşı, medeni durumu, psikolojik yardım hizmeti aldıkları çocuğun cinsiyeti, çocuk sayısı, eğitim durumu, iş durumu, gelir durumu, yaşamını en uzun süre geçirdiği yer ve çocukluk döneminde yaşadığı uyum bozuklukları ele alınmıştır.

3.2.1. Anne ve Babaların Yaş Dağılımı Nedir?

Tablo 32: Anne ve Babanın Yaş Dağılımı

Yaş Grupları		Anne	Baba	Toplam
25 – 29 yaş arası	n	19	2	21
	Cinsiyet içi %	20,2%	3,4%	
	Toplam içinde %	12,5%	1,3%	13,8%
30 – 34 yaş arası	n	31	9	40
	Cinsiyet içi %	33,0%	15,5%	
	Toplam içinde %	20,4%	5,9%	26,3%
35 – 39 yaş arası	n	27	20	47
	Cinsiyet içi %	28,7%	34,5%	
	Toplam içinde %	17,8%	13,2%	30,9%
40 – 44 yaş arası	n	11	18	29
	Cinsiyet içi %	11,7%	31,0%	
	Toplam içinde %	7,2%	11,8%	19,1%
45 yaş ve üzeri	n	6	9	15
	Cinsiyet içi %	6,4%	15,5%	
	Toplam içinde %	3,9%	5,9%	9,9%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%
	Yaş Durumu \bar{X}	34,7766	39,1207	36,4342

Tablo 32 incelendiğinde çoğunluğu %30, 9 ile 35-39 yaş grubu oluşturmaktadır. Grubun %13, 8'i 25-29 yaş aralığında, %23, 3'ü 30-34 yaş aralığında, %19, 1'i 40-44 yaş aralığında ve %9, 9'u 45 yaş ve üzerindedir. Yaş ortalaması 36, 4'tür.

Anne grubu cinsiyeti içinde incelendiğinde yaş ortalaması 34, 8'dir. Annelerin %33'ü 30-34 yaş aralığında, . %28, 7'si 35-39 yaş aralığında, %12, 5'i 25-29 yaş aralığında, %11, 7'si 40-44 yaş aralığında ve %6, 4'ü 45 yaş ve üzerindedir.

Baba grubu cinsiyeti içinde incelendiğinde yaş ortalaması 39, 1'dir. Babaların %34, 5'i 35-39 yaş aralığında, %31'i 40-44 yaş aralığında, %15, 5'i 30-34 yaş aralığında, %15, 5'i 45 yaş ve üzerinde ve %3, 4'ü 25-29 yaş aralığındadır.

3.2.2. Anne ve Babaların Medeni Durumları Nedir?

Tablo 33: Anne ve Babanın Medeni Durumlarının Dağılımı

Medeni Durum		Anne	Baba	Toplam
Evli	n	79	55	134
	Cinsiyet içi %	84,0%	94,8%	
	Toplam içinde %	52,0%	36,2%	88,2%
Ayrı yaşıyor	n	5	1	6
	Cinsiyet içi %	5,3%	1,7%	
	Toplam içinde %	3,3%	,7%	3,9%
Boşanmış	n	7	2	9
	Cinsiyet içi %	7,4%	3,4%	
	Toplam içinde %	4,6%	1,3%	5,9%
Eş vefat etmiş	n	3		3
	Cinsiyet içi %	3,2%		
	Toplam içinde %	2,0%		2,0%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Çocuğu duygusal bozukluk nedeni ile RAM'den yardım alan anne ve babaların %88, 2'sini evli olanlar(n=134) oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan anne ve baba grubunun %2'sinin eşi vefat etmiş (n=3), %3, 9'u ayrı yaşamakta (n=6) ve %5, 9'u boşanmıştır (n=9).

Babaların %94'ü evli, %1, 7'si eşinden ayrı yaşamakta ve %3, 4'ü boşanmıştır. Annelerin %84'ü evli, %7, 4'ü boşanmış ve %5, 3'ü eşinden ayrı yaşamaktadır. %2'sinin ise eşi vefat etmiştir.

Cinsiyetleri içindeki yüzdelik dağılımlar incelendiğinde; evli babaların (n=55) evli annelere (n=79) göre daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Boşanmış olma ise annelerde fazladır.

3.2.3. Anne ve Babanın Yardım Aldıkları Çocuklarının Cinsiyeti Nedir?

Tablo 34: Anne ve Babanın Yardım Aldıkları Çocuklarının Cinsiyeti

Çocuğun Cinsiyeti		Anne	Baba	Toplam
Kız	n	41	22	63
	Cinsiyet içi %	43,6%	37,9%	
	Toplam içinde %	27,0%	14,5%	41,4%
Erkek	n	53	36	89
	Cinsiyet içi %	56,4%	62,1%	
	Toplam içinde %	34,9%	23,7%	58,6%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Tablo 34 incelendiğinde annelerin 41, babaların 22 toplam 63 kız çocuğu ve annelerin 53, babaların 36 toplam 89 erkek çocuğu için yardım aldıkları görülmektedir. Annelerin %43, 6'sının kız, %56, 4'ünün erkek çocukları için yardım aldığı görülmektedir. Babaların %37, 9'u kız, %62, 1'i erkek çocukları için yardım almaktadır.

3.2.4. Anne ve Babanın Çocuk Sayısı Kaçtır?

Tablo 35: Anne ve Babanın Çocuk Sayısı Dağılımı

Çocuk Sayısı		Anne	Baba	Toplam
Tek çocuk	n	34	9	43
	Cinsiyet içi %	36,2%	15,5%	
	Toplam içinde %	22,4%	5,9%	28,3%
İki çocuk	n	52	34	86
	Cinsiyet içi %	55,3%	58,6%	
	Toplam içinde %	34,2%	22,4%	56,6%
Üç çocuk ve üstü	n	8	15	23
	Cinsiyet içi %	8,5%	25,9%	
	Toplam içinde %	5,3%	9,9%	15,1%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Tablo 35 incelendiğinde; anne ve babaların %28, 3'ünün tek çocuğu, %56, 6'sının iki çocuğu ve %15, 1'inin üç ve daha fazla çocuğu olduğu görülmektedir. Annelerin %36, 2'sinin tek çocuğu, %55, 3'ünün iki çocuğu ve %8, 5'inin üç ve daha fazla çocuğu vardır.

Babaların %15, 5'inin tek çocuğu, %58, 6'sının iki çocuğu ve %25, 9'unun üç ve daha fazla çocuğu vardır. Anne, baba ve genel grup açısından çoğunluğun çocuk sayısı ikidir.

3.2.5. Anne ve Babanın Eğitim Durumu Nedir?

Tablo 36: Anne ve Babanın Eğitim Durumu

Eğitim Durumu		Anne	Baba	Toplam
Okuma yazma bilmiyor	n	2	3	5
	Cinsiyet içi %	2,1%	5,2%	
	Toplam içinde %	1,3%	2,0%	3,3%
Okur yazar	n	3	1	4
	Cinsiyet içi %	3,2%	1,7%	
	Toplam içinde %	2,0%	,7%	2,6%
İlkokul mezunu	n	27	17	44
	Cinsiyet içi %	28,7%	29,3%	
	Toplam içinde %	17,8%	11,2%	28,9%
Ortaokul mezunu	n	18	6	24
	Cinsiyet içi %	19,1%	10,3%	
	Toplam içinde %	11,8%	3,9%	15,8%
Lise mezunu	n	29	26	55
	Cinsiyet içi %	30,9%	44,8%	
	Toplam içinde %	19,1%	17,1%	36,2%
Yüksekokul yada önlisans mezunu	n	9	2	11
	Cinsiyet içi %	9,6%	3,4%	
	Toplam içinde %	5,9%	1,3%	7,2%
Lisans mezunu	n	6	3	9
	Cinsiyet içi %	6,4%	5,2%	
	Toplam içinde %	3,9%	2,0%	5,9%
Toplam	n	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin cinsiyetlerine göre %30, 9'u lise, %28, 7'si ilkokul, %19, 1'i ortaokul, %9, 6'sı yüksekokul veya önlisans programı, %6, 4'ü lisans mezunudur. %2, 1'i okuma yazma bilmemekte iken %3, 2'si okur yazardır.

Babaların cinsiyetlerine göre %44, 8'si lise, %29, 3'ü ilkokul, %10, 3'ü ortaokul, %5, 2'si lisans ve %3, 4'ü yüksekokul veya önlisans programı mezunudur. %5, 2'si okuma yazma bilmemekte iken %1, 7'si okur yazardır.

Genelin %36, 2'si lise, %28, 9'u ilkokul, %15, 8'i ortaokul, %7, 2'si yüksekokul, %5, 9'u lisans mezunudur. %3, 3'ü okuma yazma bilmemekte, %2, 6'sı okur yazardır. Annelerin eğitim düzeyinin genelde babalardan yüksek olduğu görülmektedir.

3.2.6. Anne ve Babanın İş Durumu Nedir?

Tablo 37: Anne ve Babanın İş Durumu

İş Durumu		Anne	Baba	Toplam
Çalışmıyor	n	56	5	61
	Cinsiyet içi %	59,6%	8,6%	
	Toplam içinde %	36,8%	3,3%	40,1%
İşsiz	n	2	4	6
	Cinsiyet içi %	2,1%	6,9%	
	Toplam içinde %	1,3%	2,6%	3,9%
Düzenli işi yok	n	2	1	3
	Cinsiyet içi %	2,1%	1,7%	
	Toplam içinde %	1,3%	,7%	2,0%
Kamu memur	n	18	11	29
	Cinsiyet içi %	19,1%	19,0%	
	Toplam içinde %	11,8%	7,2%	19,1%
Kamu işçi	n		6	6
	Cinsiyet içi %		10,3%	
	Toplam içinde %		3,9%	3,9%
İşçi	n	2	4	6
	Cinsiyet içi %	2,1%	6,9%	
	Toplam içinde %	1,3%	2,6%	3,9%
Özel sektör	n	4	3	7
	Cinsiyet içi %	4,3%	5,2%	
	Toplam içinde %	2,6%	2,0%	4,6%
Serbest	n	7	19	26
	Cinsiyet içi %	7,4%	32,8%	
	Toplam içinde %	4,6%	12,5%	17,1%
Emekli	n	3	5	8
	Cinsiyet içi %	3,2%	8,6%	
	Toplam içinde %	2,0%	3,3%	5,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin %59, 6'sının çalışmadığı, %4, 2'sinin düzenli işi olmadığı yada işsiz, olduğu görülmektedir. %33'ü halen çalışmakta ve %3, 2'si emeklidir.

Babaların %8, 6'sının çalışmadığı, %8, 6'sının düzenli işi olmadığı yada işsiz, olduğu görülmektedir. %74, 2'si halen çalışmakta ve %8, 6'sı emeklidir.

3.2.7. Anne ve Babanın Gelir Durumu Nedir?

Tablo 38: Anne ve Babanın Gelir Durumu

Gelir Durumu		Anne	Baba	Toplam
200 milyon TL altı	n	11	6	17
	Cinsiyet içi %	11,7%	10,3%	
	Toplam içinde %	7,2%	3,9%	11,2%
200 ile 300 milyon TL arası	n	10	7	17
	Cinsiyet içi %	10,6%	12,1%	
	Toplam içinde %	6,6%	4,6%	11,2%
300 ile 400 milyon TL arası	n	11	6	17
	Cinsiyet içi %	11,7%	10,3%	
	Toplam içinde %	7,2%	3,9%	11,2%
400 ile 500 milyon TL arası	n	16	16	32
	Cinsiyet içi %	17,0%	27,6%	
	Toplam içinde %	10,5%	10,5%	21,1%
500 ile 700 milyon TL arası	n	13	6	19
	Cinsiyet içi %	13,8%	10,3%	
	Toplam içinde %	8,6%	3,9%	12,5%
700 ile 900 milyon TL arası	n	8	7	15
	Cinsiyet içi %	8,5%	12,1%	
	Toplam içinde %	5,3%	4,6%	9,9%
900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası	n	18	8	26
	Cinsiyet içi %	19,1%	13,8%	
	Toplam içinde %	11,8%	5,3%	17,1%
1, 2 milyardan fazla	n	7	2	9
	Cinsiyet içi %	7,4%	3,4%	
	Toplam içinde %	4,6%	1,3%	5,9%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin %19, 1'inin 900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası, %17'sinin 400 ile 500 milyon TL arası, %13, 8'inin 500 ile 700 milyon TL arası, %11, 7'sinin 300 ile 400 milyon TL arası, %11, 7'sinin 200 milyon TL altı, %10, 6'sının 200 ile 300 milyon TL arası, %8,

5'inin 700 ile 900 milyon TL arası ve %7, 4'ünün 1, 2 milyar TL'den fazla geliri olduğu görülmüştür.

Babaların %27, 6'sının 400 ile 500 milyon TL arası, %13, 8'inin 900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası, %12, 1'inin 700 ile 900 milyon TL arası, %12, 1'inin 200 ile 300 milyon TL arası, %10, 3'ünün 500 ile 700 milyon TL arası, %10, 3'ünün 300 ile 400 milyon TL arası, %10, 3'ünün 200 milyon TL altı ve %3, 4'ünün 1, 2 milyar TL'den fazla geliri olduğu görülmüştür.

3.2.8. Anne ve Baba Yaşamını En Uzun Nerede Geçirmiştir?

Tablo 39: Anne ve Babanın En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri

Yaşantılan Yerleşim Yeri		Anne	Baba	Toplam
Köy	n	3	6	9
	Cinsiyet içi %	3,2%	10,3%	
	Toplam içinde %	2,0%	3,9%	5,9%
Kasaba ya da ilçe	n	27	16	43
	Cinsiyet içi %	28,7%	27,6%	
	Toplam içinde %	17,8%	10,5%	28,3%
Şehir	n	25	15	40
	Cinsiyet içi %	26,6%	25,9%	
	Toplam içinde %	16,4%	9,9%	26,3%
Büyükşehir ve yurtdışı	n	39	21	60
	Cinsiyet içi %	41,5%	36,2%	
	Toplam içinde %	25,7%	13,8%	39,5%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin %42, 5'inin büyükşehir ya da yurtdışında, %28, 7'sinin kasaba ya da ilçede, %26, 6'sının şehirde ve %3, 2'sinin köyde yaşamlarının en uzun kısmını geçirdiği görülmektedir. Babaların %36, 2'sinin büyükşehir ya da yurtdışında, %27, 6'sının kasaba ya da ilçede, %25, 9'unun şehirde ve %10, 3'ünün köyde yaşamlarının en uzun kısmını geçirdiği görülmektedir.

3.2.9. Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Uyum Bozukluğu Öyküsü Var mıdır?

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluklardan; alt ıslatma, dışkı kaçırmama, kekemelik, tik, okul fobisi, saplantılı düşünce, korku, tırnak yeme uyku sorunları ve kardeş kıskançlığı “duygusal bozukluk”; içe kapanıklık, huysuzluk, sebepsiz ağlama, öfke, kaygılı olma, gerginlik, endişeli olma, güvensizlik, tedirginlik, dikkat ve konsantrasyonda bozulma, arkadaş ve sosyal ilişkilerde bozulma ve ölümün ya da kaybın arkasından çok uzamış bir yas tutma “duygusal bozukluk belirtisi” ve saldırganlık, sinirlilik, kavgacılık, yangın çıkarma, kuralları çiğneme, geçimsizlik, sürekli başkaldırma ile okuldan veya evden kaçma “davranış bozukluğu” olarak ele alınarak gruplandırılmıştır.

Tablo 40: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk

Yaşanan Bozukluk		Anne	Baba	Toplam
Problem yok	n	16	11	27
	Cinsiyet içi %	17,0%	19,0%	
	Toplam içinde %	10,5%	7,2%	17,8%
Duygusal bozukluk belirtileri	n	16	9	25
	Cinsiyet içi %	17,0%	15,5%	
	Toplam içinde %	10,5%	5,9%	16,4%
Duygusal bozukluk	n	19	15	34
	Cinsiyet içi %	20,2%	25,9%	
	Toplam içinde %	12,5%	9,9%	22,4%
Birden fazla duygusal bozukluk	n	10	8	18
	Cinsiyet içi %	10,6%	13,8%	
	Toplam içinde %	6,6%	5,3%	11,8%
Davranış bozukluğu	n	7		7
	Cinsiyet içi %	7,4%		
	Toplam içinde %	4,6%		4,6%
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	n	8	2	10
	Cinsiyet içi %	8,5%	3,4%	
	Toplam içinde %	5,3%	1,3%	6,6%
Duygusal ve davranış bozukluğu	n	18	13	31
	Cinsiyet içi %	19,1%	22,4%	
	Toplam içinde %	11,8%	8,6%	20,4%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin %17’si duygusal bozukluk belirtileri, %20, 2’si duygusal bozukluk, %10, 6’sı birden fazla duygusal bozukluk, %7, 4’ü davranış bozukluğu, %8, 5’i duygusal bozukluk belirtileri ile birlikte davranış bozukluğu %19, 1’i duygusal ve davranış bozukluğu yaşamıştır. Annelerin %17’inde problem görülmemiştir.

Babaların %15, 5'i duygusal bozukluk belirtileri, %25, 9'u duygusal bozukluk, %13, 8'i birden fazla duygusal bozukluk, %3, 4'ü duygusal bozukluk belirtileri ile birlikte davranış bozukluğu, %22, 4'ü duygusal ve davranış bozukluğu yaşamıştır. Babaların %19'unda problem görülmemiştir. Annelerin babalara göre, çocukluk dönemlerinde daha fazla bozukluk yaşadığını ifade ettiği görülmektedir.

3.2.10. Anne ve Babaların Sosyo-Kültürel Özellikleri İle Psikolojik Belirti Düzeyleri, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?

Anne ve babaların sosyo-kültürel özellikleri ile PBD, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odakları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir.

Tablo 41: Anne ve Babaların Sosyo-Kültürel Özellikleri İle Psikolojik Belirti Düzeyleri, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Cinsiyet	Yaş	Medeni durum	Çocuk cinsiyeti	Çocuk sayısı	Eğitim	İş durumu	Gelir durumu	Yaşanan yer	Çocuklukta yaşanan bozukluk
Aşırı annelik boyutu	r ,129 p ,112 n 152	,061 ,453 152	,151 ,064 152	,098 ,228 152	,074 ,364 152	-,447* ,000 152	,053 ,513 152	-,391* ,000 152	-,108 ,186 152	,056 ,493 152
Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	r -,161* p ,048 n 152	,146 ,073 152	,046 ,575 152	,171 ,035 152	-,080 ,327 152	,183* ,024 152	-,092 ,259 152	,238* ,003 152	,383* ,000 152	,070 ,392 152
Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	r ,052 p ,522 n 152	,025 ,759 152	,055 ,498 152	-,053 ,514 152	,022 ,788 152	-,199* ,014 152	,012 ,884 152	-,234* ,004 152	-,192* ,018 152	-,011 ,890 152
Geçimsizlik boyutu	r -,036 p ,656 n 152	,072 ,379 152	,167* ,040 152	,045 ,585 152	,052 ,528 152	-,173* ,033 152	-,013 ,872 152	-,242* ,003 152	-,128 ,116 152	,122 ,135 152
Artık boyut	r ,063 p ,439 n 152	-,107 ,189 152	,094 ,249 152	,041 ,612 152	,082 ,313 152	-,503* ,000 152	-,056 ,497 152	-,456* ,000 152	-,271* ,001 152	,037 ,652 152
Somatizasyon	r -,254* p ,002 n 152	,004 ,961 152	,126 ,121 152	,064 ,431 152	-,068 ,404 152	-,202* ,013 152	-,105 ,198 152	-,117 ,151 152	,006 ,944 152	,264* ,001 152

Tablo 41devamı

	Cinsiyet	Yaş	Medeni durum	Çocuk cinsiyeti	Çocuk sayısı	Eğitim	İş durumu	Gelir durumu	Yaşanan yer	Çocuklukta yaşanan bozukluk
Obsesif – Kompulsif	r -,086 p ,292 n 152	-,036 ,656 152	,152 ,061 152	,122 ,134 152	-,120 ,141 152	-,047 ,568 152	,045 ,586 152	-,077 ,348 152	,159* ,050 152	,324* ,000 152
Kişilerarası Duyarlılık	r -,076 p ,351 n 152	-,087 ,286 152	,152 ,062 152	,186* ,022 152	-,040 ,625 152	-,264* ,001 152	,052 ,526 152	-,264* ,001 152	,012 ,885 152	,284* ,000 152
Depresyon	r -,183* p ,024 n 152	-,150 ,065 152	,170* ,037 152	,081 ,322 152	-,084 ,304 152	-,124 ,128 152	-,001 ,989 152	-,119 ,145 152	,113 ,167 152	,296* ,000 152
Anksiyete	r -,174* p ,032 n 152	-,069 ,401 152	,139 ,088 152	,153 ,059 152	-,040 ,622 152	-,123 ,131 152	,014 ,868 152	-,135 ,098 152	,074 ,368 152	,364* ,000 152
Öfke – Düşmanlık	r ,011 p ,894 n 152	-,004 ,960 152	,129 ,112 152	,107 ,188 152	-,006 ,943 152	-,179* ,028 152	,121 ,137 152	-,137 ,093 152	,061 ,457 152	,297* ,000 152
Fobik Anksiyete	r -,084 p ,301 n 152	-,081 ,322 152	,170* ,036 152	-,076 ,352 152	-,032 ,698 152	-,191* ,019 152	,065 ,429 152	-,313* ,000 152	-,117 ,150 152	,137 ,091 152
Paranoid Düşünce	r ,005 p ,947 n 152	,055 ,503 152	,203* ,012 152	,200* ,014 152	-,022 ,790 152	-,052 ,525 152	,125 ,126 152	-,137 ,092 152	,108 ,184 152	,250* ,002 152
Psikotizm	r -,034 p ,675 n 152	-,027 ,740 152	,174* ,032 152	,109 ,183 152	,060 ,464 152	-,079 ,336 152	,091 ,264 152	-,123 ,131 152	-,024 ,772 152	,153 ,060 152
Ek Maddeler	r ,001 p ,994 n 152	,047 ,564 152	,191* ,019 152	,060 ,459 152	,082 ,313 152	-,127 ,120 152	-,025 ,758 152	-,092 ,258 152	,076 ,349 152	,233* ,004 152
GSO	r -,125 p ,125 n 152	-,052 ,528 152	,176* ,030 152	,118 ,147 152	-,043 ,603 152	-,175* ,031 152	,034 ,677 152	-,166* ,041 152	,091 ,267 152	,336* ,000 152
Sürekli Kaygı	r -,101 p ,214 n 152	,122 ,134 152	,127 ,119 152	,133 ,102 152	-,078 ,341 152	-,091 ,265 152	,021 ,799 152	-,121 ,139 152	,155 ,056 152	,205* ,011 152
Kontrol Odağı	r ,020 p ,802 n 152	-,189* ,020 152	,005 ,950 152	-,057 ,486 152	,024 ,769 152	-,103 ,207 152	-,022 ,787 152	-,104 ,200 152	-,186* ,022 152	-,027 ,737 152

*p<0.05

Genel grubun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Cinsiyet ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r = -0.161$ $n = 152$ $p < .05$). Anneler çocuklarına karşı daha demokratik ve eşitlikçi bir tutum sergilemektedir.

Cinsiyet ile somatizasyon ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-,254$ $n=152$ $p<.005$). Erkeklerin somatizasyon ASG PBD'nin daha düşük olduğu görülmüştür.

Cinsiyet ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-,183$ $n=152$ $p<.05$). Erkeklerin depresyon ASG PBD'nin daha düşük olduğu görülmüştür.

Cinsiyet ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-,174$ $n=152$ $p<.05$). Erkeklerin anksiyete ASG PBD'nin daha düşük olduğu görülmüştür.

Yaş ile kontrol odağı arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-,189$ $n=152$ $p<.05$). Yaş ilerledikçe kontrol odağının içsellik konumunun arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,167$ $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların geçimsizlik boyutu tutumunu daha fazla onayladıkları görülmüştür.

Medeni durum ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,170$ $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların depresyon ASG PBD'nin arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,170$ $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların fobik anksiyete ASG PBD'nin arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,203$ $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların paranoid düşünce ASG PBD'nin arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,203$ $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların psikotizm ASG PBD'nin arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 191 $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların ek maddeler ASG PBD'nin arttığı görülmüştür.

Medeni durum ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 176 $n=152$ $p<.05$). Evlilik durumundan eşin vefat etmiş olmasına gidildikçe anne ve babaların GSO'nun arttığı görülmüştür.

Çocuğun cinsiyeti ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 186 $n=152$ $p<.05$). Erkek çocuğu için yardım alan anne babaların kişilerarası duyarlılık ASG PBD daha yüksektir.

Çocuğun cinsiyeti ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 200 $n=152$ $p<.05$). Erkek çocuğu için yardım alan anne babaların paranoid düşünce ASG PBD daha yüksektir.

Eğitim ile aşırı annelik boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 447 $n=152$ $p<.001$). Eğitim düzeyi yükseldikçe aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Eğitim ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 183 $n=152$ $p<.05$). Eğitim düzeyi yükseldikçe demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanması da artmaktadır.

Eğitim ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 199 $n=152$ $p<.05$). Eğitim düzeyi yükseldikçe ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Eğitim ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 173 $n=152$ $p<.05$). Eğitim düzeyi yükseldikçe geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Eğitim ile artık boyut arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 503 $n=152$ $p<.001$). Eğitim düzeyi yükseldikçe artık boyut tutumunun onaylanması düşmektedir.

Eğitim ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 264 n=152 p\leq.001$). Eğitim düzeyi yükseldikçe kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de düştüğü görülmüştür.

Eğitim ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 191 n=152 p<.05$). Eğitim düzeyi yükseldikçe öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de düştüğü görülmüştür.

Eğitim ile GSO arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 175 n=152 p<.05$). Eğitim düzeyi yükseldikçe GSO'nın düştüğü görülmüştür.

Gelir ile aşırı annelik boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 391 n=152 p<.001$). Gelir arttıkça aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Gelir ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 238 n=152 p<.005$). Gelir arttıkça demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanması da artmaktadır.

Gelir ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 234 n=152 p<.005$). Gelir arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Gelir ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 242 n=152 p<.005$). Gelir arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Gelir ile artık boyut arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 456 n=152 p<.001$). Gelir arttıkça artık boyut tutumunun onaylanması düşmektedir.

Gelir ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 264 n=152 p\leq.001$). Gelir arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin düştüğü görülmüştür.

Gelir ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 313 n=152 p<.001$). Gelir arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin düştüğü görülmüştür.

Gelir ile GSO arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 166$ $n=152$ $p<.05$). Gelir arttıkça GSO'nın düştüğü görülmüştür.

Yaşamın en uzun geçirildiği yer ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 383$ $n=152$ $p<.001$). Yaşanan yer idari ve nüfus açısından büyüdükçe demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanması da artmaktadır.

Yaşamın en uzun geçirildiği yer ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 192$ $n=152$ $p<.05$). Yaşanan yer idari ve nüfus açısından büyüdükçe ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanması düşmektedir.

Yaşamın en uzun geçirildiği yer ile artık boyut arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 271$ $n=152$ $p\leq.001$). Yaşanan yer idari ve nüfus açısından büyüdükçe artık boyut tutumunun onaylanması düşmektedir.

Yaşamın en uzun geçirildiği yer ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 159$ $n=152$ $p\leq.05$) Yaşanan yer idari ve nüfus açısından büyüdükçe obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Yaşamın en uzun geçirildiği yer ile kontrol odağı arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 186$ $n=152$ $p<.05$). Yaşanan yer idari ve nüfus açısından büyüdükçe kontrol odağının içsellik konumunun arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile somatizasyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 264$ $n=152$ $p\leq.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça somatizasyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 324$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 284$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum

bozukluğunun yoğunluğu arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 296$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 364$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 297$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 250$ $n=152$ $p<.005$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 233$ $n=152$ $p<.005$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 336$ $n=152$ $p<.001$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 205$ $n=152$ $p<.05$). Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğunun yoğunluğu arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

3.3. Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlgili Bulgular

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek üzere kullanılan Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI)'den elde edilen puanların, ölçeğin alt ölçekleri bazında istatistikî bilgileri Tablo 42'de gösterilmiştir.

Tablo 42: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (PARI) Alt Ölçeklerinin Verileri

		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
	n	94	94	94	94	94
Anne	Ortalama	43,6064	27,7340	28,6596	15,0638	36,7447
	Ss	9,0545	3,8442	6,9057	3,9508	9,6117
	Minimum	24,00	18,00	16,00	7,00	16,00
	Maksimum	62,00	36,00	44,00	24,00	58,00
	n	58	58	58	58	58
Baba	Ortalama	46,1207	26,7069	29,3966	14,8103	38,1897
	Ss	8,0809	3,1954	6,8874	3,4154	9,3910
	Minimum	28,00	20,00	16,00	8,00	21,00
	Maksimum	63,00	34,00	44,00	21,00	60,00
	N	152	152	152	152	152
Toplam	Ortalama	44,5658	27,3421	28,9408	14,9671	37,2961
	Ss	8,7547	3,6341	6,8853	3,7459	9,5230
	Minimum	24,00	18,00	16,00	7,00	16,00
	Maksimum	63,00	36,00	44,00	24,00	60,00

Aşırı annelik boyutu genel grup ortalaması 44, 5658 (Ss \pm 8, 7547)'dir. En düşük 24, en yüksek 63 puan alınmıştır. Annelerin ortalaması 43, 6064 (Ss \pm 9, 0545) iken babaların ortalaması 46, 1207 (Ss \pm 8, 0809)'dir. Babaların aşırı annelik boyutu puanları annelerden daha yüksektir.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu genel grup ortalaması 27, 3421 (Ss.±3, 6341)'dir. En düşük 18, en yüksek 36 puan alınmıştır. Annelerin ortalaması 27, 7340 (Ss ±3, 8442) iken babaların ortalaması 26, 7069 (Ss ±3, 6341)'dur. Annelerin demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanları babalardan yüksektir.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu genel grup ortalaması 28, 9408 (Ss.±6, 8853)'dir. En düşük 16, en yüksek 44 puan alınmıştır. Annelerin ortalaması 28, 6596 (Ss ±6, 9057) iken babaların ortalaması 29, 3966 (Ss ±6, 8874)'dır. Babaların ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanları annelerden yüksektir.

Geçimsizlik boyutu genel grup ortalaması 14, 9671 (Ss ±3, 7459)'dir. En düşük 7, en yüksek 24 puan alınmıştır. Annelerin ortalaması 15, 0638 (Ss ±3, 9508) iken babaların ortalaması 14, 8103 (Ss ±3, 4154)'tür. Annelerin geçimsizlik boyutu puanları babalardan yüksektir.

Artık boyut genel grup ortalaması 37, 2961 (Ss ±9, 5230)'dir. En düşük 16, en yüksek 60 puan alınmıştır. Annelerin ortalaması 36, 7447 (Ss ±9, 6117) iken babaların ortalaması 38, 1897 (Ss ±9, 3910)'dir. Babaların artık boyut puanları annelerden yüksektir.

3.3.1. Anne ve Babanın Çocuk Yetiştirme Tutumları Nelerdir?

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği'ne göre annelerin ve babaların bir bölümünün tutumları onayladığı, bir bölümünün onaylamadığı ve bir bölümünün de bu ikisinin arasında kalması ile üç alt grup elde edilmiştir.

Bunun için, anne ve babalar ayrılarak, her boyuttaki ortalama puanlarının yarım standart sapma altında ve üstünde değerlerle kesme noktaları oluşturulmuştur.

Anne ve babaların boyutlardaki minimum puanları ile alt kesme noktası arasına kadar puan alanlar tutumu onaylamayan, üst kesme noktası ile maksimum puan arasına kadar puan alanlar tutumu onaylayan grubu oluşturmuştur. Arada kalanlar ise orta grup olarak adlandırılmıştır.

Tablo 43: Anne ve Babanın Aşırı Annelik Boyutu Sonuçları

Aşırı Annelik Boyutu		Anne	Baba	Toplam
Tutum onaylanıyor	n	29	21	50
	Cinsiyet içi %	30,9%	36,2%	
	Toplam içinde %	19,1%	13,8%	32,9%
Orta grup	n	30	22	52
	Cinsiyet içi %	31,9%	37,9%	
	Toplam içinde %	19,7%	14,5%	34,2%
Tutum onaylanmıyor	n	35	15	50
	Cinsiyet içi %	37,2%	25,9%	
	Toplam içinde %	23,0%	9,9%	32,9%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Aşırı annelik boyutu; annenin aşırı müdahaleci ve kontrollü, son derece fedakar olması ve çocuktan bu durumu anlayarak bağımlı, aktif ve çalışkan olması gerekliliğini bekleme gibi durumları içeren annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne ve babasına bağlılığını isteyen anne baba tutumunu yansıtmaktadır.

Genel grubun %32, 9'unun (n=50) aşırı annelik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve grubun %32, 9'unun (n=50) tutumu onaylamadığı,

Annelerin %30, 9'unun (n=29) aşırı annelik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %37, 2'sinin (n=35) tutumu onaylamadığı,

Babaların %36, 2'sinin (n=21) aşırı annelik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %25, 9'unun (n=15) tutumu onaylamadığı görülmüştür.

Tablo 44: Anne ve Babanın Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Sonuçları

Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu		Anne	Baba	Toplam
Tutum onaylanıyor	n	35	13	48
	Cinsiyet içi %	37,2%	22,4%	
	Toplam içinde %	23,0%	8,6%	31,6%
Orta grup	n	33	23	56
	Cinsiyet içi %	35,1%	39,7%	
	Toplam içinde %	21,7%	15,1%	36,8%
Tutum onaylanmıyor	n	26	22	48
	Cinsiyet içi %	27,7%	37,9%	
	Toplam içinde %	17,1%	14,5%	31,6%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu; çocuğa eşit haklar tanınması, düşüncelerin açıkça belirtilmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşması gibi durumları içeren anne ve babanın çocuğuna cesaret verici konuştuğu ve çocukla düşünce ve beklentileri paylaştığı anne baba tutumunu yansıtmaktadır.

Genel grubun %31, 6'sının (n=48) demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve grubun %31, 6'sının (n=48) tutumu onaylamadığı,

Annelerin %37, 2'sinin (n=35) demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %27, 7'sinin (n=26) tutumu onaylamadığı,

Babaların %22, 4'ünün (n=13) demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve babaların %37, 9'unun (n=22) tutumu onaylamadığı görülmüştür.

Tablo 45: Anne ve Babanın Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Sonuçları

Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu	Anne	Baba	Toplam
Tutum onaylanıyor	n 29	20	49
Cinsiyet içi %	30,9%	34,5%	
Toplam içinde %	19,1%	13,2%	32,2%
Orta grup	n 31	18	49
Cinsiyet içi %	33,0%	31,0%	
Toplam içinde %	20,4%	11,8%	32,2%
Tutum onaylanmıyor	n 34	20	54
Cinsiyet içi %	36,2%	34,5%	
Toplam içinde %	22,4%	13,2%	35,5%
Toplam	N 94	58	152
Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu; kadının kendi annesi ya da başkaları ile olan bağımlılığını destekleme, sinirlilik durumu, çocuk ile uzun bir süre bir arada olmaktan hoşlanmama ve yeni doğan bebeğin bakımından ürkme gibi durumları içeren kadının mutsuzluğu ile ev ve çocuklara bakma görevleriyle ilgili doyumsuzluğunu vurgulayan anne baba tutumunu yansıtmaktadır.

Genel grubun %32, 2'sinin (n=49) ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve grubun %35, 5'inin (n=55) tutumu onaylamadığı,

Annelerin %30, 9'unun (n=29) ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %36, 2'sinin (n=34) tutumu onaylamadığı,

Babaların %34, 5'inin (n=20) ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %34, 5'inin (n=20) tutumu onaylamadığı görülmüştür.

Tablo 46: Anne ve Babanın Geçimsizlik Boyutu Sonuçları

Geçimsizlik Boyutu		Anne	Baba	Toplam
Tutum onaylanıyor	n	28	16	44
	Cinsiyet içi %	29,8%	27,6%	
	Toplam içinde %	18,4%	10,5%	28,9%
Orta grup	n	35	15	50
	Cinsiyet içi %	37,2%	25,9%	
	Toplam içinde %	23,0%	9,9%	32,9%
Tutum onaylanmıyor	n	31	27	58
	Cinsiyet içi %	33,0%	46,6%	
	Toplam içinde %	20,4%	17,8%	38,2%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Geçimsizlik boyutu eşler arasındaki geçimsizliğin çocuk yetiştirmedeki rolünü, kocanın düşüncesizliğini ve anneye yardımcı olmayışı gibi durumları içeren evliliklerde ayrılıkların olabileceğine ilişkin kişinin düşüncesini sergileyen anne baba tutumunu yansıtmaktadır.

Genel grubun %28, 9'unun (n=44) geçimsizlik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve grubun %38, 2'sinin (n=58) tutumu onaylamadığı,

Annelerin %28, 8'inin (n=28) geçimsizlik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %33'ünün (n=31) tutumu onaylamadığı,

Babaların %27, 6'sının (n=16) geçimsizlik boyutunu oluşturan tutumu onayladığı ve %46, 6'sının (n=27) tutumu onaylamadığı görülmüştür.

Tablo 47: Anne ve Babanın Artık Boyut Sonuçları

Artık Boyut		Anne	Baba	Toplam
Tutum onaylanıyor	n	30	17	47
	Cinsiyet içi %	31,9%	29,3%	
	Toplam içinde %	19,7%	11,2%	30,9%
Orta grup	n	27	20	47
	Cinsiyet içi %	28,7%	34,5%	
	Toplam içinde %	17,8%	13,2%	30,9%
Tutum onaylanmıyor	n	37	21	58
	Cinsiyet içi %	39,4%	36,2%	
	Toplam içinde %	24,3%	13,8%	38,2%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Artık boyut saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren anne babanın çocuk yetiştirmede izlediği olumsuz tutumu yansıtmaktadır.

Genel grubun %30, 9'unun (n=47) artık boyutu oluşturan tutumu onayladığı ve grubun %38, 2'sinin (n=58) tutumu onaylamadığı,

Annelerin %31, 9'unun (n=30) artık boyutu oluşturan tutumu onayladığı ve %39, 4'ünün (n=37) tutumu onaylamadığı,

Babaların %29, 3'ünün (n=17) artık boyutu oluşturan tutumu onayladığı ve %36, 2'sinin (n=21) tutumu onaylamadığı görülmüştür.

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği'nde anne ve babaların tutum onayı durumuna gruplandırılması incelendiğinde; yüzdelik oranlara göre annelerin babalara göre çocuklarına karşı daha az koruyucu, daha demokratik ve eşitlik tanıyıcı, daha bağımsız, ilgili, mutlu ve sorumluluklarını seven, daha fazla sorumluluk aldığını ve yardım görmediğini düşünerek geçimsizliği vurgulayarak ve daha saldırgan ve mutlak hakimiyete inanan tutum izlediği görülmüştür.

3.3.2. Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için “t” testi kullanılmıştır.

Tablo 48: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	43,6064	9,0545	-1,731	150	,085
Erkek	58	46,1207	8,0809			

Anne ve babaların cinsiyet durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,731$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 49: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	27,7340	3,8442	1,703	150	,091
Erkek	58	26,7069	3,1954			

Anne ve babaların cinsiyet durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,703$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 50: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	28,6596	6,9057	-,640	150	,523
Erkek	58	29,3966	6,8874			

Anne ve babaların cinsiyet durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,640$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 51: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	15,0638	3,9508	,404	150	,687
Erkek	58	14,8103	3,4154			

Anne ve babaların cinsiyet durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=,404$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 52: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	36,7447	9,6117	-,908	150	,365
Erkek	58	38,1897	9,3910			

Anne ve babaların cinsiyet durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,908$ $sd=150$ $p>.05$).

Çocuk yetiştirme tutumlarında istatistiksel anlamda farklılaşma olmasa da; aşırı annelik boyutunda, annelerin puan ortalamasının ($\bar{X}=43,6064$) babalardan ($\bar{X}=46,1207$) daha düşük olduğu,

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutunda babaların puan ortalamasının ($\bar{X}=27,734$) annelerden ($\bar{X}=26,7069$) daha düşük olduğu,

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunda annelerin puan ortalamasının ($\bar{X}=28,6596$) babalardan ($\bar{X}=29,3966$) daha düşük olduğu,

Geçimsizlik boyutunda babaların puan ortalamasının ($\bar{X}=14,8103$) annelerden ($\bar{X}=15,0638$) daha düşük olduğu,

Sonuç olarak anne ve babaların duygusal bozukluğu bulunan 6 – 14 yaş arası çocuklarına benzer tutumları sergiledikleri görülmektedir.

3.3.3. Anne ve Babanın Yaşına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaş durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 53: Anne ve Babanın Yaşına Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	47,0476	8,1393	Gruplar Arası	651,147	4	162,787	2,191	,073
30-34	40	42,9500	8,6645						
35-39	47	42,6383	8,2579	Genel	11573,342	151			
40-44	29	46,7931	7,9345						
45+	15	47,1333	11,2432						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=2, 191 p>.05].

Tablo 54: Anne ve Babanın Yaşına Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	25,9524	4,2834	Gruplar Arası	70,287	4	17,572	1,343	,257
30-34	40	27,3000	3,6669						
35-39	47	27,3191	3,3886	Genel	1994,211	151			
40-44	29	27,7931	3,3099						
45+	15	28,6000	3,7569						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 343 p>.05].

Tablo 55: Anne ve Babanın Yaşına Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	
25-29	21	31,5238	6,5926	Gruplar Arası	388,698	4	97,175	2,110	,082	
30-34	40	27,1000	6,7094		Grup İçi	6769,769	147			46,053
35-39	47	28,2766	6,7460		Genel	7158,467	151			
40-44	29	30,7241	6,7183							
45+	15	28,8667	7,5011							
Toplam	152	28,9408	6,8853							

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=2, 110 p>.05].

Tablo 56: Anne ve Babanın Yaşına Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	
25-29	21	15,6667	3,5963	Gruplar Arası	79,591	4	19,898	1,434	,225	
30-34	40	14,5000	4,1324		Grup İçi	2039,244	147			13,872
35-39	47	14,3830	3,7099		Genel	2118,836	151			
40-44	29	15,1724	3,3708							
45+	15	16,6667	3,4157							
Toplam	152	14,9671	3,7459							

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 434 p>.05].

Tablo 57: Anne ve Babanın Yaşına Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	41,2381	7,0916	Gruplar Arası	611,818	4	152,955	1,719	,149
30-34	40	37,5000	9,2459	Grup İçi	13081,860	147	88,992		
35-39	47	34,9787	9,6785	Genel	13693,678	151			
40-44	29	37,1724	10,6740						
45+	15	38,7333	9,4224						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 719 p>.05].

3.3.4. Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın medeni durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş, ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 58: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	44,1716	8,5352	Gruplar Arası	437,234	3	145,745	1,937	,126
Ayrı yaşıyor	6	46,1667	4,1191	Grup İçi	11136,108	148	75,244		
Boşanmış	9	45,5556	13,0395	Genel	11573,342	151			
Eş vefat etmiş	3	56,0000	1,0000						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 937 p>.05].

Tablo 59: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	27,2836	3,6699	Gruplar Arası	44,987	3	14,996	1,139	,336
Ayrı yaşıyor	6	25,6667	4,3205	Grup İçi	1949,224	148	13,170		
Boşanmış	9	29,0000	2,7839	Genel	1994,211	151			
Eş vefat etmiş	3	28,3333	1,1547						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 139 p>.05].

Tablo 60: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	28,7910	6,8222	Gruplar Arası	412,096	3	137,365	3,013	,032*
Ayrı yaşıyor	6	35,6667	5,7504	Grup İçi	6746,371	148	45,584		
Boşanmış	9	25,5556	6,5213	Genel	7158,467	151			
Eş vefat etmiş	3	32,3333	5,0332						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 60)=3, 103 p<.05]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 61: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Evli	Ayrı yaşıyor	-6,8756	2,8173	,095
	Boşanmış	3,2355	2,3249	,997
	Eş vefat etmiş	-3,5423	3,9414	1,000
Ayrı yaşıyor	Evli	6,8756	2,8173	,095
	Boşanmış	10,1111*	3,5584	,031
	Eş vefat etmiş	3,3333	4,7741	1,000
Boşanmış	Evli	-3,2355	2,3249	,997
	Ayrı yaşıyor	-10,1111	3,5584	,031
	Eş vefat etmiş	-6,7778	4,5010	,805

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre ayrı yaşayan anne ve babaların ($\bar{X}=35, 6667$) boşanmış anne ve babalara ($\bar{X}=25, 5556$) göre; kadının kendi annesi ya da başkaları ile olan bağımlılığını destekleme, sinirlilik durumu, çocuk ile uzun bir süre bir arada olmaktan hoşlanmama ve yeni doğan bebeğin bakımından ürkme gibi durumları içeren kadının mutsuzluğu ile ev ve çocuklara bakma görevleriyle ilgili doyumsuzluğu tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.05).

Tablo 62: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	14,7313	3,5713	Gruplar Arası	65,674	3	21,891	1,578	,197
Ayrı yaşıyor	6	16,1667	2,9269	Grup İçi	2053,162	148	13,873		
Boşanmış	9	17,0000	5,7446	Genel	2118,836	151			
Eş vefat etmiş	3	17,0000	5,0000						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 578 p>.05].

Tablo 63: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	36,9776	9,1187	Gruplar Arası	889,189	3	296,396	3,426	,019*
Ayrı yaşıyor	6	40,6667	11,2012	Grup İçi	12804,488	148	86,517		
Boşanmış	9	34,5556	11,8122	Genel	13693,678	151			
Eş vefat etmiş	3	53,0000	1,0000						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. [F(2, 60)=3, 426 p<.05]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile yaş gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 64: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Eş vefat etmiş	Evli	-16,0224*	5,4300	,022
	Ayrı yaşıyor	-12,3333	6,5771	,376
	Boşanmış	-18,4444*	6,2010	,021

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre eş vefat etmiş anne ve babaların (\bar{X} =53, 0000) evli anne ve babalar (\bar{X} =36, 9776) ile boşanmış anne ve babalara göre; saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne ve babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren olumsuz çocuk yetiştirme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.05).

3.3.5. Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için “t” testi kullanılmıştır.

Tablo 65: Çocukların Cinsiyetine Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	43,5238	9,0640	-1,237	150	,218
Erkek	89	45,3034	8,5032			

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,237$ $sd=150$ $p>.05$).

İstatiksel anlamda farklılaşma olmasa da; aşırı annelik boyutunda, kız çocuğu için yardım alan anne ve babaların ($\bar{X}=43,5238$) puan ortalamasının erkek çocuğu için yardım alan anne ve babalardan ($\bar{X}=45,3034$) daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 66: Çocukların Cinsiyetine Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	26,5556	3,7017	-2,276	150	,024*
Erkek	89	27,8989	3,5001			

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($t=-2,276$ $sd=150$ $p=0.024$ $p<.05$).

Anne ve babaların, erkek çocuklarına ($\bar{X}=27,8989$) karşı kız çocuklarına ($\bar{X}=26,5556$) göre; cesaret verici konuşma, konuşulanları çocukla paylaşma, onayını alma, çocuğa eşit haklar tanıma, düşüncelerini açıkça belirtmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşması gibi konularda daha demokratik tutum izledikleri belirlenmiştir.

Tablo 67: Çocukların Cinsiyetine Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	29,3492	7,1598	,614	150	,540
Erkek	89	28,6517	6,7101			

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=,614$ $sd=150$ $p>.05$).

İstatiksel anlamda farklılaşma olmasa da; ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunda, erkek çocuğu için yardım alan anne ve babaların ($\bar{X}=28,6517$) puan ortalamasının kız çocuğu için yardım alan anne ve babalardan ($\bar{X}=29,3492$) daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 68: Çocukların Cinsiyetine Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	14,7619	3,6620	-,567	150	,572
Erkek	89	15,1124	3,8181			

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,567$ $sd=150$ $p>.05$).

İstatiksel anlamda farklılaşma olmasa da; geçimsizlik boyutunda, kız çocuğu için yardım alan anne ve babaların ($\bar{X}=14,7619$) puan ortalamasının erkek çocuğu için yardım alan anne ve babalardan ($\bar{X}=15,1124$) daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 69: Çocukların Cinsiyetine Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	36,6825	9,8862	-,667	150	,506
Erkek	89	37,7303	9,2892			

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,667$ $sd=150$ $p>.05$).

İstatiksel anlamda farklılaşma olmasa da; artık boyutta, kız çocuğu için yardım alan anne ve babaların ($\bar{X}=36, 6825$) puan ortalamasının erkek çocuğu için yardım alan anne ve babalardan ($\bar{X}=37, 7303$) daha düşük olduğu görülmüştür.

3.3.6. Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocuk sayısına göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 70: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	43,2791	10,2011	Gruplar Arası	99,304	2	49,652	,645	,526
İki çocuk	86	45,0814	8,3006	Grup İçi	11474,038	149	77,007		
Üç ve üstü	23	45,0435	7,5286	Genel	11573,342	151			
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(19, 50)=, 645 p>.05$].

Tablo 71: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	27,3023	3,8206	Gruplar Arası	64,660	2	32,330	2,497	,086
İki çocuk	86	27,7558	3,5245	Grup İçi	1929,551	149	12,950		
Üç ve üstü	23	25,8696	3,4418	Genel	1994,211	151			
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 00)=2, 497 p>.05$].

Tablo 72: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	29,0698	7,4655	Gruplar Arası	19,923	2	9,962	,208	,813
İki çocuk	86	28,6744	6,7413	Grup İçi	7138,544	149	47,910		
Üç ve üstü	23	29,6957	6,5187	Genel	7158,467	151			
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 208 p>.05].

Tablo 73: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	14,6512	4,0876	Gruplar Arası	6,446	2	3,223	,227	,797
İki çocuk	86	15,0581	3,8420	Grup İçi	2112,390	149	14,177		
Üç ve üstü	23	15,2174	2,6621	Genel	2118,836	151			
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 227 p>.05].

Tablo 74: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	36,6744	11,3299	Gruplar Arası	105,067	2	52,533	,576	,563
İki çocuk	86	37,0930	8,6591	Grup İçi	13588,611	149	91,199		
Üç ve üstü	23	39,2174	9,1052	Genel	13693,678	151			
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 576 p>.05].

3.3.7. Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın eğitim durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 75: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	45,4000	12,3410	Gruplar Arası	2529,927	6	421,654	6,761	,000*
Okur yazar	4	48,7500	4,4253	Grup İçi	9043,415	145	62,368		
İlkokul mezunu	44	49,7955	8,0567	Genel	11573,342	151			
Ortaokul mezunu	24	45,4167	8,7869						
Lise mezunu	55	42,0545	7,0354						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	37,8182	8,2319						
Lisans mezunu	9	38,0000	7,5664						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların eğitim durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 10)=6,761$ $p=0.000$ $p<.001$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile eğitim durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 76: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Eğitim grup	(J) Eğitim grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
İlkokul mezunu	Okuma yazma bilmiyor	4,3955	3,7271	1,000
	Okur yazar	1,0455	4,1243	1,000
	Ortaokul mezunu	4,3788	2,0040	,640
	Lise mezunu	7,7409*	1,5973	,000
	Yüksek okul yada önlisans mezunu	11,9773*	2,6622	,000
	Lisans mezunu	11,7955**	2,8892	,002

* $p<0.001$

** $p<0.005$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre

İlkokul mezunu anne ve babaların ($\bar{X}=49, 7955$) lise mezunu anne ve babalara ($\bar{X}=45, 0545$ $p=0.000$ $p<.001$) göre,

İlkokul mezunu anne ve babaların ($\bar{X}=49, 7955$)yüksekokul/önlisans mezunu anne ve babalara ($\bar{X}=37, 8182$ $p=0.000$ $p<.001$) göre,

İlkokul mezunu anne ve babaların ($\bar{X}=49, 7955$) ile lisans mezunu anne ve babalara ($\bar{X}=38, 0000$ $p=0.002$ $p<.005$) göre annenin aşırı müdahaleci ve kontrollü, son derece fedakar olması ve çocuktan bu durumu anlayarak bağımlı, aktif ve çalışkan olması gerekliliğini bekleme gibi durumları içeren annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne ve babasına bağımlılığını isteme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur.

Tablo 77: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	23,8000	2,4900	Gruplar Arası	192,147	6	32,025	2,577	,021*
Okur yazar	4	26,0000	2,4495	Grup İçi	1802,063	145	12,428		
İlkokul mezunu	44	27,3409	2,8280	Genel	1994,211	151			
Ortaokul mezunu	24	27,2500	4,2040						
Lise mezunu	55	27,1273	3,9396						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	30,6364	1,7477						
Lisans mezunu	9	27,4444	4,1866						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların eğitim durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 10)=2, 577$ $p=0.021$ $p<.05$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile eğitim durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 78: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Eğitim grup	(J) Eğitim grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Okuma yazma bilmiyor	Okur yazar	-2,2000	2,3649	1,000
	İlkokul mezunu	-3,5409	1,6637	,735
	Ortaokul mezunu	-3,4500	1,7330	1,000
	Lise mezunu	-3,3273	1,6467	,948
	Yüksek okul önlisans mezunu	-6,8364*	1,9014	,009
	Lisans mezunu	-3,6444	1,9663	1,000

*p<0.01

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre yüksek okul/önlisans mezunu ($\bar{X}=30,6364$) anne ve babaların okuma yazma bilmeyen ($\bar{X}=23,8000$) anne ve babalara göre; çocuğa eşit haklar tanınması, düşüncelerin açıkça belirtilmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşması gibi durumları içeren anne ve babanın cesaret verici konuşma ve çocukla paylaşma tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.01).

Tablo 79: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	30,2000	7,2595	Gruplar Arası	524,040	6	87,340	1,909	,083
Okur yazar	4	37,2500	4,7170	Grup İçi	6634,427	145	45,755		
İlkokul mezunu	44	29,8182	7,0092	Genel	7158,467	151			
Ortaokul mezunu	24	29,1667	5,1387						
Lise mezunu	55	28,4000	6,8708						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	24,9091	7,4760						
Lisans mezunu	9	27,8889	8,1309						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların eğitim durumuna göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1,909 p>.05].

Tablo 80: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	14,6000	4,4497	Gruplar Arası	160,406	6	26,734	1,979	,072
Okur yazar	4	19,5000	,5774		Grup İçi	1958,430	145		
İlkokul mezunu	44	15,2045	3,7577	Genel	2118,836	151			
Ortaokul mezunu	24	16,0000	3,6236						
Lise mezunu	55	14,4545	3,7009						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	14,3636	4,0068						
Lisans mezunu	9	13,1111	2,9345						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların eğitim durumuna göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1, 979 p>.05].

Tablo 81: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	40,4000	9,2898	Gruplar Arası	3977,787	6	662,965	9,894	,000*
Okur yazar	4	50,2500	4,5000		Grup İçi	9715,890	145		
İlkokul mezunu	44	42,5000	9,7920	Genel	13693,678	151			
Ortaokul mezunu	24	38,5417	7,7627						
Lise mezunu	55	34,6545	7,4392						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	27,6364	5,0055						
Lisans mezunu	9	29,0000	8,3815						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların eğitim durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 10)=9, 894 p=0.000 p<0.001]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 82: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Eğitim grup	(J) Eğitim grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Okur yazar	Okuma yazma bilmiyor	9,8500	5,4912	1,000
	İlkokul mezunu	7,7500	4,2749	1,000
	Ortaokul mezunu	11,7083	4,4208	,189
	Lise mezunu	15,5955**	4,2391	,007
	Yüksekokul yada önlisans mezunu	22,6136*	4,7794	,000
	Lisans mezunu	21,2500*	4,9190	,001
İlkokul mezunu	Okuma yazma bilmiyor	2,1000	3,8632	1,000
	Okur yazar	-7,7500	4,2749	1,000
	Ortaokul mezunu	3,9583	2,0772	1,000
	Lise mezunu	7,8455*	1,6556	,000
	Yüksekokul yada önlisans mezunu	14,8636*	2,7594	,000
	Lisans mezunu	13,5000*	2,9947	,000
Ortaokul mezunu	Okuma yazma bilmiyor	-1,8583	4,0241	1,000
	Okur yazar	-11,7083	4,4208	,189
	İlkokul mezunu	-3,9583	2,0772	1,000
	Lise mezunu	3,8871	2,0026	1,000
	Yüksekokul yada önlisans mezunu	10,9053**	2,9805	,007
	Lisans mezunu	9,5417	3,1995	,071

*p≤0.001 **p<0.01

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre; Okur yazar ($\bar{X}=50, 2500$) anne ve babaların, lise mezunu ($\bar{X}=34, 6545$ p=0.007 p<.01) anne ve babalara göre,

Okur yazar ($\bar{X}=50, 2500$) anne ve babaların, yüksekokul mezunu ($\bar{X}=27, 6364$ p=0.000 p<.001) anne ve babalara göre,

Okur yazar ($\bar{X}=50, 2500$) anne ve babaların, lisans mezunu ($\bar{X}=29, 0000$ p=0.001 p≤.001) anne ve babalara göre;

İlkokul mezunu ($\bar{X}=42, 5000$) anne ve babaların, lise mezunu ($\bar{X}=34, 6545$ p=0.000 p<.001) anne ve babalara göre,

İlkokul mezunu ($\bar{X}=42, 5000$) anne ve babaların, yüksekokul mezunu ($\bar{X}=27, 6364$ p=0.000 p<.001) anne ve babalara göre,

İlkokul mezunu ($\bar{X}=42, 5000$) anne ve babaların, lisans mezunu ($\bar{X}=29, 0000$ $p=0.000$ $p<.001$) anne ve babalara göre;

Ortaokul mezunu ($\bar{X}=38, 5417$) anne ve babaların, yüksekokul mezunu ($\bar{X}=27, 6364$ $p=0.007$ $p<.01$) anne ve babalara göre; saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne ve babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren olumsuz çocuk yetiştirme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur.

3.3.8. Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın iş durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş, ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 83: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	45,0492	8,7720	Gruplar Arası	1674,258	8	209,282	3,023	,004*
İşsiz	6	41,1667	14,1904	Grup İçi	9899,084	143	69,224		
Düzenli işi yok	3	53,3333	4,9329	Genel	11573,342	151			
Kamu memur	29	40,9310	6,7977						
Kamu işçi	6	39,8333	4,3089						
İşçi	6	53,3333	1,8619						
Özel sektör	7	40,8571	9,8899						
Serbest	26	45,5769	7,3820						
Emekli	8	50,2500	11,1708						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların iş durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(1, 94)=3, 023$ $p=0.004$ $p<.005$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile iş durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 84: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) İş Durumu	(J) İş Durumu	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Kamu memur	Çalışmıyor	-4,1181	1,8767	1,000
	İşsiz	-,2356	3,7315	1,000
	Düzenli işi yok	-12,4023	5,0460	,546
	Kamu işçi	1,0977	3,7315	1,000
	İşçi	-12,4023*	3,7315	,041
	Özel sektör	7,389	3,5037	1,000
	Serbest	-4,6459	2,2471	1,000
	Emekli	-9,3190	3,3227	,207

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; işçi olarak çalışan anne ve babaların ($\bar{X}=53, 3333$) kamuda memur olarak çalışan babalara ($\bar{X}=40, 9310$) göre annenin aşırı müdahaleci, aşırı kontrollü, son derece fedakar olması ve çocuktan bu durumu anlayarak bağımlı, aktif ve çalışkan olması gerekliliğini bekleme gibi durumları içeren annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne ve babasına bağlılığını isteme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.05).

Tablo 85: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	27,6557	3,4827	Gruplar Arası Grup İçi Genel	82,666 1911,544 1994,211	8 143 151	10,333 13,367	,773	,627
İşsiz	6	27,6667	2,5033						
Düzenli işi yok	3	29,3333	3,0551						
Kamu memur	29	26,9310	4,4955						
Kamu işçi	6	28,8333	4,1673						
İşçi	6	27,5000	4,8477						
Özel sektör	7	27,8571	3,5790						
Serbest	26	26,0769	2,9110						
Emekli	8	27,8750	3,2705						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların iş durumuna göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 93)=, 773 p>.05].

Tablo 86: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	28,8033	6,3135	Gruplar Arası	685,846	8	85,731	1,894	,065
İşsiz	6	29,8333	6,5549	Grup İçi	6472,621	143	45,263		
Düzenli işi yok	3	24,3333	6,1101	Genel	7158,467	151			
Kamu memur	29	30,2069	7,4612						
Kamu işçi	6	21,5000	3,8859						
İşçi	6	31,6667	9,5009						
Özel sektör	7	24,7143	5,6779						
Serbest	26	30,5385	6,8424						
Emekli	8	28,5000	6,9898						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların iş durumuna göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 894 p>.05].

Tablo 87: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	15,0492	4,0101	Gruplar Arası	169,707	8	21,213	1,556	,143
İşsiz	6	16,1667	4,0702	Grup İçi	1949,129	143	13,630		
Düzenli işi yok	3	18,0000	4,5826	Genel	2118,836	151			
Kamu memur	29	14,7241	3,4423						
Kamu işçi	6	14,0000	3,3466						
İşçi	6	15,5000	4,2308						
Özel sektör	7	11,2857	3,2514						
Serbest	26	14,9231	3,2487						
Emekli	8	16,8750	2,7999						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların iş durumuna göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 556 p>.05].

Tablo 88: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	38,7705	8,8814	Gruplar Arası	1466,086	8	183,261	2,143	,035*
İşsiz	6	40,1667	16,2532	Grup İçi	12227,592	143	85,508		
Düzenli işi yok	3	36,0000	3,6056	Genel	13693,678	151			
Kamu memur	29	33,4138	8,9862						
Kamu işçi	6	29,3333	3,6697						
İşçi	6	44,1667	6,5243						
Özel sektör	7	33,8571	9,5469						
Serbest	26	37,8077	9,6500						
Emekli	8	40,6250	10,2251						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların iş durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(1, 94)=p=0,35$ $p<.05$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile iş durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde işçi anne ve babaların ($\bar{X}=44,1667$); diğer anne ve babalara göre saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren olumsuz çocuk yetiştirme tutumunu daha çok onayladıkları görülmüştür. Tutumun en düşük onay düzeyine kamuda işçi olarak çalışan ($\bar{X}=29,3333$) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

3.3.9. Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın gelir durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 89: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	46,941	210,2681	Gruplar Arası	2150,402	7	307,200	4,695	,000*
200-300 milyon	17	49,2353	8,7787						
300-400 milyon	17	46,9412	9,6596	Grup İçi Genel	9422,940	144	65,437		
400-500 milyon	32	47,5938	6,6326						
500-700 milyon	19	43,2105	6,9648						
700-900 milyon	15	42,5333	7,1501						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	39,5000	7,5166						
1, 2 milyardan fazla	9	36,8889	8,9784						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuş [F(2, 01)=4, 695 p=0.000 p<.001] ve farklılık önemli olduğundan gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 90: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Gelir Durumu	(J) Gelir Durumu	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
200 ile 300 milyon TL arası	200 milyon TL altı	2,2941	2,7746	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	2,2941	2,7746	1,000
	400 ile 500 milyon TL arası	1,6415	2,4278	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	6,0248	2,7006	,763
	700 ile 900 milyon TL arası	6,7020	2,8656	,580
	900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası	9,7353*	2,5231	,005
	1, 2 milyardan fazla	12,3464**	3,3347	,008
400 ile 500 milyon TL arası	200 milyon TL altı	,6526	2,4278	1,000
	200 ile 300 milyon TL arası	-1,6415	2,4278	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	,6526	2,4278	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	4,3832	2,3429	1,000
	700 ile 900 milyon TL arası	5,0604	2,5313	1,000
	900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası	8,0938**	2,1358	,006
	1, 2 milyardan fazla	10,7049***	3,0522	,017

*p<0.005 **p<0.01

***p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; aylık geliri 200 milyon TL ile 300 milyon TL arası olan (\bar{X} =49, 2353) anne ve babaların, 900 milyon TL ile 1, 2 milyar TL arası geliri olan (\bar{X} =39, 5000 p=0.005 p<.01) anne ve babalara göre,

Aylık geliri 200 milyon TL ile 300 milyon TL arası olan ($\bar{X}=49, 2353$) anne ve babaların, 1, 2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=36, 8889$ $p=0.008$ $p<.01$) anne ve babalara göre;

Aylık geliri 400 milyon TL ile 500 milyon TL arası olan ($\bar{X}=47, 5938$) anne ve babaların, 900 milyon TL ile 1, 2 milyar TL arası geliri olan ($\bar{X}=39, 5000$ $p=0.006$ $p<.01$) anne ve babalara göre,

Aylık geliri 400 milyon TL ile 500 milyon TL arası olan ($\bar{X}=47, 5938$) anne ve babaların, 1, 2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=36, 8889$ $p=0.017$ $p<.05$) anne ve babalara göre; annenin aşırı müdahaleci ve kontrollü, son derece fedakar olması ve çocuktan bu durumu anlayarak bağımlı, aktif ve çalışkan olması gerekliliğini bekleme gibi durumları içeren annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne ve babasına bağıllığını isteme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur

Tablo 91: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	26,4706	2,6720	Gruplar Arası	236,212	7	33,745	2,764	0,010*
200-300 milyon	17	25,9412	3,4364	Grup İçi	1757,999	144	12,208		
300-400 milyon	17	28,2353	3,4192	Genel	1994,211	151			
400-500 milyon	32	26,0938	3,2265						
500-700 milyon	19	28,2632	3,5877						
700-900 milyon	15	28,6000	3,0659						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	27,3077	4,6197						
1, 2 milyardan fazla	9	30,4444	2,4552						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 01)=2, 764$ $p=0.004$ $p\leq.01$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 92: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Demokratik Tutum Ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Gelir Durumu	(J) Gelir Durumu	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
400 ile 500 milyon TL arası	200 milyon TL altı	-,3768	1,0486	1,000
	200 ile 300 milyon TL arası	,1526	1,0486	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	-2,1415	1,0486	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	-2,1694	1,0120	,944
	700 ile 900 milyon TL arası	-2,5063	1,0933	,653
	900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası	-1,2139	,9225	1,000
	1, 2 milyardan fazla	-4,3507*	1,3183	,034

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; aylık geliri 1.2 milyar TL'den fazla olan ($\bar{X}=30,4444$) anne ve babaların, 400 milyon TL ile 500 milyon TL arası geliri olan ($\bar{X}=26,0938$) anne ve babalara göre çocuğa eşit haklar tanınması, düşüncelerin açıkça belirtilmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşması gibi durumları içeren anne ve babanın cesaret verici konuşma ve çocukla paylaşma tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.05).

Tablo 93: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	32,2941	5,9452	Gruplar Arası	810,141	7	115,734	2,625	,014*
200-300 milyon	17	29,5882	6,4909						
300-400 milyon	17	27,8235	5,8012	Grup İçi	6348,326	144	44,086		
400-500 milyon	32	31,3750	6,4994	Genel	7158,467	151			
500-700 milyon	19	27,0526	6,9640						
700-900 milyon	15	26,3333	5,6526						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	28,6923	8,6013						
1, 2 milyardan fazla	9	23,8889	3,3706						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 01)=2, 625 p=0.014 p<.05]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir.

Ortalamalar incelendiğinde 200 milyon TL altı geliri olan ($\bar{X}=32, 2941$) anne babaların, kadının kendi annesi ya da başkaları ile olan bağımlılığını destekleme, sınırlılık durumu, çocuk ile uzun bir süre bir arada olmaktan hoşlanmama ve yeni doğan bebeğin bakımından ürkme gibi durumları içeren kadının mutsuzluğu ile ev ve çocuklara bakma görevleriyle ilgili doyumsuzluğu tutumunu daha çok onayladıkları görülmüştür. Tutumun en düşük onay düzeyine aylık geliri 1.2 milyardan fazla olan ($\bar{X}=23, 8889$) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 94: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	16,6471	3,9361	Gruplar Arası	238,180	7	34,026	2,605	,015*
200-300 milyon	17	16,1765	3,6096	Grup İçi	1880,656	144	13,060		
300-400 milyon	17	15,4706	3,9070	Genel	2118,836	151			
400-500 milyon	32	15,6875	3,7108						
500-700 milyon	19	12,6842	2,6469						
700-900 milyon	15	14,2667	3,3051						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	14,6154	3,9200						
1, 2 milyardan fazla	9	13,0000	3,3541						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuş [F(2, 01)=2, 605 p=0.015 p<.05] ve farklılık önemli olduğundan gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 95: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Gelir Durumu	(J) Gelir Durumu	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
200 milyon TL altı	200 ile 300 milyon TL arası	,4706	1,2395	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	1,1765	1,2395	1,000
	400 ile 500 milyon TL arası	,9596	1,0846	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	3,9628*	1,2065	,036
	700 ile 900 milyon TL arası	2,3804	1,2802	1,000
	900 milyon ile 1, 2 milyar TL arası	2,0317	1,1272	1,000
	1, 2 milyardan fazla	3,6471	1,4898	,436

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; aylık geliri 200 milyon TL altı olan ($\bar{X}=16, 6471$) anne ve babaların, 500 ile 700 milyon TL arası geliri olan anne ve babalara ($\bar{X}=12, 6842$) göre, eşler arasındaki geçimsizliğin çocuk yetiştirmedeki rolünü, kocanın düşüncesizliğini ve anneye yardımcı olmayışı gibi durumları içeren evliliklerde ayrılıkların olabileceğine ilişkin kişinin fikrini sergileyen tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur (p<.05).

Tablo 96: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	43,5294	10,4170	Gruplar Arası	3488,383	7	498,340	7,032	,000*
200-300 milyon	17	41,5294	10,5067						
300-400 milyon	17	39,1176	10,0802	Genel	13693,678	151			
400-500 milyon	32	41,0938	7,9407						
500-700 milyon	19	34,5789	7,7983						
700-900 milyon	15	33,3333	4,4828						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	32,6154	7,4837						
1, 2 milyardan fazla	9	26,4444	6,5786						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 01)=7, 032 p=0.000 p<.001]. Farklılık önemli olduğundan grupların ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 97: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Gelir Durumu	(J) Gelir Durumu	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
200 milyon TL altı	200 ile 300 milyon TL arası	2,0000	2,8875	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	4,4118	2,8875	1,000
	400 ile 500 milyon TL arası	2,4357	2,5266	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	8,9505****	2,8105	,050
	700 ile 900 milyon TL arası	10,1961****	2,9822	,023
	900 milyon ile 1,2 milyar TL arası	10,9140**	2,6258	,002
	1,2 milyardan fazla	17,0850*	3,4703	,000
200 ile 300 milyon TL arası	200 milyon TL altı	-2,0000	2,8875	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	2,4118	2,8875	1,000
	400 ile 500 milyon TL arası	,4357	2,5266	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	6,9505	2,8105	,408
	700 ile 900 milyon TL arası	8,1961	2,9822	,189
	900 milyon ile 1,2 milyar TL arası	8,9140****	2,6258	,025
	1,2 milyardan fazla	15,0850*	3,4703	,001
300 ile 400 milyon TL arası	200 milyon TL altı	-4,4118	2,8875	1,000
	200 ile 300 milyon TL arası	-2,4118	2,8875	1,000
	400 ile 500 milyon TL arası	-1,9761	2,5266	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	4,5387	2,8105	1,000
	700 ile 900 milyon TL arası	5,7843	2,9822	1,000
	900 milyon ile 1,2 milyar TL arası	6,5023	2,6258	,404
	1,2 milyardan fazla	12,6732***	3,4703	,010
400 ile 500 milyon TL arası	200 milyon TL altı	-2,4357	2,5266	1,000
	200 ile 300 milyon TL arası	-,4357	2,5266	1,000
	300 ile 400 milyon TL arası	1,9761	2,5266	1,000
	500 ile 700 milyon TL arası	6,5148	2,4382	,235
	700 ile 900 milyon TL arası	7,7604	2,6343	,105
	900 milyon ile 1,2 milyar TL arası	8,4784***	2,2227	,006
	1,2 milyardan fazla	14,6493*	3,1763	,000

*p≤0.001 **p<0.005 ***p≤0.01 ****p≤0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; aylık geliri 200 milyon TL altı olan ($\bar{X}=43, 5294$) anne ve babaların; 500 ile 700 milyon TL arası geliri olan ($\bar{X}=34, 5789$ p=0.050 p≤.05) anne ve babalara göre,

Aylık geliri 200 milyon TL altı olan ($\bar{X}=43, 5294$) anne ve babaların; 700 ile 900 milyon TL arası geliri olan ($\bar{X}=33, 3333$ p=0.023 p<.05) anne ve babalara göre,

Geliri 200 milyon TL altı olan ($\bar{X}=43, 5294$) anne ve babaların; 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ($\bar{X}=32, 6154$ $p=0.002$ $p<.005$) anne ve babalara göre,

Geliri 200 milyon TL altı olan ($\bar{X}=43, 5294$) anne ve babaların; 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=26, 4444$ $p=0.000$ $p<.001$) anne ve babalara göre,

Geliri 200 ile 300 milyon TL arası olan ($\bar{X}=41, 5294$) anne ve babaların; 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ($\bar{X}=32, 6154$ $p=0.025$ $p<.05$) anne ve babalara göre,

Geliri 200 ile 300 milyon TL arası olan ($\bar{X}=41, 5294$) anne ve babaların; 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=26, 4444$ $p=0.001$ $p\leq.001$) anne ve babalara göre,

Geliri 300 ile 400 milyon TL arası olan ($\bar{X}=39, 1176$) anne ve babaların; 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=26, 4444$ $p=0.010$ $p\leq.01$) anne ve babalara göre,

Geliri 400 ile 500 milyon TL arası olan ($\bar{X}=41, 0938$) anne ve babaların; 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ($\bar{X}=32, 6154$ $p=0.006$ $p<.01$) anne ve babalara göre,

Geliri 400 ile 500 milyon TL arası olan ($\bar{X}=41, 0938$) anne ve babaların; 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan ($\bar{X}=26, 4444$ $p=0.000$ $p<.001$) anne ve babalara göre saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren olumsuz çocuk yetiştirme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur.

3.3.10. Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Farklılık önemli bulunduğu "Bonferroni" ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 98: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	46,1111	10,9595	Gruplar Arası	194,053	3	64,684	,841	,473
Kasaba ilçe	43	45,3256	7,5773	Grup İçi	11379,289	148	76,887		
Şehir	40	45,4750	8,1775	Genel	11573,342	151			
Büyükşehir yurtdışı	60	43,1833	9,5660						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(8, 53)=, 841 p>.05].

Tablo 99: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	25,7778	3,0732	Gruplar Arası	308,351	3	102,784	9,023	,000*
Kasaba ilçe	43	25,3953	3,6393	Grup İçi	1685,860	148	11,391		
Şehir	40	27,6750	3,8054	Genel	1994,211	151			
Büyükşehir yurtdışı	60	28,7500	2,8796						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuş ve [F(2, 60)=9, 023 p=0.000 p<.001]. gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 100: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Süre Geçirdiği Yere Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Yer	(J) Yaşanan Yer	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Kasaba ya da ilçe	Köy	-,3824	1,2372	1,000
	Şehir	-2,2797*	,7414	,015
	Büyükşehir ya da yurtdışında	-3,3547**	,6744	,000
		*p<0.05	**p<0.001	

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; yaşamını en uzun süre şehirde geçiren ($\bar{X}=27, 6750$) anne ve babaların, kasaba ya da ilçede geçiren ($\bar{X}=25, 7778$ $p=0.015$ $p<.05$) anne ve babalara göre;

Büyükşehir ya da yurtdışında geçiren ($\bar{X}=28, 7500$) anne ve babaların, kasaba ya da ilçede geçiren ($\bar{X}=25, 7778$ $p=0.000$ $p<.001$) anne ve babalara göre çocuğa eşit haklar tanınması, düşüncelerin açıkça belirtilmesinin desteklenmesi, onunla arkadaşlık edilmesi ve paylaşması gibi durumları içeren anne ve babanın cesaret verici konuşma ve çocukla paylaşma tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur.

Tablo 101: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	29,8889	5,3955	Gruplar Arası	288,829	3	96,276	2,074	,106
Kasaba ilçe	43	30,9302	7,0420		Grup İçi	6869,638	148		
Şehir	40	28,5750	6,5550	Genel	7158,467	151			
Büyükşehir	60	27,6167	6,9845						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 60)=2, 074$ $p>.05$].

Tablo 102: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	14,7778	3,8980	Gruplar Arası	50,753	3	16,918	1,211	,308
Kasaba ilçe	43	15,8837	2,7361		Grup İçi	2068,082	148		
Şehir	40	14,6250	3,9399	Genel	2118,836	151			
Büyükşehir	60	14,5667	4,1716						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 60)=1, 211$ $p>.05$].

Tablo 103: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	39,2222	8,9830	Gruplar Arası	856,805	3	285,602	3,293	,022*
Kasaba ilçe	43	40,3488	8,2632	Grup İçi	12836,873	148	86,736		
Şehir	40	37,5500	10,0587	Genel	13693,678	151			
Büyükşehir	60	34,6500	9,5471						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 60)=3, 293$ $p=0.022$ $p<.05$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 104: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Yer	(J) Yaşanan Yer	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Kasaba ya da ilçe	Köy	1,1266	3,4139	1,000
	Şehir	2,7988	2,0458	1,000
	Büyükşehir ya da yurtdışında	5,6988*	1,8608	,016

* $p<0.05$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; yaşamını en uzun süre kasaba ya da ilçede geçiren ($\bar{X}=40, 3488$) anne ve babaların, büyükşehir ya da yurtdışında geçiren ($\bar{X}=34, 6500$) anne ve babalara göre; saldırganlığı ve cinsel davranışı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama ile anne babanın mutlak hakimiyetine inanma gibi ifadeleri içeren olumsuz çocuk yetiştirme tutumunu daha çok onayladıkları bulunmuştur ($p<.05$).

3.3.11. Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum Bozukluklarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre çocuk yetiştirme tutumları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 105: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Aşırı Annelik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	43,3704	7,4377	Gruplar Arası	404,623	6	67,437	,876	,515
Duygusal bozukluk belirtisi	25	44,9600	9,0760						
Duygusal bozukluk	34	45,2353	9,7981	Grup İçi	11168,719	145	77,026		
Birden fazla duygusal bozukluk	18	41,3889	6,6699	Genel	11573,342	151			
Davranış bozukluğu	7	48,0000	7,9162						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	43,3000	5,4579						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	46,0323	10,3037						
Toplam	152	44,5658	8,7547						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 67)=, 876 p>.05].

Tablo 106: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	27,1481	3,6554	Gruplar Arası	107,634	6	17,939	1,379	,227
Duygusal bozukluk belirtisi	25	26,8800	4,1364						
Duygusal bozukluk Birden fazla	34	26,8529	3,7990	Grup İçi Genel	1886,576	145	13,011		
duygusal bozukluk	18	29,1667	2,8128						
Davranış bozukluğu	7	28,2857	2,7516						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	28,6000	3,1693						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	26,7419	3,5681						
Toplam	152	27,3421	3,6341						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1, 379 p>.05$].

Tablo 107: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	30,1852	7,6763	Gruplar Arası	318,046	6	53,008	1,124	,351
Duygusal bozukluk belirtisi	25	27,7200	7,0623						
Duygusal bozukluk Birden fazla	34	29,0882	5,9051	Grup İçi Genel	6840,421	145	47,175		
duygusal bozukluk	18	26,3889	7,3576						
Davranış bozukluğu	7	30,0000	7,8528						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	32,3000	6,7173						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	28,8387	6,4915						
Toplam	152	28,9408	6,8853						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1, 124 p>.05$].

Tablo 108: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Geçimsizlik Boyutu Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	14,7037	4,1307	Gruplar Arası	46,954	6	.7,826	,548	,771
Duygusal bozukluk belirtisi	25	14,1200	3,7674						
Duygusal bozukluk	34	14,7353	3,6871	Grup İçi	2071,881	145	14,289		
Birden fazla duygusal bozukluk	18	15,0556	3,5558						
Davranış bozukluğu	7	15,5714	4,0766	Genel	2118,836	151			
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	15,6000	4,2999						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	15,7419	3,4542						
Toplam	152	14,9671	3,7459						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 67)=, 548 p>.05].

Tablo 109: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Artık Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	37,2222	9,6250	Gruplar Arası	562,277	6	93,713	1,035	,405
Duygusal bozukluk belirtisi	25	37,2400	8,5940						
Duygusal bozukluk	34	37,1176	9,4829	Grup İçi	13131,400	145	90,561		
Birden fazla duygusal bozukluk	18	34,1667	6,8963						
Davranış bozukluğu	7	40,8571	9,6511	Genel	13693,678	151			
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	33,9000	7,8521						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	39,7097	11,6338						
Toplam	152	37,2961	9,5230						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1, 035 p>.05].

3.3.12. Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasında Önemli Bir İlişki Var mıdır?

Çocuk yetiştirme tutumları ile PBD, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odakları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir.

Tablo 110: Anne ve Babanın Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Genel Grup		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	r	-,161*				
	p	,048				
	n	152				
Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	r	,463**	-,338**			
	p	,000	,000			
	n	152	152			
Geçimsizlik boyutu	r	,455**	-,069	,525**		
	p	,000	,399	,000		
	n	152	152	152		
Artık boyut	r	,727**	-,412**	,598**	,456**	
	p	,000	,000	,000	,000	
	n	152	152	152	152	
Somatizasyon	r	,050	,173*	,001	,031	-,005
	p	,539	,034	,988	,706	,950
	n	152	152	152	152	152
Obsesif – Kompulsif	r	,116	,226**	-,004	,118	-,026
	p	,156	,005	,960	,149	,749
	n	152	152	152	152	152
Kişilerarası Duyarlılık	r	,252**	,070	,145	,193*	,219**
	p	,002	,391	,075	,017	,007
	n	152	152	152	152	152
Depresyon	r	,081	,191*	,071	,187*	,033
	p	,319	,018	,386	,021	,685
	n	152	152	152	152	152
Anksiyete	r	,174*	,164*	,132	,184*	,107
	p	,032	,043	,105	,024	,189
	n	152	152	152	152	152
Öfke – Düşmanlık	r	,272**	,082	,221**	,272**	,183*
	p	,001	,315	,006	,001	,024
	n	152	152	152	152	152

Tablo 110 devamı

Genel Grup		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Fobik Anksiyete	r	,203*	-,144	,299**	,308**	,259**
	p	,012	,077	,000	,000	,001
	n	152	152	152	152	152
Paranoid Düşünce	r	,197*	,048	,135	,153	,103
	p	,015	,561	,098	,060	,208
	n	152	152	152	152	152
Psikotizm	r	,230**	-,075	,295**	,294**	,265**
	p	,004	,357	,000	,000	,001
	n	152	152	152	152	152
Ek Maddeler	r	,101	,162*	,018	,091	,013
	p	,214	,046	,830	,266	,872
	n	152	152	152	152	152
GSO	r	,181*	,161*	,117	,214**	,110
	p	,025	,047	,150	,008	,177
	n	152	152	152	152	152
Sürekli Kaygı	r	,204*	,088	,080	,150	,044
	p	,012	,282	,330	,065	,592
	n	152	152	152	152	152
Kontrol Odağı	r	,154	-,257**	,250**	,012	,238**
	p	,059	,001	,002	,884	,003
	n	152	152	152	152	152

*p<0.05 **p<0.01

Genel grubun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Aşırı annelik boyutu ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-,161$ $n=152$ $p<0.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumu onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,463$ $n=152$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,455$ $n=152$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 727$ $n=152$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 252$ $n=152$ $p<.005$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 174$ $n=152$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 272$ $n=152$ $p\leq.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 203$ $n=152$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 197$ $n=152$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 230$ $n=152$ $p<.005$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 181$ $n=152$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça GSO'nun arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 272$ $n=152$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 338$ $n=152$ $p<.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 412$ $n=152$ $p<.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile somatizasyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 173$ $n=152$ $p<.05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça somatizasyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 191$ $n=152$ $p<.05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 164$ $n=152$ $p<.05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 162$ $n=152$ $p<.005$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 161$ $n=152$ $p<.05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça GSO'nun arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile kontrol odağı arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-, 257$ $n=152$ $p\leq.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının içsellik konumunun arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 525$ $n=152$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 598$ $n=152$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 221$ $n=152$ $p<.01$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 299$ $n=152$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 295$ $n=152$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile kontrol odağı arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 250$ $n=152$ $p<.005$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumunun arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 456$ $n=152$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 193$ $n=152$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 187$ $n=152$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 184$ $n=152$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 272$ $n=152$ $p\leq.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 308$ $n=152$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 294$ $n=152$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 214$ $n=152$ $p<.01$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça GSO'nun arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 219$ $n=152$ $p<.01$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 183 $n=152$ $p<.05$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 259 $n=152$ $p<.001$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 265 $n=152$ $p<.001$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile kontrol odağı arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 238 $n=152$ $p<.005$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumunun arttığı görülmüştür.

Tablo 111: Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Anneler	Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	r -,207* p ,045 n 94				
Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	r ,444** p ,000 n 94	-,424** ,000 94			
Geçimsizlik boyutu	r ,548** p ,000 n 94	-,111 ,289 94	,485** ,000 94		
Artık boyut	r ,745** p ,000 n 94	-,493** ,000 94	,525** ,000 94	,486** ,000 94	
Somatizasyon	r ,083 p ,425 n 94	,122 ,240 94	,006 ,954 94	,100 ,339 94	,049 ,637 94
Obsesif – Kompulsif	r -,045 p ,669 n 94	,268** ,009 94	-,112 ,282 94	,143 ,169 94	-,153 ,141 94

Tablo 111 devamı

Anneler		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Kişilerarası Duyarlılık	r	,269**	,011	,155	,304**	,215*
	p	,009	,920	,137	,003	,038
	n	94	94	94	94	94
Depresyon	r	,013	,158	,018	,246*	-,041
	p	,902	,127	,865	,017	,692
	n	94	94	94	94	94
Anksiyete	r	,152	,110	,069	,247*	,101
	p	,144	,290	,509	,017	,332
	n	94	94	94	94	94
Öfke – Düşmanlık	r	,221*	,068	,198	,325**	,116
	p	,032	,513	,056	,001	,266
	n	94	94	94	94	94
Fobik Anksiyete	r	,205*	-,214*	,374**	,434**	,295**
	p	,047	,038	,000	,000	,004
	n	94	94	94	94	94
Paranoid Düşünce	r	,126	,017	,081	,210*	,066
	p	,228	,871	,440	,043	,527
	n	94	94	94	94	94
Psikotizm	r	,209*	-,122	,244*	,395**	,241*
	p	,043	,240	,018	,000	,019
	n	94	94	94	94	94
Ek Maddeler	r	,030	,158	,005	,119	,012
	p	,777	,127	,963	,253	,909
	n	94	94	94	94	94
GSO	r	,110	,131	,052	,272**	,059
	p	,291	,208	,616	,008	,572
	n	94	94	94	94	94
Sürekli Kaygı	r	,276**	,145	,131	,194	,058
	p	,007	,163	,208	,060	,576
	n	94	94	94	94	94
Kontrol Odağı	r	,210*	-,307**	,251*	-,022	,263*
	p	,042	,003	,015	,833	,010
	n	94	94	94	94	94

*p<0.05 **p<0.01

Anne grubunun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; aşırı annelik boyutu ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır (r=-, 207 n=94 p<.05). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumu onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 444$ $n=94$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 548$ $n=94$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 745$ $n=94$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 269$ $n=94$ $p<.01$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 221$ $n=94$ $p\leq.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 205$ $n=94$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 209$ $n=94$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 276$ $n=94$ $p<.01$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile kontrol odağı arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 210 $n=94$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsalılık konumunun arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 424 $n=94$ $p<.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 493 $n=94$ $p<.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin düştüğü görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 268 $n=94$ $p<.01$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 214 $n=94$ $p<.05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin düştüğü görülmüştür.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile kontrol odağı arasındaki korelasyon negatif yönde ve anlamlıdır ($r=-$, 307 $n=94$ $p\leq.001$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının içsellik konumunun arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 485 $n=94$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 525$ $n=94$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 374$ $n=94$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 244$ $n=94$ $p<.05$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile kontrol odağı arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 251$ $n=94$ $p<.05$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumunun arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 486$ $n=94$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 304$ $n=94$ $p<.01$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 246$ $n=94$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 247$ $n=94$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 325$ $n=94$ $p\leq.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 434$ $n=94$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 210$ $n=94$ $p<.05$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 395$ $n=94$ $p<.001$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 272$ $n=94$ $p<.01$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça GSO'nun arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 215$ $n=94$ $p<.05$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 295$ $n=94$ $p\leq.005$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 241$ $n=94$ $p\leq.05$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile kontrol odağı arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 263$ $n=94$ $p<.05$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumunun arttığı görülmüştür.

Tablo 112: Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle PBD, Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Babalar		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	r p n	-,017 ,899 58				
Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	r p n	,480** ,000 58	-,152 ,253 58			
Geçimsizlik boyutu	r p n	,300* ,022 58	,015 ,913 58	,589** ,000 58		
Artık boyut	r p n	,679** ,000 58	-,255 ,054 58	,706** ,000 58	,391** ,002 58	
Somatizasyon	r p n	,121 ,365 58	,205 ,123 58	,022 ,867 58	-,093 ,489 58	-,071 ,594 58
Obsesif – Kompulsif	r p n	,430** ,001 58	,131 ,327 58	,187 ,160 58	,040 ,764 58	,209 ,115 58
Kişilerarası Duyarlılık	r p n	,251 ,058 58	,170 ,203 58	,133 ,318 58	-,014 ,917 58	,228 ,085 58
Depresyon	r p n	,277* ,035 58	,206 ,120 58	,211 ,112 58	,091 ,498 58	,198 ,137 58
Anksiyete	r p n	,305* ,020 58	,205 ,123 58	,295* ,025 58	,099 ,461 58	,162 ,225 58
Öfke – Düşmanlık	r p n	,355** ,006 58	,143 ,284 58	,251 ,057 58	,199 ,134 58	,277* ,035 58
Fobik Anksiyete	r p n	,263* ,046 58	-,029 ,828 58	,167 ,210 58	,063 ,641 58	,209 ,116 58
Paranoid Düşünce	r p n	,316* ,016 58	,118 ,378 58	,205 ,123 58	,038 ,776 58	,165 ,216 58
Psikotizm	r p n	,299* ,022 58	,032 ,812 58	,392** ,002 58	,098 ,466 58	,312* ,017 58
Ek Maddeler	r p n	,234 ,077 58	,178 ,180 58	,038 ,775 58	,042 ,756 58	,008 ,955 58
GSO	r p n	,372** ,004 58	,201 ,130 58	,247 ,062 58	,102 ,445 58	,207 ,118 58

Tablo 112 devamı

Babalar		Aşırı annelik boyutu	Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu	Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu	Geçimsizlik boyutu	Artık boyut
Sürekli Kaygı	r	,113	-,096	,008	,086	,034
	p	,397	,472	,954	,523	,801
	n	58	58	58	58	58
Kontrol Odağı	r	,038	-,178	,228	,086	,184
	p	,777	,181	,086	,521	,166
	n	58	58	58	58	58

*p<0.05 **p<0.01

Baba grubunun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Aşırı annelik boyutu ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,480$ $n=58$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,300$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,679$ $n=58$ $p<.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,430$ $n=58$ $p\leq.001$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,277$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,305$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 355$ $n=58$ $p\leq.01$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 263$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 316$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 299$ $n=58$ $p<.05$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 372$ $n=58$ $p<.005$). Aşırı annelik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça GSO'nın arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile geçimsizlik boyutu arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 589$ $n=58$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 706$ $n=58$ $p<.001$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 295$ $n=58$ $p<.05$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,392$ $n=58$ $p<.005$). Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Geçimsizlik boyutu ile artık boyut arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,391$ $n=58$ $p<.005$). Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça artık boyut tutumunun onaylanma düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,277$ $n=58$ $p<.05$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Artık boyut ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,312$ $n=58$ $p\leq.001$). Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

3.4. Anne ve Babaların Psikolojik Belirti Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Ruhsal Belirti Tarama Listesi SCL 90-R'den elde edilen veriler ölçeğin alt semptom grupları bazında istatistiki bilgileri Tablo 113'te gösterilmiştir.

Tablo 113: Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R) Alt Ölçeklerinin Verileri

		Somatizasyon	Obsesif – Kompulsif	Kişilerarası Duyarlılık	Depresyon	Anksiyete	Öfke – Düşmanlık	Fobik Anksiyete	Paranoit Düşünce	Psikotizm	Ek maddeler	GSO
Anne	n	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94
	Ortalama	,9521	,9713	,8853	,9214	,7330	,7943	,4620	,8103	,5777	,8571	,8108
	Ss	,6719	,6298	,6922	,6204	,5494	,5868	,5428	,6010	,5530	,6086	,5066
	Minimum	,00	,00	,00	,08	,10	,00	,00	,00	,00	,00	,02
	Maksimum	2,75	2,70	3,11	2,62	3,10	2,17	2,57	2,67	2,60	2,71	2,41
Baba	n	58	58	58	58	58	58	58	58	58	58	58
	Ortalama	,6106	,8534	,7433	,6950	,5603	,8534	,3522	,8563	,5190	,8350	,6787
	Ss	,4276	,5462	,5578	,5466	,4902	,7188	,4267	,6721	,4854	,5263	,4378
	Minimum	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,01
	Maksimum	2,08	2,60	2,67	2,77	2,40	3,33	2,29	3,00	2,60	2,14	2,46

Tablo 113 devamı

	n	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152	
Ortalama		,8218	,9263	,8311	,8350	,6671	,8169	,4201	,8279	,5553	,8487	,7604
Toplam Ss		,6122	,6002	,6460	,6017	,5326	,6387	,5031	,6273	,5274	,5769	,4843
Minimum		,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,01
Maksimum		2,75	2,70	3,11	2,77	3,10	3,33	2,57	3,00	2,60	2,71	2,46

Anne ve babaların Ruhsal Belirti Tarama Listesi SCL 90-R'den aldıkları puanlar incelendiğinde; somatizasyon ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8218 (Ss ±, 6122)'dir. Annelerin ortalaması , 9521 (Ss ±, 6719) babaların ortalaması , 6106 (Ss ±, 4276)'dir. Annelerin somatizasyon ASG PBD babalardan yüksektir.

Obsesif-kompulsif ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 9263 (Ss ±, 6002)'tür. Annelerin ortalaması , 9713 (Ss ±, 6298) babaların ortalaması , 8534 (Ss ±, 5462)'tür. Annelerin obsesif-kompulsif ASG PBD babalardan yüksektir.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8311 (Ss ±, 6460)'dir. Annelerin ortalaması , 8853 (Ss ±, 6922) babaların ortalaması , 7433 (Ss ±, 5578)'tür. Annelerin kişilerarası duyarlılık ASG PBD babalardan yüksektir.

Depresyon ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8350 (Ss ±, 6017)'dir. Annelerin ortalaması , 9214 (Ss ±, 6204) babaların ortalaması , 6950 (Ss ±, 5466)'dir. Annelerin depresyon ASG PBD babalardan yüksektir.

Anksiyete ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 6671 (Ss ±, 5326)'dir. Annelerin ortalaması , 7330 (Ss ±, 5494) babaların ortalaması , 5603 (Ss ±, 4276)'tür. Annelerin anksiyete ASG PBD babalardan yüksektir.

Öfke-düşmanlık ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8169 (Ss ±, 6387)'dur. Annelerin ortalaması , 7943 (Ss ±, 5868) babaların ortalaması , 8534 (Ss ±, 7188)'tür. Babaların öfke-düşmanlık ASG PBD annelerden yüksektir.

Fobik anksiyete ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 4201 (Ss ±, 5031)'dir. Annelerin ortalaması , 4620 (Ss ±, 5428) babaların ortalaması , 3522 (Ss ±, 4267)'dir. Annelerin fobik anksiyete ASG PBD babalardan yüksektir.

Paranoid düşünce ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8279 (Ss \pm , 6273)'dur. Annelerin ortalaması , 8103 (Ss \pm , 6010) babaların ortalaması , 8563 (Ss \pm , 6721)'dir. Babaların paranoid düşünce ASG PBD annelerden yüksektir.

Psikotizm ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 5553 (Ss \pm , 5274)'tür. Annelerin ortalaması , 5777 (Ss \pm , 5530) babaların ortalaması , 5190 (Ss \pm , 4854)'dir. Annelerin psikotizm ASG PBD babalardan yüksektir.

Ek maddeler ASG PBD'nin genel grup ortalaması , 8487 (Ss \pm , 5769)'dir. Annelerin ortalaması , 8571 (Ss \pm , 6086) babaların ortalaması , 8350 (Ss \pm , 5263)'dir. Annelerin ek maddeler ASG PBD babalardan yüksektir.

GSO'nun genel grup ortalaması , 7604 (Ss \pm , 4843)'tür. Annelerin ortalaması , 8108 (Ss \pm , 5066) babaların ortalaması , 6787 (Ss \pm , 4378)'dir. Annelerin GSO babalardan yüksektir.

3.4.1. Anne ve Babanın Psikolojik Belirtileri Nelerdir?

Ruhsal Belirti Tarama Listesi SCL 90-R'den elde edilen puanlar ölçeğin normları doğrultusunda değerlendirilerek, alt semptom grupları için normal, yüksek psikolojik belirti ve çok yüksek psikolojik belirti grupları oluşturulmuştur.

Tablo 114: Anne ve Babanın Somatizasyon ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	77	57	134
	Cinsiyet içi %	81,9%	98,3%	
	Toplam içinde %	50,7%	37,5%	88,2%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	13	1	14
	Cinsiyet içi %	13,8%	1,7%	
	Toplam içinde %	8,6%	,7%	9,2%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	4		4
	Cinsiyet içi %	4,3%		
	Toplam içinde %	2,6%		2,6%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %82, 2'sinin (n=134) normal, %9, 2'sinin (n=14) yüksek PBD ve %2, 6'sının (n=4) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %81, 9'unun (n=77) normal, %13, 8'inin (n=13) yüksek PBD ve %4, 3'ünün (n=4) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %98, 3'ünün (n=57) normal, %1, 7'sinin (n=1) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan baba yoktur.

Tablo 115: Anne ve Babanın Obsesif-Kompulsif ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	80	50	130
	Cinsiyet içi %	85,1%	86,2%	
	Toplam içinde %	52,6%	32,9%	85,5%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	13	8	21
	Cinsiyet içi %	13,8%	13,8%	
	Toplam içinde %	8,6%	5,3%	13,8%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1		1
	Cinsiyet içi %	1,1%		
	Toplam içinde %	,7%		,7%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %85, 5'inin (n=130) normal, %13, 8'inin (n=21) yüksek PBD ve %, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu; Annelerin %85, 1'inin (n=80) normal, %13, 8'inin (n=13) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %86, 2'sinin (n=50) normal, %13, 8'inin (n=8) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan baba yoktur.

Tablo 116: Anne ve Babanın Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	73	53	126
	Cinsiyet içi %	77,7%	91,4%	
	Toplam içinde %	48,0%	34,9%	82,9%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	20	4	24
	Cinsiyet içi %	21,3%	6,9%	
	Toplam içinde %	13,2%	2,6%	15,8%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1	1	2
	Cinsiyet içi %	1,1%	1,7%	
	Toplam içinde %	,7%	,7%	1,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %82, 9'unun (n=126) normal, %15, 8'inin (n=24) yüksek PBD ve %1, 3'ünün (n=2) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %77, 7'sinin (n=73) normal, %21, 3'ünün

(n=20) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %91, 4'ünün (n=53) normal, %6, 9'unun (n=4) yüksek PBD ve %1, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu görülmüştür.

Tablo 117: Anne ve Babanın Depresyon ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	79	53	132
	Cinsiyet içi %	84,0%	91,4%	
	Toplam içinde %	52,0%	34,9%	86,8%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	14	4	18
	Cinsiyet içi %	14,9%	6,9%	
	Toplam içinde %	9,2%	2,6%	11,8%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1	1	2
	Cinsiyet içi %	1,1%	1,7%	
	Toplam içinde %	,7%	,7%	1,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %86, 8'inin (n=132) normal, %11, 8'inin (n=18) yüksek PBD ve %1, 3'ünün (n=2) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %84' ünün (n=79) normal, %14, 9'unun (n=14) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %91, 4'ünün (n=53) normal, %6, 9'unun (n=4) yüksek PBD ve %1, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu görülmüştür.

Tablo 118: Anne ve Babanın Anksiyete ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	83	55	138
	Cinsiyet içi %	88,3%	94,8%	
	Toplam içinde %	54,6%	36,2%	90,8%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	10	3	13
	Cinsiyet içi %	10,6%	5,2%	
	Toplam içinde %	6,6%	2,0%	8,6%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1	1	2
	Cinsiyet içi %	1,1%	,7%	
	Toplam içinde %	,7%	,7%	1,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %90, 8'inin (n=138) normal, %8, 6'sının (n=13) yüksek PBD ve %, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %88, 3'ünün (n=83) normal, %10, 6'sının (n=10) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %94, 8'inin

(n=55) normal, %5, 2'sinin (n=3) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan baba yoktur.

Tablo 119: Anne ve Babanın Öfke-Düşmanlık ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	81	50	131
	Cinsiyet içi %	86,2%	86,2%	
	Toplam içinde %	53,3%	32,9%	86,2%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	13	7	20
	Cinsiyet içi %	13,8%	12,1%	
	Toplam içinde %	8,6%	4,6%	13,2%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n		1	1
	Cinsiyet içi %		1,7%	
	Toplam içinde %		,7%	,7%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %86, 2'sinin (n=131) normal, %13, 2'sinin (n=20) yüksek PBD ve %, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %86, 2'sinin (n=81) normal, %13, 8'inin (n=13) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan anne yoktur. Babaların %86, 2'sinin (n=50) normal, %12, 1'inin (n=7) yüksek PBD ve %1, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu görülmüştür.

Tablo 120: Anne ve Babanın Fobik Anksiyete ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	88	56	144
	Cinsiyet içi %	93,6%	96,6%	
	Toplam içinde %	57,9%	36,8%	94,7%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	5	2	7
	Cinsiyet içi %	5,3%	3,4%	
	Toplam içinde %	3,3%	1,3%	4,6%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1		1
	Cinsiyet içi %	1,1%		
	Toplam içinde %	,7%		,7%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %94, 7'sinin (n=144) normal, %4, 6'sının (n=7) yüksek PBD ve %, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %93, 6'sının (n=88) normal, %5, 3'ünün (n=5) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %96, 6'sının (n=56) normal, %3, 4'ünün (n=2) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan baba yoktur.

Tablo 121: Anne ve Babanın Paranoid Düşünce ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	83	48	131
	Cinsiyet içi %	88,3%	82,8%	
	Toplam içinde %	54,6%	31,6%	86,2%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	10	8	18
	Cinsiyet içi %	10,6%	13,8%	
	Toplam içinde %	6,6%	5,3%	11,8%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1	2	3
	Cinsiyet içi %	1,1%	3,4%	
	Toplam içinde %	,7%	1,3%	2,0%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %86, 2'sinin (n=131) normal, %11, 8'inin (n=18) yüksek PBD ve %2'sinin (n=3) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %88, 3'ünün (n=83) normal, %10, 6'sının (n=10) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %82, 8'inin (n=48) normal, 13, 8'inin (n=8) yüksek PBD ve %3, 4'ünün (n=2) çok yüksek PBD olduğu görülmüştür.

Tablo 122: Anne ve Babanın Psikotizm ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	87	55	142
	Cinsiyet içi %	92,6%	94,8%	
	Toplam içinde %	57,2%	36,2%	93,4%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	6	2	8
	Cinsiyet içi %	6,4%	3,4%	
	Toplam içinde %	3,9%	1,3%	5,3%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	1	1	2
	Cinsiyet içi %	1,1%	1,7%	
	Toplam içinde %	,7%	,7%	1,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %93, 4'ünün (n=142) normal, %5, 3'ünün (n=8) yüksek PBD ve %1, 3'ünün (n=2) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %92, 6'sının (n=87) normal, 6, 4'ünün (n=6) yüksek PBD ve %1, 1'inin (n=1) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %94, 8'inin (n=55) normal, %3, 4'ünün (n=2) yüksek PBD ve %1, 7'sinin (n=1) çok yüksek PBD olduğu görülmüştür.

Tablo 123: Anne ve Babanın Ek Maddeler ASG PBD Sonuçları

Psikolojik Belirti Düzeyi		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	78	54	132
	Cinsiyet içi %	83,0%	93,1%	
	Toplam içinde %	51,3%	35,5%	86,8%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	14	4	18
	Cinsiyet içi %	14,9%	6,9%	
	Toplam içinde %	9,2%	2,6%	11,8%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n	2		2
	Cinsiyet içi %	2,1%		
	Toplam içinde %	1,3%		1,3%
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %86, 8'inin (n=132) normal, %11, 8'inin (n=18) yüksek PBD ve %1, 3'ünün (n=2) çok yüksek PBD olduğu; annelerin %83'ünün (n=78) normal, %14, 9'unun (n=14) yüksek PBD ve %2, 1'inin (n=2) çok yüksek PBD olduğu ve babaların %93, 1'inin (n=54) normal, %6, 9'unun (n=4) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan baba yoktur.

Tablo 124: Anne ve Babanın GSO Sonuçları

Genel Semptom Ortalaması		Anne	Baba	Toplam
Normal (0.00 - 1, 5)	n	85	55	140
	Cinsiyet içi %	90,4%	94,8%	
	Toplam içinde %	55,9%	36,2%	92,1%
Yüksek ruhsal belirti (1, 51 - 2, 50)	n	9	3	12
	Cinsiyet içi %	9,6%	5,2%	
	Toplam içinde %	5,9%	2,0%	7,9%
Çok yüksek ruhsal belirti (2, 51 - 4, 00)	n			
	Cinsiyet içi %			
	Toplam içinde %			
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Genel grubun %92, 1'inin (n=140) normal, %7, 9'unun (n=12) yüksek PBD olduğu; annelerin %90, 4'ünün (n=85) normal, %9, 6'sının (n=9) yüksek PBD olduğu ve babaların %94, 8'inin (n=55) normal, %5, 2'sinin (n=3) yüksek PBD olduğu görülmüştür. Çok yüksek PBD olan anne ve baba yoktur.

3.4.2: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın cinsiyetine göre PBD'nin farklılıklarını belirlemek için t testi kullanılmıştır.

Tablo 125: Somatizasyon PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,9521	,6719	3,460	150	,000*
Erkek	58	,6106	,4276			

Somatizasyon ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($t=3,460$ $sd=150$ $p=0.000$ $p<.001$). Annelerin somatizasyon ASG PBD'nin babalara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 126: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,9713	,6298	1,177	150	,241
Erkek	58	,8534	,5462			

Obsesif – kompulsif ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,177$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 127: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,8853	,6922	1,320	150	,189
Erkek	58	,7433	,5578			

Kişilerarası duyarlılık ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,320$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 128: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Depresyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,9214	,6204	2,286	150	,024*
Erkek	58	,6950	,5466			

Depresyon ASG’nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($t=2,286$ $sd=150$ $p=0.024$ $p<.05$). Annelerin depresyon ASG PBD’nin babalara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 129: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Anksiyete ASG PBD’nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,7330	,5494	1,959	150	,052
Erkek	58	,5603	,4902			

Anksiyete ASG’nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,959$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 130: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,7943	,5868	-,553	150	,58
Erkek	58	,8534	,7188			

Öfke – düşmanlık ASG’nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,553$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 131: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD’nin Fobik Anksiyete ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,4620	,5428	1,310	150	,192
Erkek	58	,3522	,4267			

Fobik anksiyete ASG’nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,310$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 132: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD'nin Paranoid Düşünce ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,8103	,6010	-,438	150	,662
Erkek	58	,8563	,6721			

Paranoid düşünce ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,438$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 133: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD'nin Psikotizm ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,5777	,5530	,665	150	,507
Erkek	58	,5190	,4854			

Psikotizm ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=,665$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 134: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre PBD'nin Ek Maddeler ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,8571	,6086	,229	150	,819
Erkek	58	,8350	,5263			

Ek maddeler ASG'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=,229$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 135: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre GSO Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	,8108	,5066	1,642	150	,103
Erkek	58	,6787	,4378			

GSO'nda cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,642$ $sd=150$ $p>.05$).

3.4.3. Anne ve Babanın Yaşına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşına göre alt semptom grupları PBD ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 136: Anne ve Babanın Yaşına Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,8016	,5866	Gruplar Arası	,359	4	8,972	,235	,919
30-34	40	,8562	,6488	Grup İçi	56,225	147	,382		
35-39	47	,7837	,6189	Genel	56,584	151			
40-44	29	,7902	,4519						
45+	15	,9389	,8276						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, somatizasyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=, 235 p>.05].

Tablo 137: Anne ve Babanın Yaşına Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	1,0095	,6402	Gruplar Arası	2,546	4	,636	1,805	,131
30-34	40	,9975	,6577	Grup İçi	51,849	147	,353		
35-39	47	,8106	,4710	Genel	54,395	151			
40-44	29	,8103	,5684						
45+	15	1,2067	,7334						
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, obsesif-kompulsif ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 805 p>.05].

Tablo 138: Anne ve Babanın Yaşına Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	1,0423	,7884	Gruplar Arası Grup İçi Genel	2,276	4	,569	1,377	,245
30-34	40	,9056	,7066		60,735	147	,413		
35-39	47	,7116	,5544		63,012	151			
40-44	29	,7241	,5267						
45+	15	,9185	,7033						
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 37)=1, 377 p>.05$].

Tablo 139: Anne ve Babanın Yaşına Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,9267	,6103	Gruplar Arası Grup İçi Genel	2,529	4	,632	1,782	,135
30-34	40	,9885	,6380		52,139	147	,355		
35-39	47	,7447	,5557		54,668	151			
40-44	29	,6578	,4928						
45+	15	,9231	,7469						
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, depresyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 37)=1, 782 p>.05$].

Tablo 140: Anne ve Babanın Yaşına Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,7714	,5331	Gruplar Arası Grup İçi Genel	1,130	4	,283	,996	,412
30-34	40	,6800	,4735		41,705	147	,284		
35-39	47	,5723	,4776		42,836	151			
40-44	29	,6379	,4507						
45+	15	,8400	,8903						
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(5, 63)=, 996 p>.05$].

Tablo 141: Anne ve Babanın Yaşına Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	1,0079	,7896	Gruplar Arası	2,017	4	,504	1,244	,295
30-34	40	,7958	,6683	Grup İçi	59,580	147	,405		
35-39	47	,6986	,5447	Genel	61,598	151			
40-44	29	,7989	,5240						
45+	15	1,0111	,7727						
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, öfke-düşmanlık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 244 p>.05].

Tablo 142: Anne ve Babanın Yaşına Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,5102	,5795	Gruplar Arası	2,193	4	,548	2,237	,068
30-34	40	,4893	,5104	Grup İçi	36,021	147	,245		
35-39	47	,3100	,3712	Genel	38,214	151			
40-44	29	,3103	,3501						
45+	15	,6667	,8183						
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, fobik anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=2, 237 p>.05].

Tablo 143: Anne ve Babanın Yaşına Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,8175	,7433	Gruplar Arası	1,947	4	,487	1,245	,294
30-34	40	,8417	,5748	Grup İçi	57,465	147	,391		
35-39	47	,7128	,4474	Genel	59,412	151			
40-44	29	,8506	,7104						
45+	15	1,1222	,8533						
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, paranoid düşünce ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 245 p>.05].

Tablo 144: Anne ve Babanın Yaşına Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,6429	,5591	Gruplar Arası	2,001	4	,500	1,839	,124
30-34	40	,5800	,4884	Grup İçi	39,994	147	,272		
35-39	47	,4383	,4632	Genel	41,996	151			
40-44	29	,5069	,4334						
45+	15	,8267	,8154						
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, psikotizm ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 839 p>.05].

Tablo 145: Anne ve Babanın Yaşına Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,7959	,5969	Gruplar Arası	1,143	4	,286	,855	,493
30-34	40	,8429	,4596	Grup İçi	49,112	147	,334		
35-39	47	,7690	,5849	Genel	50,254	151			
40-44	29	,9163	,5822						
45+	15	1,0571	,7802						
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, ek maddeler ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(5, 63)=, 855 p>.05].

Tablo 146: Anne ve Babanın Yaşına Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	,8413	,5336	Gruplar Arası	1,315	4	,329	1,417	,231
30-34	40	,8092	,4737	Grup İçi	34,107	147	,232		
35-39	47	,6643	,4202	Genel	35,422	151			
40-44	29	,6939	,4107						
45+	15	,9467	,6976						
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların yaşına göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 37)=1, 417 p>.05].

3.4.4. Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın medeni durumuna göre PBD ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 147: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7792	,5650	Gruplar Arası	2,176	3	,725	1,973	,121
Ayrı yaşıyor	6	1,2500	,4916	Grup İçi	54,408	148	,368		
Boşanmış	9	1,1019	,8827	Genel	56,584	151			
Eş vefat etmiş	3	1,0278	1,5008						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, somatizasyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 973 p>.05].

Tablo 148: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,8791	,5491	Gruplar Arası	3,252	3	1,084	3,137	,027*
Ayrı yaşıyor	6	1,2500	,8803	Grup İçi	51,143	148	,346		
Boşanmış	9	1,4333	,6285	Genel	54,395	151			
Eş vefat etmiş	3	,8667	1,4154						
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, obsesif-kompulsif ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [F(2, 60)=3, 137 p<.05] bulunmuştur. Medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 149: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Boşanmış	Evli	,5542*	,2024	,042
	Ayrı yaşıyor	,1833	,3098	1,000
	Eş vefat etmiş	,5667	,3919	,902

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre boşanmış ($\bar{X}=1,4333$) anne ve babaların obsesif-kompulsif PBD'nin, evli ($\bar{X}=,8791$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<.05).

Tablo 150: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7861	,6111	Gruplar Arası	2,404	3	,801	1,956	,123
Ayrı yaşıyor	6	1,2222	,8104	Grup İçi	60,608	148	,410		
Boşanmış	9	1,1852	,9280	Genel	63,012	151			
Eş vefat etmiş	3	1,0000	,6186						
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1,956 p>.05].

Tablo 151: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7956	,5871	Gruplar Arası	2,271	3	,757	2,138	,098
Ayrı yaşıyor	6	1,1282	,5872	Grup İçi	52,397	148	,354		
Boşanmış	9	1,2479	,5650	Genel	54,668	151			
Eş vefat etmiş	3	,7692	1,0659						
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, depresyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=2,138 p>.05].

Tablo 152: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,6224	,4704	Gruplar Arası	2,520	3	,840	3,084	,029*
Ayrı yaşıyor	6	1,0667	,7659	Grup İçi	40,315	148	,272		
Boşanmış	9	,8889	,5578	Genel	42,836	151			
Eş vefat etmiş	3	1,2000	1,6523						
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 60)=3, 084 p<.05]. Farklılık önemli olduğundan medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre farklılığı oluşturan gruplar belirlenmemiştir. Ortalamalar incelendiğinde evli anne ve babaların (\bar{X} =, 6224); diğer gruplardan daha düşük anksiyete PBD'nin olduğu görülmüştür. En yüksek PBD'ne eş vefat etmiş olan (\bar{X} =1, 2000) anne ve babalar sahiptir.

Tablo 153: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7823	,6193	Gruplar Arası	1,482	3	,494	1,216	,306
Ayrı yaşıyor	6	1,1389	,9215	Grup İçi	60,116	148	,406		
Boşanmış	9	1,0926	,6130	Genel	61,598	151			
Eş vefat etmiş	3	,8889	,9623						
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, öfke-düşmanlık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 216 p>.05].

Tablo 154: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,3657	,4136	Gruplar Arası	4,193	3	1,398	6,080	,001*
Ayrı yaşıyor	6	1,0952	,8115	Grup İçi	34,021	148	,230		
Boşanmış	9	,6190	,6888	Genel	38,214	151			
Eş vefat etmiş	3	,9048	1,4451						
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, fobik anksiyete PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 60)=6, 080$ $p \leq .001$] olduğundan medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 155: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılık İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Ayrı yaşıyor	Evli	,7296*	,2001	,002
	Boşanmış	,4762	,2527	,369
	Eş vefat etmiş	,1905	,3390	1,000

* $p < 0.005$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre ayrı yaşayan ($\bar{X} = 1, 0952$) anne ve babaların fobik anksiyete PBD'nin, evli ($\bar{X} = , 3657$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < .005$).

Tablo 156: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılık İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7624	,5531	Gruplar Arası	5,441	3	1,814	4,973	,003*
Ayrı yaşıyor	6	1,2222	,8542	Grup İçi	53,972	148	,365		
Boşanmış	9	1,4815	,9183	Genel	59,412	151			
Eş vefat etmiş	3	1,0000	1,2019						
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, paranoid düşünce ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 60)=4, 973$ $p < .005$] olduğundan medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 157: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılık İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Boşanmış	Evli	,7190*	,2079	,004
	Ayrı yaşıyor	,2593	,3183	1,000
	Eş vefat etmiş	,4815	,4026	1,000

* $p < 0.005$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre boşanmış ($\bar{X}=1,4815$) anne ve babaların paranoid düşünce PBD'nin, evli ($\bar{X} =,7624$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<.005$).

Tablo 158: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,4925	,4276	Gruplar Arası	4,599	3	1,533	6,067	,001*
Ayrı yaşıyor	6	1,1500	,8264	Grup İçi	37,396	148	,253		
Boşanmış	9	,9556	,8383	Genel	41,996	151			
Eş vefat etmiş	3	,9667	1,4224						
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, psikotizm ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 60)=6,067$ $p\leq.001$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 159: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Medeni grup	(J) Medeni grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Evli	Ayrı yaşıyor	-,6575*	,2098	,012
	Boşanmış	-,4630*	,1731	,050
	Eş vefat etmiş	-,4741	,2934	,650
Ayrı yaşıyor	Evli	,6575*	,2098	,012
	Boşanmış	,1944	,2649	1,000
	Eş vefat etmiş	,1833	,3554	1,000
Boşanmış	Evli	,4630*	,1731	,050
	Ayrı yaşıyor	-,1944	,2649	1,000
	Eş vefat etmiş	-1,1111	,3351	1,000

* $p\leq.05$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre; ayrı yaşayan ($\bar{X}=1,1500$) anne ve babaların psikotizm ASG PBD'nin, evli ($\bar{X} =,4925$) anne ve babalara göre ($p<.05$) ve boşanmış ($\bar{X} =,9556$) anne ve babaların psikotizm ASG PBD'nin, evli ($\bar{X} =,4925$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p\leq.05$).

Tablo 160: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7953	,5277	Gruplar Arası	3,338	3	1,113	3,510	,017*
Ayrı yaşıyor	6	1,3333	,7649	Grup İçi	46,916	148	,317		
Boşanmış	9	1,2381	,5976	Genel	50,254	151			
Eş vefat etmiş	3	1,0952	1,4310						
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, ek maddeler ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 60)=3, 510$ $p<.05$] bulunduğundan, medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde evli anne ve babaların ($\bar{X}=, 7953$); diğer gruplardan daha düşük ek maddeler ASG PBD'nin olduğu görülmüştür. En yüksek PBD'ne ayrı yaşayan ($\bar{X}=1, 333$) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 161: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	,7126	,4283	Gruplar Arası	2,678	3	,893	4,035	,009*
Ayrı yaşıyor	6	1,1796	,7014	Grup İçi	32,744	148	,221		
Boşanmış	9	1,1247	,5808	Genel	35,422	151			
Eş vefat etmiş	3	,9630	1,2631						
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 60)=4, 035$ $p<.01$] olduğundan medeni durum gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde evli anne ve babaların ($\bar{X}=, 7126$); diğer gruplardan daha düşük GSO olduğu görülmüştür. En yüksek GSO'na ayrı yaşayan ($\bar{X}=1, 1796$) anne babaların sahip olduğu görülmüştür.

3.4.5. Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre PBD Arasında Farklılık var mıdır?

Anne ve babanın PBD'nin çocukların cinsiyetine göre farklılıklarını belirlemek için t testi kullanılmıştır.

Tablo 162: Çocukların Cinsiyetine Göre Somatizasyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,7434	,5094	-1,332	150	,185
Erkek	89	,8773	,6728			

Somatizasyon ASG'nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,332$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 163: Çocukların Cinsiyetine Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,8460	,5724	-,392	150	,166
Erkek	89	,9831	,6159			

Obsesif – kompulsif ASG'nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,392$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 164: Çocukların Cinsiyetine Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,7143	,6111	-1,892	150	,060
Erkek	89	,9139	,6605			

Kişilerarası duyarlılık ASG'nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,892$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 165: Çocukların Cinsiyetine Göre Depresyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,7534	,5153	-1,412	150	,160
Erkek	89	,8928	,6527			

Depresyon ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,412$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 166: Çocukların Cinsiyetine Göre Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,5571	,4350	-2,168	150	,024*
Erkek	89	,7449	,5819			

Anksiyete ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($t=-2,168$ $sd=150$ $p=0.024$ $p<.05$). Kız çocuğu olan anne ve babaların ($\bar{X} = ,5571$) anksiyete ASG PBD’nin erkek çocuğu olan ($\bar{X} = ,7449$) anne ve babalara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 167: Çocukların Cinsiyetine Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,7328	,5900	-1,369	150	,173
Erkek	89	,8764	,6679			

Öfke – düşmanlık ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,369$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 168: Çocukların Cinsiyetine Göre Fobik Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,4218	,4274	,034	150	,973
Erkek	89	,4189	,5528			

Fobik anksiyete ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=,034$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 169: Çocukların Cinsiyetine Göre Paranoid Düşünce ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,6640	,4941	-2,768	150	,004*
Erkek	89	,9438	,6858			

Paranoid düşünce ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($t=-2,768$ $sd=150$ $p=0.004$ $p<.005$). Kız çocuğu olan anne ve babaların ($\bar{X}=,6640$) paranoid düşünce ASG PBD’nin erkek çocuğu olan ($\bar{X}=,9438$) anne ve babalara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 170: Çocukların Cinsiyetine Göre PBD’nin Psikotizm ASG Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,4857	,4547	-1,372	150	,172
Erkek	89	,6045	,5707			

Psikotizm ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,372$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 171: Çocukların Cinsiyetine Göre Ek Maddeler ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,8141	,5666	-,621	150	,535
Erkek	89	,8732	,5860			

Ek maddeler ASG’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,621$ $sd=150$ $p>.05$).

Tablo 172: Çocukların Cinsiyetine Göre GSO’nun Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	,6790	,4142	-1,755	150	,081
Erkek	89	,8180	,5230			

GSO’nda çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların PBD arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-1,755$ $sd=150$ $p>.05$).

3.4.6. Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocuk sayısına göre PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 173: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,8547	,6228	Gruplar Arası	,596	2	,298	,792	,455
İki çocuk	86	,8450	,6517	Grup İçi	55,988	149	,376		
Üç ve üstü	23	,6739	,4043	Genel	56,584	151			
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, somatizasyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 792 p>.05].

Tablo 174: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	1,0605	,6870	Gruplar Arası	1,297	2	,648	1,820	,166
İki çocuk	86	,8965	,5884	Grup İçi	53,098	149	,356		
Üç ve üstü	23	,7870	,4181	Genel	54,395	151			
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, obsesif-kompulsif ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=1, 820 p>.05].

Tablo 175: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,9173	,7379	Gruplar Arası	,470	2	,235	,560	,573
İki çocuk	86	,8049	,6372	Grup İçi	62,542	149	,420		
Üç ve üstü	23	,7681	,4842	Genel	63,012	151			
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 560 p>.05].

Tablo 176: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,9034	,6399	Gruplar Arası	,478	2	,239	,657	,520
İki çocuk	86	,8301	,6083	Grup İçi	54,190	149	,364		
Üç ve üstü	23	,7258	,5017	Genel	54,668	151			
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre depresyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 657 p>.05].

Tablo 177: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,6698	,5171	Gruplar Arası	8,235	2	4,117	,143	,866
İki çocuk	86	,6802	,5606	Grup İçi	42,753	149	,287		
Üç ve üstü	23	,6130	,4674	Genel	42,836	151			
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=, 143 p>.05].

Tablo 178: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,8062	,6341	Gruplar Arası	8,868	2	4,434	,107	,898
İki çocuk	86	,8353	,6570	Grup İçi	61,509	149	,413		
Üç ve üstü	23	,7681	,6004	Genel	61,598	151			
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, öfke-düşmanlık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=, 107 p>.05].

Tablo 179: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,4784	,6020	Gruplar Arası	,221	2	,111	,434	,649
İki çocuk	86	,4037	,4777	Grup İçi	37,992	149	,255		
Üç ve üstü	23	,3727	,3918	Genel	38,214	151			
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, fobik anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(19, 50)=, 434 p>.05].

Tablo 180: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,8643	,7148	Gruplar Arası	7,994	2	3,997	,100	,905
İki çocuk	86	,8140	,5932	Grup İçi	59,332	149	,398		
Üç ve üstü	23	,8116	,6016	Genel	59,412	151			
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, paranoid düşünce ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=, 100 p>.05].

Tablo 181: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Psicotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,5581	,5969	Gruplar Arası	6,631	2	3,315	,001	,999
İki çocuk	86	,5535	,5239	Grup İçi	41,995	149	,282		
Üç ve üstü	23	,5565	,4099	Genel	41,996	151			
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, psicotizm ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=, 001 p>.05].

Tablo 182: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,7874	,5802	Gruplar Arası	,248	2	,124	,369	,692
İki çocuk	86	,8654	,6019	Grup İçi	50,007	149	,336		
Üç ve üstü	23	,9006	,4805	Genel	50,254	151			
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre ek maddeler ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(19, 50)=, 369 p>.05$].

Tablo 183: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Genel Semptom Ortalaması Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	,7990	,5464	Gruplar Arası	,157	2	7,830	,331	,719
İki çocuk	86	,7580	,4832	Grup İçi	35,266	149	,237		
Üç ve üstü	23	,6971	,3617	Genel	35,422	151			
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 00)=, 331 p>.05$].

3.4.7. Eğitim Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın eğitim durumuna göre alt semptom grupları PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş, farklılık önemli olduğunda "Bonferroni" ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 184: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,9833	,7226	Gruplar Arası	1,991	6	,332	,882	,510
Okur yazar	4	1,0625	,2394	Grup İçi	54,593	145	,377		
İlkokul mezunu	44	,9167	,6321	Genel	56,584	151			
Ortaokul mezunu	24	,8993	,6783						
Lise mezunu	55	,7348	,6180						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,7652	,4546						
Lisans mezunu	9	,5556	,4841						
Toplam	152	,8218	,6122						

Eğitim durumuna göre, somatizasyon ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 882 p>.05$].

Tablo 185: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,9800	,9471	Gruplar Arası	1,103	6	,184	,500	,808
Okur yazar	4	,9250	,3304	Grup İçi	53,292	145	,368		
İlkokul mezunu	44	,9977	,6610	Genel	54,395	151			
Ortaokul mezunu	24	,9333	,5435						
Lise mezunu	55	,8345	,5835						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	1,1091	,6348						
Lisans mezunu	9	,8667	,4153						
Toplam	152	,9263	,6002						

Eğitim durumuna göre, obsesif-kompulsif ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 500 p>.05$].

Tablo 186: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	1,1556	,9382	Gruplar Arası	4,940	6	,823	2,056	,062
Okur yazar	4	1,3056	,4659	Grup İçi	58,072	145	,400		
İlkokul mezunu	44	,9545	,6586	Genel	63,012	151			
Ortaokul mezunu	24	,9630	,7309						
Lise mezunu	55	,7030	,6029						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,6768	,5103						
Lisans mezunu	9	,4568	,3015						
Toplam	152	,8311	,6460						

Eğitim durumuna göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 67)=2, 056 p>.05].

Tablo 187: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	1,0923	1,0553	Gruplar Arası	2,680	6	,447	1,246	,286
Okur yazar	4	,9615	,6106	Grup İçi	51,987	145	,359		
İlkokul mezunu	44	,9178	,6230	Genel	54,668	151			
Ortaokul mezunu	24	,9744	,6458						
Lise mezunu	55	,6699	,5009						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,8741	,5059						
Lisans mezunu	9	,8205	,7092						
Toplam	152	,8350	,6017						

Eğitim durumuna göre, depresyon ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1, 246 p>.05].

Tablo 188: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,7000	,9721	Gruplar Arası	1,288	6	,215	,749	,611
Okur yazar	4	,8750	,4646	Grup İçi	41,547	145	,287		
İlkokul mezunu	44	,7318	,5874	Genel	42,836	151			
Ortaokul mezunu	24	,7583	,5532						
Lise mezunu	55	,6073	,4745						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,6091	,4437						
Lisans mezunu	9	,4333	,3742						
Toplam	152	,6671	,5326						

Eğitim durumuna göre, anksiyete ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 749$ $p>.05$].

Tablo 189: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,7667	1,0382	Gruplar Arası	4,543	6	,757	1,924	,081
Okur yazar	4	1,3750	,6989	Grup İçi	57,055	145	,393		
İlkokul mezunu	44	,9811	,7507	Genel	61,598	151			
Ortaokul mezunu	24	,8889	,6288						
Lise mezunu	55	,6788	,5249						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,7727	,4846						
Lisans mezunu	9	,5000	,3005						
Toplam	152	,8169	,6387						

Eğitim durumuna göre, öfke-düşmanlık ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1, 924$ $p>.05$].

Tablo 190: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,4857	1,0081	Gruplar Arası	4,071	6	,678	2,881	,011*
Okur yazar	4	,7500	,5265	Grup İçi	34,143	145	,235		
İlkokul mezunu	44	,4286	,5165	Genel	38,214	151			
Ortaokul mezunu	24	,6964	,5334						
Lise mezunu	55	,3662	,4465						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,1299	,1623						
Lisans mezunu	9	,1429	,1597						
Toplam	152	,4201	,5031						

Eğitim durumlarına göre fobik anksiyete ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 10)=2, 881$ $p=0.011$ $p<.05$] olduğundan eğitim durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 191: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Eğitim grup	(J) Eğitim grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Ortaokul mezunu	Okuma yazma bilmiyor	,2107	,2385	1,000
	Okur yazar	-5,3571	,2621	1,000
	İlkokul mezunu	,2679	,1231	,656
	Lise mezunu	,3302	,1187	,129
	Yüksek okul yada önlisans mezunu	,5666*	,1767	,035
	Lisans mezunu	,5536	,1897	,086

* $p<0.05$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre ortaokul mezunu ($\bar{X}=, 6964$) anne ve babaların yüksek okul ya da önlisans programı mezunu olan ($\bar{X}=, 1299$) anne ve babalara göre; fobik anksiyete ASG PBD'nin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. ($p<.05$).

Tablo 192: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,8667	1,2156	Gruplar Arası	1,071	6	,179	,444	,848
Okur yazar	4	1,0417	,8647	Grup İçi	58,341	145	,402		
İlkokul mezunu	44	,8598	,6046	Genel	59,412	151			
Ortaokul mezunu	24	,9375	,7768						
Lise mezunu	55	,7848	,5525						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,6364	,4584						
Lisans mezunu	9	,7593	,5008						
Toplam	152	,8279	,6273						

Eğitim durumuna göre, paranoid düşünce ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 444$ $p>.05$].

Tablo 193: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,6600	1,0854	Gruplar Arası	2,776	6	,463	1,711	,122
Okur yazar	4	,9000	,6880	Grup İçi	39,220	145	,270		
İlkokul mezunu	44	,5205	,4972	Genel	41,996	151			
Ortaokul mezunu	24	,7958	,6702						
Lise mezunu	55	,5091	,4373						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,3364	,3139						
Lisans mezunu	9	,4222	,3193						
Toplam	152	,5553	,5274						

Eğitim durumuna göre, psikotizm ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1, 711$ $p>.05$].

Tablo 194: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,8857	,7171	Gruplar Arası	1,453	6	,242	,719	,635
Okur yazar	4	1,1071	,5990	Grup İçi	48,802	145	,337		
İlkokul mezunu	44	,8766	,5610	Genel	50,254	151			
Ortaokul mezunu	24	1,0060	,6838						
Lise mezunu	55	,7740	,5200						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,7143	,6881						
Lisans mezunu	9	,7778	,5056						
Toplam	152	,8487	,5769						

Eğitim durumuna göre, ek maddeler ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 719 p>.05$].

Tablo 195: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	,8733	,9034	Gruplar Arası	1,750	6	,292	1,256	,281
Okur yazar	4	1,0139	,3344	Grup İçi	33,672	145	,232		
İlkokul mezunu	44	,8265	,4958	Genel	35,422	151			
Ortaokul mezunu	24	,8894	,5672						
Lise mezunu	55	,6663	,4278						
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	,6899	,3560						
Lisans mezunu	9	,5790	,3458						
Toplam	152	,7604	,4843						

Eğitim durumuna göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1, 256 p>.05$].

3.4.8. Anne ve Babanın İş Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın iş durumuna göre alt semptom grupları PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 196: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,9180	,5944	Gruplar Arası Grup İçi Genel	4,114	8	,514	1,402	,201
İşsiz	6	,9306	,4984		52,470	143	,367		
Düzenli işi yok	3	1,0278	,9730		56,584	151			
Kamu memur	29	,5517	,4658						
Kamu işçi	6	,5000	,1900						
İşçi	6	,7222	,5128						
Özel sektör	7	,7381	,4675						
Serbest	26	,9071	,7533						
Emekli	8	1,0208	,8507						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların iş durumuna göre, somatizasyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 402 p>.05].

Tablo 197: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,9344	,5825	Gruplar Arası Grup İçi Genel	3,980	8	,497	1,411	,197
İşsiz	6	,8333	,2805		50,415	143	,353		
Düzenli işi yok	3	1,3667	,4041		54,395	151			
Kamu memur	29	,7759	,6722						
Kamu işçi	6	,5833	,3971						
İşçi	6	,7833	,5947						
Özel sektör	7	,7714	,3251						
Serbest	26	1,0923	,6468						
Emekli	8	1,2750	,6585						
Toplam	152	,9263	,6002						

İş durumuna göre, obsesif-kompulsif ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 411 p>.05].

Tablo 198: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,8561	,6805	Gruplar Arası	4,531	8	,566	1,385	,208
İşsiz	6	,8704	,5039	Grup İçi	58,480	143	,409		
Düzenli işi yok	3	1,3704	,6120	Genel	63,012	151			
Kamu memur	29	,5709	,5832						
Kamu işçi	6	,4815	,4313						
İşçi	6	,9815	,5462						
Özel sektör	7	,9841	,5307						
Serbest	26	,9829	,7435						
Emekli	8	,8750	,4176						
Toplam	152	,8311	,6460						

İş durumuna göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 385 p>.05].

Tablo 199: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,8777	,5979	Gruplar Arası	3,729	8	,466	1,309	,244
İşsiz	6	,7179	,2465	Grup İçi	50,939	143	,356		
Düzenli işi yok	3	1,3333	,4700	Genel	54,668	151			
Kamu memur	29	,6923	,6286						
Kamu işçi	6	,3974	,4053						
İşçi	6	,7436	,6682						
Özel sektör	7	,6593	,2941						
Serbest	26	,9793	,6974						
Emekli	8	1,0096	,5273						
Toplam	152	,8350	,6017						

İş durumuna göre, depresyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 309 p>.05].

Tablo 200: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,6869	,4975	Gruplar Arası	3,007	8	,376	1,350	,224
İşsiz	6	,6667	,3724	Grup İçi	39,828	143	,279		
Düzenli işi yok	3	,9667	,4041	Genel	42,836	151			
Kamu memur	29	,5000	,4721						
Kamu işçi	6	,3000	,2098						
İşçi	6	,7500	,5683						
Özel sektör	7	,5286	,3147						
Serbest	26	,8038	,6083						
Emekli	8	,9000	,9289						
Toplam	152	,6671	,5326						

İş durumuna göre, anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 350 p>.05].

Tablo 201: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,8005	,6741	Gruplar Arası	3,904	8	,488	1,209	,298
İşsiz	6	,7778	,7577	Grup İçi	57,694	143	,403		
Düzenli işi yok	3	1,1111	,3469	Genel	61,598	151			
Kamu memur	29	,6552	,5738						
Kamu işçi	6	,4722	,2670						
İşçi	6	,6667	,6667						
Özel sektör	7	,7857	,5066						
Serbest	26	1,0705	,6867						
Emekli	8	1,0208	,5595						
Toplam	152	,8169	,6387						

İş durumuna göre, öfke-düşmanlık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 209 p>.05].

Tablo 202: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	
Çalışmıyor	61	,4052	,4474	Gruplar Arası	3,712	8	,464	1,923	,061	
İşsiz	6	,5476	,3309		Grup İçi	34,502	143			,241
Düzenli işi yok	3	,6190	8,248		Genel	38,214	151			
Kamu memur	29	,2709	,3805							
Kamu işçi	6	9,524	7,377							
İşçi	6	,1667	,2103							
Özel sektör	7	,3673	,3582							
Serbest	26	,6264	,7023							
Emekli	8	,7143	,8045							
Toplam	152	,4201	,5031							

İş durumuna göre, fobik anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(1, 94)=1, 923 p>.05$].

Tablo 203: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	
Çalışmıyor	61	,7596	,5222	Gruplar Arası	5,324	8	,666	1,759	,090	
İşsiz	6	,6944	,6184		Grup İçi	54,088	143			,378
Düzenli işi yok	3	1,3889	,6939		Genel	59,412	151			
Kamu memur	29	,6322	,5125							
Kamu işçi	6	,6389	,4763							
İşçi	6	1,0000	1,0541							
Özel sektör	7	,8333	,3469							
Serbest	26	1,0641	,8193							
Emekli	8	1,1875	,6868							
Toplam	152	,8279	,6273							

İş durumuna göre, paranoid düşünce ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(1, 94)=1, 759 p>.05$].

Tablo 204: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,5016	,4173	Gruplar Arası	3,723	8	,465	1,739	,094
İşsiz	6	,5167	,2483	Grup İçi	38,273	143	,268		
Düzenli işi yok	3	1,1333	1,2097	Genel	41,996	151			
Kamu memur	29	,4414	,4371						
Kamu işçi	6	,2833	,2858						
İşçi	6	,5833	,6369						
Özel sektör	7	,4429	,3994						
Serbest	26	,7500	,6813						
Emekli	8	,8375	,7782						
Toplam	152	,5553	,5274						

İş durumuna göre, psikotizm ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 739 p>.05].

Tablo 205: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,8852	,5532	Gruplar Arası	3,943	8	,493	1,522	,154
İşsiz	6	,8333	,3771	Grup İçi	46,311	143	,324		
Düzenli işi yok	3	1,5714	,7423	Genel	50,254	151			
Kamu memur	29	,6355	,5860						
Kamu işçi	6	,7857	,3097						
İşçi	6	,8095	,7911						
Özel sektör	7	,7551	,4182						
Serbest	26	,8681	,5756						
Emekli	8	1,1786	,7153						
Toplam	152	,8487	,5769						

İş durumuna göre, ek maddeler ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 522 p>.05].

Tablo 206: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	,7741	,4468	Gruplar Arası Grup İçi Genel	3,333	8	,417	1,857	,071
İşsiz	6	,7444	,1282		32,090	143	,224		
Düzenli işi yok	3	1,2111	,4938		35,422	151			
Kamu memur	29	,5778	,4567						
Kamu işçi	6	,4407	,2528						
İşçi	6	,7222	,5210						
Özel sektör	7	,6794	,2618						
Serbest	26	,9137	,6005						
Emekli	8	1,0014	,6093						
Toplam	152	,7604	,4843						

İş durumuna göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(1, 94)=1, 857 p>.05].

3.4.9. Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın gelir durumuna göre PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Ortalamalar arasındaki farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 207: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	1,0980	,5638	Gruplar Arası Grup İçi Genel	3,442	7	,492	1,332	,239
200-300 milyon	17	,6863	,6377		53,142	144	,369		
300-400 milyon	17	,9804	,7892		56,584	151			
400-500 milyon	32	,7552	,6790						
500-700 milyon	19	,8947	,5284						
700-900 milyon	15	,9222	,6264						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,6731	,4678						
1, 2 milyardan fazla	9	,6019	,4035						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, somatizasyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=1, 332 p>.05].

Tablo 208: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	1,0647	,7339	Gruplar Arası	1,536	7	,219	,598	,757
200-300 milyon	17	1,0059	,5190						
300-400 milyon	17	,9765	,7637	Grup İçi Genel	52,858	144	,367		
400-500 milyon	32	,8156	,6134						
500-700 milyon	19	,9895	,5322						
700-900 milyon	15	1,0333	,4203						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,8231	,6301						
1, 2 milyardan fazla	9	,8000	,4243						
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, obsesif-kompulsif ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 598 p>.05].

Tablo 209: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	1,1373	,9116	Gruplar Arası	5,104	7	,729	1,813	,089
200-300 milyon	17	,9673	,5621						
300-400 milyon	17	1,0261	,7239	Grup İçi Genel	57,907	144	,402		
400-500 milyon	32	,8056	,6298						
500-700 milyon	19	,8304	,5498						
700-900 milyon	15	,7778	,4969						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,5940	,5568						
1, 2 milyardan fazla	9	,4938	,5274						
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=1, 813 p>.05].

Tablo 210: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	1,0317	,7389	Gruplar Arası	2,001	7	,286	,781	,604
200-300 milyon	17	,8778	,5023	Grup İçi	52,667	144	,366		
300-400 milyon	17	,9548	,7313	Genel	54,668	151			
400-500 milyon	32	,7861	,6479						
500-700 milyon	19	,7854	,5673						
700-900 milyon	15	,9385	,5533						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,6716	,5463						
1, 2 milyardan fazla	9	,7350	,3127						
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, depresyon ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 781 p>.05].

Tablo 211: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,7824	,6435	Gruplar Arası	1,446	7	,207	,719	,656
200-300 milyon	17	,7824	,4142	Grup İçi	41,390	144	,287		
300-400 milyon	17	,7471	,5970	Genel	42,836	151			
400-500 milyon	32	,6437	,6677						
500-700 milyon	19	,6263	,4293						
700-900 milyon	15	,7200	,4663						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,4923	,4078						
1, 2 milyardan fazla	9	,6667	,4975						
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 719 p>.05].

Tablo 212: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,9020	,8251	Gruplar Arası	4,669	7	,667	1,687	,117
200-300 milyon	17	1,1765	,8343	Grup İçi	56,929	144	,395		
300-400 milyon	17	,7549	,6211	Genel	61,598	151			
400-500 milyon	32	,8125	,6500						
500-700 milyon	19	,8596	,5100						
700-900 milyon	15	,9111	,6295						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,5641	,4112						
1, 2 milyardan fazla	9	,5926	,3829						
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, öfke-düşmanlık ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=1, 687 p>.05].

Tablo 213: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,6891	,6211	Gruplar Arası	3,616	7	,517	2,150	,042*
200-300 milyon	17	,4706	,3772	Grup İçi	34,598	144	,240		
300-400 milyon	17	,5630	,5986	Genel	38,214	151			
400-500 milyon	32	,4955	,6295						
500-700 milyon	19	,2481	,3153						
700-900 milyon	15	,3619	,4247						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,2802	,3801						
1, 2 milyardan fazla	9	,1429	,1597						
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, fobik anksiyete ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli [F(2, 01)=2, 150 p=0.004 p<.005] olduğundan gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde en yüksek fobik anksiyete ASG PBD'nin, aylık geliri 200 milyon TL altı olan (\bar{X} =, 6891) anne ve babalarda olduğu görülmüştür. En düşük PBD'ne aylık geliri 1.2 milyar TL'den fazla olan (\bar{X} =, 1429) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 214: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	1,0490	,8160	Gruplar Arası	2,733	7	,390	,992	,440
200-300 milyon	17	,9020	,5684						
300-400 milyon	17	,9020	,7097	Grup İçi Genel	56,680	144	,394		
400-500 milyon	32	,8229	,7736						
500-700 milyon	19	,7719	,5277						
700-900 milyon	15	,9111	,4448						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,7115	,4820						
1, 2 milyardan fazla	9	,4630	,2860						
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, paranoid düşünce ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 992 p>.05].

Tablo 215: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,7118	,6651	Gruplar Arası	1,935	7	,276	,994	,438
200-300 milyon	17	,6294	,5871						
300-400 milyon	17	,5235	,6026	Grup İçi Genel	40,061	144	,278		
400-500 milyon	32	,6719	,6254						
500-700 milyon	19	,4421	,4073						
700-900 milyon	15	,5267	,3955						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,4615	,4060						
1, 2 milyardan fazla	9	,3222	,1716						
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, psikotizm ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 994 p>.05].

Tablo 216: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,9160	,5299	Gruplar Arası	2,048	7	,293	,874	,529
200-300 milyon	17	,8992	,4732	Grup İçi	48,207	144	,335		
300-400 milyon	17	,9748	,7341	Genel	50,254	151			
400-500 milyon	32	,7366	,6421						
500-700 milyon	19	,9925	,5724						
700-900 milyon	15	,9238	,5396						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,6758	,4546						
1, 2 milyardan fazla	9	,8571	,6701						
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, ek maddeler ASG PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 874 p>.05].

Tablo 217: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	,9431	,5989	Gruplar Arası	1,790	7	,256	1,095	,370
200-300 milyon	17	,8373	,4187	Grup İçi	33,632	144	,234		
300-400 milyon	17	,8484	,6253	Genel	35,422	151			
400-500 milyon	32	,7375	,5670						
500-700 milyon	19	,7462	,3932						
700-900 milyon	15	,8126	,3446						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	,6034	,3992						
1, 2 milyardan fazla	9	,5815	,2338						
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 01)=1, 095 p>.05].

3.4.10. Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yerleşim yeri durumuna göre PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş, farklılık önemli olduğunda "Bonferroni" ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 218: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,0556	,7917	Gruplar Arası	,875	3	,292	,775	,510
Kasaba ilçe	43	,7442	,4867	Grup İçi	55,709	148	,376		
Şehir	40	,7938	,6080	Genel	56,584	151			
Büyükşehir	60	,8611	,6680						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, somatizasyon ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(8, 53)=, 775 p>.05].

Tablo 219: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,2111	,8373	Gruplar Arası	2,918	3	,973	2,797	,042*
Kasaba ilçe	43	,7535	,5461	Grup İçi	51,477	148	,348		
Şehir	40	,8750	,5990	Genel	54,395	151			
Büyükşehir	60	1,0417	,5726						
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, obsesif-kompulsif ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli [F(2, 60)=2, 797 p=0.042 p<.05] olduğundan gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde yaşamını en uzun süre kasaba ya da ilçede geçiren anne ve babaların (\bar{X} =, 7535) diğer gruplardan daha düşük obsesif-kompulsif ASG PBD'nin olduğu görülmüştür. En yüksek PBD'ne yaşamını en uzun süre köyde geçiren (\bar{X} =1, 2111) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 220: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,3086	,6592	Gruplar Arası	2,301	3	,767	1,870	,137
Kasaba ilçe	43	,7571	,7202	Grup İçi	60,711	148	,410		
Şehir	40	,8167	,6491	Genel	63,012	151			
Büyükşehir	60	,8222	,5677						
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 870 p>.05].

Tablo 221: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,1111	,8259	Gruplar Arası	2,310	3	,770	2,176	,093
Kasaba ilçe	43	,7084	,5456	Grup İçi	52,358	148	,354		
Şehir	40	,7519	,5468	Genel	54,668	151			
Büyükşehir	60	,9397	,6208						
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, depresyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=2, 176 p>.05].

Tablo 222: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	,9889	,7339	Gruplar Arası	2,058	3	,686	2,490	,063
Kasaba ilçe	43	,5674	,4412	Grup İçi	40,777	148	,276		
Şehir	40	,5800	,4757	Genel	42,836	151			
Büyükşehir	60	,7483	,5745						
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=2, 490 p>.05].

Tablo 223: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,1667	,8165	Gruplar Arası	2,096	3	,699	1,738	,162
Kasaba ilçe	43	,6783	,5325	Grup İçi	59,502	148	,402		
Şehir	40	,8083	,7117	Genel	61,598	151			
Büyükşehir	60	,8694	,6176						
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, öfke-düşmanlık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 738 p>.05].

Tablo 224: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	,6984	,7904	Gruplar Arası	,989	3	,330	1,311	,273
Kasaba ilçe	43	,4518	,4570	Grup İçi	37,224	148	,252		
Şehir	40	,3429	,4178	Genel	38,214	151			
Büyükşehir	60	,4071	,5312						
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, fobik anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 311 p>.05].

Tablo 225: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,2963	,9493	Gruplar Arası	4,141	3	1,380	3,696	,013*
Kasaba ilçe	43	,6938	,5669	Grup İçi	55,271	148	,373		
Şehir	40	,7000	,4851	Genel	59,412	151			
Büyükşehir	60	,9389	,6560						
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, paranoid düşünce ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuş [F(2, 60)=3, 696 p=0.013 p<.05] ve gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 226: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Yer	(J) Yaşanan Yer	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Köy	Kasaba ya da ilçe	,6025*	,2240	,048
	Şehir	,5963	,2255	,054
	Büyükşehir ya da yurtdışında	,3574	,2184	,624

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; yaşamını en uzun süre köyde geçiren ($\bar{X}=1, 2963$) anne ve babaların paranoid düşünce ASG PBD'nin, yaşamını en uzun süre kasaba ya da ilçede geçiren ($\bar{X}=, 6938$ $p=0.048$ $p<.05$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur .

Tablo 227: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	,8222	,8012	Gruplar Arası	1,315	3	,438	1,594	,193
Kasaba ilçe	43	,5558	,4807	Grup İçi	40,681	148	,275		
Şehir	40	,4350	,3984	Genel	41,996	151			
Büyükşehir	60	,5950	,5771						
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, psikotizm ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 60)=1, 594$ $p>.05$].

Tablo 228: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,0635	,6551	Gruplar Arası	1,483	3	,494	1,500	,217
Kasaba ilçe	43	,7176	,5286	Grup İçi	48,772	148	,330		
Şehir	40	,8321	,5195	Genel	50,254	151			
Büyükşehir	60	,9214	,6254						
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, ek maddeler ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 60)=1, 500$ $p>.05$].

Tablo 229: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	1,0691	,6971	Gruplar Arası	1,586	3	,529	2,313	,078
Kasaba ilçe	43	,6687	,4401	Grup İçi	33,836	148	,229		
Şehir	40	,6992	,4451	Genel	35,422	151			
Büyükşehir	60	,8206	,4886						
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=2, 313 p>.05].

3.4.11. Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum

Bozukluklarına Göre PBD Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocuklukta yaşadığı uyum bozukluğu durumuna göre PBD'nin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Farklılık önemli olduğunda “Bonferroni” ileri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 230: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,6080	,4433	Gruplar Arası	6,927	6	1,155	3,371	,004*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,7000	,5148	Grup İçi	49,657	145	,342		
Duygusal bozukluk Birden fazla duygusal bozukluk	34	,7010	,4864	Genel	56,584	151			
Davranış bozukluğu	7	1,4405	1,0066						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,9417	,6906						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0753	,6863						
Toplam	152	,8218	,6122						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, somatizasyon ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 10)=3, 371 p=0.004 p<.005]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 231: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Somatizasyon ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Bozukluk	(J) Yaşanan Bozukluk	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Problem yok	Duygusal bozukluk belirtisi	-9,1975	,1624	1,000
	Duygusal bozukluk	-9,2956	,1509	1,000
	Birden fazla duygusal bozukluk	-,1883	,1781	1,000
	Davranış bozukluğu	-,8325*	,2482	,021
	Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	-,3336	,2166	1,000
	Duygusal ve davranış bozukluğu	-,4672	,1540	,060

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; çocukluk döneminde davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1, 4405$) anne ve babaların somatizasyon ASG PBD'nin, problem yaşamayan ($\bar{X}=, 6080$ p=0.021 p<.05) anne ve babalardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 232: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,6259	,5111	Gruplar Arası	6,213	6	1,035	3,116	,007*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,6960	,4826						
Duygusal bozukluk	34	1,0029	,5579	Grup İçi	48,182	145	,332		
Birden fazla duygusal bozukluk	18	1,0722	,4470						
Davranış bozukluğu	7	1,1714	,9032	Genel	54,395	151			
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,9500	,5503						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,1419	,6956						
Toplam	152	,9263	,6002						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, obsesif-kompulsif ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 10)=3, 116$ $p=0.007$ $p<.01$] olduğundan gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 233: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Obsesif-Kompulsif ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Bozukluk	(J) Yaşanan Bozukluk	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Problem yok	Duygusal bozukluk belirtisi	-7,0074	,1600	1,000
	Duygusal bozukluk	-,3770	,1486	,257
	Duygusal ve davranış bozukluğu	-,5160*	,1517	,018

* $p<0.05$

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1, 1419$) anne ve babaların obsesif-kompulsif ASG PBD'nin, problem yaşamayan ($\bar{X}=, 6259$ $p=0.018$ $p<.05$) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur .

Tablo 234: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Kişilerarası Duyarlılık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,6379	,5483	Gruplar Arası	5,635	6	,939	2,373	,032*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,6000	,4547	Grup İçi	57,377	145	,396		
Duygusal bozukluk	34	,7484	,6239	Genel	63,012	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	,9877	,5976						
Davranış bozukluğu	7	1,0159	,7709						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,9889	,7580						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0932	,7515						
Toplam	152	,8311	,6460						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, kişilerarası duyarlılık ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli olduğundan [$F(2, 10)=2, 373$

$p=0.032$ $p<.05$] gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçlarında; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde çocukluğunda problem yaşamayan anne ve babaların ($\bar{X}=, 6379$) diğer gruplardan daha düşük kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin olduğu görülmüştür. En yüksek PBD'ne çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1, 0932$) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 235: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Depresyon ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,6211	,5676	Gruplar Arası	4,859	6	,810	2,357	,033*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,5938	,4234	Grup İçi	49,809	145	,344		
Duygusal bozukluk	34	,8394	,5859	Genel	54,668	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	1,0043	,4960						
Davranış bozukluğu	7	,9890	,7569						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,9308	,7798						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0471	,6508						
Toplam	152	,8350	,6017						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, depresyon ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli [$F(2, 10)=2, 357$ $p=0.033$ $p<.05$] olduğundan gruplarının ikili karşılaştırılması yapılmıştır.

Yapılan Bonferroni testi sonuçlarında; farklılığı oluşturan gruplar belirlenememiştir. Ortalamalar incelendiğinde çocukluğunda problem yaşamayan anne ve babaların ($\bar{X}=, 6211$) diğer gruplardan daha düşük depresyon ASG PBD'nin olduğu görülmüştür. En yüksek PBD'ne çocukluğunda duygusal ve davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1, 0471$) anne ve babaların sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 236: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,4296	,4056	Gruplar Arası	6,205	6	1,034	4,094	,001*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,4120	,3127	Grup İçi	36,630	145	,253		
Duygusal bozukluk	34	,6853	,4937	Genel	42,836	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	,8611	,5181						
Davranış bozukluğu	7	1,0571	1,0212						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,6300	,5539						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	,8710	,5286						
Toplam	152	,6671	,5326						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli olduğundan [F(2, 10)=4, 094 p=0.001 p<.001] gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 237: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Bozukluk	(J) Yaşanan Bozukluk	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	P
Duygusal ve davranış bozukluğu	Problem yok	,4413*	,1323	,023
	Duygusal bozukluk belirtisi	,4590*	,1351	,018
	Duygusal bozukluk	,1857	,1248	1,000
	Birden fazla duygusal bozukluk	9,8573	,1489	1,000
	Davranış bozukluğu	-,1862	,2103	1,000
	Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	,2410	,1828	1,000

Bonferroni testi sonuçlarına göre; çocukluğunda duygusal - davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların (\bar{X} =, 8710) anksiyete ASG PBD'nin, çocukluğunda duygusal bozukluk belirtisi olan (\bar{X} =, 4120 p<.05) anne babalar ile problem yaşamayan anne babalara (\bar{X} =, 4296 p<.05) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur .

Tablo 238: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Öfke-Düşmanlık ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,5617	,6170	Gruplar Arası	4,630	6	,772	1,964	,074
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,6133	,5828	Grup İçi	56,967	145	,393		
Duygusal bozukluk Birden fazla	34	,9069	,6929	Genel	61,598	151			
duygusal bozukluk	18	,8704	,5500						
Davranış bozukluğu	7	,8333	,6161						
Duygusal bozukluk belirtileri ve	10	1,0333	,4500						
davranış bozukluğu									
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0000	,6791						
Toplam	152	,8169	,6387						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, öfke-düşmanlık ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1,964 p>.05$].

Tablo 239: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,3175	,4181	Gruplar Arası	3,459	6	,576	2,405	,030*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,2971	,2472	Grup İçi	34,755	145	,240		
Duygusal bozukluk Birden fazla	34	,3908	,4736	Genel	38,214	151			
duygusal bozukluk	18	,5714	,5277						
Davranış bozukluğu	7	1,0000	1,0169						
Duygusal bozukluk belirtileri ve	10	,4143	,5850						
davranış bozukluğu									
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	,4240	,4942						
Toplam	152	,4201	,5031						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, fobik anksiyete ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [$F(2, 10)=2,405 p=0.030 p<.05$]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 240: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Fobik Anksiyete ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Bozukluk	(J) Yaşanan Bozukluk	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	P
Davranış bozukluğu	Problem yok	-,6825*	,2077	,027
	Duygusal bozukluk belirtisi	-,7029*	,2094	,021

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; çocukluk döneminde davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1,0000$) anne ve babaların fobik anksiyete ASG PBD'nin, çocukluk döneminde duygusal bozukluk belirtisi olan ($\bar{X}=,2971$ p=0.021 p<.05) anne ve babalar ve problem yaşamayan ($\bar{X}=,3175$ p=0.027 p<.05) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur .

Tablo 241: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,5247	,3021	Gruplar Arası	5,538	6	,923	2,484	,026*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,6333	,5292	Grup İçi	53,874	145	,372		
Duygusal bozukluk	34	,8922	,6235	Genel	59,412	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	,9537	,4878						
Davranış bozukluğu	7	1,0476	,9705						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,9000	,7036						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0323	,7703						
Toplam	152	,8279	,6273						

Anne ve babaların çocuklukta yaşadığı bozukluk durumuna göre, paranoid düşünce ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli olduğundan [F(2, 10)=2, 484 p=0.026 p<.05] gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 242: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Paranoid Düşünce ASG PBD Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaşanan Bozukluk	(J) Yaşanan Bozukluk	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
Problem yok	Duygusal ve davranış bozukluğu	-,5076*	,1605	,040

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçları incelendiğinde; çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan ($\bar{X}=1,0323$) anne ve babaların paranoid düşünce ASG PBD'nin, çocukluk döneminde problem yaşamayan ($\bar{X}=,5247$ p=0.040 p<.05) anne ve babalara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur .

Tablo 243: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Psikotizm ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,4000	,3199	Gruplar Arası	2,221	6	,370	1,349	,239
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,4360	,5007	Grup İçi	39,775	145	,274		
Duygusal bozukluk	34	,5706	,4707	Genel	41,996	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	,6944	,5493						
Davranış bozukluğu	7	,8571	,9998						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,5100	,6806						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	,6355	,5320						
Toplam	152	,5553	,5274						

Anne ve babaların çocuklukta yaşadığı bozukluk durumuna göre, psikotizm ASG PBD ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1,349 p>.05].

Tablo 244: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Ek Maddeler ASG PBD'nin Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,6349	,4986	Gruplar Arası	3,354	6	,559	1,728	,118
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,7086	,4674	Grup İçi	46,900	145	,323		
Duygusal bozukluk Birden fazla duygusal bozukluk	34	,8655	,5527	Genel	50,254	151			
Davranış bozukluğu	7	1,1429	,9331						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,8143	,7409						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	1,0000	,5594						
Toplam	152	,8487	,5769						

Anne ve babaların çocuklukta yaşadığı bozukluk durumuna göre, ek maddeler ASG PBD puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 10)=1, 728 p>.05].

Tablo 245: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre PBD'nin Genel Semptom Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	,5407	,3761	Gruplar Arası	4,138	6	,690	3,197	,006*
Duygusal bozukluk belirtisi	25	,5756	,3647	Grup İçi	31,284	145	,216		
Duygusal bozukluk Birden fazla duygusal bozukluk	34	,7611	,4455	Genel	35,422	151			
Davranış bozukluğu	7	1,0635	,8485						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	,8111	,6068						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	,9434	,4931						
Toplam	152	,7604	,4843						

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, GSO puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 10)=3, 197 p=0.000 p<.001]. Farklılık önemli olduğundan yeni bir yöntem ile gelir durumu gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 247 devamı

Depresyon	r	,589*	,797*	,737*								
	p	,000	,000	,000								
	n	152	152	152								
Anksiyete	r	,586*	,691*	,669*	,796*							
	p	,000	,000	,000	,000							
	n	152	152	152	152							
Öfke – Düşmanlık	r	,356*	,627*	,645*	,684*	,630*						
	p	,000	,000	,000	,000	,000						
	n	152	152	152	152	152						
Fobik Anksiyete	r	,351*	,476*	,532*	,556*	,558*	,443*					
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000					
	n	152	152	152	152	152	152					
Paranoid Düşünce	r	,405*	,711*	,656*	,691*	,604*	,587*	,504*				
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000				
	n	152	152	152	152	152	152	152				
Psikotizm	r	,403*	,623*	,638*	,682*	,676*	,552*	,627*	,668*			
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000			
	n	152	152	152	152	152	152	152	152			
Ek Maddeler	r	,581*	,646*	,563*	,700*	,668*	,479*	,449*	,628*	,588*		
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
	n	152	152	152	152	152	152	152	152	152		
GSO	r	,682*	,860*	,794*	,931*	,860*	,747*	,618*	,781*	,770*	,784*	
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	n	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152	
Sürekli Kaygı	r	,288*	,402*	,399*	,359*	,347*	,407*	,294*	,390*	,268*	,338*	,435*
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,001	,000	,000
	n	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152
Kontrol Odağı	r	-,081	-,129	,159	-,017	,001	-,044	,013	,042	,030	-,009	-,035
	p	,323	,113	,051	,837	,993	,594	,878	,611	,715	,908	,672
	n	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152

*p<0.001

Genel grubun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Somatizasyon ASG PBD ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,538$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,420$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,589$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 586$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 356$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 351$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 405$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 403$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 581$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 682$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 288$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 621$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 797$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 691$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 627$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 476$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 711$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 623$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 646$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 860$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 402$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 737$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 669$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 645$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 532$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 656$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 638$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 563$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 794$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 399$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 796$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 684$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 556$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 691$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 682$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 700$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 931$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 359$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 630$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 558$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 604$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 676$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 668$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 860$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 347$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 443$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 587$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 552$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 479$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 747$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 407$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 504$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 627$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 449$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 618$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 294$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 668$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 628$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 781$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 390$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 588$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 770$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 268$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ek maddeler ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 784$ $n=152$ $p<.001$). Ek maddeler ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Ek maddeler ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 338$ $n=152$ $p<.001$). Ek maddeler ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

GSO ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 435$ $n=152$ $p<.001$). GSO arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Tablo 248: Annelerin PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Anneler	Somatizasyon	Obsesif – Kompulsif	Kişilerarası Duyarlılık	Depresyon	Anksiyete	Öfke – Düşmanlık	Fobik Anksiyete	Paranoid Düşünce	Psikotizm	Ek Maddeler	GSO
Obsesif – Kompulsif	r ,561* p ,000 n 94										
Kişilerarası Duyarlılık	r ,501* p ,000 n 94	,633*									
Depresyon	r ,643* p ,000 n 94	,798*	,731*								
Anksiyete	r ,667* p ,000 n 94	,685*	,670*	,784*							
Öfke – Düşmanlık	r ,450* p ,000 n 94	,652*	,702*	,707*	,618*						
Fobik Anksiyete	r ,420* p ,000 n 94	,431*	,521*	,499*	,511*	,404*					
Paranoid Düşünce	r ,435* p ,000 n 94	,718*	,649*	,673*	,573*	,541*	,512*				
Psikotizm	r ,488* p ,000 n 94	,652*	,610*	,701*	,699*	,601*	,680*	,653*			
Ek Maddeler	r ,694* p ,000 n 94	,649*	,557*	,757*	,725*	,498*	,447*	,581*	,631*		
GSO	r ,759* p ,000 n 94	,856*	,794*	,936*	,866*	,757*	,581*	,750*	,790*	,815*	
Sürekli Kaygı	r ,370* p ,000 n 94	,462*	,543*	,485*	,477*	,565*	,306*	,479*	,404*	,392*	,551*
Kontrol Odağı	r -,005 p ,962 n 94	-,166 ,109 94	,149 ,152 94	-,094 ,370 94	-,051 ,622 94	-,127 ,223 94	-,042 ,685 94	-,002 ,981 94	,000 ,999 94	-,077 ,460 94	-,086 ,410 94

*p<0.001

Anne grubunun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; somatizasyon ASG PBD ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,561$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 501$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 643$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 667$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 450$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 420$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 435$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 488$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 694$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 759$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 370$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 633$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 798$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 685$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 652$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 431$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 718$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 652$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 649$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 856$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 462$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 731$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 670$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 702$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 521$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 649$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 610$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 557$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 794$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 543$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 784$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 707$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 499$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 673$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 701$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 757$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 936$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 485$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 618$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 511$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 573$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 699$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 725$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 866$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 477$ $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 404$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 541$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 601$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 498$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 757$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 565$ $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 512$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 680$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 447$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 581$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 306$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 653$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 581$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 750$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 479$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 631$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 790$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 404$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Ek maddeler ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 815$ $n=152$ $p<.001$). Ek maddeler ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Ek maddeler ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,392$ $n=152$ $p<.001$). Ek maddeler ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

GSO ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=,551$ $n=152$ $p<.001$). GSO arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Tablo 249: Babaların PBD İle Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Babalar	Somatizasyon	Obsesif – Kompulsif	Kişilerarası Duyarlılık	Depresyon	Anksiyete	Öfke – Düşmanlık	Fobik Anksiyete	Paranoid Düşünce	Psikotizm	Ek Maddeler	GSO
Obsesif – Kompulsif	r ,478** p ,000 n 58										
Kişilerarası Duyarlılık	r ,255 p ,054 n 58	,605** ,000									
Depresyon	r ,438** p ,001 n 58	,782** ,000	,755** ,000								
Anksiyete	r ,432** p ,001 n 58	,709** ,000	,653** ,000	,790** ,000							
Öfke – Düşmanlık	r ,241 p ,069 n 58	,590** ,000	,548** ,000	,689** ,000	,688** ,000						
Fobik Anksiyete	r ,218 p ,100 n 58	,575** ,000	,545** ,000	,660** ,000	,659** ,000	,528** ,000					
Paranoid Düşünce	r ,400*** p ,002 n 58	,724** ,000	,705** ,000	,756** ,000	,680** ,000	,655** ,000	,507** ,000				
Psikotizm	r ,273* p ,038 n 58	,583** ,000	,695** ,000	,661** ,000	,648** ,000	,467** ,000	,517** ,000	,705** ,000			
Ek Maddeler	r ,445** p ,000 n 58	,639** ,000	,569** ,000	,618** ,000	,590** ,000	,443** ,000	,469** ,000	,706** ,000	,508** ,000		
GSO	r ,529** p ,000 n 58	,865** ,000	,788** ,000	,916** ,000	,851** ,000	,745** ,000	,699** ,000	,862** ,000	,741** ,000	,741** ,000	
Sürekli Kaygı	r ,078 p ,561 n 58	,251 ,057	,105 ,434	,068 ,612	,037 ,781	,142 ,289	,264* ,045	,209 ,116	,008 ,950	,237 ,073	,165 ,216
Kontrol Odağı	r -,217 p ,102 n 58	-,056 ,677	,169 ,204	,132 ,323	,094 ,481	,089 ,504	,110 ,411	,118 ,377	,075 ,578	,098 ,462	,073 ,587

* $p<0.05$ ** $p<0.001$ *** $p<0.005$

Baba grubunun korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Somatizasyon ASG PBD ile obsesif-kompulsif ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 478$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça obsesif-kompulsif ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 438$ $n=152$ $p\leq.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 432$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 400$ $n=152$ $p<.005$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 273$ $n=152$ $p<.05$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 445$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Somatizasyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 529$ $n=152$ $p<.001$). Somatizasyon ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile kişilerarası duyarlılık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 605$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça kişilerarası duyarlılık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 782$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 709$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 590$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 575$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 724$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 583$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 639$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Obsesif-kompulsif ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 865$ $n=152$ $p<.001$). Obsesif-kompulsif ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile depresyon ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 755$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça depresyon ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 633$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 548$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 545$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 705$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 695$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 569$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Kişilerarası duyarlılık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 788$ $n=152$ $p<.001$). Kişilerarası duyarlılık ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 790$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 689$ $n=152$ $p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 660 n=152 p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 756 n=152 p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 661 n=152 p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 618 n=152 p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Depresyon ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 916 n=152 p<.001$). Depresyon ASG PBD arttıkça GSO'nun da arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile öfke-düşmanlık ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 688 n=152 p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça öfke-düşmanlık ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile fobik anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 659 n=152 p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 680 n=152 p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 648 n=152 p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 590 $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 851 $n=152$ $p<.001$). Anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile fobik -anksiyete ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 528 $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça fobik anksiyete ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 655 $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 467 $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 443 $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Öfke-düşmanlık ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 745 $n=152$ $p<.001$). Öfke-düşmanlık ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile paranoid düşünce ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 507 $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça paranoid düşünce ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=$, 517 $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 469$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 699$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Fobik anksiyete ASG PBD ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 264$ $n=152$ $p<.001$). Fobik anksiyete ASG PBD arttıkça sürekli kaygı düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile psikotizm ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 705$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça psikotizm ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 706$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Paranoid düşünce ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 862$ $n=152$ $p<.001$). Paranoid düşünce ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile ek maddeler ASG PBD arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 508$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça ek maddeler ASG PBD'nin de arttığı görülmüştür.

Psikotizm ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 741$ $n=152$ $p<.001$). Psikotizm ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

Ek maddeler ASG PBD ile GSO arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlıdır ($r=, 741$ $n=152$ $p<.001$). Ek maddeler ASG PBD arttıkça GSO'nın da arttığı görülmüştür.

3.5. Anne ve Babaların Sürekli Kaygı Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Anne ve babaların kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II)'nden elde edilen veriler cevap anahtarı gereğince puanlara dönüştürülmüştür.

Tablo 250: Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM TX-II) Puanlarına İlişkin Veriler

	Anne	Baba	Toplam
n	94	58	152
Ortalama	42,8511	41,6724	42,4013
Ss	6,7201	6,5945	6,6753
Minimum	23,00	21,00	21,00
Maksimum	57,00	61,00	61,00

Sürekli kaygı düzeylerinin genel grup ortalaması 42, 4013 (Ss±6, 6753)'tür. Kaygı düzeyleri ortalaması LeCompte ve LeCompte'un (1981) çalışması ($\bar{X}=42, 65$ Ss±7, 63) ile yakındır (Öner ve LeCompte, 1983: 6). Annelerin ortalaması 42, 8511 (Ss±6, 7201) babaların ortalaması 41, 6724 (Ss±6, 5945)'tür.

3.5.1. Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeyleri Nedir?

Sürekli Kaygı Envanteri sonuçlarına göre; anne ve babalara ait ortalama puanların yarım standart sapma altında ve üstünde değerlerle kesme noktaları oluşturulmuştur. Minimum puan ile alt kesme noktası arasında olanlar düşük kaygı düzeyi, üst kesme noktası ile maksimum puan arasında olanlar yüksek kaygı düzeyini oluşturmuştur. Arada kalanlar normal kaygı düzeyi olarak adlandırılmıştır.

Tablo 251: Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeylerinin Dağılımı

		Anne	Baba	Toplam
Düşük Kaygı Düzeyi	n	26	16	42
	Cinsiyet içi %	27,7%	27,6%	
	Toplam içinde %	17,1%	10,5%	27,6%
Normal Kaygı Düzeyi	n	34	31	65
	Cinsiyet içi %	36,2%	53,4%	
	Toplam içinde %	22,4%	20,4%	42,8%

Tablo 251 devamı

Yüksek Kaygı Düzeyi	n	34	11	45
	Cinsiyet içi %	36,2%	19,0%	
Toplam	Toplam içinde %	22,4%	7,2%	29,6%
	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8%	38,2%	100%

Annelerin %27, 7'sinin (n=26) düşük kaygı düzeyinin, %36, 2'sinin (n=34) normal kaygı düzeyinin ve %36, 2'sinin (n=34) yüksek kaygı düzeyinin; babaların %27, 6'sının (n=16) düşük kaygı düzeyinin, %53, 4'ünün (n=31) normal kaygı düzeyinin ve %19'unun (n=11) yüksek kaygı düzeyinin bulunduğu görülmüştür.

3.5.2. Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın sürekli kaygı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 252: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin "t" Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	42,8511	6,7201	1,058	150	,292
Erkek	58	41,6724	6,5945			

Cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli değildir ($t=1,058$ $sd=150$ $p>.05$).

3.5.3. Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşına durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 253: Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	41,7619	7,0704	Gruplar Arası Grup İçi Genel	450,958	4	112,739	2,640	,036*
30-34	40	41,4250	6,5158		6277,562	147	42,705		
35-39	47	42,6383	6,4283		6728,520	151			
40-44	29	41,2759	6,2957						
45+	15	47,3333	6,6081						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

*p<0.05

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur [F(2, 37)=2, 640 p<.05]. Farklılık önemli olduğundan yaş gruplarının ikili karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 254: Anne ve Babanın Yaşına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığın İkili Karşılaştırılması (Bonferroni)

(I) Yaş grup	(J) Yaş grup	Ortalama Farklılığı (I-J)	Standart hata	p
45 yaş ve üzeri	25-29	5,5714	2,2092	,127
	30-34	5,9083*	1,9785	,033
	35-39	4,6950	1,9379	,166
	40-44	6,0575*	2,0783	,041

*p<0.05

Yapılan ileri analiz Bonferroni testi sonuçlarına göre 45 ve üstü yaş grubu anne ve babaların sürekli kaygı düzeyinin (\bar{X} =47, 3333), 30-34 yaş grubu (\bar{X} =41, 4250) ve 40-44 yaş grubu (\bar{X} =41, 2759) anne ve babaların sürekli kaygı düzeyinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<.05).

3.5.4. Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın medeni durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 255: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	42,1866	6,2023	Gruplar Arası	129,128	3	43,043	,965	,411
Ayrı yaşıyor	6	41,1667	12,1230	Grup İçi	6599,391	148	44,590		
Boşanmış	9	45,7778	6,3596	Genel	6728,520	151			
Eş vefat etmiş	3	44,3333	14,5717						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, sürekli kaygı düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(8, 53)=, 965 p>.05].

3.5.5. Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın sürekli kaygı düzeylerinin çocukların cinsiyeti değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 256: Çocukların Cinsiyetine Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	41,4444	6,4503			
Erkek	89	43,0787	6,7844	-1,493	150	,138

Çocukların cinsiyetine göre anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli değildir (t=-1, 493 sd=150 p>.05).

3.5.6. Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babaların çocuk sayısına göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 257: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	42,4884	7,6978	Gruplar Arası Grup İçi Genel	45,027	2	22,514	,502	,606
İki çocuk	86	42,6977	6,3303		6683,492	149	44,856		
Üç ve üstü	23	41,1304	5,9871		6728,520	151			
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, sürekli kaygı düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(19, 50)=, 502 p>.05$].

3.5.7. Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın eğitim durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 258: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	46,2000	8,4676	Gruplar Arası Grup İçi Genel	265,323	6	44,220	,992	,433
Okur yazar	4	45,2500	11,0567		6463,197	145	44,574		
İlkokul mezunu	44	43,1818	6,7558		6728,520	151			
Ortaokul mezunu	24	40,2083	8,3405						
Lise mezunu	55	42,0727	5,9000						
Yüksek okul önlisans	11	43,3636	5,1434						
Lisans mezunu	9	41,8889	3,5862						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Anne ve babaların eğitim durumuna göre, sürekli kaygı düzeyleri puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(3, 67)=, 992 p>.05$].

3.5.8. Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın iş durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 259: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	42,4262	6,6520	Gruplar Arası	333,143	8	41,643	,931	,493
İşsiz	6	40,5000	7,8166	Grup İçi	6395,376	143	44,723		
Düzenli işi yok	3	49,3333	6,6583	Genel	6728,520	151			
Kamu memur	29	41,1724	6,0596						
Kamu işçi	6	41,0000	3,8471						
İşçi	6	43,0000	7,3756						
Özel sektör	7	41,0000	4,1633						
Serbest	26	42,8846	7,9111						
Emekli	8	45,7500	6,5846						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Anne ve babaların iş durumuna göre, sürekli kaygı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 93) = ,931$ $p > .05$].

3.5.9. Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın gelir durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 260: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	44,0588	7,8140	Gruplar Arası	449,358	7	64,194	1,472	,182
200-300 milyon	17	44,6471	6,0409						
300-400 milyon	17	44,4706	5,0388	Grup İçi	6279,162	144	43,605		
400-500 milyon	32	40,0000	8,9334						
500-700 milyon	19	40,9474	6,0871	Genel	6728,520	151			
700-900 milyon	15	43,4000	4,3720						
900 milyon 1, 2 milyar	26	42,0000	5,5353						
1, 2 milyardan fazla	9	42,2222	4,1466						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 01)=1, 472$ $p>.05$].

3.5.10. Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yer durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 261: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	43,8889	7,9757	Gruplar Arası	339,532	3	113,177	2,622	,053
Kasaba ilçe	43	40,0698	7,3433						
Şehir	40	42,8750	6,4179	Grup İçi	6388,988	148	43,169		
Büyükşehir	60	43,5333	5,8352						
Toplam	152	42,4013	6,6753	Genel	6728,520	151			

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, sürekli kaygı düzeyleri ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 60)=2, 622$ $p>.05$].

3.5.11. Anne ve Babanın Çocuklukta Yaşadığı Uyum Bozukluğuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre sürekli kaygı düzeylerinin ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 262: Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Bozukluk Durumuna Göre Sürekli Kaygı Düzeyleri Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	39,1481	7,0912	Gruplar Arası	452,755	6	75,459	1,743	,115
Duygusal bozukluk belirtisi	25	41,8000	6,0484	Grup İçi	6275,764	145	43,281		
Duygusal bozukluk	34	42,8235	6,1470	Genel	6728,520	151			
Birden fazla duygusal bozukluk	18	44,6667	4,5244						
Davranış bozukluğu	7	42,2857	10,3233						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	43,2000	6,4944						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	43,7097	7,0152						
Toplam	152	42,4013	6,6753						

Çocukluk döneminde yaşanan bozukluk durumuna göre, sürekli kaygı düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=1,743$ $p>.05$].

3.5.12. Anne ve Babaların Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Kontrol Odakları Arasındaki Önemli Bir İlişki Var mıdır?

Anne ve babaların PBD ile sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odakları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir.

Tablo 263: Anne ve Babanın Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Kontrol Odakları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Sürekli Kaygı	Anne	Baba	Toplam
	r	-,071	-,043	-,072
Kontrol Odağı	p	,496	,746	,375
	n	94	58	152

Annelerin sürekli kaygı düzeyi ile kontrol odağı arasındaki korelasyon ($r=-,071$ $n=94$ $p>,05$); babaların sürekli kaygı düzeyi ile kontrol odağı arasındaki korelasyon ($r=-,043$ $n=58$ $p>,05$) ve genel grubun sürekli kaygı düzeyi ile kontrol odağı arasındaki korelasyon anlamsızdır ($r=-,072$ $n=152$ $p>,05$).

3.6. Anne ve Babaların Kontrol Odağı İle İlgili Bulgular

Anne ve babaların genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik-dışsallık konumu ve beklentisini belirlemek üzere kullanılan Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ)'nden elde edilen veriler cevap anahtarına göre puanlara dönüştürülmüştür. Puanların istatistiksel bilgileri Tablo 264'te gösterilmiştir.

Tablo 264: Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) Puanlarına İlişkin Veriler

	Anne	Baba	Toplam
n	94	58	152
Ortalama	10,6596	10,6724	10,6645
Ss	3,2414	3,2085	3,2182
Minimum	4,00	2,00	2,00
Maksimum	19,00	19,00	19,00

Kontrol odağı genel grup ortalaması 10,6645 ($Ss\pm 3,2182$)'tir. Araştırmada elde edilen kontrol odağı ortalaması Dağ'ın (1990) çalışması ($\bar{X}=10,37$ $Ss\pm 4,05$) ile yakındır (Dağ, 1991: 13). Annelerin ortalaması 10,6596 ($Ss\pm 3,2414$) babaların ortalaması 10,6724 ($Ss\pm 3,2182$)'tür.

3.6.1. Anne ve Babanın Kontrol Odağının Konumu Nedir?

Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ)'ne göre annelerin ve babaların bir bölümünün iç kontrol odaklı, bir bölümünün dış kontrol odaklı ve bir bölümünün de bu ikisinin arasında kalması ile üç alt grup elde edilmiştir. Bunun için, anne ve babalar

ayrılarak, ortalama puanlarının yarım standart sapma altında ve üstünde değerlerle kesme noktaları oluşturulmuştur.

Anne ve babaların minimum puanları ile alt kesme noktası arasına kadar puan alanlar tutumu iç kontrol odaklılar grubunu, üst kesme noktası ile maksimum puan arasına kadar puan alanlar dış kontrol odaklılar grubunu oluşturmuştur. Arada kalanlar ise orta grup olarak adlandırılmıştır (Malki, 1998: 31). Elde edilen veriler Tablo 265'te sunulmuştur.

Tablo 265: Anne ve Babanın Kontrol Odağının Dağılımı

Kontrol Odağı		Anne	Baba	Toplam
İç Kontrol Odağı İnancı	n	36	19	55
	Cinsiyet içi %	38,3 %	32,8%	
	Toplam içinde %	23,7 %	12,5%	36,2 %
Orta Grup	n	34	24	58
	Cinsiyet içi %	36,2 %	41,4%	
	Toplam içinde %	22,4 %	15,8 %	38,2 %
Dış Kontrol Odağı İnancı	n	24	15	39
	Cinsiyet içi %	25,5%	25,9%	
	Toplam içinde %	15,8 %	9,9 %	25,7 %
Toplam	N	94	58	152
	Toplam içinde %	61,8 %	38,2 %	100 %

Genel grubun %36, 2'sinin (n=55) iç kontrol odağı inancının ve grubun %25, 7'sinin (n=39) dış kontrol odağı inancının bulunduğu; annelerin %38, 3'ünün (n=36) iç kontrol odağı inancının ve %25, 5'inin (n=24) dış kontrol odağı inancının bulunduğu; babaların %32, 8'inin (n=19) iç kontrol odağı inancının ve %25, 9'unun (n=15) dış kontrol odağı inancının bulunduğu görülmüştür.

3.6.2. Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun cinsiyet değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için t testi kullanılmıştır.

Tablo 266: Anne ve Babanın Cinsiyetine Göre Kontrol Odakları Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kadın	94	10,6596	3,2414	-,024	150	,981
Erkek	58	10,6724	3,2085			

Cinsiyet değişkenine göre anne ve babaların kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=-,024$ $sd=150$ $p>.05$).

3.6.3. Anne ve Babanın Yaşına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaş durumuna göre kontrol odaklarının ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir

Tablo 267: Anne ve Babanın Yaşına Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaş	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
25-29	21	11,4286	3,1870	Gruplar Arası	69,325	4	17,331	1,705	,152
30-34	40	11,3750	3,2635						
35-39	47	10,4043	2,6675	Genel	1563,888	151			
40-44	29	10,2759	3,7407						
45+	15	9,2667	3,3481						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 37)=1,705$ $p>.05$].

3.6.4. Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın medeni durumuna göre kontrol odaklarının ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 268: Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Evli	134	10,6716	3,2854	Gruplar Arası	8,114	3	2,705	,257	,856
Ayrı yaşıyor	6	10,0000	1,6733	Grup İçi	1555,774	148	10,512		
Boşanmış	9	10,5556	2,5055	Genel	1563,888	151			
Eş vefat etmiş	3	12,0000	5,2915						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(8, 53)=, 257 p>.05$].

3.6.5. Anne ve Babanın Çocuklarının Cinsiyetine Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun çocukların cinsiyeti değişkenine göre farklılıklarını belirlemek için t testi kullanılmıştır.

Tablo 269: Çocukların Cinsiyetine Göre Kontrol Odakları Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin “t” Testi

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	63	10,8095	3,2866	,446	150	,642
Erkek	89	10,5618	3,1836			

Çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutları arasındaki farklılık önemli değildir ($t=, 446$ $sd=150$ $p>.05$).

3.6.6. Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın eğitim durumuna göre kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 270: Anne ve Babanın Eğitim Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okuma yazma bilmiyor	5	12,0000	2,4495	Gruplar Arası	24,005	6	4,001	,377	,893
Okur yazar	4	10,5000	4,6547						
İlkokul mezunu	44	10,9773	3,1951	Grup İçi	1539,883	145	10,620		
Ortaokul mezunu	24	10,9167	2,6526						
Lise mezunu	55	10,2909	3,4301	Genel	1563,888	151			
Yüksek okul yada önlisans mezunu	11	10,4545	3,7779						
Lisans mezunu	9	10,3333	3,0000						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların eğitim durumuna göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 67)=, 377 p>.05].

3.6.7. Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın çocuk sayısı durumuna göre kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 271: Anne ve Babanın Çocuk Sayısına Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tek çocuk	43	11,0698	3,6345	Gruplar Arası	48,241	2	24,120	2,371	,097
İki çocuk	86	10,1977	3,0977						
Üç ve üstü	23	11,6522	2,5692	Grup İçi	1515,648	149	10,172		
Toplam	152	10,6645	3,2182						
				Genel	1563,888	151			

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(3, 00)=2, 371 p>.05].

3.6.8. Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın iş durumuna göre kontrol odaklarının ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 272: Anne ve Babanın İş Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

İş Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Çalışmıyor	61	10,7049	3,1588	Gruplar Arası	93,720	8	11,715	1,139	,341
İşsiz	6	9,6667	3,8297	Grup İçi	1470,168	143	10,281		
Düzenli işi yok	3	11,0000	2,6458	Genel	1563,888	151			
Kamu memur	29	11,1724	3,0363						
Kamu işçi	6	8,3333	4,1793						
İşçi	6	12,8333	2,7142						
Özel sektör	7	10,7143	4,2706						
Serbest	26	10,6923	3,1594						
Emekli	8	9,1250	2,4749						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların iş durumuna göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(1, 94)=1, 139 p>.05$].

3.6.9. Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın gelir durumuna göre kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 273: Anne ve Babanın Gelir Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Gelir Durumu	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
200 milyon altı	17	10,8235	2,9630	Gruplar Arası	39,820	7	5,689	,537	,805
200-300 milyon	17	11,7647	3,7170	Grup İçi	1524,068	144	10,584		
300-400 milyon	17	10,5882	2,5263	Genel	1563,888	151			
400-500 milyon	32	10,9375	3,0367						
500-700 milyon	19	10,2632	2,6000						
700-900 milyon	15	10,2000	3,0752						
900 milyon ile 1, 2 milyar	26	10,4615	4,0520						
1, 2 milyardan fazla	9	9,6667	3,7081						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların gelir durumuna göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları farklılık önemli değildir [F(2, 01)=, 537 p>.05].

3.6.10. Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yerleşim yeri durumuna göre kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 274: Anne ve Babanın Yaşamını En Uzun Geçirdiği Yere Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Yer	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Köy	9	12,1111	2,3688	Gruplar Arası	56,061	3	18,687	1,834	,143
Kasaba ilçe	43	11,1395	3,4474	Grup İçi	1507,827	148	10,188		
Şehir	40	10,8250	3,4633	Genel	1563,888	151			
Büyükşehir	60	10,0000	2,8994						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [F(2, 60)=1, 834 p>.05].

3.6.11. Anne ve Babanın Çocukluk Döneminde Yaşadığı Uyum

Bozukluklarına Göre Kontrol Odağı Arasında Farklılık Var mıdır?

Çocukluk döneminde yaşanan bozukluk durumuna göre kontrol odakları ortalamaları arasındaki farklılık tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 275: Çocukluk Döneminde Yaşanan Bozukluk Durumuna Göre Kontrol Odağı Ortalamaları Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi

Yaşanan Bozukluk	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Problem Yok	27	10,8148	2,9094	Gruplar Arası	48,387	6	8,064	,772	,593
Duygusal bozukluk belirtisi	25	11,1200	3,4196						
Duygusal bozukluk	34	10,2941	2,9800	Grup İçi Genel	1515,501	145	10,452		
Birden fazla duygusal bozukluk	18	10,1111	3,7399						
Davranış bozukluğu	7	8,8571	2,4785						
Duygusal bozukluk belirtileri ve davranış bozukluğu	10	11,1000	5,3219						
Duygusal ve davranış bozukluğu	31	11,1613	2,5311						
Toplam	152	10,6645	3,2182						

Çocukluk döneminde yaşanan bozukluk durumuna göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli değildir [$F(2, 10)=, 772$ $p>.05$].

BÖLÜM IV

4. SONUÇ, YARGI VE ÖNERİLER

Araştırmanın temel amacı, 6-14 yaş arasındaki çocuklarında duygusal bozukluk bulunan ve İzmir İli'nde bulunan Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden psikolojik danışma hizmeti alan anne ve babaların sosyo-kültürel özellikleri, çocuk yetiştirme tutumları, psikolojik belirti düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri ve kontrol odaklarının içsellik dışsallık konumunun belirlenip karşılaştırılmasıdır.

Araştırmaya 94 anne ve 58 baba katılmıştır. Araştırmaya katılan baba sayısındaki düşüklüğün nedeninin, RAM'lerinde görev yapan psikolojik danışman ve psikologların gözlem ve deneyimlerine dayanarak; babaların çocuklarındaki sorunları kabul etmemeleri, önemsememeleri ve çalışma şartlarının psikolojik danışma sürecinde RAM'de bulunmalarına uygun olmaması olduğu düşünülmektedir.

Anne ve babaların %88, 2'sini evli olanlar oluşturmaktadır. Oysa ki konuya ilişkin literatür taramasında elde edilen bulgulara göre; ayrı yaşayan veya boşanmış ailelerin çocuklarında psikolojik sorunların daha fazla olduğu görülmektedir. Karaoğlan (1997) tarafından yapılan çalışmada boşanmış ailelerin çocuklarında mutsuzluk, madde kullanımı ve intihara teşebbüs olduğu belirlenmiştir (Karaoğlan, 1997: 118). Lauman-Bilings ve Emery (2000) ailesi boşanmış olan çocuklarda anne babanın olumsuz iletişimleri nedeniyle bazı psikolojik sorunların olduğunu belirtmişlerdir (Lauman-Bilings ve Emery, 2000: 687). Öy, Rezaki, Başoğlu, Bağçacı ve İlgen (1996) geniş ve parçalanmış aile çocuklarının, çekirdek aile çocuklarına göre daha uyumsuz olduklarını saptamışlardır (Öy, Rezaki, Başoğlu, Bağçacı ve İlgen, 1996: 18-20).

Araştırmada evli anne ve babaların diğerlerine göre, çocuk yetiştirme tutumlarının daha olumlu ve psikolojik belirti düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Çalışmada elde edilen bulgunun, anne ile baba arasındaki çatışmaların boşanma ile birlikte sonlanması ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Karakuş'un (2003) çalışması bu görüşü desteklemektedir (Karakuş, 2003: 69).

Evli anne ve babaların, ayrı yaşayan ve boşanmış anne ve babalara göre, çocuklarındaki psikolojik sorunlara karşı daha duyarlı olup olmadıklarının, evliliği süren anne ve babaların, aile içi ilişkileri, iletişim ve çatışmaları ile aile yapılarının araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anne ve babaların tutum onayı grupları yüzdeler oranlara göre incelendiğinde; anneler babalara göre çocuklarına karşı daha demokratik davranmakta, eşitlik tanımakta, çocuklarına karşı daha ilgili davranmakta, daha fazla sorumluluk almakta, diğer eşten yardım görmediğini düşünerek daha çok tartışmakta, geçimsizlik yapmakta, sıkı bir disiplin uygulamakta ve çocuktan kendilerine karşı mutlak bir itaat istemektedirler.

Anne ve babaların cinsiyetine göre, çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, cinsiyet ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Anneler, babalara kıyasla, çocuklarına karşı daha demokratik davranmakta ve eşitlik tanımaktadırlar. Çalışmada elde edilen bulgular literatür ile paralellik göstermektedir.

Ekşi (1990) İstanbul Üniversitesi öğrencileri ile yaptığı seri araştırmada annelerin daha şefkatli, koruyucu ve anlayışlı, babaların daha sert ve otoriter olarak algılandığını bulmuştur (Ekşi, 1990: 94).

Meissner (1974) babanın aile otoritesi rolünü, annenin ise duygusal rolü üstlendiğini bulmuştur (Akt. Alisinanoğlu, 1995: 35).

Anne ve babaların yaş durumuna göre, çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Çalışmadaki yaş ve çocuk sayısı değişkenlerine ilişkin bulgular, Egeci ve Şendil ile Özcan'ın (1996) çalışması ile paralellik göstermektedir. Egeci ve Gül Şendil araştırmasında; ilk kez çocuk sahibi olan ve daha önce çocuk sahibi olanlar PARI'nin tüm alt test puanları açısından karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca bulgular yaş açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir (Egeci ve

Şendil, <http://...obildiri.htm>). Özcan'ın (1996) çalışmasında ailedeki çocuk sayısı 4 ve daha fazla olduğunda, çocuk sayısının fazlalığının aileleri daha fazla baskı ve disipline dayalı bir çocuk eğitime zorladığını ortaya çıkarmıştır (Özcan, 1996: 100).

Ayrıca Güneysu (1986) ailede çocuk sayısı arttıkça, anne baba tutumlarının, demokratik olmaktan uzaklaştığını bulmuştur (Güneysu, 1992: 30).

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, aşırı annelik boyutu, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, medeni durum ile geçimsizlik boyutu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, ayrı yaşama, boşanma ve eşin vefat etmiş olmasına doğru yöneldikçe, anne ve babaların diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha tartışmalı ve geçimsiz oldukları görülmektedir.

Medeni duruma göre ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Ayrı yaşayan anne ve babalar boşanmış anne ve babalara kıyasla; kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek, kadınların çocuk bakımı ile uğraşmaktan ve ev işlerini yapmaktan hoşlanmadığını düşünmektedirler.

Medeni duruma göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Eşi vefat etmiş anne ve babalar evli anne ve babalar ile boşanmış anne ve babalara kıyasla; çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar.

Özcan (1996) anne-babaların birlikteliği ve sağ oluşları ile anne-baba tutumları arasında anlamlı farklılık bulamamıştır. Ancak, evli ve birlikte yaşayan anne babaların tutumları, boşanmış ve ayrı yaşayan anne ve babalar ile anne veya babanın vefat ettiği ailelerden daha olumludur (Özcan, 1996: 120).

Medeni durum değişkenine bağlı olarak anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili bulguların, anne ve babaların çocuk bakımı ve yetiştirilmesi ile ilgili sorumlulukları tek başlarına üstlenmelerinden ve çocuklarını korumak amacıyla daha sıkı kontrol ve disiplini çözüm yolu olarak düşünmelerinden kaynaklandığı düşünülmüştür.

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, aşırı annelik boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu, geçimsizlik boyutu ve artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Çocukların cinsiyet durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Anne ve babalar, erkek çocuklarıyla daha fazla cesaret verici konuşmalar yapmakta, konuşulanları çocukla paylaşmakta, onların onayını almakta, çocuğa eşit haklar tanımakta, düşüncelerini açıkça belirtmesini desteklemekte, onunla arkadaşlık etmektedirler. Bulgular, Argun'un (1995) çalışmasıyla paralellik göstermekte (Argun, 1995: 105-107), Özcan'ın (1996) çalışması tarafından demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu bulguları dışında desteklenmektedir (Özcan, 1996: 95).

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile ilgili bulgunun, toplumumuzda erkek çocuğa atfedilen cinsiyet rolü ve değerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anne ve babaların eğitim durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. İlkokul mezunu anne ve babalar lise, yüksekokul/önlisans ve lisans mezunu anne ve babalara kıyasla, çocuğa zor kullanarak müdahale etmekte, kendilerine mutlak bağlılık istemektedirler. Aşırı annelik boyutu ile eğitim arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça anne ve babalar çocuklarına daha az müdahale etmekte, kontrolü azaltmakta ve çocuğun bağımsız olmasını istemektedirler.

Eğitim durumuna göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Yüksekokul/önlisans mezunu anne ve babalar, okuma yazma bilmeyen anne ve babalara kıyasla; çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşmalar yapmakta, konuşulanları paylaşmakta, onların onayını almakta, çocuğa eşit haklar tanımakta, düşüncelerini açıkça belirtmesini desteklemekte, onunla arkadaşlık etmektedirler. Eğitim ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça, anne ve babalar çocuklarına daha demokratik davranmaktadırlar.

Eğitim durumuna göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, eğitim ile ev kadınlığı rolünü reddetme

boyutu arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi artıkça anne ve babalar, annelerin bağımsız olmasını istemekte, çocukla birlikte olmaktan, bakımını yapmaktan hoşlanmakta, mutluluk duymakta ve çocuklarının bakımıyla ilgilenmekten doyum almaktadırlar.

Eğitim durumuna göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, eğitim ile geçimsizlik boyutu arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi artıkça anne ve babalar, diğer eşten yardım almakta, çocuk yetiştirme konusunda daha uyumlu olmakta ve geçimsizlikleri daha az olmaktadır.

Eğitim durumuna göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur Okur yazar anne ve babalar, lise, yüksekokul/önlisans ve lisans mezunu anne ve babalara kıyasla; ilkokul mezunu anne ve babalar lise, yüksekokul/önlisans ve lisans mezunu anne ve babalara kıyasla ve ortaokul mezunu anne ve babalar yüksekokul mezunu anne ve babalara kıyasla; çocuklarına, daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar. Ayrıca eğitim ile artık boyut arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi artıkça anne ve babalar, dengeli bir disiplin uygulamakta ve çocuklarının bireyselliğini desteklemektedirler.

Anne ve babaların iş durumuna göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ve geçimsizlik puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

İş durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. İşçi olarak çalışan anne ve babalar kamuda memur olarak çalışan babalara kıyasla, çocuğa zor kullanarak müdahale etmekte, kendilerine mutlak bağlılık istemektedirler.

İş durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. İşçi anne ve babalar diğer anne ve babalara kıyasla, çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, aşırı annelik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Aylık geliri 200 milyon TL ile 300

milyon TL arası olan anne ve babalar ile 400 milyon TL ile 500 milyon TL arası olan anne ve babalar, 900 milyon TL ile 1, 2 milyar TL arası ve 1, 2 milyar TL'den fazla geliri olan anne ve babalara kıyasla, çocuğa zor kullanarak müdahale etmekte, kendilerine mutlak bağıllık istemektedirler. Aşırı annelik boyutu ile gelir arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi artıkça anne ve babalar çocuklarına daha az müdahale etmekte, kontrolü azaltmakta ve çocuğun bağımsız olmasını istemektedirler.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Aylık geliri 1.2 milyar TL'den fazla olan anne ve babalar, 400 milyon TL ile 500 milyon TL arası geliri olan anne ve babalara kıyasla; çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşmalar yapmakta, konuşulanları çocukla paylaşmakta, onların onayını almakta, çocuğa eşit haklar tanımakta, düşüncelerini açıkça belirtmesini desteklemekte, onunla arkadaşlık etmektedirler. Gelir ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi artıkça anne ve babalar çocuklarına daha demokratik davranmaktadırlar.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. 200 milyon TL altı geliri olan anne babalar, kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek, kadınların çocuk bakımı ile uğraşmaktan ve ev işlerini yapmaktan hoşlanmadığını düşünmektedirler. Gelir ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi artıkça anne ve babalar, annelerin bağımsız olmasını istemekte, çocukla birlikte olmaktan, bakımını yapmaktan hoşlanmakta, mutluluk duymakta ve çocuklarının bakımıyla ilgilenmekten doyum almaktadırlar.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Aylık geliri 200 milyon TL altı olan anne ve babalar, 500 ile 700 milyon TL arası geliri olan anne ve babalara kıyasla, diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha çok tartışmakta ve geçimsiz olmaktadır. Gelir ile geçimsizlik boyutu arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi artıkça anne ve babalar, diğer eşten yardım almakta, çocuk yetiştirme konusunda daha uyumlu olmakta ve geçimsizlikleri daha az olmaktadır.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Aylık geliri 200 milyon TL altı olan anne ve babalar; 500 ile 700 milyon TL arası geliri olan, 700 ile 900 milyon TL arası geliri olan, 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ve 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan anne ve babalara kıyasla; aylık geliri 200 ile 300 milyon TL arası olan anne ve babalar; 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ve 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan anne ve babalara kıyasla; aylık geliri 300 ile 400 milyon TL arası olan anne ve babalar; 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan anne ve babalara kıyasla; aylık geliri 400 ile 500 milyon TL arası olan anne ve babalar; 900 milyon ile 1.2 milyar TL arası geliri olan ve 1.2 milyar TL'den fazla geliri olan anne ve babalara kıyasla, çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar. Gelir ile artık boyut arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi artıkça anne ve babalar, dengeli bir disiplin uygulamakta ve çocuklarının bireyselliğini desteklemektedirler.

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının SED'e göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Üst SED'deki anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgular literatür ile paralellik göstermektedir.

LeCompte, LeCompte ve Özer'in (1978) yaptıkları araştırmada; demokratik tutumun orta ve üst SED annelerinin daha çok desteklediği, baskıcı tutumun alt SED'de yoğunlaştığı görülmüştür (LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978:6, 8).

Uluğtekin (1976) ailenin yaşam koşulları zorlaştıkça çocuklarına karşı daha çok reddedici ve daha çok kısıtlayıcı davranışlar gösterdiklerini, Güneysu (1982), alt SED'deki çocukların daha az sevilip, daha çok cezalandırıldığını, Kozacıoğlu (1986) düşük SED'deki annelerin üst SED'deki annelere kıyasla aşırı kontrol ile baskılı disiplin tutumlarını daha fazla benimsediklerini ve desteklediklerini bulmuştur. Mangır ve Haktanır (1990) öğrenim durumu yükseldikçe otoriter tutumun yerini demokratik tutumun aldığını bulmuşlardır (Akt. Alisinanoğlu, 1995: 38, 43).

Kale (1997), Dönmezer (1999) ve Yazar (2000) üst SED'deki anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının daha olumlu olduğunu belirtmektedir (Kale, 1997: 19-20; Dönmezer 1999: 68-70; Yazar, 2000a: 11).

Güngör (1989), Altuğ (1995), Carrol ve Rounsaville (1995) ile Herken ve arkadaşları yaptıkları çalışmada, anne baba-çocuk ilişkisinin alt SED'deki ailelerde katı ve hiyerarşik, orta SED'deki ailelerde esnek ve özgürlükçü olduğunu bulmuşlardır (Herken, Özkan, Kaya, Turan ve Aşkın, <http://...makale2.html>).

Kulaksızoğlu (1989) anne baba tutumlarında, ekonomik ve kültürel düzeydeki farklılaşmayı araştırmıştır. SED yükseldikçe, anne babaları daha az müdahaleci, daha az koruyucu, daha az baskıcı ve daha demokratik bulmuştur (Kulaksızoğlu, 1989:22).

Devereux ve ark. (1969), Zussman (1978), Öner (1985), Korkmazlar (1980), Güneysu ve Mağden (1987), Buz ve Savaş Ülküer (1988) SED ile çocuk yetiştirme tutumları arasında ilişki olduğunu, üst SED'deki anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının daha olumlu olduğunu belirtmektedirler (Akt. Akbağ, 1994: 39-41).

İnceoğlu ve ark. (1986) Türkiye'deki eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin diğer gruplardaki ebeveynlerden daha demokratik tutum izlediğini bulmuştur. (Akt. Alisinanoğlu, 1995: 35).

Özcan (1996) araştırmasında, anne ve babanın eğitim ve gelir düzeyinin anne baba tutumlarını etkilediğini ve eğitim ve gelir düzeyinin yükselmesi ile anne ve baba tutumlarının baskı ve disipline dayalı tutumdan daha demokratik ve olumlu tutuma yöneldiğini bulmuştur (Özcan, 1996 100-113).

Anne ve babanın yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, aşırı annelik boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ve geçimsizlik boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, yaşamın en uzun süre geçirildiği yer ile ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yerleşim yerinin nüfus ve idari yönden büyüklüğü arttıkça, anne ve babalar, annelerin bağımsız olmasını istemekte, çocukla birlikte olmaktan, bakımını yapmaktan hoşlanmakta, mutluluk duymakta ve çocuklarının bakımıyla ilgilenmekten doyum almaktadırlar.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Yaşamını en uzun süre şehirde geçiren anne ve babalar, kasaba ya da ilçede geçiren anne ve babalara kıyasla; büyükşehir ya da yurtdışında geçiren anne ve babalar, kasaba ya da ilçede

geçiren anne ve babalara kıyasla, çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşmalar yapmakta, konuşulanları çocukla paylaşmakta, onların onayını almakta, çocuğa eşit haklar tanımakta, düşüncelerini açıkça belirtmesini desteklemekte, onunla arkadaşlık etmektedirler. Yaşamın en uzun süre geçirildiği yer ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Yerleşim yerinin nüfus ve idari yönden büyüklüğü arttıkça, anne ve babalar çocuklarına daha demokratik davranmaktadırlar.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, artık boyut puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Yaşamını en uzun süre kasaba ya da ilçede geçiren anne ve babalar, büyükşehir ya da yurtdışında geçiren anne ve babalara kıyasla; çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar. Yaşamın en uzun süre geçirildiği yer ile artık boyut arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yerleşim yerinin nüfus ve idari yönden büyüklüğü arttıkça, anne ve babalar dengeli bir disiplin uygulamakta ve çocuklarının bireyselliğini desteklemektedirler.

Literatürde yaşamın en uzun geçirildiği yerleşim yeri değişkenine göre çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili araştırma bulunmamıştır. Çalışmadaki bulguların, çevresel etkilenme ile anne ve babaların bilinçlenmesi ve çocukları ile ilgili olarak çevresel eleştirilerin azalması nedeniyle daha ılımlı ve özgürlük tanıyıcı tutumları tercih etmelerinden kaynaklandığı düşünülmüştür.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Aşırı annelik boyutu ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında negatif, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu, geçimsizlik boyutu ve artık boyut arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuğa zor kullanarak müdahale eden ve kendilerine mutlak bağlılık isteyen anne ve babalar, çocuklarına karşı demokratik davranmamakta, eşitlik tanımamakta, kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek çocuk bakımı ev işlerinden hoşlanmadığını düşünmekte, diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha çok tartışmakta, geçimsiz olmakta, çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile aşırı annelik boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ve artık boyut arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşma yapan, konuşulanları çocukla paylaşan, onların onayını alan, çocuğa eşit haklar tanıyan, düşüncelerini açıkça belirtmesini destekleyen, onunla arkadaşlık eden anne ve babalar, daha az müdahale etmekte, kontrolü azaltmakta ve çocuğun bağımsız olmasını istemekte, annelerin bağımsız olmasını istemekte, çocukla birlikte olmaktan, bakımını yapmaktan hoşlanmakta, mutluluk duymakta ve çocuklarının bakımıyla ilgilenmekten doyum almakta, dengeli bir disiplin uygulamakta ve çocuklarının bireyselliğini desteklemektedirler.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu arasında negatif, aşırı annelik boyutu, geçimsizlik boyutu ve artık boyut arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek çocuk bakımı ev işlerinden hoşlanmadığını düşünen anne ve babalar, çocuklarına karşı demokratik davranmamakta, eşitlik tanımamakta, çocuğa zor kullanarak müdahale etmekte ve kendilerine mutlak bağlılık istemekte, diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha çok tartışmakta ve geçimsiz olmakta, çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar.

Geçimsizlik ile aşırı annelik boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ve artık boyut arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha çok tartışan ve geçimsiz olan anne ve babalar, çocuğa zor kullanarak müdahale etmekte ve kendilerine mutlak bağlılık istemekte, kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek çocuk bakımı ev işlerinden hoşlanmadığını düşünmekte, çocuklarına daha sıkı disiplin uygulamakta ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanmaktadırlar.

Aşırı annelik boyutu ile somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu ve ek maddeler alt semptom grubu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Aşırı annelik boyutu ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuğa zor kullanarak müdahale

eden ve kendilerine mutlak bağıllık isteyen anne ve babaların psikolojik belirti düzeyleri daha yüksektir.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile obsesif-kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile somatizasyon alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşma yapan, konuşulanları çocukla paylaşan, onların onayını alan, çocuğa eşit haklar tanıyan, düşüncelerini açıkça belirtmesini destekleyen, onunla arkadaşlık eden anne ve babaların, kalp-damar, mide-bağırsak, solunum ve diğer sistemlerdeki fonksiyon bozuklukları ile ilgili semptomları ve bunlara bağlı duygusal bozuklukları, yaşama ilgili ilişkilerden kaçma, karamsarlık, motivasyon ve enerji azalması ile intihar ile ilgili düşünceleri, anksiyete semptomları, uyku bozukluğu, yemek yeme bozukluğu ve suçluluk duyguları tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu ve psikotizm alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek çocuk bakımı ev işlerinden hoşlanmadığını düşünen anne ve babaların, huzursuzluk, kızgınlık, saldırganlık, düşmanlık, öfke gibi duygu ve düşünceleri, belirli bir olay, durum, kişi ya da objeye karşı olan korku tepkileri ve içe kapanmadan başlayarak, tek başına yaşama ve şizofreni belirtileri gibi psikoza kadar giden yaşam özellikleri tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Geçimsizlik boyutu ile somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu ve ek maddeler alt semptom grubu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Geçimsizlik boyutu ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Geçimsizlik boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça genel semptom ortalaması'nın arttığı görülmüştür. Diğer eşten yardım görmediğini düşünerek çocuk yetiştirme konusunda daha çok tartışan ve geçimsiz olan anne ve babaların, kendisini başkalarıyla karşılaştığında huzursuz olma, yetersizlik hissetme ve kendini küçük görme, kişilerarası ilişkileri sınırlama, rahatsız olma, zorlanma gibi olumsuz duygu ve düşünceleri, yaşamla ilgili ilişkilerden kaçma, karamsarlık, motivasyon ve enerji azalması ile intihar ile ilgili düşünceleri, anksiyete semptomları, içe kapanmadan başlayarak, tek başına yaşama ve şizofreni belirtileri gibi psikoza kadar giden yaşam özellikleri tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Artık boyut ile somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Artık boyut ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu ve psikotizm alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça psikotizm alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi'nin de arttığı görülmüştür. Çocuklarına karşı sıkı bir disiplin uygulayan ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanan anne ve babaların, kendisini başkalarıyla karşılaştığında huzursuz olma, yetersizlik hissetme ve kendini küçük görme, kişilerarası ilişkileri sınırlama, rahatsız olma, zorlanma gibi olumsuz duygu ve düşünceleri, huzursuzluk, kızgınlık, saldırganlık, düşmanlık, öfke gibi duygu ve düşünceleri, belirli bir olay, durum, kişi ya da objeye karşı olan korku tepkileri, içe kapanmadan başlayarak, tek başına yaşama ve şizofreni belirtileri gibi psikoza kadar giden yaşam özellikleri tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Literatürde anne baba tutumları ile psikolojik belirti düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma bulunmamıştır. Psikolojik belirti düzeyleri yüksekliğinin anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ile sürekli kaygı düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuğa zor kullanarak müdahale eden ve kendilerine mutlak bağıllık isteyen anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri yüksektir. Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu, ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu, geçimsizlik boyutu ve artık boyut ile arasında sürekli kaygı düzeyleri arasında ilişki bulunmamıştır. Literatür taramasında, yapılan araştırmaların bulguları kısmen desteklediği görülmüştür. Abacı (1986), deneklerin algıladıkları demokratik, ilgisiz ve otoriter ana-baba tutumları ile durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasında önemli bir ilişki olduğunu bulmuştur. (Akt. Alisinanoğlu, 1995:41). Gökçedağ (2001) algılanan olumlu tutum ile sürekli kaygı arasında negatif bir ilişki, algılanan otoriter tutum ile pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur (Gökçedağ, 2001: 73).

Anne ve babanın, içinde bulunduğu durumları stresli olarak yorumlamasından, algılamasından, sürekli korku ve tedirginlik duyguları yaşamasından dolayı çocuklarına karşı koruyucu ve kontrolcü bir tutum geliştirdikleri düşünülmüştür.

Aşırı annelik boyutu ve geçimsizlik boyutu ile kontrol odağı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu ile kontrol odağı arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının içsellik konumu artmaktadır. Çocuklarına daha fazla cesaret verici konuşma yapan, konuşulanları çocukla paylaşan, onların onayını alan, çocuğa eşit haklar tanıyan, düşüncelerini açıkça belirtmesini destekleyen, onunla arkadaşlık eden anne ve babalar, yaşamında ya da çevresinde yer alan olayların oluşunu ve pekiştiricilerin kendi kontrolünde olduğu algı ve inancı tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutu ile kontrol odağı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumu artmaktadır. Kadının başkalarına bağımlılığını destekleyerek çocuk bakımı ev işlerinden hoşlanmadığını düşünen anne ve babalar, yaşamında ya da

çevresinde yer alan olayların oluşunu ve pekiştiricilerin şans, kader gibi dış güçlerin etkisinde olduğu algı ve inancı tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Artık boyut ile kontrol odağı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Artık boyut tutumunun onaylanma düzeyi arttıkça kontrol odağının dışsallık konumunun arttığı görülmüştür. Çocuklarına karşı sıkı bir disiplin uygulayan ve anne babanın mutlak hakimiyetine inanan anne ve babaların, yaşamında ya da çevresinde yer alan olayların oluşunu ve pekiştiricilerin şans, kader gibi dış güçlerin etkisinde olduğu algı ve inancı tutum onayına paralel olarak artmaktadır.

Literatürde konu ile ilgili araştırma bulunmamıştır. İç kontrol odağına sahip anne ve babaların, çocuklarına daha olumlu yaklaştığı görülmüştür.

Anne ve babaların cinsiyetine göre, obsesif – kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke – düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması'nda anne ve babaların psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların cinsiyetine göre, somatizasyon alt semptom grubu'nda psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Cinsiyet ile somatizasyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Annelerin somatizasyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların cinsiyetine göre, depresyon alt semptom grubu'nda psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Cinsiyet ile depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Annelerin depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, alt semptom gruplarının psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, somatizasyon alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu ve öfke-düşmanlık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak medeni durum ile depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, ayrı yaşama, boşanma ve eşin vefat etmiş olmasına doğru yöneldikçe, depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yükselmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Boşanmış anne ve babaların obsesif-kompulsif psikolojik belirti düzeyi evli anne ve babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Evli anne ve babaların anksiyete psikolojik belirti düzeyi diğer gruplardan daha düşüktür. En yüksek psikolojik belirti düzeyine eşi vefat etmiş olan anne ve babalar sahiptir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, fobik anksiyete psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Ayrı yaşayan anne ve babaların fobik anksiyete psikolojik belirti düzeyi evli anne ve babalardan daha yüksek bulunmuştur. Medeni durum ile fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, ayrı yaşama, boşanma ve eşin vefat etmiş olmasına doğru yöneldikçe, fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yükselmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Boşanmış anne ve babaların paranoid düşünce psikolojik belirti düzeyi evli anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca medeni durum ile paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, ayrı yaşama, boşanma ve eşin vefat etmiş olmasına doğru yöneldikçe, paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yükselmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, psikotizm alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Ayrı yaşayan anne ve babalar ile boşanmış anne ve babaların psikolojik belirti düzeyi evli anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca medeni durum ile psikotizm alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, ayrı yaşama, boşanma ve eşin vefat etmiş olmasına doğru yöneldikçe, psikotizm alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yükselmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Evli anne ve babaların ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi diğer gruplardan daha düşüktür. En yüksek psikolojik belirti düzeyi'ne ayrı yaşayan anne babalar sahiptir. Ayrıca medeni durum ile ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, boşanma, eşin vefat etmiş olması ve ayrı yaşama durumuna gidildikçe ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yükselmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, genel semptom ortalaması puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Evli anne ve babaların genel semptom ortalaması diğer gruplardan daha düşüktür. En yüksek genel semptom ortalaması'na ayrı yaşayan anne babalar sahiptir. Ayrıca medeni durum ile genel semptom ortalaması arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik durumundan sırasıyla, boşanma, eşin vefat etmiş olması ve ayrı yaşama durumuna gidildikçe genel semptom ortalaması yükselmektedir.

Anne ve babaların çocuklarının cinsiyetine göre somatizasyon alt semptom grubu, obsesif – kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, öfke – düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması'nda anne ve babaların psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak çocuğun cinsiyeti ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Erkek çocuğu olan anne ve babaların kişilerarası duyarlılık psikolojik belirti düzeyi, kız çocuğu olan anne babalardan daha yüksektir.

Çocuğun cinsiyetine göre anne ve babaların anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Erkek çocuğu olan anne ve babaların anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi, kız çocuğu olan anne babalardan daha yüksektir.

Çocuğun cinsiyetine göre anne ve babaların paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir Erkek çocuğu olan anne ve babaların paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi, kız çocuğu olan anne babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, alt semptom gruplarının psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Eğitim durumuna göre, somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, paranoid düşünce alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak, eğitim durumu ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ve genel semptom ortalaması düşmektedir.

Eğitim durumlarına göre fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Ortaokul mezunu anne ve babaların fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yüksek okul ya da önlisans programı mezunu anne ve babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların iş durumuna göre, alt semptom gruplarının psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların gelir durumuna göre, somatizasyon alt semptom grubu, obsesif-kompulsif alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, paranoid

düşünce alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak gelir düzeyi ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu ve genel semptom ortalaması arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi yükseldikçe kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ve genel semptom ortalaması düşmektedir.

Anne ve babaların gelir durumlarına göre, fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi'nin ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Gelir düzeyi ile fobik anksiyete alt semptom grubu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi yükseldikçe fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi düşmektedir.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, somatizasyon alt semptom grubu, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu, depresyon alt semptom grubu, anksiyete alt semptom grubu, öfke-düşmanlık alt semptom grubu, fobik anksiyete alt semptom grubu, psikotizm alt semptom grubu, ek maddeler alt semptom grubu ve genel semptom ortalamasında psikolojik belirti düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Yaşamın en uzun süre geçirildiği yer ile obsesif-kompulsif alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yerleşim yerinin nüfus ve idari yönden büyüklüğü arttıkça, obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Yaşamını en uzun süre köyde geçiren anne ve babaların paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi yaşamını en uzun süre kasaba ya da ilçede geçiren anne ve babalara kıyasla daha yüksektir.

Anne ve babaların çocuklukta yaşadığı bozukluk durumuna göre, psikotizm alt semptom grubu ve ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyleri puanlarının

ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile ek maddeler alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, ek maddeler alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, somatizasyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların somatizasyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi problem yaşamayan anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile somatizasyon alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, somatizasyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi problem yaşamayan anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile obsesif-kompulsif alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, obsesif-kompulsif alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocukluğunda problem yaşamayan anne ve babaların kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi diğer gruplardan daha düşüktür. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, kişilerarası duyarlılık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile depresyon alt semptom grubu

arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocukluğunda problem yaşamayan anne ve babaların depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi diğer gruplardan daha düşüktür. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, depresyon alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi çocukluğunda duygusal bozukluk belirtisi olan anne babalar ile problem yaşamayan anne babalardan daha yüksektir. Ayrıca çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile anksiyete alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, öfke-düşmanlık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile öfke-düşmanlık alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, öfke-düşmanlık alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların fobik anksiyete alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi çocukluk döneminde duygusal bozukluk belirtisi olan anne ve babalar ile problem yaşamayan anne ve babalardan daha yüksektir.

Anne ve babaların çocuklukta yaşadığı bozukluk durumuna göre, paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi, çocukluk döneminde problem yaşamayan anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile paranoid düşünce alt semptom grubu arasında pozitif bir ilişki

olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, paranoid düşünce alt semptom grubu psikolojik belirti düzeyi artmaktadır.

Anne ve babaların çocukluk döneminde yaşadığı bozukluk durumuna göre, genel semptom ortalaması puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Çocukluk döneminde duygusal ve davranış bozukluğu bulunan anne ve babaların genel semptom ortalaması çocuklukta problem yaşamayan anne ve babalardan daha yüksektir. Ayrıca çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile genel semptom ortalaması arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, genel semptom ortalaması artmaktadır.

Anne ve babaların psikolojik belirti düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, eğitim, gelir, yaşanan yer ve çocuklukta yaşanan uyum bozukluğuna göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Üst SED'deki anne babaların psikolojik belirti düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Bu bulgular literatür ile paralellik göstermektedir.

Ataca'nın Kanada ve İzmir'de yaşayanlar ile yaptığı araştırmasında; genelde kadınlar, erkeklere göre psikolojik olarak daha yaralanabilir bulunmuş, daha fazla risk faktörüyle yaşayan grubun düşük sosyo-ekonomik düzeydekiler olduğu saptanmıştır (Ataca, <http://...obildiri.htm>).

Yaşın Dökmen'in yaptığı çalışmada; çoğunlukla, pazarda satış yapan kadınların ruh sağlığının çeşitli yönleri bakımından daha olumsuz durumda olduğu bulunmuştur (Yaşın Dökmen, <http://...obildiri.htm>).

Koç, Yavuzer, Demir ve Dikici (1996) psikolojik belirti düzeylerinin SED'e göre farklılaştığını, köyden gelen bireylerde psiko-patolojik özelliklere ait semptomların daha az çıktığı, psiko-patolojik özelliklere ait semptomları gösterme açısından ilden gelen bireylerin birinci sırada olduğunu bulmuşlardır (Koç, Yavuzer, Demir ve Dikici, 1996: 7-8).

Bu durumun SED'in yüksekliğinin bireylerin karşılaştığı bazı sorunları tolere etmede önemli bir destek oluşturmasından veya bireyin bu anlamda bir problem yaşamadığından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Psikolojik belirti düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Alt semptom gruplarının psikolojik belirti düzeyi paralel olarak artmakta veya azalmaktadır.

Psikolojik belirti düzeyleri ile sürekli kaygı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Alt semptom gruplarının psikolojik belirti düzeyi'ne paralel olarak sürekli kaygı düzeyi artmakta veya azalmaktadır.

Spielberger ve Denny (1966) psikolojik bozukluğu olan kişilerde sürekli kaygı düzeyinin yüksek olduğunu bulmuşlardır (Akt. Kaya, 2001: 78).

Psikolojik belirti düzeyleri ile kontrol odağı arasında ilişki bulunamamıştır. Konuya ilişkin literatür taramasında, ruh sağlığı ile kontrol odağı arasındaki farklılığa ilişkin araştırmalarda tutarlı sonuçlar elde edilemediği görülmüştür.

Bolel (1993) çalışmasında depresyon ile kontrol odağı arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır (Bolel, 1993: 52).

Dağ'ın (1991) çalışması dış kontrol odağı ile psikolojik belirti düzeyleri arasındaki pozitif bir ilişkinin varlığını göstermektedir (Dağ, 1991: 14).

Malki (1998) yaptığı çalışmasında, Cash ve Stack (1973), Holder ve Levi (1988), Epstein ve Meier (1989) ile benzer olarak; dış kontrol odaklı olma eğiliminin artmasıyla ruh sağlığının bozulduğunu, iç kontrol odaklı olma eğiliminin artmasıyla ruh sağlığının daha iyi düzeyde olduğunu bulmuştur (Malki, 1998: 48-50).

Bu durumun, çalışmadaki yaş dağılımı ve ortalamasının (36, 43); Malki'nin (1998) ve Dağ'ın (1991) araştırmasındaki yaş dağılımı ve ortalamasından (20, 47) yüksek olması, yaş ve ruh sağlığı ile iç kontrol odağı arasındaki pozitif ilişkinin varlığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu görüş Tükel ve Gök (1996) tarafından desteklenmektedir.

Sürekli kaygı düzeylerinin genel grup ortalaması 42, 4013 (Ss±6, 6753)'tür. Kaygı düzeyleri ortalaması LeCompte ve LeCompte'un (1981) çalışması ($\bar{X}=42, 65$ Ss±7, 63) ile yakındır (Öner ve LeCompte, 1983: 6). Annelerin ortalaması 42, 8511 (Ss±6, 7201) babaların ortalaması 41, 6724 (Ss±6, 5945)'tür.

Anne ve babaların cinsiyetine göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Bulgular, Küçükturan (1992) ve Suner'in çalışmalarıyla desteklenmektedir (Küçükturan, 1992:29; Suner, 2000:78).

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, sürekli kaygı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. 45 ve üstü yaş grubu anne ve babaların sürekli kaygı düzeyi 30-34 yaş grubu anne ve babalar ile 40-44 yaş anne ve babaların sürekli kaygı düzeyinden daha yüksektir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Çocukların cinsiyetine göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların çocuk sayısına göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların eğitim durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Oysa ki konuya ilişkin literatür taramasında elde edilen bulgulara göre; eğitim düzeyi ile kaygı seviyesi arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. White (1978) eğitim düzeyi yüksek bireylerin stresleri gidermede daha becerikli olduklarını belirtmektedir. Spielberg (1978) eğitim düzeyi ile kaygı seviyesinin ters ilişki gösterdiğini bulmuştur (Öner ve LeCompte, 1983: 18-19). Çalışmada elde edilen bulgunun, eğitim düzeyi yükselen anne ve babaların sosyal destek unsurlarının azalmasından dolayı içerisinde buldukları durumları stresli olarak yorumlamalarından ve geleneksellikten uzaklaşan toplumsal yapının getirdiği çatışmalardan kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

Anne ve babaların iş durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların gelir durumuna göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Çocukluk döneminde yaşanan bozukluk durumuna göre, sürekli kaygı düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak çocuklukta yaşanan uyum bozukluğu ile sürekli kaygı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Çocuklukta yaşanan bozukluğun şiddeti ve yoğunluğu arttıkça, sürekli kaygı düzeyi yükselmektedir.

Literatür taramasında anne babaların yaş, medeni durum, çocuklarının cinsiyeti, iş durumu, gelir durumu, yaşamını en uzun süre geçirdiği yer ve yaşanan bozukluk durumuna göre sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma bulunmamıştır

Sürekli kaygı ile kontrol odağı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Kontrol odağı genel grup ortalaması 10, 6645 (Ss±3, 2182)'tir. Annelerin ortalaması 10, 6596 (Ss ±3, 2414) babaların ortalaması 10, 6724 (Ss±3, 2182)'tür. Araştırmada elde edilen kontrol odağı ortalaması Dağ'ın (1990) çalışması ($\bar{X}=10,37$ Ss±4, 05) ile yakındır (Dağ, 1991: 13).

Anne ve babaların cinsiyetine göre kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Kontrol odağı ve cinsiyet arasındaki farklılığa ilişkin araştırmalarda tutarlı sonuçlar elde edilemediği görülmüştür.

Tükel ve Gök (1996), cinsiyet ile kontrol odağı arasında anlamlı bir fark olmadığını bulmuştur (Tükel ve Gök, 1996: 14).

Mc. Ginnes (1974), Dağ (1991) ve Malki (1998) kızların daha dış kontrol odaklı olduklarını bulmuşlar iken, Hsieh, Chuang ve Yang (1977) ve Sürekli (2003) cinsiyetin kontrol odağını etkilemediğini bulmuşlardır (Dağ, 1991: 13, Malki, 1998: 50-51; Sürekli, 2003: 3). Bu durumun dini inanış, kültürel özellikler ve bölgesel etkilerle ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Anne ve babaların yaş durumlarına göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak anne ve babanın yaşı ile kontrol odağı

arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne ve babanın yaşı ilerledikçe kontrol odağının içsellik konumu artmaktadır. Tükel ve Gök (1996), yaş ile kontrol odağı arasında ters yönlü ilişki olduğunu, yaşın artması ile kontrol odağının içsellik boyutunun yükseldiğini bulmuşlardır (Tükel ve Gök, 1996: 14). Ayrıca bulgular, Bialer (1961), Bolel (1993) ve Malki'nin (1998) araştırmaları ile desteklenmektedir (Bolel, 1993: 56; Malki, 1998: 51).

Bireylerin yaşlarının ilerlemesine bağlı olarak; toplumsal rol ve kimliğin yüklediği sorumluluk ve bağımsızlıklarının artacağı, deneyimlerinin zenginleşeceği, yaşamlarında veya çevrelerinde yer alan olaylar ile sonuçlarının kendi girişim ve yetenekleriyle değişebileceği beklentisinin gelişerek, iç kontrol odağına doğru bir gidişin olduğu düşünülmektedir.

Anne ve babaların medeni durumlarına göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Çocukların cinsiyeti değişkenine göre anne ve babaların kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Bolel'in (1993) çalışmasında cinsiyetler arasında kontrol odağı açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır (Bolel, 1993: 55).

Anne ve babaların eğitim durumuna göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların çocuk sayısına göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların iş durumuna göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların gelir durumuna göre, kontrol odaklarının içsellik dışsallık boyutunun ortalamaları farklılık önemli bulunmamıştır.

Anne ve babaların yaşamını en uzun süre geçirdiği yere göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Ancak yerleşim yeri ile kontrol odağı arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yerleşim yerinin nüfus ve idari yönden büyüklüğü arttıkça, kontrol odağının içsellik konumu artmaktadır.

Çocukluk döneminde yaşanan bozukluk durumuna göre, kontrol odağı puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık önemli bulunmamıştır. Bolel'in (1993) çalışmasında normal ve klinik örneklem arasında kontrol odağı açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır (Bolel, 1993: 55).

Literatür taramasında, kontrol odağı ile sosyo-ekonomik düzey arasında ilişkiyi gösteren bir çalışmaya rastlanmamıştır.

ÖNERİLER

Burada uygulayıcılar ve araştırmacılar için geliştirilen öneriler verilmiştir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Yetişkin eğitimi, yetişkinlik psikolojisi, çocuk yetiştirme tutumları ve aile-evlilik danışmanlığı konularının, Eğitimde Psikolojik Hizmetler ABD'nda öğrenim gören lisans ve lisansüstü eğitim öğrencilerine tanıtılması yararlı olacaktır.
2. Üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile aile eğitimlerinde görev alacak psikolojik danışmanlar ve gönüllülerin yetiştirilmesi uygun olacaktır.
3. Üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütleri okullarda anne ve babalara, davranış ve tutumlarının çocukları üzerindeki etkilerini işleyen eğitim çalışmaları düzenlemelidirler.
4. Okullarda görev yapan öğretmenler, çocukların gelişim dönemi özellikleri ve problemleri konusunda bilgilendirilerek, daha duyarlı hale getirilmelidir.
5. Eğitim kurumlarında öğretmenler ve psikolojik danışmanların işbirliği ile çocukların sosyal becerilerini geliştirici çalışmalar planlamalıdır.
6. RAM ve okullarda görev yapan psikolojik danışmanların işbirliği yaparak çocukların içsel kontrol odağını arttırabilecek nitelikte çalışmalar planlamalıdır.

7. Üniversiteler tarafından aile ve evlilik danışmanlığı lisansüstü eğitim programları açılarak, çalışmaların bilimsel standart ve bilgi birikimi ile yürütülmesi sağlanmalıdır.

8. İlgili birimlerin işbirliği ile evlilik öncesinde ve çocuk sahibi olmak isteyen çiftlere; ebeveynlik, çocuk bakımı, çocuk yetiştirme tutumları, uyum bozuklukları, iletişim ve gelişim dönemi özellikleri konularında eğitim çalışmaları yapılmalıdır.

9. RAM'lerinde yürütülen önleyici ve düzeltici çalışmalara anne ve babanın katılımı sağlanmalı ve işbirliği yapılmalıdır.

10. RAM'nde görev yapan psikolojik danışmanlar, çocuklara yönelik düzeltici çalışmaları yanında, ailelere de psikolojik yardım hizmeti vermelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Evli ve boşanmış anne ve babaların aile içi çatışmalarının durumu ve çocuklar üzerindeki etkileri araştırılabilir.

2. Öğretmenlerin çocuklara karşı olan tutumları ile duygusal bozukluklar arasındaki ilişki araştırılabilir.

3. Anne ve babaların çocuklarındaki psikolojik sorunlara karşı tutumları ve ilgileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- ACİN, Serdar (1999). "Okul Fobisi", **Kimlik**, Sayı 3, [18-21].
- AKBAĞ, Müge (1994). "Liseli Ergenlerin Anne-Baba Tutumlarını Algılamaları İle Uyum düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ALİSİNANOĞLU, Fatma (1995). "Üniversite Öğrencilerinin Ben (Ego) Durumları İle Ana-Baba Tutumlarını Algılamalarını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi", A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (1998). **DSM-4 Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı**, Çev. Ed. Ertuğrul Köroğlu, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- ARGUN, Yasemin (1995). "Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinin Denetim Odağı Üzerine Etkileri", D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- ASLAN, S. Halime; ASLAN, Oğuz; ALPARSLAN, Z. Nazan (1998). "Annedeki Süreğen Depresyonun Çocuktaki Depresyon ve Kaygı Düzeylerine Etkisi", **Türk Psikiyatri Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, [32-37].
- ATABEK, Erdal (1999). "Çocuklarda Kaygı Nedenleri", **Kimlik**, Sayı 6, [29-30].
- ATABEK, Erdal (2001). "Çocuğunuzun Başarısı Sizin Mutluluğunuza Ne Kadar Bağlı...", **Çocuk ve Aile**, Sayı 36 [12-13].
- ATİLA, Erkan (1999). "Kaygılı Çocuklar", **Kimlik**, Sayı 1, [23-25].
- ATKINSON, Rita L.; ATKINSON, Richard C.; SMITH, Edward E.; BEM, Darly J.; NOLEN-HOEKSEMA, Susan (1999, İngilizce'si 1996, 1993, 1990, 1987, 1983, 1979, 1975, 1971, 1967, 1962, 1957, 1953), **Psikolojiye Giriş (Özgün Kitabın Adı: Hilgard's Introduction to Psychology, 12th Edition)**, Çev. Yavuz Alogan, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- AYDOĞMUŞ, Kayıhan (1998). "Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları", **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [145-160].
- AYVAIŞIK, H. Belgin; ER Nurhan Menli; KIŞLAK Şennur Tutarel; ERKUŞ Adnan (2000). **Psikoloji Terimleri Sözlüğü**, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bakanlar Kurulu (1997). "Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", **Resmi Gazete**, 23011, 6 Haziran 1997.
- BALTAŞ, Acar (1998). "Eğitim Başarısını Yükseltmede, Sağlıklı ve Mutlu İnsanlar Yetiştirmede Ailenin Rolü", **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [161-200].

- BALTAŞ, Zuhâl (1998). "Temel İhtiyaçların Kazanılmasında Ailenin Rolü", **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [51-78].
- BEBEDEK, Elissa P.; BROWN, Catherine F. (1997). **Boşanma ve Çocuğunuz Çocuğunuzun Boşanmanızla Başetmesine Nasıl Yardımcı Olursunuz?**, Çev. Serap Katlan, Birinci Baskı, Ankara: HYB Yayıncılık.
- BEER, Ulrich (1989). "Anne-Baba Otoritesi", Çev. Mehmet Erdem, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 7, [45-50].
- BEŞKEN, Meral (2000). "Çocukta Duygusal Bozukluklar", **Kimlik**, Sayı 12, [20-24].
- BIYIKLI, Latife (1991). "Uyum Sorunu Olan Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporu", **Özel Eğitim Konseyi** içinde, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, [289-303].
- BIYIKLI, Latife; KAYA, Nazan (1991). **Uyum Sorunu Olan Çocuklar ve Eğitimleri Ön Raporu**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı.
- BİLGİN, Mehmet (2003). "Çocuk ve Ergenlerde Özkıyım ve Nedenlerine Yönelik Metaanalitik Bir Çalışma", **VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri** içinde, Editörler: Hakan Atılgan, Mesut Saçkes, Ankara: Pacem Yayıncılık, [151-152].
- BİLİR, Şule; ADIYAMAN Pelin Bilir (Tarihsiz). **Her Yönüyle Çocuğunuz**, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- BİNGÜL, Neşecan (1995). "Kız-Erkek-Karma Lise Öğrencilerinin Uyum Sorunları ve Karşılaştırılması", D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- BOLEL, Nurcihan (1993). "Normal ve Psikiyatrik Semptom Gösteren Çocuklarda Denetim Odağı İle Depresyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- BOZAK, M. Mahir (1982). "Anksiyete ve Okul başarısı Arasındaki İlişkiye Ait Bir Araştırma", **Psikoloji Dergisi**, Sayı 16, [24-39].
- CÜCELOĞLU, Doğan (1992). **İnsan ve Davranışı**, Üçüncü Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- ÇAKMAKLI, Kemal (1989). "Çocuk ve Gencin Psikososyal Sağlığında Anne-Baba Tutumu", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 8, [9-12].
- ÇAKMAKLI, Kemal (2000). **Okula İsteksiz Çocuklar ve Okul Fobisi**, Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.
- ÇANKIRILI, Ali (1999). "Çocuk Eğitiminde Babanın Sorumluluğu", **Sur**, Sayı 281, [50-53].

- ÇOBAN, Mehmet (1996). "Okula Yeni Başlayan Öğrencilerde Uyum Sorunları", **Öğretmen Dünyası**, Sayı 202, [33].
- ÇOBAN, Mehmet (2000a). "Anne Baba Tutumları (Aşırı Koruyucu Tutumlar)", **Kimlik**, Sayı 7, [7-11].
- ÇOBAN, Mehmet (2000b). "Anne Baba Tutumları (2) Aşırı Koruyucu Tutumlar", **Kimlik**, Sayı 10, [5-7].
- ÇOBAN, Mehmet; TÖZ, Nesrin (1993). "Hizmetiçi Eğitim Seminer Notları", İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezince düzenlenen **Uyum Sorunları Semineri** sunumu. İzmir: (teksir).
- DAĞ, İhsan (1990). "Kontrol Odağı, Stresle Başa Çıkma Stratejileri ve Psikolojik Belirti Gösterme İlişkileri", H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- DAĞ, İhsan (1991). "Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği'nin (RIDKOÖ) Üniversite Öğrencileri İçin Güvenirliliği ve Geçerliliği", **Psikoloji Dergisi**, Cilt 7, Sayı 26, [10-16].
- DEMİR, Türkyay; ERALP DEMİR, Demet; ALKAŞ, Leyla; KAYAALP, Levent (2000). "Marmara Depremiyle İlgili Ruhsal-Davranışsal Sorunlar Nedeniyle Kliniğe Başvuran Çocukların Özellikleri ve Tanısal Dağılımları", **3P Psikiyatri Psikoloji Psikiyatri Dergisi**, Cilt 8, Sayı 3, [206-214].
- DOUGLAS, Jo; RICHMAN, Naomi (1998). **Uykusuz Çocuk (Çocuğum Uyumuyor)**. Çev. Hakan Yıldız, Birinci Basım, İstanbul: Papirüs Yayınları.
- DÖNMEZER, İbrahim (1999). **Ailede İletişim ve Etkileşim**, Birinci Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık, Eğitim Dizisi.
- DREIKURS, Rudolf (1988). "Korkuya Meydan Vermemek; Korkunun Etkisi Altında Kalmamak", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 3, [40-41].
- EBRİNÇ, Servet (2000). "Psikiyatrik Derecelendirme Ölçekleri ve Klinik Çalışmalarda Kullanımı", **Klinik Psikiyatri Dergisi**, Sayı 10, [109-116].
- EKŞİ, Aysel (1990). **Çocuk, Genç, Anne-Babalar**, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ELDELEKLİOĞLU, Jale (1999). "Karar Stratejileri İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, Cilt 2, Sayı 11, [7-13].
- ELKIND, David (1991). "Gençler ve Alkol", Çev. Ekin Besin, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 19, [17-18].
- ERKAN, Zülal (2003). "Sosyal Kaygı Düzeyi Yüksek ve Düşük Ergenlerin Ana Baba Tutumlarına İlişkin Nitel Bir Çalışma", **VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri** içinde, Editörler: Hakan Atılgan, Mesut Saçkes, Ankara: Pacem Yayıncılık, [121].

- ERKMAN, Fatoş (1990). “Duygusal Ezim”, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 11, [23-24].
- ERKUŞ, Adnan (1994). **Psikolojik Terimler Sözlüğü**, Ankara: Duruk Yayınları.
- EROL, Neşe; ÖNER, Özgür (2000). “Çocukluk Korkuları”, **Türk Psikoloji Yazıları**, Cilt 3, Sayı 5, [23-36].
- ERÖZKAN, Atılğan (2000). “Ailenin Eğitsel Ortamının Temel Eğitim Öğrencisi Üzerindeki Etkileri”, **Öğretmen Dünyası**, Sayı 250, [17-18].
- ERSOY, Özlem; AVCI Neslihan (2001). **Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri “Özel Eğitim”**, İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama San. Tic. A.Ş.
- FINDIKÇI, İlhami (1989). “Prof. Dr. Kayıhan AYDOĞMUŞ İle Söyleşi, Çocuğun Ruh Sağlığı ve Aile”, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 7, [23-29].
- GEÇTAN, Engin (1992). **Çağdaş Yaşam ve Normaldışı Davranışlar**, Sekizinci Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- GEÇTAN, Engin (2003). **Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar**, İstanbul: Metis.
- GÖKÇEDAĞ, Sevda (2001). “Lise Öğrencilerinin Okul başarısı ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne-Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması”, D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- GÖKTÜRK, Ülkü (1986). “Nörotik Çocukların Anne Babalarında Kişilik Yapısı ve Tutumu”, **21. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Kitabı** içinde, Editör: Mehmet Ünal, İstanbul: Memeray Ofset, [102-106].
- GÜLFEM ÇAKIR, Sakine (2003). “Ergenlerde Kimlik Statüsünün Cinsiyet, Anne-Baba Tutumu ve Anne-Babanın Eğitim Düzeyi İle İlişkisi ”, **VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri** içinde, Editörler: Hakan Atılğan, Mesut Saçkes, Ankara: Pacem Yayıncılık, [145-146].
- GÜN, Zübeyit (2003). “Ergen ruh Sağlığı ve Göç”, **VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri** içinde, Editörler: Hakan Atılğan, Mesut Saçkes, Ankara: Pacem Yayıncılık, [1-2].
- GÜNEŞ, Hatice (2003), “Erken Çocukluk Dönemi Sorunları”, **Türk Psikoloji Bülteni Özel Gündem Çocuk Psikolojisi**, Cilt 9, Sayı 30-31, [65-72].
- GÜNEYSU, Sibel (1992). “Eğitimde Teori/Uygulama”, (Doktora Tezi, H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1986.), **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 21, [27-30].
- GÜNGÖR, Abide (2000). “Okulöncesi Dönem ve Aile”, **Öğretmen Dünyası**, Sayı 246, [7-8].

- GÜNGÖRMÜŞ, Oya (1989). “Baba Yoksunluğunun Çocuğun Gelişimine Etkisi”, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 8, [13-14].
- GÜNGÖRMÜŞ, Oya (1998). “Baba-Çocuk İlişkisi”, **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [245-254].
- HAŞILCIOĞLU, Rezzan (1992). **Konuşma Bozuklukları ve Sınıfımızda Konuşma Bozukluğu Bulunan Öğrencilere Nasıl Yardımcı Olabiliriz ?**, İzmir: İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- İLKBAHAR, Şeila Yahya (1992). “Fobiler”, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 23, [11-15].
- JERSILD, Arthur T. (1979). **Çocuk Psikolojisi**, Çev. Gülseren Günçe, Üçüncü Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- KABAKÇI, Elif (2003). “Panik ve yaygın Anksiyete Bozukluklarında Bilişsel-Davranışçı Tedaviler”, **Bilişsel-Davranışçı Terapiler** içinde, Editörler: Işık Savaşır, Gonca Boyacıoğlu, Elif Kabakçı, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Genişletilmiş 2. Baskı, [89-110].
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem (1996). “Yoksunluk ve İnsan Gelişimi: Psikolojiye Bir Rol Düşüyor mu? ”, **IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmalar** içinde, Editör: Güler Okman Fişek, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, [123-134].
- KALE, Nesrin (1997). “Ortaöğretim Gençliğinin Aile Ortamındaki Sorunları ve Bu Sorunların Çözüm Yolları”, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 53, [19-21].
- KALYONCU, Ö. Ayhan; MIRSAL, Hasan; PEKTAŞ, Özkan; GÜMÜŞ, Ömer; TAN, Devran; BEYAZYÜREK, Mansur (2002). “Alkol Bağımlılarında Suçluluk ve Utanç Duyguları”, **Bağımlılık Dergisi**, Cilt 3, Sayı 3, [160-164].
- KARAKUŞ, Sedat (2003). “Anne-Babası Boşanmış ve Boşanmamış Çocukların Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi ve Okul Başarısına Yansımaları”, D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- KARAOĞLAN, Bahattin (1997). “Boşanmanın Gençliğin Kişiliğine Etkisi – Sivas İli Merkez İlçesi Örneği”, C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- KARAYILANLI, T. Kemal (2000). “Çocuğunuz ve Sorunları Üzerine”, **Kimlik**, Sayı 14, [3-5].
- KARLIDAĞ, Rıfat; ASLAN, S. Halime; ALPARSLAN, Z. Nazan, SOY, Mehmet; SARPEL, Tunay (1997). “Fibromiyalji ve Romatoid Artritte Depresyon, Kaygı ve Aleksitimi: Karşılaştırmalı Bir Klinik Çalışma”, **Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**, Cilt 22, Sayı 4, [239-243].
- KAYA, Tülay (1999a). “Çocuğa Kötü Davranış Türleri”, **Kimlik**, Sayı 2, [8-14].

- KAYA, Tülay (1999b). “Okul ve Aile İşbirliği Neden Önemli? ”, **Kimlik**, Sayı 4, [4-7].
- KAYA, Tülay (1999c). “Anne Baba Büyükanne Dede Çocuk İlişkileri”, **Kimlik**, Sayı 5, [11-14].
- KAYA, Tülay (2000a). “Kardeş Kıskançlığının Nedenleri ve Önlemler”, **Kimlik**, Sayı 13, [3-7].
- KAYA, Tülay (2000b). “Boşanmalar ve Çocuk (1)”, **Kimlik**, Sayı 14, [6-9].
- KAYA, Tülay (2000c). “Boşanmalar ve Çocuk (2)”, **Kimlik**, Sayı 15, [3-7].
- KAYA, Tülay (2001). “Çocukların Korkuları”, **Kimlik**, Sayı 20, [3-5].
- KAYA, Tülay (2002). “Anne Baba Olmak (2)”, **Kimlik**, Sayı 32, [9-11].
- KAYA, Zöhre (2001). “Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma”, D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- KETHÜDA, Semra (2001). “Kişilik Kazanımının Belirleyici Olgusu”, **Kimlik**, Sayı 21, [28-29].
- KETTERMAN, Grace (1998). **Anababaların En Çok Sorduğu Soruların Cevapları**, Çev. Hande Gürel, Birinci Baskı, Ankara: HYB Yayıncılık, Çocuk Eğitimi Dizisi.
- KILIÇ, Mustafa (1991). “Belirti Tarama Listesi (SCL 90-R) nin Geçerlik ve Güvenirliği”, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, [45-52].
- KILIÇÇI, Yadigar (1992). **Okulda Ruh Sağlığı**, Ankara: Şafak Matbaacılık.
- KOÇ, Mustafa; YAVUZER, Yasemin; DEMİR, Zekeriya; DİKİCİ, Hidayet (1996). “Üniversite Öğrencilerinin Psiko-Patolojik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Cilt 21, Sayı 220, [10-14].
- KORKMAZLAR, Ümran (1998). “Son Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş)”, **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [79-88].
- KÖKNEL, Özcan (1998). “Ergenlik Dönemi”, **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [89-100].
- KÖKNEL, Özcan (1999). **Günlük Hayatta Ruh Sağlığı**, Birinci Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- KÖKTÜRK SUVARLI, Melahat (1997). “Üstün Nitelikli Öğrencilerin Psiko-Sosyal Eğitsel Sorunları-Benlik Saygısı İlişkisi-Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Münferit Çalışma, Proje No:901.94.08.01, İzmir.

- KULAKSIZOĞLU, Adnan (1989). "Aile İçi İlişkiler ve Ergen", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 8, [19-22].
- KUZGUN, Yıldız (1973). "Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi", **Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, [57-70].
- KÜÇÜKTURAN, Güler (1992). "Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kaygı Düzeylerine Ana-Baba Tutumlarının Etkisi", (Doktora Tezi, H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1987.), **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 20, [26-29].
- LAUMAN-BİLİNGS, Lisa; EMERY, Robert E. (2000). "Distress Among Young Adults From Divorced Families", **Journal of Psychology**, Cilt 14, Sayı 4, [671-687].
- LECOMPTE, Güney; LECOMPTE, Ayhan; ÖZER, Serap A. (1989). "Üç Sosyo-Ekonomik Düzeyde, Ankaralı Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları: Bir Ölçek Uyarlaması", **Psikoloji Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, [5-8].
- MALKİ, Rosa (1998). "Davranışlardaki İç-Dış Kontrol Odağı İle Ruh sağlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- MANGIR, Mine; AKTAŞ, Yaşare (1992). "Baba-Çocuk İlişkisi", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 21, [5-7].
- McCALL, Robert B. (1988). "Çocukların Korkuları", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 5, [48-49].
- Milli Eğitim Bakanlığı (2000). "Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, 2509, Şubat 2000.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2001). "Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği", **Resmi Gazete**, 24376, 17 Nisan 2001.
- MİNİBAŞ, Jale (1988). "Çocukta Korkular", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 3, [37-39].
- MİRAL, Mustafa (2001). "Babalı Babasızlık...", **Çocuk ve Aile**, Sayı 36, [40-41].
- ÖÇAL, Sevgi (2000a). "Anne-Babanın Davranış Biçimleri ve Buna Dayalı Olarak Çocuğun Kimlik Gelişimi", **Kimlik**, Sayı 14, [14-17].
- ÖÇAL, Sevgi (2000b). "Kekemelik", **Kimlik**, Sayı 16, [14-15].
- ÖÇAL, Sevgi (2001). "Anne Baba Yokluğu ve Çocuğun Ruhsal Gelişimi", **Kimlik**, Sayı 18, [3-4].
- ÖKTEM, Cenk (1990). "Liseli Son Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Ana-Baba Tutumlarının Mesleki İlgi ve Değerleriyle Karşılaştırılması", U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

- ÖNER, Necla (1997). **Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler: Bir Başvuru Kaynağı**, Üçüncü Basım, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ÖNER, Necla; LECOMPTE, Ayhan (1983). **Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı**, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ÖREN, Nihal (1991). “Denetim Odağı ve Kendini kabul Arasındaki İlişkiler”, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, [20-28].
- ÖY, Belma; REZAKİ, Bengü; BAŞOĞLU, Nuray; BAĞÇACI Aydan; İLGEN, Ruhan (1991). “Bir Pediatri Polikliniğine Başvuran İlkokul Çocuklarında Ruhsal Uyum Taraması”, **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1, [15-21].
- ÖZ, İlkin (2002). “Genç Olmanın Öntüne Geçilmez Coşkusu ve Engellenebilir Küskünlüğü”, **Çocuk Çocuk**, Sayı 14, [20-21].
- ÖZCAN, Handan (1996). “İlkokul Öğrencilerinin Özgüvenleri, Akademik Başarıları ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler”, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÖZDOĞAN, Berka (1997). **Çocuk ve Oyun (Çocuğa Oyunla Yardım)**, Genişletilmiş İkinci Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ÖZER, Recep; TURNA, Hatice (1998). **Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Servislerinde Görev Yapan Rehber Öğretmenlere (Psikolojik Danışmanlara) Rehberlik Psikolojik Danışma ve Özel Eğitim Hizmetleri Hakkında Yardımcı El Kitabı**, Rize: Rize Valiliği Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü.
- ÖZGÜL, Doğa; ALBAYRAK KAYMAK, Deniz (1996). “Ana-Baba Kaybının Çocuklar Üzerindeki Etkisi”, **IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmalar** içinde, Editör: Güler Okman Fişek, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, [523-529].
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (1994). **Psikolojik Testler**, Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (2000). **Evlilik ve Aile Terapisi**, Ankara: PDREM Yayınları.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (2001). **Ailede İletişim ve Yaşam**, Ankara: PDREM Yayınları.
- ÖZKAN, Kevser (2000). “Çocuk ve Yas”, **Kimlik**, Sayı 7, [12-14].
- ÖZSOY, Yahya; ÖZYÜREK, Mehmet; ERİPEK, Süleyman (1992). **Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar. “Özel Eğitime Giriş”**, Üçüncü Baskı, Ankara: Karatepe Yayınları.
- ÖZTÜRK, M. Orhan (1997). **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları**, Yedinci Basım, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

- ÖZTÜRK, Mualla (2003). "Çocukluk Çağı Ruhsal Sorunları ve Bozuklukları", **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları** içinde, Yaz. M. Orhan Öztürk, Yedinci Basım, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, [421-452].
- PAUL, Annie Murphy (2001). "Ah! Şu Çocuklar", **Güncel Psikoloji Özel Sayı: Nasıl Duyumlu Bir Hayat Yaşanır?**, Cilt 2, Sayı 2, [64-69].
- RAZON, Norma (1998). "Çalışan Anne ve Çocuğu", **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [229-244].
- ROTTER, Julian B. (1975). "Some Problems and Misconceptions Related to Construct of Internal Versus External Control of Reinforcement", **Journal of Consulting and Clinical Psychology**, 43, [56-67].
- SALZMANN, Christian Gotthilf (1999). **Çocuğunuzu Yanlış Eğitiyorsunuz**, Çev. M. Cahit Gündoğdu, Birinci Baskı, İstanbul: Hayat Yayınları, Eğitim Dizisi.
- SAVAŞIR, Işık; ŞAHİN, Nesrin H. (1997). **Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler**, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- SAYGILI, Sefa (2001). "Babasız Çocuklar", **Zafer Dergisi**, Sayı 289, [1-2].
- SCHAEFER, Charles E.; MILLMAN, Howard L. (1994). **Çocuklarda Yaygın Olarak Görülen Sorunlar Nedenleri ve Çözüm Yolları**, Çev. Nagehan Demiral Büküşoğlu, Nesrin Aykaş, Mehmet Çoban, İzmir: İzmir Rehberlik ve Araştırma Merkezi.
- SERBEST, Pınar; YILMAZ Yılmaz (1988). "Çocuklarda Davranış Bozuklukları", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 5, [54-61].
- SOLAR, Metin; ERDEM, Ayşegül; GACAL, Beytullah; DEMİR, Adnan; ZENGİNOĞLU, Şükran (1999). **Rehberlik Uygulamaları**, Bayburt: Bayburt Valiliği Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü.
- STEIN, Arnd (1997). **Saldırgan Çocuk**, Çev. Nükhet PoLat, Birinci Baskı, İstanbul: Papirüs Yayınları, Aile ve Çocuk Dizisi.
- SUNER (İKİZ), F. Ebru (2000). "Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki", D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- SUNGUR, Nuray (1999). "Yaratıcı Çocuk ve Ana-Baba Tutumları", **Ülker Gıda Sanayi A.Ş. Ana-Baba Okulu El Kitabı** içinde, Hazırlayan: Haluk Yavuzer, İstanbul: Mavi Çizgi Reklamcılık Ltd. Şti., [19-25].
- SÜREKLİ, Derya (2003). "Brain Asymmetry In Individual Differences", **Nörolojik Bilimler Dergisi**, Cilt 20, Sayı 3, [1-3].
- TELMAN, Nursel (1991). "Çocuklarımıza Karşı Kırıcı ve Yıkıcı Olmalım", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 14, [11-12].

- TÜKEL, Raşit; GÖK, Şeyda (1996). “Kontrol Odağının Yaş, Anksiyete ve Depresyon İle İlişkisi”, **Türk Psikiyatri Dergisi**, Cilt 7, Sayı 1, [11-16].
- WYCKOFF, Jerry L.; UNELL Barbara C. (1997). **Altı-On İki Yaşları Arasındaki Çocuğunuzu Aklınızı Oynamadan Nasıl Terbiye Edersiniz**, Çev. Ferhan Köroğlu, Birinci Baskı, Ankara: HYB Yayıncılık, Çocuk Eğitimi Dizisi.
- YANARER, Çiğdem (2002). **Anasımındaki Çocuğuma Nasıl Yardım Edebilirim? -Anne Baba El Kitabı-**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- YANBASTI, Gülgün (1990). **Kişilik Kuramları-**, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No 53.
- YAŞIN DÖKMEN, Zehra (1996). “Bir Grup Kız ve Erkek Üniversite Öğrencisinin Anneleriyle İlişkilerinin Karşılaştırılması”, **Türk Psikoloji Bülteni**, Cilt 2, Sayı 5, [34-36].
- YAŞIN DÖKMEN, Zehra (1999a). “Çocuğunuzun Ruh Sağlığı”, **Türk Psikoloji Bülteni**, Cilt 3, Sayı 7, [72-76].
- YAŞIN DÖKMEN, Zehra (1999b). “Anne ve Babayla Algılanan Benzerlik: bazı Anne, Baba ve Kişi Özelliklerinin Rolü”, **Türk Psikoloji Dergisi**, Cilt 12, Sayı 40, [19-34].
- YAVUZER, Haluk (1993). **Çocuk Psikolojisi**, Yedinci Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- YAVUZER, Haluk (1998). “Yaygın Anne-Baba Tutumları”, **Ana-Baba Okulu** içinde, İstanbul: Remzi Kitapevi, [115-132].
- YAVUZER, Haluk (1999). “Yaygın Ana-Baba Tutumları”, **Ülker Gıda Sanayi A.Ş. Ana-Baba Okulu El Kitabı**. Haz.: Haluk Yavuzer. İstanbul: Mavi Çizgi Reklamcılık Ltd. Şti. [9-12].
- YAVUZER, Haluk (2000). **Okul Çağı Çocuğu**, Birinci Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- YAZAR, Aytakin (1999a). “Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Problemler ve Çözüm Yolları”, **Kimlik**, Sayı 4, [8-14].
- YAZAR, Aytakin (1999b). “Çağımızda İletişim ve Ana Baba Çocuk İletişimi”, **Kimlik**, Sayı 6, [3-8].
- YAZAR, Aytakin (2000a). “Anne-Çocuk Etkileşimi”, **Kimlik**, Sayı 8, [10-13].
- YAZAR, Aytakin (2000b). “İlköğretim ve Anaokuluna Yeni başlayan Çocuklarda Uyum Sorunu (1)”, **Kimlik**, Sayı 14, [10-13].
- YAZAR, Aytakin (2000c). “İlköğretim ve Anaokuluna Yeni başlayan Çocuklarda Uyum Sorunu (2)”, **Kimlik**, Sayı 15, [19-22].
- YAZAR, Aytakin (2001a). “Güvensiz ve Yaramaz Çocuk”, **Kimlik**, Sayı 18, [9-11].

- YAZAR, Aytekin (2001b). "Ailenin Disiplin Yöntemleri ve Etkileri", **Kimlik**, Sayı 21, [21-23].
- YAZGAN, Yankı (2003). "Çocukların Psikolojik Sorunları", **Çocuk ve Aile**, Sayı 59, [40-43].
- YEŞİLYAPRAK, Binnur (1991). "Yeni Bir Kardeş Gelirken, Anne-Babaların Korkulu Rüyası: Kıskançlık", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 18, [28-31].
- YILDIRIM, Gülser Mutlu; AKBIYIK Yeter (der.) (1999). **Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları**, Ankara: Yenimahalle Rehberlik ve Araştırma Merkezi.
- YILDIRIM, Gülser Mutlu; AKBIYIK Yeter (2001). "Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları", **Kimlik**, Sayı 18, [26-27].
- YILMAZ, Ayşen (1999). "Çocuk Yetiştirme Tutumları: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar", **Türk Psikoloji Yazıları**, Cilt 1, Sayı 3, [99-118].
- YILMAZ, Ayşen (2000). "Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-Baba Tutumu İle Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler", H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1986). **Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları**, Üçüncü Baskı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1994). **Çocuk Ruh Sağlığı**, On Dokuzuncu Baskı, İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- ZİYALAR, Adnan (1990). "Gençlerde Görülen Psikolojik ve Moral Problemler", **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 13, [5-6].

İNTERNET KAYNAKÇASI

ALİSİNANOĞLU, Fatma; ULUTAŞ, İlkey, “Çocuklarda Kaygı ve Bunu Etkileyen Etmenler”, <<http://www.yayim.meb.gov.tr/yayimlar/145/alisinanoglu.htm>>, (son ulaşım: 30 Ocak 2002).

ARAL, Neriman, “Anne Baba Ölümü Çocuklarda Depresyon Nedeni”, <<http://www.ntvmsnbc.com/news/148579.asp?cp1=1#BODY>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

ATACA, Bilge, “Kanada’da Yaşayan Evli Türk Göçmenlerin Psikolojik, Sosyo-Kültürel ve Evlilik Uyumları”, <<http://www.metu.edu.tr/~psi/obildiri.htm>>, (son ulaşım: 21 Mart 2004).

AYDIN, Enis, “Aile Tutumları ve Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri”, <<http://www.geocities.com/enisaydin/aile2.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

CANBAL, Mehmet, “Çocuk Ruh Sağlığı”, <<http://www.interaktif-aeğitim.com/AnneBaba2.htm>>, (son ulaşım: 28 Mayıs 2003).

ÇANKIRILI, Ali, “Çocukta Uyum ve Davranış Bozuklukları”, <<http://www.zaferdergisi.com/makale.asp?makale=651>>, (son ulaşım: 28 Ağustos 2003).

ÇIRA, Mehmet Ali, “Çocuk Ruh Sağlığı”, <<http://www.geocities.com/mehmetalicira/cocruhsag.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

DURAK, Hatice (1997). “Ankara Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Özsaygı Düzeyleri İle Denetim Odağı Arasındaki İlişki”, (G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara), <http://www.tarama.org/EARGED/earged.exe/TD?TN=615>, (son ulaşım: 21 Mart 2003).

EGECİ, Sine; ŞENDİL, Gül, “Hamilelik Döneminde Çiftlerin Doğacak Çocuklarını Nasıl Hayal Ettikleri ve Çocuk Yetiştirme Tutumları”, <<http://www.metu.edu.tr/~psi/obildiri.htm>>, (son ulaşım: 21 Mart 2004).

ELİBAL, İbrahim, “Çocuklardaki Psikopatolojik Durumlar”, <<http://abone.turk.net/elibal/htm/cocuklardapd.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

GÖKCAN, Kemal, “Aile Tutumları ve Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri”, <<http://www.geocities.com/kemalgokcan/psk3.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

GÖKCAN, Kemal, “Ana Babaların Yaygın Tutumları ve Bu Tutumların Çocukların Kişilik Gelişimleri Üzerinde Kalıcı Etkileri Şiddetli Ret Edici Ana Baba Tutumu”, <<http://www.geocities.com/kemalgokcan/anababa.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

GÖKCAN, Kemal, “Boşanma ve Çocuk Üzerine Etkisi”, <<http://www.geocities.com/kemalgokcan/psk4.html>>, (son ulaşım: 06 Ağustos 2003).

- GÖKCAN, Kemal, “Çocuğun Ruhsal Değerlendirilmesi”,
<<http://www.geocities.com/kemalgokcan/3.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- GÖKCAN, Kemal, “Çocuğunuzun Ruh Sağlığı”,
<<http://www.geocities.com/kemalgokcan/2.html>>, (son ulaşım: 06 Ağustos 2003).
- HERKEN, Hasan; ÖZKAN, İshak; KAYA, Nazmiye; TURAN, Metin; AŞKIN, Rüstem,
“Gençlerdeki Sigara Kullanma Davranışında Anne Baba Tutumunun ve Sosyo-Kültürel
Düzeğin Etkisi”, <http://www.aile.selcuk.edu.tr/text/makale_2.pdf>, (son ulaşım: 03
Ağustos 2002).
- KARTAL, Şebnem, “Uyum ve Davranış Bozuklukları”,
<http://www.annecocuk.com/cocuk/psikoloji/uyum_bozuklugu.htm>, (son ulaşım: 21
Eylül 2003).
- LEVENT, Bekir A., “Aile İçi Sorunlar”,
<<http://lokman.cu.edu.tr/psychiatry/egitim/smn/2002.smn.aile.htm>>, (son ulaşım: 21
Eylül 2003).
- OCAKÇI, Ayşe, “Aile-Çocuk İlişkileri”,
<<http://www.geocities.com/sagliktoplum/cocuk.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- ÖZALP, Alanur, “Psikolojik Sorunlar”,
<http://www.bebekvehayat.com/cocuk_psikolojisi.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- ÖZEL, Ziyet, “Kaygı”,
<<http://www.rehberlikarastirmamerkezi.com/bilgihavuzu/bilgihavuzu41.html>>, (son
ulaşım: 06 Ağustos 2002).
- ÖZER, Derya, “Çocuklarda Görülen Mental Bozukluklar”,
<<http://olusumdrama.sitemynet.com/oda/ruhsal.htm>>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2002).
- ÖZKAMALI, Mine, “Anne-Baba Tutumları ve İletişim Kazaları”,
<<http://www.rehberlikarastirmamerkezi.com/bilgihavuzu/bilgihavuzu17.html>>, (son
ulaşım: 21 Eylül 2003).
- ÖZKAMALI, Mine, “Çocuklardaki Psikolojik Sorunlar”,
<<http://www.rehberlikarastirmamerkezi.com/bilgihavuzu/bilgihavuzu28.html>>, (son
ulaşım: 06 Ağustos 2002).
- ÖZKAMALI, Mine, “Kardeş İlişkileri ve Kıskançlık”,
<<http://www.rehberlikarastirmamerkezi.com/bilgihavuzu/bilgihavuzu24.html>>, (son
ulaşım: 21 Eylül 2003).
- SEVİLKAN, Şencan, “Anne Baba Eğitiminin Önemi”,
<http://www.bebekvehayat.com/anne_baba_egitimi.htm>, (son ulaşım: 01 Eylül 2003).

- SEVİLKAN, Şencan, “Çocukta Duygusal Sorunlar”,
<http://www.bebekvehayat.com/cocukta_duygusal_sorunlar.htm>, (son ulaşım: 06 Haziran 2003).
- SEVİLKAN, Şencan, “Çocukta Duygusal Sorunlar”,
<http://www.kadinlar.com/cocuklar/cocuk_duygu.htm>, (son ulaşım: 06 Haziran 2003).
- SÖHMEN, Teoman, “Çocuk Ruhsal Gelişiminin Temel İlkeleri”,
<<http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/gelisim.htm>>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2003).
- SSK, “Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü”, <<http://www.ssk-ankcocuk.gov.tr/yy/ruhsagligi.htm>>, (son ulaşım: 01 Ekim 2003).
- ÜNAL, Mehmet, “Çocuklardaki Psikolojik Sorunlar”,
<<http://lokman.cu.edu.tr/psychiatry/dersnot/temel.htm>>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2003).
- YAŞIN DÖKMEN, Zehra, “Pazarda Ürünü Satan Kadınların Ev Hanımı ve Çalışan Kadınlarla Ruh Sağlığı, Kontrol Odağı İnancı ve Cinsiyet Rolü Bakımından Karşılaştırılması”, <<http://www.metu.edu.tr/~psi/obildiri.htm>>, (son ulaşım: 21 Mart 2003).
- WHO Turkey “ICD-10 (International Classification of Diseases)”,
<<http://www.un.org.tr/who/bulten/turk/bul3whodocturkce.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Aile Tipi ve Ergenlik”, <<http://www.annevecocuk.netteyim.net/ergenlik/index2.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Ailedeki Stres Etkenleri ve Çocuk”,
<<http://www.rehberlikarastirmamerkezi.com/bilgihavuzu/bilgihavuzu16.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Ailenin Çocuğa Olan Etkisi”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/altinci.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Altını İslatan Çocuklar”, <<http://www.mamakram.com/konu/1.php>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Ana Babaların Yaygın Tutumları ve Bu Tutumların Çocukların Kişilik Gelişimleri Üzerinde Kalıcı Etkileri”, <<http://www.rehberlik.s5.com/ana.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Anne Baba Eğitiminin Önemi”, <http://www.bebekvehayat.com/anne_baba_egitimi.htm>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2003).
- “Anne Babanın Çocuklarına Karşı Takındıkları Tavırlar”,
<<http://cizgi1.sitemynet.com/sekiz.html>>, (son ulaşım: 06 Haziran 2003).
- “Anne Babanın Uyguladığı Disiplin”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/dokuz.html>>, (son ulaşım: 06 Haziran 2003).

- “Anne Babanın Yanlış Tutumu”,
<<http://213.139.192.206/aile/0651/0651.ortak/0651.123.arkadasiiibasidertte.asp>>, (son ulaşım: 11 Haziran 2002).
- “Anne ve Babaların Dikkat Etmesi Gereken Başlıca Noktalar”,
<<http://cizgi1.sitemynet.com/on.html>>, (son ulaşım: 26 Ağustos 2003).
- “Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışlarının Önemi”,
<<http://cizgi1.sitemynet.com/yedinci.html>>, (son ulaşım: 06 Haziran 2003).
- “Bireyin Gelişim Dönemleri”, <<http://www.geocities.com/akmanegitim/ilke05.htm>>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2003).
- “Boşanma ve Çocuk Üzerine Etkisi”, <
<http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/bosanma.htm> >, (son ulaşım: 01 Ağustos 2003).
- “Ç. Ruh Sağlığı”, <<http://aciz.virtualave.net/havva/ruh.htm>>, (son ulaşım: 01 Ağustos 2002).
- “Çocuk Eğitiminde Babanın Yeri”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/onyedi.htm>>, (son ulaşım: 06 Haziran 2002).
- “Çocuk Ruh Sağlığı”, <<http://www.interaktif-egitim.com/AnneBaba2.htm>>, (son ulaşım: 28 Mayıs 2003).
- “Çocuk Yetiştirme İlkeleri ve Tutumları”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/onalti.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Çocuk Yetiştirme Sanatı”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/onsekiz.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).
- “Çocuklardaki Psikiyatrik Durumlar”, <<http://www.cocukaile.com/cocuk.html>>, (son ulaşım: 24 Mart 2003).
- “Çocukların Psikolojik Sorunları”, <<http://www.lokman-hekim.com/cocuklarinpsikolojiksorunlari.htm>>, (son ulaşım: 01 Ekim 2003).
- “Entürezis Nokturna”, <<http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/en.htm> >, (son ulaşım: 01 Ekim 2003).
- “Gençlerde Görülen Bazı Psikiyatrik Durumlar”, <<http://www.cocukaile.com/genc.html>>, (son ulaşım: 24 Mart 2003).
- “İnatçı Çocuklar”,
<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/inatcicocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Kaprisli Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/kaprislicocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Kaygılı Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/kaygili_cocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Kıskanan Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/kiskanancocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Korkan Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/korkancocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Okul Reddi / Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu”,

<<http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/akb.htm>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Olumsuz-Menfi Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/olumsuzmenfic.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Öfkeli Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/ofkelicocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Psikososyal Gelişimde Ailenin Önemi”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/besinci.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Sinirli Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/sinirlicocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Tuvalet Eğitimi İle İlgili Sorunlar”, <<http://cizgi1.sitemynet.com/yirmisekiz.html>>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Utangaç Çocuklar”,

<http://www.geocities.com/annebabaokulu/duygusal_cocuk/utangac_cocuklar.htm>, (son ulaşım: 21 Eylül 2003).

“Varoluşçuluk”; <http://62.229.128.10/bireyler/trends/makale/pskt_yont.asp>, (son ulaşım: 15 Nisan.2002).

EKLER

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

AÇIKLAMA

Cevaplandırmanız için verilen bu formlar bilimsel bir araştırmaya ışık tutmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı; sorgulanan faktörlerin duygusal yapıdaki rolünün ortaya çıkarılması ve çocuklarımız üzerindeki olumsuz etkilerini önlemeye yönelik yapılabilecek çalışmaların belirlenmesidir. Cevaplarınız durum ve görüş belirttiği için “doğru” ve “yanlış” diye bir ayırım söz konusu değildir. Bu nedenle cevaplarınızı verirken ne kadar gerçekçi olursanız çocuklarımıza o kadar yararı olacaktır.

Bu formda sizin çeşitli özellik ve tutumlarınızı belirlemeye yönelik ifadeler vardır. Adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Araştırmanın bilimsel niteliği açısından ve elde edilecek test sonuçlarının bize en yararlı yolu gösterebilmesi için, bu madde ve ifadeleri dikkatle okuyup içtenlikle tamamını cevaplamamız gerekecektir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

BİLGİ FORMU

Aşağıda sizin sosyo - kültürel yapınızı belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Belirtilen seçeneklerden uygun olanının yanındaki boşluğa çarpı işareti (X) koyunuz.

1. Yardım almak için bulunduğunuz Rehberlik ve Araştırma Merkezi

() Karşıyaka RAM () İzmir RAM () Ödemiş RAM ()

2. Cinsiyetiniz () Kadın () Erkek

3. Yaşınız

4. Evlilik durumunuz

() Evli () Ayrı yaşıyoruz () Boşandık () Eşim vefat etti

5. Çocuğunuzun cinsiyeti () Kız () Erkek

6. Çocuğunuzun yaşı

() 6 () 7 () 8 () 9 () 10

() 11 () 12 () 13 () 14 () ...

7. Çocuğunuz için Rehberlik ve Araştırma Merkezine başvuru nedeniniz

() Alt ıslatma () Dışkı kaçırma () Kekemelik () Tik

() Okul Korkusu () Korku () İçe kapanıklık () Huysuzluk

() Uyku sorunları () Kıskançlık () Sebepsiz ağlama () Öfke

() Kaygılı olma () Gerginlik () Endişeli olma () Güvensizlik

() Tedirginlik () Saplantılı düşünce () Parmak emme () Tırnak yeme

() Dikkat ve konsantrasyonda bozulmalar () Arkadaş ve sosyal ilişkilerde bozulmalar

() Ölümün ya da kaybın ardından çok uzamış bir yas tutma ()

8. Daha önce yardım aldınız mı? () Evet [nereden :.....] () Hayır

9. Merkeze sizi ilk yönlendiren kişi yada kurum

() Öğretmen () Okul yönetimi () Arkadaş () Kendimiz ()

10. Çocuk Sayınız

() 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 5'ten fazla

11. Diğer çocuklarınızda problem var mı? () Evet [yazınız] () Hayır

12. Eğitim Durumunuz

- () Okuma - Yazma Bilmiyorum () Okur - Yazarım () İlkokul Mezunu
 () Ortaokul Mezunu () Lise Mezunu () Yüksekokul Mezunu
 () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

13. Eşinizin Eğitim Durumu

- () Okuma - Yazma Bilmiyor () Okur - Yazar () İlkokul Mezunu
 () Ortaokul Mezunu () Lise Mezunu () Yüksekokul Mezunu
 () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

14. İş ya da mesleğiniz (örneğin; marangoz, öğretmen, şoför, elektrik teknisyeni)

.....

15. Eşinizin iş ya da mesleği (örneğin; marangoz, öğretmen, şoför, elektrik teknisyeni)

.....

16. İş Durumunuz () Çalışmıyorum () İşsiz () Düzenli işim yok

() Kamu Memur () Kamu İşçi () İşçi

() Özel Sektör () Serbest () Emekli

17. Eşinizin İş Durumu () Çalışmıyor () İşsiz () Düzenli işi yok

() Kamu Memur () Kamu İşçi () İşçi

() Özel Sektör () Serbest () Emekli

18. Ailenizin aylık toplam geliri (eşiniz ve varsa çalışan çocuklarınız dahil)

() 200 milyon altı () 200 – 300 milyon-arası () 300 – 400 milyon arası

() 400 – 500 milyon-arası () 500 – 700 milyon-arası () 700 - 900 milyon-arası

() 900 milyon 1, 2 milyar arası () 1, 2 – 1, 5 milyar arası () 1, 5 milyardan fazla

19. Yaşamınızı en uzun süre geçirdiğiniz yer

() Köy () Kasaba - İlçe () Şehir () Büyükşehir () Yurtdışı

20. Şu an yaşadığınız ev

() Kendimize ait () Kira () Lojman () Yakınlarımızın yanında

21. Şu an yaşadığınız semt

.....

22. Çocukluğunuzda yaşadığınız sorunlardan (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

() Alt ıslatma () Dışkı kaçıрма () Kekemelik () Tik

() Okul Korkusu () Korku () İçe kapanıklık () Huysuzluk

() Uyku sorunları () Kıskançlık () Sebepsiz ağlama () Öfke

() Kaygılı olma () Gerginlik () Endişeli olma () Güvensizlik

() Tedirginlik () Saplantılı düşünce () Parmak emme () Tırnak yeme

() Kavgacılık () Yangın çıkarma () Kuralları çiğneme () Geçimsizlik

() Sürekli başkaldırma () Sinirlilik () Okuldan veya evden kaçma

() Dikkat ve konsantrasyonda bozulmalar () Arkadaş ve sosyal ilişkilerde bozulmalar

() Ölümün ya da kaybın ardından çok uzamış bir yas tutma ()

23. Merkezden aldığınız yardımdan memnun musunuz?

() Evet () Hayır [neden :.....]

() Evet () Hayır [neden :.....]

EK 2. AİLE HAYATI VE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMU ÖLÇEĞİ (PARI)

Aşağıda verilen ifadeleri okuyup, şu şekilde değerlendiriniz:

4	3	2	1
Çok Uygun Buluyorum	Oldukça Uygun Buluyorum	Biraz Uygun Buluyorum	Hiç Uygun Bulmuyorum

Görüşünüzü bu sayılardan birini daire içine alarak bildiriniz. Bu ifadelerde doğru veya yanlış yoktur, sadece kendi görüşünüzü işaretlemeniz gerekiyor. Araştırma için, bütün sorunların cevaplandırılması çok önemli bir noktadır. Onun için, bazı ifadeler birbirine benzer dahi olsa, gene de cevaplandırmanızı rica ederiz.

1. Çocuk, yorucu veya zor işlerden korunmalıdır.	4	3	2	1
2. Anne ve babalar çocuklarını dertlerini anlatmaya teşvik ederler. Fakat bazen çocukların dertlerinin hiç açılmaması gerektiğini anlayamazlar.	4	3	2	1
3. Çocuk boşa geçen dakikaların bir daha hiç geri gelmeyeceğini ne kadar çabuk öğrenirse, kendisi için o kadar iyi olur.	4	3	2	1
4. Bir anne çocuğunun düş kırıklığına uğramaması için elinden geleni yapmalıdır.	4	3	2	1
5. Çocuk ne kadar erken yürümeyi öğrenirse, o kadar iyi terbiye edilebilir.	4	3	2	1
6. Çocuk yetiştirmek sinir bozucu, yıpratıcı bir iştir.	4	3	2	1
7. Çocuğun hayatta öğrenmesi gereken çok şey vardır. Zamanını boşa geçirmesi affedilemez.	4	3	2	1
8. Babalar, biraz daha şefkatli olsalar, anneler çocuklarını daha iyi yönetebilirler.	4	3	2	1
9. Çocuk yetiştirmenin kötü taraflarından biri de, anne ya da babanın istediğini yapabilmesi için yeterince özgür olmamasıdır.	4	3	2	1
10. Sıkı kurallarla yetiştirilen çocuklardan en iyi yetişkinler çıkar.	4	3	2	1
11. Bir anne çocuğunun mutluluğu için kendi mutluluğunu feda etmesini bilmelidir.	4	3	2	1
12. Daima koşuşturan, hareketli bir çocuk büyük bir olasılıkla mutlu bir insan olacaktır.	4	3	2	1
13. Büyükler çocukların şakalarına güler, onlara eğlendirici öyküler anlatırsa, evdeki düzen daha iyi, daha ahenkli olur.	4	3	2	1
14. Çocuğun en gizli düşüncelerini kesinlikle bilmek, bir annenin görevidir.	4	3	2	1
15. Anne-babalar çocuklarına, sorgusuz sualsiz kendilerine sadık kalmalarını öğretmelidirler.	4	3	2	1
16. Bütün genç anneler, bebek bakımında beceriksiz olduklarından korkarlar.	4	3	2	1

17. Hangi anne olursa olsun eğer bütün gününü çocuklarla geçirmek zorunda kalırsa sonunda çocuklar sinirine dokunur.	4	3	2	1
18. Anne ve babalar her zaman çocuklarının kendilerine uymasını beklememeli, biraz da kendileri çocuklarına uymalıdır.	4	3	2	1
19. Eğer anneler dileklerinin kabul edileceğini bilselerdi, babalarının daha anlayışlı olmalarını isterlerdi.	4	3	2	1
20. Bir çocuğa, ne olursa olsun, dövüşmekten açınması gerektiği öğretilmelidir.	4	3	2	1
21. Çocuklar bencil olduklarında, hep bir şeyler istediklerinde, annenin tepesinin atması çok normaldir.	4	3	2	1
22. Eğer çocuklar ailedeki kuralları uygun bulmuyorsa, bunu anne-babalarına söylemeleri hoş karşılanmalıdır.	4	3	2	1
23. Anneler çoğu zaman çocuklarına bir dakika daha dayanamayacakları duygusuna kapılırlar.	4	3	2	1
24. Çocuğu sıkı terbiye ederseniz sonra size teşekkür eder.	4	3	2	1
25. Küçük bir çocuk, cinsiyet konusundan sakınmalıdır.	4	3	2	1
26. Bir annenin, çocuğunun hayatı hakkında her şeyi bilmesi hakkıdır. Çocuğu onun önemli parçasıdır.	4	3	2	1
27. Uyanık bir anne-baba, çocuğun tüm düşüncelerini öğrenmeye çalışmalıdır.	4	3	2	1
28. Çocuklar, anne-babalarının kendileri için neler feda ettiklerini düşünmelidirler.	4	3	2	1
29. Eğer çocukların dertlerini söylemelerine izin verirlerse büsbütün şikayetçi olurlar.	4	3	2	1
30. Sıkı terbiye, sağlam ve iyi karakter geliştirir.	4	3	2	1
31. Genç bir kadın, henüz geçen yapmak istediğini pek çok şey olduğu için, anne oluca kendisini tutuklanmış duygusuna kaptırır.	4	3	2	1
32. Anneler, çocukları için hemen hemen bütün eğlencelerini feda ederler.	4	3	2	1
33. Babalar, daha az bencil olsalar, kendilerine düşen görevi yaparlardı.	4	3	2	1
34. İyi bir anne çocuğunu ufak tefek güçlüklerden korumalıdır.	4	3	2	1
35. Bir çocuğa anne ve babasını herkesten üstün görmesi öğretilmelidir.	4	3	2	1
36. Çocuk hiçbir zaman ailesinden sır saklamamalıdır.	4	3	2	1
37. Çocuklardan sık sık ödün vermelerini, anne-babaya uymalarını istemek doğru değildir.	4	3	2	1
38. Çoğu anneler bebeklerine bakarken onu inciteceklerinden korkarlar.	4	3	2	1
39. Bir çocuğa başı derde girdiğinde, döğüşmek yerine büyüklere başvurması öğretilmelidir.	4	3	2	1

40. Anne-baba arasındaki bazı konular küçük bir tartışma ile çözümlenemez.	4	3	2	1
41. Ev bakımında ve idaresinde en kötü şeylerden biri de, kişinin kendini evinde tutuklamış gibi hissetmesidir.	4	3	2	1
42. Hiçbir kadından yeni doğmuş bir bebeğe tek başına bakması beklenmemelidir.	4	3	2	1
43. Oğlan ve kız çocukları soyunurken birbirini görmemelidir.	4	3	2	1
44. Çocukların sorunlarına eğilirseniz sizi oyalamak için çeşitli masallar uydururlar.	4	3	2	1
45. Eğer anne-babalar çocukları ile şakalaşp beraber eğlenirlerse, çocuklar onların öğütlerini dinlemeye daha istekli olurlar.	4	3	2	1
46. Anneleri kendileri yüzünden zorluk çektiği için çocuklar, onlara karşı daha anlayışlı olmalıdırlar.	4	3	2	1
47. Bir çocuk eninde sonunda anne-babasından daha akıllı olmayacağını öğrenirler.	4	3	2	1
48. Eğer bir anne çocuklarını iyi yetiştiremiyorsa belki de bu, babanın kendine düşen görevi iyi yapmamasından ileri geliyordur.	4	3	2	1
49. Genç bir anne için ilk bebeğin bakımı sırasında yalnız kalmaktan daha kötü bir şey olamaz.	4	3	2	1
50. Bir çocuğun diğer bir çocuğa vurması hiçbir şekilde hoşgörülle karşılanamaz..	4	3	2	1
51. Anne-babalar çocuklarına hayatta ilerleyebilmeleri için hep bir şeyler yapmaları ve boşa zaman geçirmemeleri gerektiğini öğretmelidirler.	4	3	2	1
52. Akıllı bir kadın, yeni bir bebeğin doğumundan önce ve sonra yalnız kalmamak için elinden geleni yapar.	4	3	2	1
53. Evde olup bitenleri sadece anne bildiği için ev hayatını onun planlaması gerekir.	4	3	2	1
54. Kendi haklarına sahip olabilmesi için, bazen bir kadının kocasını terslemesi gerekir.	4	3	2	1
55. Bütün zamanını çocuklarıyla geçirmek, bir kadına kanadı kopmuş kuş duygusu verir.	4	3	2	1
56. Eğer anne kollarını sıvar, bütün yükü sırtına alırsa tüm aile rahat eder.	4	3	2	1
57. Anne-babalar çocuklarını kendi kendilerine oluşturdukları güveni sarsabilecekleri bütün güç işlerden sakınmalıdırlar.	4	3	2	1
58. Çocuklar, aslında, sıkı disiplin içinde mutlu olurlar.	4	3	2	1
59. Çocuklarının arkadaşlıkları ve sosyal hayatlarıyla yakından ilgilenen anne-babalar onların iyi yetişmelerini sağlarlar.	4	3	2	1
60. Anne ve babaya sadakat her şeyden önce gelir.	4	3	2	1

EK 3. RUHSAL BELİRTİ TARAMA LİSTESİ (SYMPTOM DISTRESS CHECK LIST SCL 90-R)

Açıklama:

Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınma ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatlice okuyunuz. Sonra bu durumun bugün de dahil olmak üzere son bir ay içinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak aşağıda belirtilen tanımlamalardan uygun olanının karşısındaki boşluğa çarpı işareti (X) koyunuz. Düşüncenizi değiştirirseniz ilk işaretlemenizi tamamen siliniz. Lütfen başlangıç örneğini dikkatle okuyunuz ve anlamadığınız bir cümle ile karşılaştığınızda uygulayan kişiye danışınız.

Örnek :

	hiç	çok az	orta derece	oldukça fazla	ileri derece
Baş ağrısı			X		

TANIMLAMALAR

	hiç	çok az	orta derece	oldukça fazla	ileri derece
1. Baş ağrısı					
2. Sinirlilik yada içinin titremesi					
3. Zihinden atamadığınız yineleyici hoşla gitmeyen düşünceler					
4. Baygınlık veya baş dönmesi					
5. Cinsel arzu veya ilginin kaybı					
6. Başkaları tarafından eleştirilme duygusu					
7. Herhangi bir kimsenin düşüncelerinizi kontrol edebileceği fikri					
8. Sorunlarınızdan pek çoğu için başkalarının suçlanması gerektiği duygusu					
9. Olayları anımsamada güçlük					
10. Dikkatsizlik veya sakarlıkla ilgili endişeler					
11. Kolayca gücenme, rahatsız olma hissi					
12. Göğüs veya kalp bölgesinde ağrılar					
13. Caddelerde veya açık alanlarda korku hissi					

TANIMLAMALAR

	hiç	çok az	orta derece	oldukça fazla	ileri derece
14. Enerjinizde azalma veya yavaşlama hali					
15. Yaşamınızın sonlanması düşünceleri					
16. Başka kişilerin duymadıkları sesleri duyma					
17. Titreme					
18. Çoğu kişiye güvenilmemesi hissi					
19. İştah azalması					
20. Kolayca ağlama					
21. Karşı cinsten kişilerle utangaçlık ve rahatsızlık hissi					
22. Tuzağa düşürülmüş veya yakalanmış olma hissi					
23. Bir neden olmaksızın aniden korkuya kapılma					
24. Kontrol edilemeyen öfke patlamaları					
25. Evden dışarı yalnız çıkma korkusu					
26. Olanlar için kendini suçlama					
27. Belin alt kısmında ağrılar					
28. İşlerin yapılmasında erteleme duygusu					
29. Yalnızlık hissi					
30. Karamsarlık hissi					
31. Her şey için çok fazla endişe duyma					
32. Her şeye karşı ilgisizlik hali					
33. Korku hissi					
34. Duyularınızın kolayca incitilebilmesi hali					
35. Diğer insanların sizin düşüncelerinizi bilmesi					
36. Başkalarının sizi anlamadığı veya hissedemeyeceği duygusu					
37. Başkalarının sizi sevmediği veya dostça olmayan davranışlar gösterdiği hissi					
38. İşlerin doğru yapıldığından emin olabilmek için çok yavaş yapmak					
39. Kalbin çok hızlı çarpması					
40. Bulantı veya midede rahatsızlık hissi					
41. Kendini başkalarından aşağı görmek					
42. Adale (kas) ağrıları					

TANIMLAMALAR	hiç	çok az	orta derece	oldukça fazla	ileri derece
43. Başkalarının sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi					
44. Uykuya dalma da güçlük					
45. Yaptığınız işleri bir ya da birkaç kez kontrol etme					
46. Karar vermede güçlük					
47. Otobüs-metro gibi araçlarla yolculuk etme korkusu					
48. Nefes almada güçlük					
49. Soğuk veya sıcak basması					
50. Sizi korkutan belirli uğraş, yer veya nesnelere kaçınma durumu					
51. Hiç bir şey düşünememe hali					
52. Bedeninizin bazı kısımlarında uyuşma, karıncalanma olması					
53. Boğazınıza bir yumru tıkanmış hissi					
54. Gelecek konusunda ümitsizlik					
55. Düşüncelerinizi bir konuya yoğunlaştırmada güçlük					
56. Bedeninizin çeşitli kısımlarında zayıflık hissi					
57. Gerginlik ve coşku hissi					
58. Kol ve bacaklarda ağırlık hissi					
59. Ölüm veya ölme düşünceleri					
60. Aşırı yemek yeme					
61. İnsanlar size baktığı ya da hakkınızda konuştuğu zaman rahatsızlık duyma					
62. Size ait olmayan düşüncelere sahip olma					
63. Bir başkasına vurmaya, zarar vermeye, yaralamaya dürtülerinin olması					
64. Sabahın erken saatlerinde uyanmak					
65. Yıkama, sayma, dokunma gibi bazı hareketleri yineleme					
66. Uykuda huzursuzluk rahat uyuyamama					
67. Bazı şeyleri kırıp dökme isteği					
68. Başkalarının paylaşım kabul etmediği inanç ve düşüncelerinin olması					

TANIMLAMALAR

	hiç	çok az	orta derece	oldukça fazla	ileri derece
69. Başkalarının yanında kendini çok sıkışık hissetme					
70. Çarşı, sinema gibi kalabalık yerlerde rahatsızlık hissi					
71. Her şeyin bir yük gibi görünmesi					
72. Dehşet					
73. Toplum içinde yer içerken huzursuzluk hissi					
74. Sık sık tartışmaya girme					
75. Yalnız bırakıldığınızda sinirlilik hali					
76. Başkalarının sizi başarılarınız için yeterince takdir etmediği duygusu					
77. Başkalarıyla birlikte olunan durumlarda bile yalnızlık hissetme					
78. Yerinizde duramayacak ölçüde rahatsızlık duyma					
79. Değersizlik duygusu					
80. Size kötü bir şey olacakmış duygusu					
81. Bağırma ya da eşyaları fırlatma					
82. Topluluk içinde bayılacağınız korkusu					
83. Eğer izin vererseniz insanların sizi sömüreceği duygusu					
84. Cinsiyet konusunda sizi çok rahatsız eden düşüncelerin olması					
85. Günahlarınızdan dolayı cezalandırılmanız gerektiği düşüncesi					
86. Korkutucu türden düşünce ve hayaller					
87. Bedeninizde ciddi bir rahatsızlık olduğu düşüncesi					
88. Başka bir kişiye karşı asla yakınlık duymama					
89. Suçluluk duygusu					
90. Aklınızdan bir bozukluğun olduğu düşüncesi					

EK 4. SÜREKLİ KAYGI ENVANTERİ (STAI FORM TX-II)

Yönerge : Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmakta kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da genel olarak (son bir haftadır) nasıl hissettiğinizi, ifadelerin sağ tarafındaki seçeneklerden en uygun olanını işaretleyerek belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Her hangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman harcamaksızın genel olarak nasıl hissettiğiniz gösteren cevabı işaretleyin. Mümkünse maddelerin hepsine cevap verin.

	nadiren	bazen	çok zaman	hemen her zaman
1. Genellikle keyfim yerindedir				
2. Genellikle çabuk yorulurum				
3. Genellikle kolay ağlarım				
4. Başkaları kadar mutlu olmak isterim				
5. Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım				
6. Kendimi dinlenmiş hissederim				
7. Genellikle sakin, kendime hakim ve soğuk kanlıyım				
8. Güçlüklerin, yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissederim				
9. Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim				
10. Genellikle mutluyum				
11. Her şeyi ciddiye alır ve etkilenirim				
12. Genellikle kendimi emniyette hissederim				
13. Genellikle kendime güvenim yoktur				
14. Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım				
15. Genellikle kendimi hüzünlü hissederim				
16. Genellikle hayatımdan memnunum				
17. Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder				
18. Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam				
19. Akli başında ve kararlı bir insanım				
20. Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin eder.				

EK 5. ROTTER'İN İÇ-DIŞ KONTROL ODAĞI ÖLÇEĞİ (RİDKOÖ)

Açıklama

Bu anket toplumumuzdaki bazı önemli olayların farklı insanları etkileme biçimini bulmayı amaçlamaktadır. Her maddede iki ayrı seçeneği gösteren iki kutu bulunmaktadır. Lütfen, her seçenek çiftinde sizin kendi görüşünüze göre gerçeği yansıttığına en çok inandığınız cümleyi (yalnız bir cümleyi) seçiniz.

Seçiminizi yaparken, seçmeniz gerektiğini düşündüğünüz ya da doğru olmasını arzu ettiğiniz cümleyi değil, gerçekten doğru olduğuna inandığınız cümleyi seçiniz. Bu anket, kişisel inançlarla ilgilidir; bunun için “doğru” ya da “yanlış” cevap diye bir durum söz konusu değildir.

Anketteki cümle çiftleri ile ilgili tercihlerinizi, seçtiğiniz cümleyi gösteren kutunun içeriğini karalayarak belirtiniz. Bazı maddelerde her iki cümleye de inandığınızı ya da hiç birine inanmadığınızı düşünebilirsiniz. Böyle durumlarda, size en uygun olduğuna inandığınız cümleyi seçiniz. Seçim yaparken her bir cümle için bağımsız karar veriniz; önceki tercihlerinizden etkilenmeyiniz

1.	a	☐	Ana-babaları çok fazla cezalandırdıkları için çocuklar problemlili oluyor.
	b	☐	Günümüz çocuklarının çoğunun problemi, ana-babaları tarafından aşırı serbest bırakılmalarıdır.
2.	a	☐	İnsanların yaşamındaki mutsuzlukların çoğu, biraz da şanssızlıklarına bağlıdır.
	b	☐	İnsanların talihsizlikleri yaptıkları hatalarının sonucudur.
3.	a	☐	Savaşların başlıca nedenlerinden biri, halkın siyasetle yeterince ilgilenmemesidir.
	b	☐	İnsanlar savaşı önlemek için ne kadar çaba harcarsa harcasın, her zaman savaş olacaktır.
4.	a	☐	İnsanlar bu dünyada hak ettikleri saygıyı er geç görürler.
	b	☐	İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın ne yazık ki değeri genellikle anlaşılmaz.
5.	a	☐	Öğretmenlerin öğrencilere haksızlık yaptığı fikri saçmadır.
	b	☐	Öğrencilerin çoğu, notlarının tesadüfi olaylardan etkilendiğini fark etmez.
6.	a	☐	Koşullar uygun değilse insan başarılı bir lider olamaz.
	b	☐	Lider olamayan yetenekli insanlar fırsatları değerlendirememiş kimselerdir.
7.	a	☐	Ne kadar uğraşsanız da bazı insanlar sizden hoşlanmazlar.
	b	☐	Kendilerini başkalarına sevdiremeyen kişiler, başkalarıyla nasıl geçinileceğini bilmeyenlerdir.
8.	a	☐	İnsanın kişiliğinin belirlenmesinde en önemli rolü kalıtım oynar.
	b	☐	İnsanların nasıl biri olacaklarını kendi hayat tecrübeleri belirler.
9.	a	☐	Bir şey olacaksa eninde sonunda olduğuna sık sık tanık olmuşumdur.
	b	☐	Ne yapacağıma kesin karar vermek kadere güvenmekten daima daha iyidir.

10.	a	☐	İyi hazırlanmış bir öğrenci için, adil olmayan bir sınav hemen hemen söz konusu olamaz.
	b	☐	Bazen sınav soruları derste işlenenle çoğu kez o kadar ilişkisiz oluyor ki, çalışmanın anlamı kalmıyor.
11.	a	☐	Başarılı olmak çok çalışmaya bağlıdır; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.
	b	☐	İyi bir iş bulmak; temelde, doğru zamanda doğru yerde bulunmaya bağlıdır.
12.	a	☐	Hükümetin kararlarında sade vatandaş da etkili olabilir.
	b	☐	Bu dünya güç sahibi birkaç kişi tarafından yönetilmektedir ve sade vatandaşın bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktur.
13.	a	☐	Yaptığım planları yürütebileceğimden hemen hemen eminimdir.
	b	☐	Çok uzun vadeli planlar yapmak her zaman akıllıca olmayabilir, çünkü birçok şey zaten iyi ya da kötü şansa bağlıdır.
14.	a	☐	Hiçbir yönü olmayan insanlar vardır.
	b	☐	Herkesin iyi bir tarafı vardır.
15.	a	☐	Benim açımdan istediğimi elde etmenin talihle bir ilgisi yoktur.
	b	☐	Çoğu durumda, yazı-tura atarak da isabetli kararlar verebiliriz.
16.	a	☐	Kimin patron olacağı, genellikle, doğru yerde ilk önce bulunma şansına kimin sahip olduğuna bağlıdır.
	b	☐	İnsanlara doğru şeyi yaptırmak bir yetenek işidir; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.
17.	a	☐	Dünya meseleleri söz konusu olduğunda, çoğumuz anlayamadığımız ve kontrol edemediğimiz güçlerin kurbanıyız.
	b	☐	İnsanlar siyasal ve sosyal konularda aktif rol alarak dünya olaylarını kontrol edebilirler.
18.	a	☐	Bir çok insan rastlantıların yaşamlarını ne derece etkilediğinin farkında değildir.
	b	☐	Aslında "şans" diye bir şey yoktur.
19.	a	☐	İnsan, hatalarını kabul edebilmelidir.
	b	☐	Genelde en iyisi insanın hatalarını örtbas etmesidir.
20.	a	☐	Bir insanın sizden gerçekten hoşlanıp hoşlanmadığını bilmek zordur.
	b	☐	Kaç arkadaşınız olduğu, ne kadar iyi olduğunuza bağlıdır.
21.	a	☐	Uzun vadede, yaşamımızdaki kötü şeyler iyi şeylerle dengelenir.
	b	☐	Çoğu talihsizlikler yetenek eksikliğinin, ihmalin, tembelliğin ya da her üçünün birden sonucudur.
22.	a	☐	Yeterli çabayla siyasal yolsuzlukları ortadan kaldırabiliriz.
	b	☐	Siyasetçilerin kapalı kapılar ardında yaptıkları üzerinde halkın fazla bir kontrolü yoktur.

23.	a	☐	Öğretmenlerin verdikleri notları nasıl belirlediklerini bazen anlayamıyorum.
	b	☐	Aldığım notlarla çalışma derecem arasında doğrudan bir bağlantı vardır.
24.	a	☐	İyi bir lider, ne yapacaklarına halkın bizzat karar vermesini bekler.
	b	☐	İyi bir lider herkesin görevinin ne olduğunu bizzat belirler.
25.	a	☐	Çoğu kez başıma gelenler üzerinde çok az etkiye sahip olduğumu hissedirim.
	b	☐	Şans ya da talihin yaşamımda önemli bir rol oynadığına inanmam.
26.	a	☐	İnsanlar arkadaşça olmaya çalışmadıkları için yalnızdırlar.
	b	☐	İnsanları memnun etmek için çok fazla çabalamanın yararı yoktur, sizden hoşlanırlarsa hoşlanırlar.
27.	a	☐	Liselerde atletizme gereğinden fazla önem veriliyor.
	b	☐	Takım sporları kişiliğin oluşumu için mükemmel bir yoldur.
28.	a	☐	Başıma ne gelmişse, kendi yaptıklarımındandır.
	b	☐	Yaşamımın alacağı yön üzerinde bazen yeterince kontrolümün olmadığını hissediyorum.
29.	a	☐	Siyasetçilerin neden öyle davrandıklarını çoğu kez anlayamıyorum.
	b	☐	Yerel ve ulusal düzeydeki kötü idareden uzun vadede halk sorumludur.